הארץ

1.35 ש"ח יום ו' כ"ב בשבט תשמ"ז, 23 בינואר 1987 VOL. 68/20592 JANUARY 23 1987

שרות המדינה או שרות המפלגה?

שתי המפלגות הגדולות הודעות בהתמדה את שרות המדינה, ע"י הזרמת עסקנים מפלגתיים כשכירי מדינה קבועים. לעסקנים אלה, אין כישורים מקצועיים, אותם לא היו זקוקים למרפק המפלגתי. מצד אחד, עורכים אנשי "תרות" בירושלים, כנס הבולל עובדי מדינה, כדי להעדיף אנשים בפרוטקציה מפלגתית לשרות הממשלתי; מצד שני חותם המערך על הסכם מביש והסד תקיים עם "יהד", על חלוקת שלל בחברות הממשלתיות ובי משרד החוץ. שינוי מתנגדת למינויים אלה ותובעת לקיים את שרות המדינה על בסיס של עובדים קבועים, המתקבלים הודות לכישוריהם ולא בגלל קשריהם.

שינוי מפלגת המרכז

מאמץ בבתי החולים לחזור לתיפקוד רגיל

העובדים הפסיקו שביתתם; ועדת פרה התכנסה אמש

מאת דן סגיר, סופר "הארץ"

הנהלות בתי החולים הממשלתיים פועלות במרץ להחזרת בתי החולים לרמת תפקוד רגילה עם סיום שביתת עובדי המינהל והמשק אתמול אחה"צ. להערכת משרד הבריאות ויחול נזקי השביתה יי משך כיממה מסיומה. משמרות עובדי המשק תוגברו על מנת לנקות את בתי החולים. החל מיום ראשון יתוגברו גם הצוותים הרפואיים על מנת לטפל את הפער שנוצר מהצטברות מקרים לטיפול. צוותים של עובדי בריאות יצאו לערוך ביקורי בית אצל חולים ששוחררו על מנת להחזיר על חזרה

(סוף בעמוד 8)

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: יאיר רבינוביץ, נציב מס הכנסה.
על: עיקול מהוריות והכנסות במהוגנות שוק.

(עמ' 2)

★

גידופים בועדת הכספים: ילד הכר מצפון, גונב מהמדינה, אדיוט.

(עמ' 3)

★

סקר: יותר מ־20 אחוז בעד קונפדרציה נוסח שוויץ בארץ־ישראל

(עמ' 5)

נצחון דרמטי לכבבי על ריאל מדריד 80־81

(עמ' 6)

שרות הארץ

מזג האוויר

התחזית: להיום הלמחר מעוננים לבהירן בצפון ובמרכז.

הטמפרטורות:

- ירושלים: 4–8.
- תל־אביב: 10–16.
- חיפה: 9–15.
- באר־שבע: 9–15

הגולן 5–11, נהריה 5–14, צפת 4–8, עפולה 7–13, שומרון 6–11, נתב"ג 5–16, ירדן 7–16, אילת 11–20.

שערי הדולר

	שער הדולר	השנוי בנ"ה
יציג	1.6159	−0.0036
נוסעים	1.9206	−0.0105
שחור	1.6000	−

שער הסל

יציג	1.6775	−0.0003

בגליון זה 32 עמודים בצירוף 40 עמודי מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

חדשות הארץ — הפוה השבוע

מתפרסם היום בעמודים

חלק א' 9–11
חלק ג' 1–12

התאבדותו של שר אוצר: התמונות שזיעזעו אמש את ארה"ב

באדר דווייר, שר האוצר של מדינת פנסילווניה בארה"ב, כינס אתמול מסיבת עתונאים. הוא פתח את דבריו ואמר: "אני מבקש מצלמי הטלוויזיה לבוון היטב את העדשות אל הפנים שלי". ואז, לפתע, שלף דווייר אקדח "מאגנום" מכיסו, תקע את הלוע לתוך פיו, לחץ על ההדק ונפל ארצה שותת־דם, ללא רוח חיים. המצלמות צילמו כל הזוועה, וכל אמריקה ראתה אמש את המחזה בשידור חי. דווייר היה חשוד בעבירות שוחד: הוא נחשד בהענקת חוזה ב־6 מיליון דולר לחברת מחשבים תמורת שוחד בסך 300,000 דולר. בעקשנות טען כי הוא חף מפשע. לפני מסיבת העתונאים אתמול חילק דווייר הודעה בכתב לכתבים, והחל אותה במלים: "הבטחתי לכם את הסיפור העשוי ואני עומד למלא את הבטחתי". דווייר, עומד דין לפני השבוע. הבר במכונו והבית הנבחרים של פנסילווניה, השאיר מכתב עם הוראות מדוייקות לבצוע הלוויתו והתרומה למחקר רפואי. מילותיו האחרונות היו: "אני חף מפשע, ועשיתי מה שאני עושה לאור שאיבדתי אמון במערכת הצדק". בצילומים, מימין לשמאל: האקדח בפה, הירייה, המוות. (כתב: צבי בראל, וושינגטון; צילומים: איפי).

ד"ר מאיר חת ייבחר היום ליו"ר בנק לאומי

בעקבות המלצת ועדת המינויים מטעם מועצת אוצר התישבות היהודים, שנתקבלה אמש ● חת נטל חלק בישיבה בה סוכמה רשימת 11 חברי מועצת המנהלים החדשה ● המערך והליכוד הפעילו לחצים כבדים כדי להכניס לדירקטוריון את מקורביהם

מאת נחמיה שטרסלר ואריה לביא, סופרי "הארץ" לעניני כלכלה

מועצת אוצר התישבות היהודים תבחר, ככל הנראה, הבוקר, בד"ר מאיר חת, כיו"ר מועצת המנהלים של בנק לאומי במקומו של אלי הורביץ שהתפטר לפני כשבועיים בעקבות גילויי "הארץ" על תנאי הפרישה של ארנסט יפת. חת שימש בעבר המפקח על הבנקים ויו"ר הבורסה.

ועדת המינויים מטעם מועצת אוצר התישבות היהודים החליטה אמש להמליץ על מינויו של ד"ר חת. ועדת המינויים, בראשותו של אריה זולצין, נגיד אוצר התישבות היהודים, התכנסה אתמול לשתי ישיבות נפרדות, האחת בשעות הבוקר והשניה בערב, בדירת המגור של אריה זולצין ברחוב ריי סוקי בצפון תל אביב. אתמול התברר שגם ראש הממשלה יצחק שמיר וגם שר האוצר משה נסים תומכים במינויו של ד"ר חת לתפקיד. ד"ר חת העמיד כתנאי לבחירתו את תמיכתו של נגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו.

ד"ר מאיר חת השתתף אתמול בחלק מהישיבה, בין היתר כדי לסכם את רשימת 11 חברי מועצת המנהלים של הבנק. לאחר שיצא מביתו של זולצין סמוך לתשע בערב, לא היה מוכן ד"ר חת לומר אם אומנם נבחר לתפקיד. ד"ר חת אומנם לא שותף בדיונים לגבי מינוי חברי הדירקטוריון אך ועדת המינויים התיעצה עימו בעניין זה.

סוף בעמוד 2, טור 6

כלכלן, משפטן ובעל מניות

ועדת בייסקי קבעה: אין לפטור אותו מאחריות

מאת סופר "הארץ"

ד"ר מאיר חת (54) נולד בישראל, הוא למד כלכלה ומשפט. משפחתו היא בעלת מניות בחברת טבע והוא משמש כיו"ר הועד הפועל של טבע. חברה שהמבנ"ל שלה הוא אלי הורביץ, היו"ר הקודם של בל"ל. ב־1978 נבחר ליו"ר הבורסה, תפקיד ממנו פרש לפני פירסום מסקנות בייסקי.

בפרק המסקנות וההמלצות של ועדת בייסקי נכתב עליו: "כפי שקבענו במימצאינו לעיל, היה ד"ר חת מודע להשלכותיה השליליות של הויסות על המסחר בבורסה ועל שוק ההון ולנזקים שבתוצאותיו. הוא לא הבהיר מדעותיו זו ויתר ... אולם בביתו פנימה, ... יתערב מכוח סמכותו ויביא לשינוי תקנון הבורסה... פעילותו של ד"ר חת ועמדותיו שבוטאו ברבים ראויות להערכה, ברם, אין בכך כדי לפטור אותו מאחריות המוטלת עליו כיו"ר דירקטוריון הבורסה".

ד"ר מאיר חת

צה"ל ויוניפי"ל: התפייסות

האלוף פלד ומפקד יוניפי"ל לחצו ידיים

מאת מנחם הורוביץ, סופר "הארץ" בצפון

בפיקוד צפון התקיימה אתמול אחר הצהריים פגישת פיוס בין אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד, ומפקד כוחות האו"ם, הגנרל גוסטב אגלונד. השניים דנו בצעדים שיש לנקוט כדי למנוע הישנות תקריות אש כפי שהיו לפני 10 ימים במהלכם נהרג חייל אירי מכוח יוניפי"ל מאש חיילי צה"ל. האלוף פלד התנצל על התקרית. הוא אמר, כי מדובר בטעות אנוש וכי נגד שני קצינים בכירים ינקטו צעדים משמעתיים. עוד הוחלט על הפקת לקחים מקצועיים וסיכומים בעקבות התקרית ועל סימנים מוסכמים בין יוניפי"ל לצה"ל כדי למנוע הישנות מקרים דומים.

הפגישה הסתיימה בארוחת צהריים משותפת בלחיצת ידיים ובהחלטה להמשיך בשיתוף פעולה בין שני הצדדים.

עשרה סוחרי סם ישראלים נלכדו בניו־יורק

חשודים בהפצת הרואין ב־130 מיליון דולר בשנה

מאת שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד "הארץ"). רשת סמים, שנוהלה על ידי ישראלים, נתפסה אמש בברוקלין לאחר מעקב ממושך. 11 גברים ונשים — תשעה מהם ישראלים — נעצרו והובאו לבית

(סוף בעמוד 8)

פרס: זו היתה הטובה בשיחות עם תאצ'ר

תאצ'ר תפעל בביקורה הקרוב במוסקווה למען זירוז התהליך המדיני, חידוש היחסים הדיפלומטיים עם ישראל ופתיחת שערי ברית־המועצות ● שר החוץ האו: חיוני הדבר שכוחות ישראל יסוגו מאזור הבטחון

מאת שאול צדקא, סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, אשר נפגשה אתמול בלשכתה את שר החוץ שמעון פרס, תפעל בביקורה הקרוב במוסקווה אצל המנהיגים הסובייטים למען זירוז של התהליך המדיני, חידוש היחסים הדיפלומטיים עם ישראל ופתיחת שערי ברית־המועצות ליציאת יהודים.

תאצ'ר ופרס הגיעו במשך 90 הדקות של פגישתם לתמימות דעים בכל השאלות הנוגעות למזרח התיכון וסמכו את ידיהם על סמכויותיה של ועידת השלום הבינלאומית. שניהם הסכימו שיש להתיר את שאלת הייצוג הפלשתינאי לשלב ... הלטות ואת הסכמת להתהליך משא ... אות "השיחות על השיחות" ... הבריטית הביעה את ...

(סוף בעמוד 8)

45 מיליון בעלי זכות בחירה ילכו ביום א' לקלפי; הקנצלר קוהל מצפה לקבל 55% מהקולות

משבר בני הערובה שנחטפו בלבנון מטיל צילו על הבחירות בגרמניה

לאווירת המשבר תורמת גם הבעיה הכלכלית הנובעת מהעליה התלולה של המארק לעומת הדולר.

מאת דניאל דגן, סופר "הארץ" באירופה המערבית והדיינות

45 מיליון בעלי זכות בחירה ילכו ביום א' לקלפיות במערב גרמניה כדי להצביע בבחירות הכלליות לבונדסטאג, ולפי כל התחזיות עתידה ממשלת הקואליציה בראשותו של הקנצלר הלמוט קוהל לזכות בתקופת כהונה שניה של ארבע שנים.

אולם משבר בני הערובה שנחטפו בלבנון מטיל את צילו על הממשלה החדשה העומדת לקום. לאווירת המשבר תורמות גם הבעיות הכלכליות, הנובעות מן העליה התלולה של המארק הגרמני לעומת הדולר של ארה"ב. כל הסימנים מעידים, כי תוצאות הבחירות לא ישפעו ע"י המשברים, אף כי הם מסקרים כעת את תשומת הלב הציבורית.

כל סקרי דעת הקהל שנערכו בשמונת השבועות האחרונים העניקו לשלוש מפלגות הקואליציה יתרון בלתי מעורער לעומת מפלגת האופוזיציה, היא המפלגה הסוציאל־דמוקרטית. על רקע ההוראות הזאת התנהלה מערכת הבחירות בצורה משעממת, ואילו פרשת בני הערובה והבעיות הפיננסיות דוחקו את הבחירות מן הכותרות הראשיות בימים האחרונים שלפני ההצבעה.

הקנצלר קוהל אמר, כי הוא מצפה שהקואליציה שלו בראשות

(סוף בעמוד 8)

הנשיא ביקש — ובחיל האוויר מכינים עבורו "קורס טייס" במטוס דו־מנועי

טייסים: מוזר שהנשיא יקבל שעות טיסה שעה שמקצצים שעות לטייסי־קרב

ראש הממשלה יצחק שמיר התארח אתמול בחיל האוויר, ובין היתר ישב בתא הטייס של מטוס קרב. (צילום: דובר צה"ל).

מאת ראובן פדהצור, מתפרר הצבאי של "הארץ"

טייסים בחיל האוויר הביעו תמיהה על בקשת נשיא המדינה, חיים הרצוג, לקבל הכשרה בחיל האוויר להטסת מטוס דו מנועי. הנשיא, העונד כנפי טייס של טייסת קלה, קבל בעבר הכשרה להטסת מטוס חד מנועי. הנשיא הביע את רצונו להטיס גם מטוס דו מנועי.

בתגובה לבקשת הנשיא הוחלט להיערך באחת מטייסות חיל האוויר להכנת קורס מסודר להכשרתו של הרצוג. מן הטייסת אף פנו ללשכת הנשיא לבתון את הפרטים הסבכיים הקשורים ללוח הזמנים המתוכנן.

הטייסים שהביעו תרעומת, טענו כי "יהיה זה מוזר למדי לגלות שהנשיא מקבל שעות טיסה בחיל האוויר, בשעה שמקצצים שעות טיסה לטייסי קרב, בשל מחסור בכספים".

בשיחה עם שלישו הצבאי של הנשיא, אישר אל"מ עמי גלוסקא, כי הנשיא אכן הביע את רצונו להטיס מטוס דו מנועי, אך "לא בטוח שהתכוון לכך ברצינות". מספר דקות לאחר מכן, בשיחת טלפון נוספת, שינה גלוסקא את גירסתו וטען, כי קיים זה עתה שיחה דחופה עם הנשיא, ממנה התברר לו, כי "ייתכן שהנשיא הביע את רצונו להטיס מטוס דו מנועי בפני אחד הטייסים שהטיס אותו באחת מטיסות התעופה בנק היה זה הוא הנוסע". בתחילה הכחיש גלוסקא, כי פנו מן הטייסת ללשכת הנשיא, אך אחר

(סוף בעמוד 8)

רויטר: אושר דין המוות ליוסף טחן במצרים

עו"ד לידסקי: אין לי מושג מאין נשאב המידע; ההחלטה בשבת

קהיר (עו"ד). בית משפט מצרי אישר אתמול את גזר דין המוות שהוטל על ישראלי יליד מצרים באשמת הברחת הירואין, ודחה את בקשתו להקליף את גזר הדין במאסר.

האיש, יוסף טחן, נעצר בנמל התעופה של קהיר באוגוסט 1985 ונידון למיתה בפברואר אשתקד, באשמת נסיון להבריח למצרים הירואין במשקל של

(סוף בעמוד 8)

שוק ההון

השקל יוסף במחצית האחוז

מאת יהודה שרוני, סופר "הארץ" לעניני כלכלה

התעוררות הדרדרות שער הדולר בשוקי העולם אילצה את בנק ישראל לייסף את השקל לעומת הדולר בשיעור של מחצית האחוז. שער השקל לעומת הסל כמעט ולא השתנה. בנק ישראל גייס אתמול 30 מיליון שקל באמצעות שתי סדרות אג"ח. לאגרות נרשם ביקוש הגבוה פי 8 שהסתכם ב־240 מיליון שקל. בשוק המניות בבורסה נמשכה המגמה המעורבת עם נטיה לעליות שערים. שערי המניות העוברות עלו מתחילת החודש בשיעור של 20 אחוזים.

עורך את העמוד: ברוך שסירא

אלרם

בית טוב מביא טוב!

נוה הדרים ראשון לציון

דירות 4 חדרים 117 מ"ר בסטנדרט בניה גבוה.
החל מ- -.90,000 ש"ח כולל מע"מ ופיתוח.
ודירות 5 חדרים, קוטגים ופנטהאוזים.
בואו לבקר באתר הבניה בימים א', ג', ה', ו', 9.00-13.00
ב', ד', 14.00-18.00 ובשבת 11.00-14.00
טלפון באתר: 03-959556

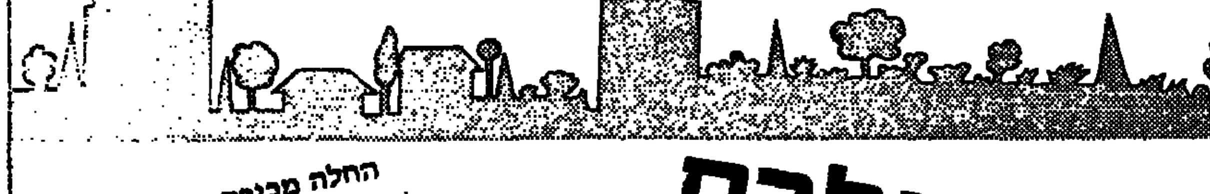

גני הרצליה הרצליה הצעירה

דירות 5, 4 חדרים, פנטהאוזים בגדלים שונים וקוטגיים.
בואו לבקר באתר הבניה בימים א', ג', ה', ו', 10.00-13.00
ב', ד', 14.00-17.00 ובשבת 11.00-14.00
טלפון באתר: 052-574517

נוה אלרם רמת השרון

החלה מכירת דירות 4 חדרים במחיר החל מ־$58,900 במזומן

דירות 4, 3½, 3 חדרים ודירות גג
בבנינים בני 7, 6, 5 קומות עם מעליות.
הבנינים מצופים באבן ירושלמית!
הפרוייקט נמצא בפינת רח' המלכים - בית שמאי
בהמשך לשכונה היוקרתית נוה־מגן.
פרטים ומכירה במשרד הראשי.

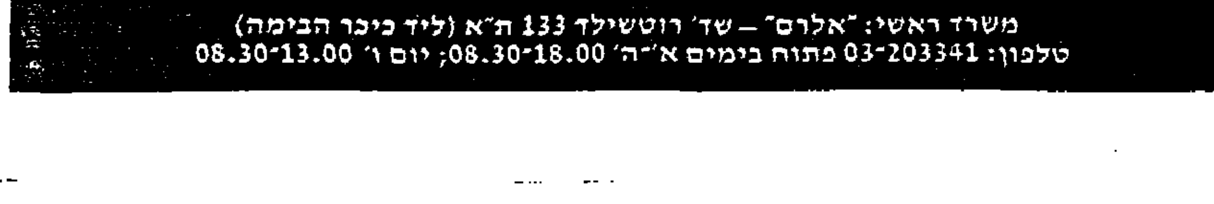

משרד ראשי: "אלרם" – שד' רוטשילד 133 ת"א (ליד כיכר הבימה)
טלפון: 03-203341 פתוח בימים א'־ה' 08.30-18.00; יום ו' 08.30-13.00

هكذا عن الأصل

هكذا من الاصل

מובארק אמור לבוא בשבת לעיראק

איראן: השמדנו רבע מהיחידות העיראקיות המגינות על בצרה ● בגדד: הדפנו התקפות חדשות

אמש בדאונינג סטריט 10: ראש ממשלת בריטניה מרגרט תאצ'ר ושר החוץ שמעון פרס לוחצים ידיים. (תצלום אי־פי).

מאת סופר "הארץ" לענינים ערביים וסוכנויות הידיעות

לפי מקורות ערביים, נשיא מצרים מובארק יבוא בשבת לבגדד ויתועד שם עם נשיא עיראק, משם עומד מובארק להמשיך לפיסגה בכווית.

איראן הודיעה אתמול כי כוחותיה השמידו רבע מן היחידות העיראקיות המגינות על העיר בצרה, ואילו בגדד טוענת כי כוחותיה הצליחו להדוף התקפות חדשות של צבא איראן.

בעוד מלחמת היבשה נמשכת באיזור הביצות מזרחית לבצרה בת מיליון התושבים, מרעישים שני הצדדים על מספר גדל והולך של קורבנות אזרחיים כתוצאה מהתקפות אוויר ופגיעות טילים וארטילריה בעריהן של שתי המדינות.

דובר הצבא האיראני, כמאל תראוי, אמר אתמול במסיבת עיתונאים, כי הכוחות האיראניים מחצו עשרים וחמש חטיבות עיראקיות — רבע מכל הכוח העיראקי הנמצא באיזור הקרבות. לעומת זאת מסר מפקד קרבי עיראקי, כי כוחותיו הדפו כמה וכמה התקפות איראניות באיזור בצרה תוך גרימת אבידות כבדות ביותר לאויב.

1500 נהרגו בהפצצות ערים באיראן

דובר צבאי בעיראק מסר, כי עשרות מטוסי קרב של עיראק ערכו התקפות הרסניות על הערים האיראניות קום, דזפול, איספאהאן ותאבריז ביום ד' בלילה, ואילו אתמול הופצצו בורוג'רד, באל־אזכטאר, כראמאנשאה ומאלאייאר.

סוכנות החדשות האיראנית מצטטת את דבריו של הדובר הראשי, אשר אמר: כי "מטרת המתקפה בדרום היא למגר את מכונת המלחמה של האוייב". הוא הוסיף, כי לאחר שתושג מטרה זו תהיה לא רק בצרה אלא גם בגדד מטרה נוחה לכיבוש.

שרי החוץ הערביים פתחו בכווית את הוועידה המכינה של הפיסגה

מובארק עומד להשתתף לפיסגה הנפתחת ביום שני ● סוריה מציעה לגנות את מצרים ומרוקו על קשריהן עם ישראל אך מניחים כי שרי החוץ ידחו יוזמה זו ● קדאפי יחרים הפיסגה

מאת סופר "הארץ" לענינים ערביים וסוכנויות הידיעות

נשיא מצרים חוסני מובארק עומד להשתתף בוועידת הפיסגה האיסלמית הנפתחת ביום שני הקרוב בכווית, למרות הצעה של סוריה לגנות את מצרים ומרוקו על קשריהן עם ישראל.

על דחיית הצעה של סוריה מסר אתמול תת־שר החוץ של כווית, סלימאן מאג'יד אל־שאהין, עם פתיחת מושב של שרי החוץ המוסלמים כהכנה לקראת הפיסגה. נציגים בוועידה המכינה ציינו, כי שרי החוץ של המדינות המשתתפות, שנועדו כבר אתמול, ידונו בהצעתה של סוריה, אך קרוב לוודאי כי בסופו של דבר יסמכו את ידיהם על המלצות ועדת־סדר־היום לדחות את ההצעות הללו.

מנהיג לוב, מועמר קדאפי, הודיע כי לא ישתתף בפסגה האיסלמית בגלל השתתפותה של מצרים בוועידה זו, השתתפות ההופכת את הוועידה לפארסה, כדבריו. הסיבות אשר בגללן גורשה מצרים מארגון מדינות האיסלם עדיין בתוקפן, ועל כן נוכחותה בוועידה אינה חוקית ומנוגדת לתקנות, לדעת קדאפי.

בדרכו לוועידה הגיע אמש נשיא אלג'יריה בנג'דיד לדמשק ונועד עם הנשיא אסד לדיון בוועידה האיסלמית.

הנושא: מלחמת המפרץ

משתתפי ועידת ההכנה של שרי החוץ ציינו, כי הנושא המרכזי שיידון בוועידה יהיה מלחמת המפרץ הפרסי, ועיסוק בסכסוכים איזוריים או רדיקליים עלול להסיח את תשומת לב הפיסגה ממטרותיה העיקריות. עם זאת צוין, כי הוועידה תדון גם בשאלה הפלשתינית, במעמדה של ירושלים ובבעיית אפגניסטאן.

הוועידה המכינה של שרי החוץ נפתחה ביום ה' בכווית בקריאה מטעם המדינה המארחת לשים קץ למלחמה בין עיראק ואיראן. מקומה של איראן בוועידה נשאר פנוי, שכן ממשלת טהראן החליטה לא להשתתף בה. אף על פי כן השמיע שר החוץ הכוויתי, שייח' סבאח אחמד אל־סבאח, קריאה לממשלת איראן להיענות למאמצי השלום, כפי שהסכימה עיראק לעשות, לדבריו.

איראן נימקה את היעדרה מן הוועידה בכך, שכוויית תומכת בעיראק ולכן אין היא מדינה ניטראלית ואיננה כשרה לארח את הוועידה. איראן דוחה את יוזמות מארגני הוועידה האיסלמית, והיא דיעה כי לא תציית לכל החלטות שייתקבלו בוועידת הפסגה.

נשיא עיראק, צדאם חוסיין, המתכונן להשתתף בעצמו בוועידת הפסגה, השמיע אתמול קריאה לאיראן לעשות שלום עם ארצו. עיראק מציעה שכל הכוחות ייסוגו לגבולות הבין־לאומיים, ששתי המדינות יחליפו שבויי מלחמה ויחתמו על חוזה שלום. לעומת זאת תובעת איראן את הדחתו של צדאם חוסיין כתנאי מוקדם להסכם שלום.

ישראל מכרה כנראה לדרא"פ ציוד לזיהוי מטרות המותקן על מטוס

מאת צבי בראל סופר "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). ישראל מכרה ככל הנראה לדרום אפריקה ציוד מתוחכם לאיתור וזיהוי מטרות, המיועד להתקנה על מטוס בואינג 707.

פרטים אלה מסר השבועון ג'יינס. המוסיף כי מדובר בציוד המיוצר בחברת אלתא והידוע בכינוי סי־גינט/אל 8300.

זו מערכת מבוקרת מחשב הבנויה מתוך מערכות שנועדו לזהות מטרות, לנתח נתונים טרם מקיפה האוויר, ולקלוט נתונים בטווח של כ־450 ק"מ. השבועון מוסיף עוד, כי ישראל הציעה חלק מן המערכות האלה גם לארגנטינה להתקנה על מטוסי בואינג 707 שלה או על מטוסי אלקטרה מתוצרת לוקהיד. לקוח אחד למערכת סיגינט הוא אינדונזיה. עם מדינה זו, לדברי גורמים בתעשיה האווירית, כבר התנהלו כבר מגעים. מקורות אמריקאיים מסרו, כי הדיווחים על מכירת הציוד המתוחכם לדרום אפריקה יעלו כשאלה בעת הדיון על תקציב הסיוע לישראל שיתקיים בתחילת החודש הבא.

שירות בתי הסוהר נדרש לנמק מדוע לא יתירו לוואנונו לפגוש בחברתו

נדרשים להשיב תוך חמישה ימים ● יתכן שוואנונו יופיע היום בבית המשפט בעתירה נוספת

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

שופט בית משפט המחוזי בירושלים, צבי כהן, הוציא אתמול צו על תנאי נגד מנהל בית הסוהר בו כלוא ואנונו ונגד נציב שירות בתי הסוהר המחייב אותם, שבתוך חמישה ימים יבואו וינמקו, מדוע לא תורשה חברתו של ואנונו, ג'ודי זימט לבקרו בכלא. הדיון בעתירה נקבע ליום חמישי.

בעתירה שהגיש אתמול עו"ד אמנון זכרוני הוא קובע כי אין סמכות לשירות בתי הסוהר לשלול את הביקור של חברתו של ואנונו ואם היתה סמכות אז היא לא סבירה. לדבריו שלטונות בתי הסוהר סיכמו לאחרונה כי ירשו לזימט לבקר את ואנונו אך חזרו בהם לפתע. זכרוני מתחייב שוואנונו לא ידליף כוונות ובעת הפגישה יוכלו לעמוד לידם נציגי שירות בתי הסוהר ונציגי הביטחון. כמו כן מציין זכרוני כי הוא מוכן לשלם את שיחת הטלפון, אם ירשו לזימט לפחות לדבר בטלפון.

עו"ד אמנון זכרוני יגיע הבוקר בשעה 9.30 לבית המשפט העליון על מנת להשתתף בדיון סגור בעתירה נוספת שהגיש לבג"ץ במסגרתה הוא מבקש להסיר חיסיון שהוטל על ראיות התביעה. לא מן הנמנע שגם ואנונו יהיה נוכח בדיון ועל פי מקור משטרתי מוסמך אכן נעשו אמש התכונות להביא את ואנונו לבית המשפט העליון הבוקר.

הנשיא: מתהדקים היחסים בין ישראל לסרילנקה

(ע). חיילים פצועים מסרי־לנקה נשלחים לישראל לקבלת טיפולים רפואיים. אתמול הזמין נשיא המדינה, חיים הרצוג, ללשכתו שלושה חיילים קטועי רגלים שעוברים טיפולי פיזיותרפיה והתקנת גפיים תותבות בבית החולים ע"ש שיבא בתל־השומר.

נשיא המדינה אמר כי הוא קיבל את פני החיילים על פי בקשת נשיא סרי לנקה, ג'וניוס ג'ווארדנה. להערכתו, מאז מסעו במזרח אסיה, ישנם סימנים מעודדים רבים להידוק קשרים בין מדינות האיזור לישראל.

לדבריו, זוכה הטיפול בחיילים לפירסום נרחב בסרי לנקה ומציג את ישראל באור חיובי. הנשיא הדגיש, כי היחסים המתהדקים בין ישראל לסרי לנקה מעודדים ענין גם בהודו.

זו קבוצת החיילים השניה המגיעה לישראל מסרי לנקה לטיפולים אלו.

במיפגש בבית הנשיא השתתפו גם נציגי משרד החוץ וכן פרופ' סומרטנה ובני משפחתו, גם הם מסרי לנקה. הפרופסור עורך בישראל מחקר השוואתי בין הפרלמנט בארצו לכנסת.

פקיד בדיסקונט חשוד בהוצאת כסף במרמה מחשבונות לקוחות

(ע). פקיד בנק דיסקונט, החשוד כי הוציא במרמה דולרים מחשבון תושב חוץ וכספים אחרים מחשבון תושב מקומי ואף שבר לצורך זה שמונה תיבות חיסכון של אותו מפקיד — שוחרר אתמול בערבות, בבית־משפט השלום בת"א.

יעקב אלמס, בן 28, מראשון לציון הועסק כפקיד במחלקת מטבע חוץ בסניף בנק דיסקונט בכיכר מלכי ישראל. בסניף זה הפקיד החשבון מט"ח של תושב חוץ קשיש בשם וילהלם ברנהרד. לחשבון זה נכנסו תמורות בשילינגים אוסטריים מדי חודש בחודשו והופקדו בו גם דולרים.

יעקב אלמס חשוד, כי המיר כספים מחשבונו של מר ברנהרד וזיכה את חשבונו הפרטי בבנק באותם סכומים. כדי שהמעשים לא יתגלו, נמנע משליחת הודעות על מצב החשבון והתנועות בו למפקיד. הוא חשוד כי בסך הכל הוציא מחשבון זה 15,000 דולר וקנה בכספים אלה, בין היתר, מכונית פיאט ושיפץ את ביתו.

השופטת חרסה אדיטוב הורתה לשחרר את החשוד בערבות עצמית וצד ג' של 3000 ש"ח והורתה לו למלא את דרישת המשטרה כי יופיע לחקירה ויפקיד דרכונו במשטרה.

ראיתי שמעתי

גילוי הדעת של הרבנים והדיינים היה עברה משמעתית

שר התקשורת, אמנון רובינשטיין, ממתין מזה עשרה ימים למענה משר הדתות, זבולון המר, על מכתב ששיגר אליו בענין גילוי דעת של קבוצת רבני ערים, אבות בתי דין רבניים ודיינים שהתפרסם בעיתון "ערב שבת" בראשית החודש. בגילוי הדעת הם קראו לשר הפנים המתפטר, הרב יצחק פרץ, שלא להכיר בפסיקת בית המשפט העליון בעניין שושנה מילר, ולשר הדתות להורות על אי הכרה באותה פסיקה. רובינשטיין מזכיר להמר שהרבנים והדיינים הם עובדי ציבור המקבלים את שכרם מידו וקריאתם אינה רק בחזקת בזיון בית המשפט, אלא גם עבירה משמעתית חמורה.

המר נמנע עד כה, כאמור, מלהודיע על הצעדים שבכוונתו לנקוט נגדם.

א. לם

תל אביב ומילנו יכרתו ברית ערים תאומות

ראש עיריית מילנו שבאיטליה, פאולו פיליטרי, יבוא בחודש מאי לישראל לביקור אשר במהלכו יחתום על ברית ערים תאומות עם העיר תל־אביב. ממשרד התיירות נמסר כי יחד עימו תבוא משלחת של נציגי תיירות ועיתונאים. על כך סוכם בפגישה שקיים ראש העיר עם שר התיירות והמשפטים, אברהם שריר. האחרון אף נפגש עם סגן נשיא הפרלמנט של איטליה, אלדו אניצ'י ושלושה נציגים נוספים. בשיחות נדונו נושאים פוליטיים ובעיית טרור. השר מישראל אף נפגש עם סוכני נסיעות ותיירות גדולים במילנו. דווח לו, כי חמשת אלפים מקומות שהועמדו למכירה לטיסות שכר מאורגנות לישראל — כבר נמכרו.

זוהר בלומנקרנץ

לחוץ על עוד ערוץ

הקמתו של הערוץ השני הפכה כנראה לעובדה, השאלה שנותרה פתוחה היא לגבי מועד הקמה. הפרסומאי חיים פלד החליט לנסות ולייסד תנועה ציבורית למען קידומו של ערוץ זה. במסגרת זו הדפיס משרדו אלפי מדבקות למכוניות עם הסיסמה "אני לוחץ על עוד ערוץ". המדבקות נשלחו לאישי ציבור ותקשורת בבקשה שאלה ידביקו על מכוניותיהם, ובתקווה שניתן יהיה לזרז, ולו במקצת, את הפעלתו של הערוץ השני.

אריה לביא

הפורום שפיזר את עצמו

ארבעה מליון מתנדבים ומורים חברים בארגון בינלאומי העוסק בענייני חינוך, בריאות ונושאים אחרים הקשורים לחינוך ברחבי העולם. בארגון חברים שחורים ולבנים, נוצרים ויהודים. את ישראל מייצג בארגון זה הד"ר שלום לוין, נשיא הסתדרות המורים, שאף הציע לארגון להקים עמותה שתיאבק בגזענות, באנטישמיות ו־באפרטהייד. עמותה כזו אכן קמה בשנת 1980 ואף קיימה כבר מפגשים באמסטרדם ובתל אביב. בימים אלה התקיים כינוס נוסף, הפעם בירושלים. ו־21 חברי העמותה אף התקבלו בבית הנשיא. אולם אז עלתה על הפרק דרישתם של ההולנדים והצרפתים לבטל את העמותה בטענה שעצם הדיון באנטישמיות עלול לעורר אותה. בעקבות ההצבעה התברר שלדרישה זו יש רוב וכך הגיעו למצב שהעמותה החליטה לפזר את עצמה. החלטה זו מהווה כמובן "נוק אאוט" לישראל, יוזמת הרעיון.

נחמה פורתא היא מינויו של ד"ר לוין כיועץ מיוחד למלחמה בגזענות במסגרות אחרות של הארגון.

ע.ר.

נשיא החלומות של הצרפתים

משאל שכלל 15 שאלות, נערך על ידי השבועון הנפוץ "ל'אקספרס" וקבע את דמותו של הנשיא הבא שהצרפתים היו רוצים כמותו: עליו להיות כבן 48, (הנשיא מיטראן הוא בן 70, שלא לדבר על גילו של הנשיא רייגן); 76 אחוז מהנשאלים לא מתנגדים שהנשיא יהיה גרוש; רק 19 אחוז חולמים על נשיא קתולי והשאר אינם מייחסים חשיבות לנושא הדת; הרוב מצפה שהנשיא יהיה אדם סמכותי, שעסק בעבר בתפקיד אחראי ומספר התעודות האקדמאיות שלו אינן חשובות במיוחד.

מעניינת ביותר העובדה ש־59 אחוז מהנשאלים היו מרוצים אילו הנשיא הבא היה אשה. לפי סיכומי השבועון, אין אף מועמד רציני המתאים לציפיות המשאל.

שולמית קיסרי

אשת ראש הממשלה, שולמית שמיר, צפתה השבוע בהצגה "אני לא רספוטין" בתיאטרון הקאמרי, וביקרה בהפסקה מאחורי הקלעים. את רוב זמנה ניצלה לשיחה עם אבנר חזקיהו (מימין) ומוני מושונוב בבולגרית — שפת אמם המשותפת.

בעריכת עירית רוזנבלום

מאה להולדת רובינשטיין / נתן מישורי

הלילה הישראלי הגדול

הפסנתרנים אילנה ורד, יפים ברונפמן ורן צמת, המנצח זובין מהטה והפילהרמונית בארוע סימפוני חגיגי מס' 5 בהיכל התרבות בתל אביב. בתכנית: שופן — קונצ'רטו מס' 1 במי מינור; רחמנינוב — רפסודיה על נושא של פגניני; סן־סאנס — קונצ'רטו מס' 2 בסול מינור.

לא כך תוכנן הקונצרט. אך הפסנתרן האמריקאי עמנואל אקס שבר את ידו באתר סקי ופנינה זלצמן, שהכל ציפו להופעתה זו הפעם השניה, טרם החלימה לצערינו הרב מדלקת הריאות שלקתה בה. משום אלה, זכה רן צמת בן ה־17 (פרס ראשון בתחרות טוקיו, נובמבר 1986) להיכלל במה שנעשה עד תום הערב לילה ישראלי גדול.

הקונצ'רטו מס' 1 של שופן כבר מצוי בידי רן צמת כלשונו ובמידה ניכרת גם כרוחו. הוא אוחז לחלוטין ברסן הצלילים הווירטואוזיים ומהירים בטמפי הראויים. גם הקטעים הליריים, המתוליים והחגיגיים, בוצעו כך, שעוררו את מלוא ההערכה להישגיו הבולטים. לרן צמת הצעיר והמוכשר, שאישיותו מתחילה זה עתה לבקוע מבעד הפסנתר אל עולם המציאות, החיזיון והחלום, ראוי על כן לאחל שבקיעתו תהיה שלמה.

בנגינתה של אילנה ורד, המצויה זה כ־24 שנים על בימות העולם וה־משחקת בצלילי הרפסודיה של רחמנינוב ברוב דמיון ורגישות למלודיה הרמוניה וצליל. מצלצלים הפעמונים הקטנים עם הגדולים. אתה מובל לשל מצבי נפש שאינם משאירים אותך שווה נפש. אותי, מלהיבה אילנה ורד. אני אוהב את עוז רוחה, את גישתה האפסימית ואת פסנתרנותה הגדולה ומבקש, יחד עם כל אלו שהריעו לה, עוד ועוד ורדים מגינת צליליה. במלים אחרות, הופעות חוזרות תכופות עם הפילהרמונית.

השני שהרים ערב ישראלי זה למרומים, היה הפסנתרן יפים ברונפמן (יליד 1958). כשהוא ניגן את הקונצ'רטו השני של סאן סאנס היה ברור לכל מאזין שמדובר במבצע הבנוי מן החומר הנדיר שרק גדולי הגדר שבפסנתרנים בנויים ממנו. הוא מסוגל היה להגיע לריכוז מדהים של משאבים נפשיים ולהגיש נגינה שעם כל המרגש והמפליא שביופיה, עוצמתה, וירטואוזיותה. הבטיחה שעוד היד נטויה. אז בבקשה אנו מצידנו נשמח להאזין לרסיטלים וקונצ'רטים בכל כמות שתובא לנו.

והיה גם שלישי, ה"ישראלי" זובין מהטה, שבלעדיו לא היו נדלקות לא האבוקות הישראליות ולא האחרות. הוא לא רק יודע ללהוט. הוא יודע גם ללבות ולתת לסולנים את מחצית ליבו. הידד על כן לישראלים, שהרי גם "הפילהרמוניים" שעשו לילה נהדר, שקל להתגאות בו.

שחקני "הבימה" הבטיחו לנבון לדחות שביתתם

(עש"ת למ"מ). שחקני תיאטרון "הבימה" הבטיחו אתמול לסגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, יצחק נבון, לדחות את שביתתם, כדי לאפשר לשר להביא את המו"מ על שינוי בסולם השכר של השחקנים לסיום מהיר וחיובי. כך מסר דובר משרד החינוך.

השר נפגש בתל־אביב עם ועד שחקני התיאטרון, בהשתתפות מנהל האגף לתרבות ולאמנות במשרד החינוך, אבנר שלו, מזכיר מועצת פועלי תל־אביב, תדי קאופמן, ומנכ"ל "הבימה" שמואל עומר.

נציגי השחקנים קבלו בפגישה על שכרם הנמוך וטענו כי ההבטחות לשנות את דירוג שכרם לא מומשו עד כה, אף שכבר התקיימו כמה דיונים על כך עם האוצר.

נבון הביע תמיכה בטענות השחקנים ואמר כי יפעל בשבוע הקרוב לזרז את המו"מ בנושא זה. שר החינוך ייפגש שוב עם השחקנים ביום חמישי הבא.

שיחת היום / גדעון אלון

עם: יאיר רבינוביץ, נציב מס הכנסה
על: עיקול טלוויזיות ותמונות במלונות שיף

המלונאי שיף רשאי לקנות את תמונותיו שעוקלו

מדוע החלטתם לעקל מבתי המלון של חיים שיף דווקא את התמונות ומכשירי הטלוויזיה?

אינני רוצה להתייחס לחייבים ספציפיים. אבל באופן כללי אני יכול לומר שכשאדם חייב כסף למס הכנסה, עיקול הוא אחד האמצעים להביא אותו לשלם את חובו. זהו גם אמצעי גבייה וגם אמצעי הרתעה.

אתם מודיעים מראש לבעל מלון שאתם מתכוונים ל"התנפל" על רכושו או שאתם שומרים על עקרון ההפתעה?

אנחנו משתדלים ככל האפשר שלא לפגוע בעסק. למשל, כשמבצעים עיקול בבית חרושת משתדלים לא לפגוע במכונות. בבתי מלון עושים מאמץ לא לפגוע בתיירים ולא להיכנס לחדריהם. כדי שחוב יהיה בר־עיקול הוא חייב להיות חוב בהרשאה, כלומר חוב סופי עם וותק של מספר חודשים. אנשי ההוצאה לפועל באים רק אחרי שנשלחו לנישום כמה אזהרות. 24 שעות לפני הביצוע מדביקים מודעה על דלתו של בית העסק ומודיעים לו שאם מקץ יממה לא יחזיר את החוב, יפרצו לעסק גם אם הוא יהיה נעול.

אבל מדוע מעקלים דווקא תמונות וטלוויזיות? מדוע לא את ביתו או בתי המלון שלו?

עקרונית, כל עיקול אפשרי. אבל אנו מעדיפים לעקל רכוש שניתן לממש אותו בקל. עיקול על מקרקעין זו פעולה מאוד מסובכת.

השיטה הזו מוכיחה את עצמה?

בדרך כלל הפעולות הללו מרביזות. עצמן ומביאות לחיסול חובותיו של הנישום. אבל עדיין יש לנו אלפי הרשאות לביצוע עיקולים ואנו מבצעים אותם בהתאם לכח האדם העומד לרשותנו.

אתם נתקלים לעתים בהתנגדות אלימה של בעל העסק לביצוע העיקול?

אנחנו פועלים בחסות המשטרה ורק לעתים רחוקות אנו נתקלים בהתנגדות אלימה.

מה תעשו עם כל התמונות והטלוויזיות שעיקלתם במלונות?

אנו מקיימים מדי פעם מכירות פומביות, בהן נמכר הרכוש המעוקל. לפני ביצוע המכירה אנו מודיעים על כך לבעל החוב והוא רשאי לבוא למכירה ולקנות את התמונות או הטלוויזיות.

מי קובע את המחיר?

המחיר נקבע על ידי שמאי מוסמך. הוא קובע מחיר פתיחה ולאחר מכן יש מכרז והסכום בו נמכר הרכוש מקוזז מחובו של הנישום.

קראתי ששיף פנה אל שר האוצר כדי לנסות לשכנע אותו למנוע את ביצוע העיקול. איך אתם מתמודדים עם תופעות של לחצים פוליטיים?

אין עלינו לחצים פוליטיים. אני יכול לומר ששני שרי האוצר שעמם עבדתי, מודעי ונסים, שמרו בצורה ברורה על מערכת מס הכנסה מפני כל נסיון של לחץ פוליטי. צריך להבין שאין זה עקרון אצלנו ללכת לעקל. אם נישום חייב כסף בא בלווית עורך דין או רואה חשבון על מנת להגיע להסדר על החוב, אנו בהחלט הולכים לקראתו.

לסיום, הרשה לי שאלה אישית. איך זה אי נוחות ואולי נקיפות מצפון, לעקל רכושם של אנשים?

אנחנו מפעילים את אנשי ההוצאה לפועל, רק כשאין ברירה אחרת. חשוב להדגיש שאלה שלא משלמים מס אמת, הם הפוגעים ללא נקיפת מצפון באחרים המשלמים את מיסיהם כחוק.

אושר "שלום בית" בתחיה

הובטח מקום הח"כים ברשימה הבאה לכנסת

מאת סופר "הארץ"

מרכז תנועת התחיה אישר אתמול ברוב של 121 בעד 93 נגד ושלושה נמנעים את הצעתו של יובל נאמן לשלום בית בתנועת התחיה. ההצבעה היתה השיאית הערכה תוך ויכוח קשה על דרישתו של נאמן, שאושרה למעשה לבסוף, כי המרכז יקבע כבר עכשיו, כי חמשת חברי הכנסת, המכהנים כיום, יהיו מועמדי התנועה גם בבחירות הבאות. נאמן אמר לאחר ההצבעה: "זו תעודת בגרות לתנועה. עכשיו אני מצפה למאבק בשטח ולא באולם".

עימות נוסף בליברלים

מאת סופר "הארץ"

עימות נוסף בין מחנה מודעי למחנה שריר־פת־ניסים. הנהלת המפלגה הליברלית החליטה אתמול לבטל את ישיבת המרכז שזימן ח"כ דן תיכון. בדיון בהנהלה בו השתתפו השרים פת ונסים וחברי הכנסת ליף, גרופר, שליטא ויינשטיין נקבע, כי אין בסמכותו של מ"מ יו"ר המרכז, דן תיכון, להחליט על כינוס המרכז ללא אישור ההנהלה. הנהלת המפלגה החליטה לזמן את המרכז למועד אחר ה־ו בפברואר ובישיבה זו ייבחר יו"ר מרכז וחברי הנהלה חדשים במקום אלו שעזבו. כמו כן ידון תפקודו של גזבר המפלגה צבי רנר אשר אנשי שריר פת וניסים מבקשים להדיחו.

החלטת ההנהלה שמה קץ לרגיעה הזמנית ששררה במפלגה זו מאז החליט בית הדין של המפלגה לחייב את המחנות לזמן מועצה משותפת שתדון בנושאים שיועלו על ידי שני הצדדים.

אחד מרוצחי קוואסמה נידון למוות

רבת־עמון (ע"ס). אחד המעורבים ברציחתו של ראש עיריית חברון לשעבר, פאהד קוואסמה, ב־28 בדצמבר 1984 ברבת עמון, נידון למיתה על ידי בית משפט ירדני ושניים אחרים נידונו למאסר עולם.

מקורות משפטיים בירדן מסרו, כי בית דין צבאי גזר דין מוות על נאיף חליל אלבאייה, ומאסר עולם על מאהר רג'אח אבו־אייאש ועומר מוחמד אל דוויימה. גזר הדין אושרר על ידי ראש ממשלת ירדן, זייד ריפאעי, בתוקף תפקידו כמושל צבאי. עם זאת לא יוצא אל באייה להורג אלא לאחר שגזר הדין יאושר גם על ידי המלך חוסיין. לפי החוק הירדני רשאי המלך להמתיק את גזר דין המוות ולהחליפו במאסר עולם. השלושה נעצרו ברבת־עמון ב־1985.

ערך את העמוד: ברוך שפירא

ד"ר חת

(סוף מעמוד 1)

מיד לאחר ההודעה של ועדת המינויים הודיע דולצין על כך לנגיד בנק ישראל ומסר לו את רשימת חברי מועצת המנהלים של הבנק.

המועמד המועדף

ועדת המינויים הגיעה למסקנה שד"ר חת הינו המועמד המועדף לכהונת הביקורת הציבורית שבמהותה על מועמדותו. ד"ר חת היה מועמדו המועדף של דולצין כבר בתחילת הדיונים על מינוי יו"ר חדש לבנק לאומי. עו"ד דב ברזילי, חבר ועדת המינויים, אמר אתמול לאחר צאתו מביתו של דולצין שחברי הוועדה התקשו לבחור במועמדים ליו"ר ולחברות בדירקטוריון של בנק לאומי. אתמול ושלשום הופעלו על חברי הוועדה לחצים פוליטיים כבדים כדי להכניס לדירקטוריון אנשים המקורבים לשתי המפלגות הגדולות. ברזילי אמר שחלק מהמועמדים שנבחרו מתאימים, לא רצו בתפקיד.

בבדיקה נוספת שנערכה במערכת "הארץ", התברר שהמפקחת על הבנקים לא הוערבה במינויו של אף אחד מחמשת המועמדים ליו"ר בל"ל. כשנשאלה גליה מאור על ידי ועדת המינויים לגבי כל אחד מהחמישה, היא אמרה שמבחינת בנק ישראל, כולם ראויים לתפקיד.

המעלות של אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מכסי		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	2	6	מעונן	-4	0
אתונה	5	10	גשום	8	15
בוקרשט	-10	-5	מעונן	-12	-7
בריסל	2	7	מעונן	-5	-2
וינה	-8	-5	מעונן	-10	-5
ז'נבה	-5	-2	מעונן	-5	-3
לונדון	3	7	מעונן	0	4
ליסבון	7	12	בהיר	5	9
מדריד	4	8	גשום	-2	3
ניו־יורק	-2	3	משלג	-5	0
פאריס	-2	2	מעונן	-6	-3
פרנקפורט	-2	2	מעונן	-14	-8
ציריך	-7	-5	מעונן	-10	-5
קהיר	12	18	מעונן	12	17
קופנהאגן	1	4	מעונן	-4	-2
רומא	12	17	מעונן	7	12
שטוקהולם	-12	-7	מעונן	-6	-2

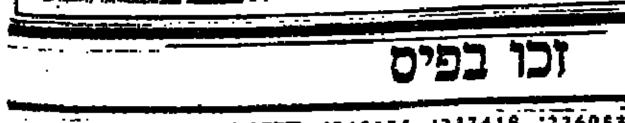

בהנוסע המאושר אל על

זכו בפיס

בהגרלת "רב־פרס" במסגרת של מפעל הפיס מס. 40/87 שהתקיימה ביום 22/10/87 זכו הכרטיסים הבאים: בסך 180.000 ש"ח זכה המספר 719356.

הפרס המצטבר בסך 200.000 ש"ח עובר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 480.000 ש"ח (כולל צבירה).

בסך 12.000 ש"ח זכה המספר: 071577.

בסך 6.000 ש"ח זכו המספרים: 482735 365886.

בסך 300 ש"ח זכו המספרים: 003857: 048632: 054904: 111060: 128771: 165434: 226053: 237418: 243175: 257656: 263584: 297001: 345083: 349550: 421803: 443258: 458743: 467709: 469995: 523583: 553002: 577733: 599043: 616221: 616373: 623377: 654315: 739616: 780051: 758443: 794083: 829897.

בסך 150 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 5984: 6049.

בסך 25 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 314: 920.

בסך 16 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 236: 462: 656.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 3 זכו בסך של 2.50.

בסך 5 ש"ח זכו המספרים בעלות ספרתיים: 805: 041: 070: 108: 112: 113: 178: 184: 239: 391: 393: 435: 451: 174: 488: 575: 584: 591: 607: 749: 773: 779: 821: 942: 973: 979.

בסך 2.50 ש"ח זכו המספרים הדו ספרתיים: 01: 11: 15: 25: 32: 36: 37: 38: 39: 47: 48: 49: 52: 57: 66: 75: 78: 80: 83: 84: 86: 87: 89: 94: 96.

הליכוד מנע החלטה בוועדת הכספים על סיוע לקיבוצים; חילופי גידופים בישיבה:

ח"כ מצא לרמון: ילד חסר מצפון, גונב מהמדינה; רמון: אתה אידיוט

הליכוד יכשיל כל דיון בסיוע לקיבוצים עד מארס כדי להבטיח בתקציב הבא סיוע לערי הפיתוח ולישובי יו"ש ● היו"ר שפירא: איני יכול לכפות על חברים להצביע

מאת עקיבה אירדור
סופרת "הארץ" לענייני כלכלה

55 קבוצי התק"ם הנמצאים במצוקה כספית לא יקבלו בשלב זה סיוע מהממשלה בסכום של 264 מליון ש"ח. בישיבה שהיתה מלאה גידופים והשמצות, מנעו אתמול חברי סיעת הליכוד בוועדת הכספים את אישור הסיוע.

חברי סיעת הליכוד מתנים הסיוע לתק"ם בעסקה כוללת של סיוע לישובי יש"ע ועיירות הפיתוח. יו"ר ועדת הכספים, ח"כ אברהם שפירא, שקיים בתום הישיבה התייעצות בין הסיעות, אמר: "הסיוע יאושר אך זה יקח זמן. אינני יכול לכפות על חברים להצביע. האוצר פנה לוועדה והמליץ על הסיוע, לכן מחובתי לפעול לאישורו. אעשה זאת בדרך דמוקרטית, כפי שפעלתי במקרה של אישור הסיוע לסולל בונה וקופת חולים".

חברי סיעת הליכוד מתכוונים להכשיל כל דיון בנושא עד לסוף חודש מארס כדי שאפשר יהיה להבטיח בתקציב של השנה הבאה סיוע לעיירות הפיתוח באמצעות תקציבי רשויות מקומיות והגדלת תקציבי יש"ע באמצעות תקציבי המשרדים הממשלתיים השונים.

אטימות?

חברי הוועדה התכנסו אתמול לישיבה הקבועה כשעל סדר היום דיון בנושא הסיוע לקיבוצי התק"ם. בתחילת הישיבה פנה ח"כ יהושע מצא (ליכוד) ליו"ר הוועדה ח"כ אברהם שפירא, בבקשה שלא לקיים דיון בסיוע לקיבוצים כל עוד יש משבר בבתי החולים, כי זה עלול להתפרש כאטימות של הוועדה. חבריו מהליכוד תמכו בו והיו"ר נאלץ לקבוע כי מחציתו הראשונה של הדיון תוקדש למצוקת בתי החו־לים ומחציתו השניה לדיון בסיוע לקיבוצים.

חברי הוועדה שמעו את הסברי הממונה על התקציבים באוצר, אהרון פוגל, ואת האשמותיו על שרים שלא ממלאים החלטות ממשלה. המשך הדיון נוצל להשמעת עמדה של חברים מכל הסיעות שקראו לעובדי המינהל וה־משק בבתי החולים לכבד את החלטות בית הדין לעבודה.

חיוך מגעיל

בתום סבב "ההצהרות" לחץ ח"כ רמון להתחיל בדיון על הסיוע לקיבוצי התק"ם. כשראה ח"כ מצא ש"הפיליבסטר" (השהייה מכוונת) שהוביל אותו עומד להיכשל ויש סיכוי כי יידון הסיוע לקיבוצים, שהוא וחבריו מתנגדים לו, אמר לח"כ רמון שהחיוך שלו מגעיל, והו־סיף: "ילד חסר מצפון המתיימר להניף דגל של צדק חברתי וכל כולו חוסר צדק. גונב כספי מדינה למען העשרת משק ההסתדרות על חשבון עיירות הפיתוח שאין להם כסף לשלם משכורות, שם משכורות של עובדים זה לחם."

זו צביעות

ח"כ רמון ענה: "אידיוט! זו צביעות! כשבאתם לדרוש 20 מליון דולרים למלונאי שף לא דיברתם על מצוקת חולים. אתמול ישבתם שעתיים עם פרופ' יקיר פלסנר ושמעתם השגותיו על התוכנית הכלכלית. אם הנושא כל כך מעיק עליך, מדוע לא יזמת דיון בנושא עד אתמול? " שאל ח"כ רמון.

כדי להרגיע את הרוחות הפסיק יו"ר הוועדה את הדיון לרבע שעה. משחזרו לדיון ניסו שוב חברי הלי־כוד למנוע דיון בנושא הסיוע לקיבוצים. היו"ר פסק כי הדיון יתקיים ונתן רשות דיבור לממונה על התקציבים באוצר להציג את החלטות האוצר בנושא.

הגם לתוכניות הבראה

הממונה על התקציבים, אהרון פוגל, אמר לחברי הוועדה, כי הממשלה החלה בבדיקת הסקטור התיישבותי — קיבוצים ומושבים — על פי הארגונים שלהם. הארגון הראשון שאתו הצליח האוצר להגיע להסדר הוא התק"ם. פוגל ציין כי ההסדר מבוסס על תוכנית הבראה כאשר הממשלה מעמידה לתק"ם מקורות אשראי ארוכי טווח שי־אפשרו לפרוס חובות. בתמורה חייב האוצר את הקיבוצים בתוכנית הבראה שבמסגרתה תורד רמת הצר־יכה שלהם ב-5% וייקבעו מסגרות אשראי לייצור בלבד. תיערך מגבית פנימית בתק"ם שמטרתה לגייס 24 מיליון ש"ח בארבע השנים הקרובות. כספי המגבית ייועדו להורדת הריבית האפקטיווית. עקרונות אלה, שסוכמו עם התק"ם, יהיו דגם לסיוע למגזרים אחרים בס־קטור ההתישבותי, אמר פוגל.

חלק מעסקה כוללת

מרכז סיעת הליכוד בוועדת הכספים, ח"כ אריאל וינשטיין, אמר כי הוועדה עומדת בפני שורה של החלטות על סיוע למגזרים שונים — בתנועות ההתישבות, בענפי הבנייה והמלונאות האקרים, ולכן צריך לדעת מה התמונה הכוללת ולקבוע מדיניות שתנחה את הועדה.

יו"ר סיעת הליכוד בכנסת, ח"כ חיים קופמן, אמר כי יש קודם כל להגדיר את המסגרת של הסיוע, כדי שאחר כך לא יבוא שר האוצר ויגיד "אין לי". הסיוע לתנועות הקיבוציות חייב להיות, לדעתו, חלק מעסקה כוללת של סיוע לישובי יש"ע, למושבים ועיירות הפיתוח.

ח"כ אפרים שלום (מערך) מתח ביקורת על חברי הליכוד באומרו כי בהנהלת הקואליציה מנע הליכוד גם אישור של סיוע צפוי למושבים, למרות החלטת הממשלה. מדובר בסיוע של 85 מליון ש"ח מכספי הממשלה ו-401 מליון כספי בנקים.

סיכם את הדיון ח"כ יורם ארידור: "ועדת הכספים מידרדרת. אפילו אין מקוריות בעלבונות".

יהושע מצא

חיים רמון

ערך את העמוד: משה ריינפלד

סקר דעת־קהל מטעם קבוצה התומכת ברעיון:

יותר מ־20% בעד קונפדרציה נוסח שווייץ בכל ארץ־ישראל

המצדדים — 26% מבוחרי המערך ו־15% מבוחרי הליכוד

מאת אורי ניר

יותר מ־20% מכלל האוכלוסיה בישראל סבורים כי אפשרות של כינון קונפדרציה לפי הדוגמה השוויצית בכל חלקי ארץ־ישראל, עשויה להיות בסיס חיובי ליישוב הסכסוך הישראלי־ערבי. כך עולה מסקר דעת־קהל שהוזמן אצל מכון סמית, מטעם "קבוצת הקונפדרציה", בראשותם של אריה הס וד"ר יוסף אבי־לאה.

השאלה שעליה נתבקשו לענות 1200 נשאלים התייחסה לאפשרות כינון קונפדרציה קנטונאלית בנוסח שוויץ, שבמסגרתה יחולק כל שטח ארץ־ישראל לחבלים ריבוניים ועצ־מאיים, עם שלטון מרכזי אחד משותף.

ארבעה אחוזים מהנשאלים השיבו כי ההצעה נראית להם כרעיון טוב. 16% אמרו כי ההצעה נראית להם כרעיון שכדאי לפתחו. 26% אמרו כי ההצעה אינה נראית להם כרעיון טוב, ו־45% השיבו כי הם מתנגדים לפתרון בכיוון זה.

מבין בוחרי המערך — 26% מצד־דים ברעיון. ומבין בוחרי הליכוד — 15% מצדדים בו.

יוזמי הסקר, ראשי "קבוצת הקונפדרציה". אמרו כי הם שואבים עידוד מהתוצאות, ומקווים כי יהיה בהן כדי לדרבן מנהיגים פוליטיים התומכים באופציה הזאת לפעול למען קידומה.

עיתונאי ישראל מוחים על חקיקה נגד חופש העתונות

(ע). הנהלת האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל החליטה אתמול למחות על המגמה הרווחת בממשלה ובכנסת לחקיקה שמטרתה לפגוע בחופש העיתונות ובזכות הציבור לדעת.

איגוד עיתונאי ישראל סבור כי מטרת החקיקה הזאת היא לבלום המשך התהליך של חשיפת פרשות שחיתות בעיתונות לכנון ולטובת הציבור, כגון פרשת בנק לאומי.

מגמה זו מצאה את ביטויה בהחלטת הממשלה למנוע, בחקיקה, פרסום שמות חשודים, ובהצעת החוק שקיבלה הכנסת השבוע בקריאה הראשונה, ושנועדה להעניש עיתונאים שיפרסמו פרטים מישיבות ועדת חוץ וביטחון של הכנסת, גם לאחר אישור הצנזורה.

הנהלת האיגוד הארצי של עי־תונאי ישראל מביעה פליאה על שיזומי החקיקה הזאת, לא פעם, למסור מיוזמתם מידע לפרסום בעי־תונות, פוטרים עצמם באחריות ומבקשים עתה להעניש רק את העיתונאים המביאים את המידע הזה לידיעת הציבור הרחב.

פתרון של ילד דתי:

שבת בבוקר לדתיים אחה"צ — לחילוניים

מאת נילי מנדלר
סופרת "הארץ"
לענייני חינוך

"צריך לחלק את השבת לשני חלקים. מהבוקר ועד הצהריים — צריך להיות של הדתיים, אחר כך של החילוניים. הכוונה, שה־חילוניים יכולים ללכת למשחקים, אבל בבוקר לא לעשות רעש, לתת לדתיים לחיות את השבת כפי שנהוג". הצעה זו של ילד דתי, הלומד במוסד חילוני של עליית הנוער, צוטטה אתמול ביום עיון על יחסי דתיים־ חילוניים, שנערך באוניברסיטת בר־אילן, מטעם המכון לחקר החינוך הדתי ולקי־דומו ובית הספר לחינוך של האוניברסיטה. ביום העיון השתתף שר הדתות, אישי ציבור ואנשי אקדמיה וחינוך.

ילד דתי אחר, הלומד באותו מוסד, הציע להקים בית ספר משותף לדתיים ולחילונים, "כדי שיהיה להם קשר אחד עם השני, כלומר הדתיים יכולים למשוך את החילונים בענייני השבת הדלקת נרות שבת, והחילונים יכולים למשוך את הדתיים בענייני מסיבות משותפות בכיתה ופעילויות משותפות".

תלמיד דתי אחר שצידד גם הוא בהקמת בית ספר משותף, הוסיף שהדתיים "ימשכו את החילונים ללכת לבתי הכנסת, להדליק נרות בזמן, לשים פלאטה ולחבוש כיפה". שכונת מגורים משותפת לדתיים ולחי־לוניים אינה רצויה, לדעתו של תלמיד אחר. הנימוק: "זה יכול להפריע לדתיים, מפני שאם השכן החילוני רוצה לשמוע טייפ ביום שבת או ביום ששי והדתי קורא ספר תנ"ך או פרשת השבוע, זה יכול להפריע לו. וגם יש עוד סיבות: אם יתקיים דיסקו בשכונה, זה יכול להפריע לדתיים שדווקא ביום שבת עושים דיסקו". ילד אחר סבר שחיים בצוותא דווקא אפשריים, בתנאי שמתנהגים בכבוד הדדי. הסברו: "גם אלוקים לא עשה את כולם דתיים או חי־לוניים וכולנו עם אחד יהודי וכל אחד צריך לקבל את שכנו".

חברי הוועד הארצי של עובדי המנהל והמשק מחזיקים בידיהם את צווי המניעה שהוציא בית הדין לעבודה בירושלים. מימין: משה אבגרש, צבי בנרש, ומאיר כהן (צילום: עוזי קרן)

רקע / דן סגיר

מהי ועדת פדה

באמצע 1972, עקב שביתה ארוכה של עובדי בתי החולים הממשלתיים, החליטה הממשלה להקים ועדה בראשותו של פרופ' ברוך פדה, שהיה אז מנכ"ל משרד הבריאות. תפקידה של הוועדה היה לדאוג להשוואת השכר של העובדים במערכת הבריאות הציבורית; בפועל היתה הכוונה להשוות את שכר העוב־דים בשירות המדינה לזה של עובדי קופת חולים ההסתדרותית.

הדו"ח הראשון של הוועדה הוגש בנובמבר 1972, ובעקבותיו הוחלט שהיא תהפוך לוועדה מתמדת בת ששה חברים: נציג משרד הבריאות, נציג האוצר, שהיה נציב שירות המדינה, נציג הנהלת קופת חולים, שלושה נציגי עובדים (מוועד העובדים בבתי החולים הממשלתיים, מוועד עובדי קופ"ח, ומהאיגוד המקצועי, קרי ההסתדרות).

עקרונות השוואת השכר, שנקבעו בתחילת שנות ה־70, לא היו טובים עם השנים, ותהליכי ההשוואה הסתבכו והלכו. ההטבות, שקיבלו עובדי קופת חולים, לא היו תמיד בצורת העלאות שכר ישירות אלא הטבות שונות, שאת חלקן קיבלו עם כל עובדי ההסתדרות.

האוצר ניסה עם השנים לבלום את תהליכי ההשוואה, וב־1982 נתגלע משבר בעבודת הוועדה. קופת חולים הוסיפה אז 10% לשכר עובדי הקופה במרפאות ובמשרדים. בתגובה דרש ועד עובדי משרד הבריאות ובעקבו־תיו כל משרדי הממשלה תוספת דומה. בתום מאבק שנמשך שנ־תיים השיגו את מטרתם וזו נקראה "תוספת איזון". עד לאותו משבר, היה יו"ר הוועדה נציג משרד הבריאות, אולם בעת המשבר דרש האוצר שנציגו יהיה היו"ר. תביעה זו התקבלה.

אף שתיאורטית הוועדה יכולה לפקח על רמות השכר של עובדי קופת חולים, כדי שלא יחרגו מהסכמי המסגרת במשק, קרה לא פעם, שבעקבות העלאות שכר בקופת חולים, נאלצו להעלות את שכר העובדים בבתי החולים הממשלתיים, בניגוד למדיניות השכר של האוצר באותן תקופות.

עם השנים, הפכה "ועדת פדה" למנגנון המעיק על האוצר והוא אף ניסה לבטל אותו, בלי הצלחה, משום שמדובר בוועדה שהוקמה על בסיס החלטת ממשלה. גם קופת חולים ועוב־דיה אינם "מאושרים" ממנגנון ההצמדה, משום שזה גורם לביקורת מתמדת על ההטבות שהיא נותנת לעובדיה.

עובדי המינהל והמשק קפצו על ה"מציאה": דיון ציבורי לגבי תוספת התקציב של קופת חולים

מאת דן סגיר

ביום ראשון לפני שבועיים, ב־11 לינואר, נפגשו נציגי עובדי המינהל והמשק בבתי החולים הממשלתיים עם "ועדת פדה" לדון בתביעות השכר שלהם. הדיון הסתיים בלא תוצאות.

באותו שבוע נמשכו הדיונים על התוכנית הכלכלית, אך התברר שהתוכנית מתעכבת בשל דרישת ההסתדרות לתוספת תקציב של 150 מיליון שקל לקופת חולים, ותשומת הלב של גורמי הכלכלה המשק, וכן התקשורת, הופנתה אל תקציב זה.

עובדי המינהל והמשק הבינו שזו הזדמנות פז, שספק אם תחזור, והכריזו מיד על שביתה כללית ביום שני השבוע. בעיקר דרשו להשוואת שכרם לשכר עובדי קופת חולים, וציינו שבכמה מקצועות הפערים מגיעים ל־100%.

השביתה היתה מקיפה, בלא שהוכרז סכסוך עבודה, כדי לא להחמיץ את הנסיבות, ובמובן זה הם הצליחו. הם זכו לתמיכה במעט בלתי מסויגת מצד שרת הבריאות, (בניגוד לעמדת השר גור בעת סיכסוך האחיות), ובלא מעט אהדה ציבורית מפני [illegible]

[illegible]

עתה, כאשר הוזר להיפגש עם ועדת פדה, האוצר נמצא בעימות עם קופת חולים בנושא התקציב, ויהיה לו נוח למדי לדרוש מהנהלתה את תלושות השכר של עובדיה, ויתכן אף שיגלה שקופת חולים פרצה את מסגרת הסכמי השכר במשק, (באמצעות העלאה בדרגות, למשל).

יתכן שהאוצר יודיע, עקב הב־דיקה, שהשכר שקופת חולים משלמת לעובדיה אינו מקובל עליו ו"יתנער" בצורה כזו מביצוע ההשוואה המובטחת לעובדי המינהל והמשק בבתי החולים הממשלתיים.

מביוזן קופת חולים היתה השבוע [illegible] מסתתר מאחורי השביתה, ולא אהבו זאת.

במלון גני מוריה ★★★★ כל ההנאות חינם

56 ש"ח ליום בשלושה תשלומים*
כן, זה קורה עכשיו בגני מוריה:
★ בריכות מחוממות של מי ים המלח, ג'קוזי, סאונה - חינם.
★ אפשרות ל-3 תשלומים באמצעות כרטיס אשראי לשוהים 3 לילות ומעלה.

★ המחיר בתוקף עד ה-28.2.87.
★ כל המחירים כוללים מע"מ ודמי שרות.
★ המחיר לאדם ליום בחדר זוגי כולל לינה וארוחת בוקר.
★ המחיר לבודד ליום בחדר זוגי - 85 ש"ח.
★ תוספת לארוחה - 22 ש"ח.
★ 50% הנחה לילדים בגיל 2-12 בחדר ההורים.
*להוצאי נוסף כן שרות הסעות מהבית לחולון - בתשלום
*המחיר יכול להשתנות בהתאם לתוספות הממשלה

מלונות מוריה - חופשה של טעם ליותר מפעם.
להזמנות: מלונות מוריה ת"א 03-217088, 03-219166
מלון גני מוריה 057-84351, 057-84411

אנו נאבקים למען בריאותך!

המאבק על תקציב הבריאות הינו למעשה, מאבק על המשך קיומה של רפואה ציבורית בישראל.

הבטחת שרותי בריאות ברמה נאותה, שיפורים, קיצור התורים לבדיקות, טיפולים וניתוחים, הספקת תרופות סדירה, מחייבים תקציב מתאים ומאוזן!

מה דורשת קופת חולים?

א. מימון ממשלתי של תוספת השכר לאחיות על פי ההסכם שהממשלה חתמה איתן, וכנקבע בהסכם שבין הממשלה, ההסתדרות וקופ"ח.
ב. הבטחת קיומו של תקציב פיתוח סביר שימנע התמוטטות של שרותים קיימים ויאפשר את קיומם בכל אזור.
ג. למנוע את המשך ההתעלמות מצרכי גידול האוכלוסיה, הזדקנותה, הפיתוח הטכנולוגי והמדעי ברפואה, קידום התרופות ומתן תשובה תקציבית סבירה להן.

מה חלקה של קופ"ח בהתייעלותה ושיפור כלכלתה של הרפואה הציבורית?

א. צמצום של 1700 משרות. (מבוצע)
ב. העמדה למכירה של נכסים בשווי של כ-75 מיליון ש"ח. (בביצוע)
ג. התייעלות וחסכון נוסף של כ-25 מיליון ש"ח. (ברצע)
ד. הגדלה של מחיר מנת התרופה ל-1 ש"ח. (ברצע)
ה. צמצום מידבי של הגרעון ברפואה השיניים, המקיימת רשת מרפאות בכל הארץ. (בביצוע)
ו. איזון מלא של ענף ההבראה. (ברצע)
ז. הגדלת הכנסות המס האחיד וההכנסה העצמית של המבוטחים בין השנים 1985/1986 בסכום כולל של כ-100 מיליון ש"ח. (ברצע)

קופת חולים דורשת מהאוצר למלא את חובתו כלפי 3,250,000 חבריה,
כדי שנושא הבריאות - הישג חברתי ראשון במעלה -
לא ישחק ולא יפגע.

קופת חולים
של ההסתדרות הכללית
ההנהלה המרכזית

המפלגה הליברלית (בליכוד)
אל: חברי מרכז המפלגה
הזמנה

א.ג.נ.,
עפ"י החלטת הנהלת המפלגה מיום 22.1.87 הנך מוזמן/ת לישיבת מרכז, שתתקיים ביום ראשון, 1.2.87 בשעה 4.00 אחה"צ, במלון "דיפלומט", ת"א, רח' הירקון 145.

סדר היום: 1. בחירת יו"ר המרכז
2. תיפקוד יו"ר הגזברות
3. קביעת מועד לבחירת נציג המפלגה כחבר ההנהלה הציונית.
4. הפעלת המפלגה

בנוסף לסעיפים אלה ועל־פי דרישה של 20% מחברי המרכז ייכללו בסדר היום של ישיבה זו גם הנושאים דלהלן:
א. בחירת יושב־ראש מרכז המפלגה
ב. בחירת נציג המפלגה להנהלת הסוכנות היהודית
ג. תיפקוד המפלגה והפעלתה
ד. דיון באי־תיפקודו של גזבר המפלגה ובחירת גזבר
ה. בחירת חברים להנהלת המפלגה למקומות שיתפנו

חבר המבקש להיות מועמד לאחת הכהונות יודיע על־כך בכתב למזכירות המפלגה עד יום חמישי, 29.1.87.

הדיון וההחלטה בסעיפים דומים לפי החלטת ההנהלה ודרישת 20% מחברי המרכז — יאוחד.

מזכירות המפלגה

"בזר שטיחים" אשר
רח' דיזינגוף 184 ת"א
המרכז לשטיחים פרסיים וסיניים!!!
למכירה: שטיחים פרסיים סיניים
בוכרה בלוצ'סטן קווקז קשמיר
אפגן ושטיחים טורקיים.
שטיחים עתיקים!!
ושטיחים במחירי הזדמנות!!!
"בזר שטיחים" אשר
ת"א דיזנגוף 184 טל' 243598
190 טל' 234580

אגד תיור דרך יפה לגלות חורף יפה
באמצע החורף, מגיע לך יום של כיף אמיתי בצפון הארץ:

יום של בריאות בחמת גדר
בילוי ורחצה במעיינות החמים. יציאה כל יום שני וחמישי בשעה 7.30 מכיכר אתרים בתל־אביב.

יום של שלג בחרמון
טיול של שבת, באוטובוסים מחוממים לאתר החרמון. יציאה כל שבת בשעה 7.00 מכיכר אתרים בתל־אביב.

הצעה מיוחדת לחובבי צילום הטבע
5 ימים של הדרכה והרצאות בנושא צילום טבע בהדרכת יוסי אשבול, בבית מימון, זכרון יעקב.
יתקיימו 3 מחזורים, בארוחת מלא בתאריכים: 28/1-1/2, 1/2-6/2, 12/2-15/2.

פרטים והרשמה בכל משרדי אגד תיור בארץ

هكذا عن الاصل

صكذا من الاجل

לחברת מ.ת.צ.ה. בע"מ
דרושים משקיעים
עד 100,000 ש"ח
תמורת ערבויות מתאימות

טל' 02-866164 לא בשבת
מזכירה אלקטרונית לשרותכם 24 שעות ביממה

גלגל הבורסה / יהודה שרוני
נמשכת המגמה המעורבת

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול בהמשך המגמה המעורבת בכל ענפי המסחר, שהסתמנה במ־חצית השניה של השבוע. מחזור המסחר במניות ותעשיות המשיך להיות גבוה, והסתכם ב־10.5 מיליון דולר. קרנות הנאמנות של הבנקים, שצברו השבוע 50 מיליון דולר, קלטו את היצעים "בכבדות" ללא שינוי שער או בירידות שערים קלות. לעומת זאת, בניירות הערך דלי הסחירות, נרשמו ירידות שערים חריפות ביותר כלפי מטה. אין ספק כי הגורם העיקרי הנותן את הטון בבורסה הוא עודפי המזומנים הגדו־לים בקרנות הנאמנות ובידי הציבור. הקרנות תומכות לפי שעה בשוק באופן מאסיבי, על ידי קליטת עודפי ההיצעים. כך היה השבוע בשורה ארוכה של מניות הבנק ים המלח, דלק, שופרסל, גב ים, כלל תעשיות ואחרות. מה שאולי מפתיע היא העובדה שאת "סיבוב" עליות השערים האחרון, פיספסו גורמים ספקולטיביים למיניהם, כמו מנהלי תיקים הפעילים באמצעות החברה המרכזית לניירות ערך, בנק כללי, ומוריץ טוכלר. המכר אפשרי ל־תופעה זו הוא שגורמים אלה הריצו במהלך 1986 ניירות ערך רבים, שעלו במאות אחוזים. עתה הם מנ־סים לנצל את האווירה החיובית בבורסה, ולמכור את המניות ברמות מחירים גבוהות. מספר דוגמאות: קונסורציום, מתכת מרום, אילון, מרכז הקבלנים, תרה, יעמר, המסלול ואחרות. מדד המניות הכללי ללא בנקים עלה בסיכום השבועי ב־4.67 אחוזים.

	מדד יומי	שינוי ב־%
מדד מניות כללי	110.55	+0.00
כללי ללא בנקים	120.02	−0.05
מדד אג"ח כללי	107.22	−0.08
אג"ח צמוד מדד	107.85	−0.06
אג"ח צמוד מט"ח	109.10	+0.49

הבנקאיות תקועות

מניות הבנקים שבהסדר, היו השבוע אפיק ההשקעה המאכזב ביותר. בגלל הפיחות המניות פיצו באופן חלקי את המחזיקים בהן. כרם, מאז ועד עתה, שערן ממשיך להשוק, כשבנק ישראל רוכש את הבנקאיות במהלך המסחר. הירידה בירידת הדולר בשוקי העולם, הקטין אתמול את המוטיבאציה לרכוש בנקאיות. מחזור המסחר הסתכם ב־2.9 מיליון דולר.

תשואה שנתית דולרית ב־%	
בל"ל 0.1	17.67
הפועלים ש	17.69
אי.די.בי. רג	17.69
דיסקונט א	17.60
המזרחי ש	17.72

ירידות חדות בספקולטיביות

אתמול הוכח פעם נוספת, עד כמה חשוב שלנייר ערך יהיה גיבוי מוסדי. רוב המניות דלי הסחירות, הינם חסרי גיבוי כזה. אמנם בימים האחרונים הם עלו בשיעור של עשרות אחוזים, אולם אתמול, כאשר הופיעו היצעים בינוניים, הם נשחקו מאוד. להלן רשימת חלק מניירות ערך שירדו ב־10 אחוזים: דרוקר 5, להדיה 0.1, אוקטגון, קרמור 1, אלקטרה 5, ותעשיות מודול. שער מוכרים בלבד נרשם למניות יעמר 5 ובן יקר גת.

עיסקה מחוץ לבורסה בהפניקס

במניות הפניקס בנות 0.1 שקל. נעשתה שלשום עיסקה מחוץ לבור־סה, שבמסגרתה נמכרה חבילת מניות שהוחזקה על ידי אחד מבעלי הענין. ביקוש בהיקף בינוני שהוזרם למניות החברה, סופק במהירות וללא שינוי שער. הטיפול במניה בת 1 שקל נעשה על ידי קבוצת מנהלי תיקים הפעילה באמצעות בנק איגוד.

ביקושים למניות "בטוחה"

ניירות הערך המזוהים עם חברת הביטוח "בטוחה" זוכים בעת האחרונה לביקושים גדולים. כך למשל, עלתה מנית כלל גרלן ב־0.5 אחוז, מנית נכסי אורים עלתה ב־10 אחוזים, ובניית אורים (שבה בוצעה שלשום עיסקה גדולה מחוץ לבורסה. פעילות ערה מתרגיל נר־שמה במניות כלל ליסינג 0.5 ששערה עלה ב־7.1 אחוזים. היצע גדול יחסית למניות תאת 5, נקלט בירידה סימלית.

ביקושים גדולים להנפקות בנק ישראל

הנפקות ניירות הערך של בנק ישראל זוכות בימים האחרונים להצלחות גדולות. להנפקת אג"ח שגיא בהיקף של 20 מיליון שקל, נרשם ביקוש של 176 מיליון שקל והאגרות נמכרו במחיר 96 נק' לעומת מחיר מינימום של 91 נק'. להנפקת הגליל בהיקף של 10 מי־ליון שקל, נרשם ביקוש של 64 מי־ליון שקל, ואגרות נמכרו במחיר של 91.5 נק' לעומת מחיר מינימום של 85 נק'. ביקוש של 8 מיליון שקל לאגרות החוב צמודות הגורר הד־דולר, סופק בעליות שערים מתונות. היקף הפעילות במק"מ היה נמוך ביותר.

הודעות בורסה

● המישה יזר הודיעה בחודשים אפריל־ספטמבר 224 אלף שקל לעומת רווח של 161 אלף שקל בת־קופה המקבילה אשתקד.

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יוזמה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	4942.56	4872.31	−1.45	−0.03
אבוקה	458.34	449.67	2.89	0.65
אגוז	221.97	217.65	−0.36	−0.17
אדיר	1496.70	1467.19	1.41	0.10
אודם	2397.36	2351.94	3.87	0.16
אופיר	1796.74	1761.76	1.93	0.11
אור	408.78	400.28	0.07	0.02
אורין	150.30	147.31	−3.21	−2.13
אורלי	243.52	241.80	0.60	0.25
אורן	727.22	713.17	0.54	0.08
אייל	3568.65	3498.98	−15.82	−0.45
אילת	4820.53	4714.35	−3.05	−0.06
אירים	4810.41	4786.90	−5.10	−0.11
איתן	674.37	660.78	0.12	0.02
אלון	549.50	538.04	−10.94	−1.99
אלמוג	654.98	642.20	0.72	0.11
ארז	633.85	621.88	−1.52	−0.24
אש	152.77	152.01	0.08	0.05
אשל	176.43	172.97	−5.63	−3.15
אתרוג	218.41	216.28	0.23	0.11
בדולח	2350.67	2306.33	−1.73	−0.07
ברוש	495.86	486.45	0.19	0.04
ברק	495.84	486.15	−0.46	−0.09
ברקת	817.79	801.77	0.25	0.03
גביש	1365.62	1339.03	−0.83	−0.06
גבע	980.28	965.90	−0.10	−0.01
גורן	695.88	682.54	0.07	0.01
גיא	8920.70	8788.49	7.77	0.09
גיל	2961.80	2906.86	9.40	0.32
גלית	571.59	564.59	0.01	0.00
דובדבן	376.51	373.09	0.38	0.10
דוכיפת	663.10	650.29	−0.14	−0.02
דולב	208.40	203.99	−0.37	−0.18
דורון	1395.93	1368.82	0.00	0.00
דותן	238.56	233.88	−0.36	−0.15
דליה	493.75	484.92	1.33	0.28
דרור	396.96	389.69	0.64	0.16
דקל	398.99	391.57	−0.25	−0.06
הדס	370.29	367.25	0.22	0.06
ורד	479.87	471.14	1.21	0.26
זהבית	2764.21	2708.24	0.00	0.00
זוהר	18865.63	18586.88	33.85	0.18
זיו	17361.37	17105.69	40.36	0.24
זמיר	959.55	941.62	−2.32	−0.25
חוחית	136.70	133.68	−0.13	−0.10
חליפין	125.60	125.06	0.04	0.03
חלמיש	626.79	614.63	1.05	0.17
חן	129.62	129.10	0.07	0.05
טופז	1286.58	1257.50	−0.81	−0.06
טל	4922.94	4857.36	40.28	0.84
יובל	785.39	770.46	0.18	0.02
יהלום	2213.83	2171.70	−2.33	−0.11
יסודות	402.65	398.90	2.44	0.62
יערה	642.32	628.50	1.12	0.18
כוכב	1104.34	1083.41	−2.25	−0.21
כחל	125.76	123.29	−0.08	−0.06
כלנית	546.18	536.57	1.02	0.19
כספית	686.62	679.83	−1.12	−0.16
כרמל	137.84	135.08	−0.64	−0.47
כתר	1064.95	1044.57	1.50	0.14
להב	4254.27	4173.99	18.99	0.46
למשקיע	110148.72	108102.50	−17.70	−0.02
לפיד	381.48	374.11	2.51	0.68
לקט	1672.25	1638.37	1.69	0.10
לשם	955.51	937.37	0.26	0.03
מבחר	1162.49	1140.19	−1.06	−0.09
מבטח	3361.82	3331.50	−2.91	−0.09
מגד	214.44	211.27	−0.49	−0.23
מגוון	3220.86	3190.28	−1.07	−0.03
מגל	722.19	708.84	0.60	0.08
מור	1728.73	1704.61	−5.85	−0.34
מורן	865.78	857.98	−1.49	−0.17
מנח	26852.39	26345.08	143.48	0.55
מיטב	866.14	849.14	−0.71	−0.08
מעוף	4001.43	3924.68	−0.07	−0.00
מעיין	733.34	719.42	−0.38	−0.05
מקשה	987.26	968.87	0.55	0.06
מרגלית	1293.96	1268.94	0.73	0.06
מרום	1139.58	1117.55	−1.13	−0.10
נוגה	25521.36	25145.87	50.80	0.20
נטיף	904.56	887.34	−0.22	−0.02
נטע	484.73	475.20	−1.10	−0.23
נילי	5918.29	5832.02	−12.77	−0.22
סביון	566.31	555.83	2.06	0.37
סגולה	129.28	126.76	0.04	0.03
סלע	966.25	947.83	1.40	0.15
סנונית	682.60	669.38	−0.11	−0.02
סער	764.48	750.10	−0.49	−0.07
ספיר	526.42	523.81	−0.22	−0.04
עדיף	836.05	826.72	−0.91	−0.11
עידית	2301.83	2258.07	−2.36	−0.10
עידן	6935.45	6835.69	−15.26	−0.22
ענבר	1176.11	1151.10	0.53	0.05
ענת	2361.90	2339.26	0.27	0.01
עפרוני	629.80	621.57	−0.80	−0.13
ערמון	138.39	135.76	−2.79	−2.01
פיא	1496.15	1466.59	−0.70	−0.05
צבר	528.00	517.55	−0.21	−0.04
צופית	637.05	629.27	−0.55	−0.09
צוק	114.96	114.52	0.35	0.31
צמיד	968.47	948.30	0.73	0.08
צמיחה	7734.01	7623.82	−8.73	−0.11
צמרת	1666.75	1633.99	1.59	0.10
קלע	2083.53	2073.12	0.67	0.03
רונית	17003.00	16831.91	−22.82	−0.14
רימון	115.03	114.80	0.07	0.06
רקפת	665.03	653.25	5.34	0.82
רשף	710.24	695.22	−1.35	−0.19
שביט	759.19	749.95	0.54	0.07
שוהם	876.05	868.09	−2.98	−0.34
שירה	395.05	392.41	0.74	0.19
שמיר	353.11	346.25	0.26	0.08
שנהב	829.48	818.00	−0.32	−0.04
שסק	838.14	819.11	3.96	0.49
שקד	176.22	172.76	−1.84	−1.05
תאנה	232.58	230.66	−0.29	−0.13
תבור	738.39	730.17	−19.41	−2.59
תדהר	522.17	519.57	−0.22	−0.04
תירוש	484.79	478.95	−0.04	−0.01
תמר	211.17	207.20	0.00	0.00
תמרה	191.58	190.36	0.80	0.00
תרשיש	1425.77	1398.55	1.07	0.08
תשרי	456.61	449.99	−0.29	−0.06

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סידרה	שער	שינוי בנק'
3601	41989	−1251
3602	35241	−820
3603	35602	+1053
3604	30981	−375
3605	26833	+16
3606	26103	+15
3607	23541	−147
3608	22974	−77
3609	22060	+182
3610	19759	+548
3611	19413	+11
3612	18298	+11
3613	17334	+10
3614	16872	+17
3615	15592	+15
3616	14287	+15
3617	13659	+192
3618	12977	+186
3619	11956	+175
3620	11455	+6
3621	11098	+6
3622	10022	+5
3623	9541	+100
3624	8999	+96
3625	7986	+12
3626	7396	+12
3627	6868	+12
3628	6398	+52
3629	6003	+49
3630	5682	+47
3631	5155	+9
3632	4860	+8
3633	4682	+7
3634	4071	−49
3635	3853	−48
3636	3715	−46
3637	3492	−40
3638	3254	−38
3639	2982	−35
3640	2457	−14
3641	2132	−12
3642	1949	−2
3643	1695	−2
3644	1496	−80
3645	1375	−73
3701	1131	−29
3702	877.6	+20.4
3703	770.1	+6.6
3704	660.3	+5.7
3751	328.9	+0.2

סידרה	שער	שינוי
3752	137.1	+0.5
3753	131.8	+0.5
3901	125	+0.1
3902	117.2	+0.1
3903	116.4	+0.1
3904	114.5	— —
3754	115.6	— —
3755	114.6	+0.1
3756	110.6	— —
3757	108.6	+0.1
3758	107.4	+0.1
3759	107.1	+0.1
3760	105.7	+0.1
3761	103.4	— —
3762	100.7	— —
3826	118.9	+0.1
3827	116.7	+0.1
3828	112.7	+0.1
3829	110.6	+0.1
3830	108.2	+0.5
3831	107.9	+0.3
3832	106.5	+0.5
3833	104.2	+0.5
3834	101.5	+0.3
4.25% שגיא		
4101	351.4	−0.7
4102	141.9	+0.7
4103	136.5	+0.7
4104	132.3	+0.6
4301	132.3	+0.6
4302	123.9	−0.3
4303	123.1	−0.4
4304	121.3	−0.3
4105	105.3	−0.8
4106	102.6	−0.8
4201	118.8	— —
4204	115.7	+0.1
4205	111.6	+0.1
4206	109.8	— —
4207	109.5	+0.1
4208	108.1	+0.1
4209	105.8	+0.1
4210	103.1	+0.1
3203	212008	— —
3204	211680	+600
3205	212397	−2
3206	204185	−6315
3210	208020	−1500
3211	219994	— —
3212	198365	— —
3213	201693	— —
3214	195998	— —
3501	176500	+1500

סידרה	שער	שינוי
3502	179000	−1499
3503	161416	— —
3504	157500	— —
3505	157500	−1500
3521	161427	— —
3522	154170	— —
3523	144001	— —
3524	145000	— —
3525	140080	— —
3526	139500	— —
3527	137765	+4015
3528	131000	— —
3529	133500	— —
3530	130500	+2000
3531	128429	— —
3532	124900	— —
3533	123400	−55
3534	117365	+1000
3535	119046	— —
3536	116601	+523
3537	116951	— —
3538	109444	— —
3539	110085	— —
3540	109506	— —
3541	105723	— —
3542	105843	— —
3543	101100	— —
3544	102805	— —
3545	98870	+52
3549	97519	+54
3552	89681	+49
3554	89627	+48
3555	89677	+48
3546	99347	+113
3547	103519	+117
3548	103204	+117
3550	97989	+114
3551	97608	+113
3553	88980	+86
3556	86102	+46
3558	86169	+47
3559	83130	+45
3560	78850	+43
3557	86604	+46
3572	79077	+45
3561	78689	+45
3571	78474	+42
3573	78868	+42
3574	72730	+39
3577	72827	+39
3578	67287	+36
3575	72335	−136
3576	72137	−136
3579	66732	−132
3580	62587	−191
3581	56867	−180
3582	52568	−173

סידרה	שער	שינוי
3583	48968	+26
3584	46669	+25
3585	46135	+24
3586	41408	+22
3588	41429	+23
3589	37826	+21
3587	42042	+124
3591	38395	+116
3592	38352	+115
3593	38290	+116
3590	37805	−37
3595	36096	−37
3594	36245	−161
רמון		
7001	238.5	−1.1
7002	223.2	−1.1
7003	211.1	−3.1
7004	193.8	−2.9
7005	189.4	−2
7006	178.4	−0.9
7007	164	−3.1
7008	155.6	−2.9
7009	152.8	−0.8
7010	142.8	−0.7
7011	134.8	−0.3
7012	129.9	−0.3
7013	122.5	−1
7014	106.2	−0.5
7015	90.6	−0.5
7016	89.4	−0.5
7017	88.3	−0.4
7018	88.1	−0.4
7019	88.4	−0.5
7020	88.2	−0.4
7021	87.4	−0.4
7201	83.3	−0.4
5% מלווה פיתוח (בריבית כפולה)		
2001	150400	— —
2002	149242	+742
2003	145300	— —
2004	144000	+800
2005	135700	+400
2006	133500	+700
2007	132900	+400
2008	131800	— —
2009	133000	+600
2010	134312	— —
2011	129500	+400
2012	128200	+700
2013	129400	+700
2014	127050	+400
2015	124800	+600
2016	126750	+700
2017	127600	— —

סידרה	שער	שינוי
2018	124866	+300
2019	123481	— —
2020	122100	+1400
2021	121530	+1600
2022	114659	— —
2023	115852	+400
2024	107300	— —
2025	107882	+100
2026	106988	+150
2027	105044	−400
2028	103087	+500
2029	101020	−4000
2030	111260	+3241
2031	99349	−50
2032	105698	+167
2034	105201	+154
2033	99085	+2819
2035	91518	+2704
2036	87499	+47
2038	83481	+46
2040	88559	+44
2037	88073	+40
2039	85223	+39
2041	76456	−1065
2052	70534	−1019
2051	77622	+1126
2053	71185	+38
2055	65906	+35
2054	66262	+1522
2056	61476	+1436
2057	61917	−1744
2059	56442	−1643
2058	59773	+27
2060	55394	+24
2061	40654	+22
2062	37182	+20
2063	35524	+18
גלבוע		
6101	12527	−59
6102	7245	−41
6103	6592	−67
6104	3948	−16
6105	5632	−14
6106	5445	−28
6107	5240	−27
6108	3674	−19
6109	3480	−17
6110	3417	−17
6111	2825	−10
6112	2737	−9
6113	1840	−5
6151	707.1	−2.7
6152	676.9	−2.5
6153	588.6	+0.6
6154	577.6	+0.9
6155	378	−1.8

סידרה	שער	שינוי
6156	310.4	+2.7
6157	227.8	−0.6
6158	215.7	−0.5
6159	181.1	−0.9
6160	170.1	−0.7
6161	164.5	−0.6
6162	148	−0.1
6163	140	+2.5
6164	134.5	+2.2
6165	126.1	+0.7
6166	118.4	+1.2
6167	115.7	+1.1
6168	113.9	+1.1
6169	106.3	— —
6170	100.9	+0.2
6171	70.3	−0.4
6172	69.1	−0.3
6801	80.6	−0.4
ארמון		
2501	166.6	+0.5
2502	162.7	+0.4
2503	157.4	+0.1
2504	156.5	+0.5
2505	150.1	— —
2506	144.2	+0.2
2507	138.6	+0.1
2508	103.4	−0.4
100% מט"ח		
אל אום	1012	— —
אלביט	179.9	— —
אלתא	1091	— —
אלסינט	59.4	— —
סאיטקס	678	+1
תורד 84	113.2	−0.3
תורד 85	422	−4
הב היש	212.8	+0.5
רים הש	163.3	— —
כור	188	−3.1
כלל	441	— —
מ"צמ ד	205	— —
מ"צמ מ	280.6	— —
מ"צמ "	345	— —
דן	100	— —
מול בנ	149.3	— —
תיקים	198.5	+2
מדד/מט"ח		
ב.ל.ה.	132	+1.3
ריס הש	184	— —
כור	132.8	−0.2
כלל	171	+1
לאומי	119.8	— —
מז ריש	121.6	−0.1
כשמ מ	126.3	— —
משמ מ	125.7	— —
משמ מ	115.4	−0.1

שערי מטבע חוץ
22.1.87

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.57	1.64	1.6055	1.6255	1.57	1.64	1.6060	1.6260	1.57	1.64	1.6060	1.6262	1.6159	−0.0086
1 לי"ש	2.04	2.51	2.4620	2.4927	2.42	2.53	2.4588	2.4894	2.42	2.54	2.4651	2.4961	2.4783	0.0137
1 מארק גרמני	0.86	0.90	0.8804	0.8914	0.86	0.91	0.8798	0.8907	0.86	0.91	0.8819	0.8930	0.8859	0.0067
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.2640	0.2673	0.25	0.27	0.2636	0.2669	0.25	0.27	0.2639	0.2672	0.2657	0.0023
1 גולדן הולנדי	0.76	0.80	0.7816	0.7914	0.76	0.80	0.7806	0.7903	0.76	0.80	0.7813	0.7911	0.7861	0.0060
1 פרנק שווייצרי	1.03	1.07	1.0514	1.0645	1.04	1.09	1.0566	1.0698	1.03	1.08	1.0531	1.0663	1.0582	0.0106
1 כתר שוודי	0.24	0.25	0.2465	0.2496	0.24	0.25	0.2467	0.2497	0.24	0.25	0.2468	0.2499	0.2479	0.0018
1 כתר נורבגי	0.22	0.23	0.2272	0.2300	0.22	0.23	0.2272	0.2300	0.22	0.23	0.2270	0.2298	0.2286	0.0010
1 כתר דני	0.23	0.24	0.2323	0.2352	0.23	0.24	0.2325	0.2354	0.22	0.24	0.2324	0.2353	0.2337	0.0019
1 מרק פיני	0.34	0.36	0.3524	0.3568	0.34	0.36	0.3520	0.3564	0.34	0.36	0.3524	0.3568	0.3549	0.0021
1 דולר קנדי	1.15	1.20	1.1736	1.1882	1.16	1.22	1.1833	1.1981	1.16	1.22	1.1817	1.1966	1.1904	−0.0036
1 דולר אוסטרלי	0.98	1.08	1.0596	1.0728	1.02	1.10	1.0592	1.0724	1.02	1.10	1.0575	1.0708	1.0659	−0.0086
1 ראנד דרא"פ	0.51	0.61	0.7795	0.7892	0.53	0.79	0.7795	0.7892	0.49	0.69	0.7797	0.7895	0.7833	0.0020
10 פרנק בלגיים	−	−	0.4248	0.4301	−	−	0.4241	0.4294	−	−	0.4249	0.4303	0.4271	0.0037
10 שילינג אוסטריים	1.23	1.28	1.2528	1.2684	1.23	1.29	1.2520	1.2676	1.23	1.29	1.2546	1.2704	1.2602	0.0098
1000 לירות איטלקיות	1.21	1.27	1.2401	1.2555	1.22	1.29	1.2404	1.2558	1.21	1.29	1.2391	1.2547	1.2464	0.0095
100 ינים יפאניים	1.03	1.08	1.0535	1.0666	1.03	1.08	1.0531	1.0662	1.03	1.08	1.0544	1.0677	1.0603	0.0037

שערי המניות
22.1.87

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אה.ה. ש	25000	שב				
המסחר 0.1	1785		11581			−3253
המסחר א 0.5	1045		10396			+2057
המסחר אוב 2	1345		7981	−70	−5	−10279
כללי לא במסחר	22850		106			+1
בנק מזרחי 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק מזרחי 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 85	4685		2741	+34	+0.5	+2164
פ.י.ב.י. 0.5	5969		3650	−1		−1475

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	87650		659			+689
אידיבי ב 100.0	87740		3			+45
אידיבי בב א	542600	שב				
אגוד 0.1	65250		165	+150	+0.2	+383
דיסקונט ב	111900		12	+58		+87
דיסקונט א	112010		209	+260	+0.2	+727
דיסקונט שה ב	13245		2	−55	−0.4	−31
המזרחי ש	36050		1422			+587
המזרחי מ	36070		168			+126
המזרחי שה 9	16450		8	+50	+0.3	+92
הפועלים מבכ	102000			−500	−0.5	.5
הפועלים ש	59540		2295			−1518
הפועלים מ	59530		268			−149
כללי א 1.0	152100		49			+43
כללי שה 5	115500	שב				
כללי שה 7	7311		50	+10	+0.1	+150
בלל 0.1	37850		3867			−2476
בלל שה 11	14170		510			+16
מימון המזר 1.0	50200		1			−1
מימון המזר 5.0	25601		1	+11		+49

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
ארנים 0.1	35000		19	+1050	+3.1	+129
לאומשכ' ש	9730		141	+160	+1.7	+180
לאומשכ' מ	9550	שב				
כרמל ש			—	הפסקת	מסחר	—
כרמל שה 1			—	הפסקת	מסחר	—
בנין כ' 5.0	9401		85.1	+401	+4.5	+139.1
פת משכ ש	3335		601	−5	−0.2	−204
משכן ב ש	3500		2806	+150	+4.5	+3726
עצמאות 0.1	14300		239	+88	+0.6	+11
טפחות מבכ ש	21300		50	−800	−3.6	−68
טפחות רג ש	19700		254	−300	−1.5	−155
טפחות שה 1	9391	שב				
טפחות שה 2	5110		20	+50	+1	+20
יעמר 1.0	2097	בז	289	−90	−4.1	−530
יעמר 5.0	1192	מב		−65	−5	−7623
מירב 1.0	7800		276	+120	+1.6	+179

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
שלמון אש	685		23615			−2524
התקלאות מבכ א	152804	לג				
התקלאות מבכ ג	150099	לג				
לאומי תעש' א ש	10050		70	−550	−5.2	−470
פתוח תעש' מבכ	103115	לג				
פת תעש' בב ג	319999	לג				
פת תעש' בב גג	202000	לג				
פת תעש' בב גגג	201500	לג				
פת תעש' בב ד	214063	לג				
פת תעש' בב דד	65801	לג				
מרכז קבלנים 5.0	1595		3688			−725
תיירות בב	169000	לג				
כלל ליסינג 0.1א	21000		48			
כלל ליסינג 0.5ב	18000	תב	205	+1200	+7.1	+689
כלל ליסינג אגוח	14000	תב	158	+800	+6.1	+342

ביטוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
איתן	278		11695	+6	+2.2	+6758
ארדם 0.1	1550		1027	+50	+3.5	+1754
ארדם א 0.5	821		702	+5	+0.4	+1294
במוח משנה 0.1	550	תב	295	+29	+5.6	+1170
במוח משנה 0.5	188		8950			−998
הדר 1.0	401		4423	+9	+2.3	+4504
הדר 5.0	234		8683			−858
הסנה ש	370		62724			+15724
הפניקס 0.1	865		12822			+12339
הפניקס 0.5	855		3686			−3178
המסנה־הראל 1.0	7000		43	−100	−1.4	−82
המסנה־הראל 5.0	4050		173			−27
מנורה 1.0	2141		333	+40	+1.9	+108
מנורה 5.0	1149		179	−11	−1	−79
סהר 1.0 ב	5380		412			+147
סקוריטס 0.1	1055		2376	+50	+5	+4517
צור ש	345		7305	+1	+0.3	+1411
ציון החזקות 1.0	18600		45	+200	+1.9	+29
ציון החזקות 5.0	2900		232	−100	−3.3	−100

מסחר

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אינטר גאמא 1 ש	7350		618	+171	+2.4	+451
אינטר גאמא 5 ש	3737	תב	2171	+227	+6.5	+2183
מאיר עזרא 1.0	1350		2206			−555
כלל סחר	323		110496			
				−2	−0.6	−105530
אופ 4	236	תב	184484			
				+20	+9.3	+572568
אגוח 2	114		28140	+1.5	+1.3	+40921
קריסטל 1.0	800	תב	1458	−55	−6.2	−2621
רסק 0.1	31310					
רסק 0.5	8900		8			−8
שופרסל א 2.0	9320		911			−669
שופרסל ב 10.0	7910		1240	+120	+1.5	+835

שירותים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
דלק ג ש	4175		6439			+1126
הראל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
הראל 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
סכנות הספקה 0.1	16300		60	+380	+2.4	+137
סכנות הספקה 0.5	7280		15	+280	+4	+29
קרור 0.1	1007	תב	5692	−100	−9	−11201
קרור 1.0	187		74444	−2	−1.1	−24054
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מוס' עזרה 0.1	3201		1023			−891
מוס' עזרה 0.5	1294		5655			
קונסורטים 0.1	3689		322	−111	−2.9	−110
קונסורטים 0.5	2850		507	−145	−4.8	−768

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
קופל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופל אופ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
מלונות דן 1.0	1600		190	+24	+1.5	+303
מלונות דן 5.0	1300	תב	1149	+65	+5.3	+2949
חוף האלמוג 1.0	6000		130	−205	−3.3	−444
כנס מר 1 ש	2639		258.7	−1		−221.7
מלונות הירדן	2650	תב	73	−150	−5.4	−823

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
איכות מחשבים	1540		1434	+25	+1.7	+447
דטה מיכון 1.0	7850		362			−122
ת.י.ל.ן. 1.0	22250	תב	12	−2470	−10	−17
יעגא 1.0	13451		68	+1		+161
כלל מחשבים 1.0	15154		220			
מ.ל.ל. 1.0	10550		59			−49
מ.ל.ל. 5.0	3490		913	+5	+0.1	+482
משוב מחשבים 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
משוב אופ'			—	הפסקת	מסחר	—
ניקוב מחשבים 1	16300		108			−293
ניקוב מחשר 5	7860		345			−358
חים מחשבים 1.0	1140		5100	+40	+5.6	+4142

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אברהם גינדי וש			—	הפסקת	מסחר	—
אברהם גינדי 5ש			—	הפסקת	מסחר	—
אורדן 1.0	802		1860	−23	−2.8	−2405
אורדן 5.0	407		1934			−2183
אזורים 1.0	1105		21141	+40	+3.8	+16444
אזורים אופ	750		15851	+18	+2.5	+16429
אזורים אגוח	129.5		105237			
						+89443
אילון 1.0	540		20169	−23	−4.1	−25217
אל־רוב 1.0	1600	תב	3332	+100	+6.7	+3528
אבנוגים 1.0	3400		154			
אפריקה 0.1	48400		254			+30
אפריקה 1.0	41580		221			
אפריקה אופ	22000		162	−550	−2.4	−251
ארזים	2500	תב	400	+151	+6.4	+548
אירלון 0.1	2981		1185			+359
אירלון 0.5	1850		1946	+50	+2.8	+1858
בן־יקר גת 1.0	6621	מב		−349	−5	−1297
בונוביץ 1.0	3650		696			−129
בונוביץ 5.0	2655		967			−481
דנקנר 1.0	5300		528			

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
דרוקר 1.0	509		1100			
דרוקר 5.0	374	תב	500	−42	−10.1	−850
דרור 0.1	9640		301			−561
דרור 0.5	6878		998			−921
המשלול 1.0	1480		1052	+40	+2.8	+1481
המשלול 5.0	1280		542			
תלב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
תלב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	4620		2780	−80	−1.7	−2408
גבים 0.1	5690		613	−110	−1.9	−1520
גבים 0.5	4800		1845	−20	−0.4	−1415
הכשרת הישוב ש	76400		357			
ישפרו 0.1	3410		918	−41	−1.2	−425
ישראלום 1.0	1575		924	−25	−1.6	−724
ישרס 10.0	18800		475	+20	+0.1	+405
כנן פיתוח 1.0	10531		224	+100	+1	+169
כלל נדל ן	601		24988	+3	+0.5	+38194
לומיר 1.0	5450		79	−50	−0.9	−40
לומיר 5.0	2179		1159	+44	+2.1	+193
מ.ת.ב. 1.0	410		5375	−5	−1.2	−3506
מ.ת.ב. אגוח	105		13500			−523
מאגרי בניה 1.0	820		6059			−3127
מישאל 5.0	410		14930	+4	+1	+13476
מגרב 5.0	1889		1600	−11	−0.6	−652
מרלו 1.0	809	תב	1946	−60	−6.9	−4014
לוינשטין 1.0	462		1298	+1	+0.2	+8787
לוינשטין 5.0	171		42804	+3	+1.8	+70522
ליפשיץ 1.0	1701		889	−85	−4.8	−765
ליפשיץ 5.0	950		4914	−49	−4.9	−8029
נאות אביב 0.5	10060		375	+385	+4	+244
נכסי אורים	1122	תב	19552	+102	+10	+40369
סהר החזקות 1.0	17055		34	−300	−1.7	−35
סהר החזקות 5.0	13200		49	+200	+1.5	+49
סולי 1.0	7000		32	+100	+1.5	+24
סולי 5.0	3800		25	+80	+2.2	+25
עמר חלע מר 1 ש	834		6797			+6853
עוד 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
קיסריה 0.1	3299		290			−11
קיסריה 0.5	1715		450			
רוגובין 1.0	365		3151	−17	−4.5	−9151
רוגובין 5.0	183		5838	−7	−3.7	−21067
רוגובין אופ'	835		1101			+1199
רוגובין אג"ח	108		86388			+86562
רסקו מבכל	8150		229	−250	−3	−510
רסקו רג	7001		248			

חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	3469		747			+250
מטעי הדר 0.5	2660		345	−40	−1.5	−1008
מהדרין 0.1	10550		907	−120	−1.1	−947
נכסי הדרים 1.0	1770		3792			+2056
פרי אור 0.5	4010		708			−767
שביר 5.0	11170	תב	355	+570	+5.4	+702

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אסום	1505		920	+65	+4.5	+897
גולדפרוסט 1.0	3400		159	−50	−1.5	−9
גולדפרוסט 5.0	2030	תב	391	−120	−5.6	−221
גולדפרוסט אופ 1	1300		94	+25	+2	+94
דובק מב ש	4710		1335	−50	−1.1	−973
דובק מב מ	4750		1460	−50	−1	−1134
וולבל 1.0	1250		3000			−14
וולבל 5.0	960		779			−579
פרי־הו 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
פרי־הו 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
טמפו בירה 1.0	25640		83			+65
טמפו בירה 5.0	17800	תב	75	−1300	−6.8	−340
יצהר 1.0	1425		609	−15	−1	−719
יצהר א 5.0	802		1500	+1	+0.1	+278
מן 1.0	905		2509	−45	−4.7	−3472
מן 5.0	435		1922	−19	−4.2	−2898
סנפרוסט 1.0	13780		142	−200	−1.4	−233
עלית	18600		361	−350	−1.9	−218
עסיס ב 0.5	369	תב	14089	+20	+5.7	+14976
אגבל שקל 1	2844		152	+14	+0.5	+131
שמן מבב א	5580	תב	645	−538	−8.9	−857

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
ארגד מר 1 ש	754		8408	−5	−0.4	−5522
אופים 1.0	1540		500	−5	−0.3	−180
אופנת ברוך 1.0	660		1300	−16	−2.4	−4779
אופנת ברוך 5.0	430		7310			−4993
אפ א	408		7813			+3521
ארגמן רג ש	17760		93	−550	−3	−224
דלתא־גליל 1.0	3799		2597	−61	−1.6	−2602
דלתא־גליל א 5.0	2950		2898			+2153
מטויות מאוחד 1	1850	תב	285	+100	+5.7	+49.5
מטויות מאוחד 5	945		416			
ויקלנג 1.0	1660	תב	654	−90	−5.1	−819
ויקלנג 5.0	1145		1080	−55	−4.6	−836
חדיגן 1.0	8480		151	+30	+0.4	+86
זיקית 1.0	2648		508			
זיקית 5.0	1630	תב	2867	−120	−6.9	−6088
להדיה 0.1	3060	תב	509	−340	−10	−901
להדיה 0.4	1900		2370	−40	−2.1	−2410
ליגת 1.0	930		9498	+11	+1.2	+6913
מיס גליק	565		303	+14	+2.5	+1275
מקס 0.1	5149	תב	555	−300	−5.5	−2385
מקס 0.5	2998		1088	−1		−74
עיט 1.0	23825		156	−700	−2.9	−185
עיט 5.0	11890		296	−280	−2.3	−471
עמק סריגה 1 ש'	1640		2739			−440
פולגת א 0.1	4540		865	+45	+1	+1648
פולגת ב 0.4	3300		3594			−1097
פליגון א 0.5	9550		104	−450	−4.5	−209
פרגור	4380	תב	524	+210	+5	+569
גיבור סברינה	17150		280			
תעש רוגוזין 1.0	2800		830	−62	−2.2	−1744

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אקסטנג 5.0	3096	תב	1792	−344	−10	−1654
אורדן 0.1	9550		759	+450	+5	+2124
אורדן 0.5	8910	תב	1097	+810	+10	+1849

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אלומית 1.0	7190		50	−10	−0.1	−45
אלומית 5.0	4840		88	+40	+0.8	+83
כבלים ש	24700		1			−1
התבוף 1.0	7200		158	−20	−0.3	−77
התבוף 5.0	5125		362	−15	−0.3	−439
התבוף אופ	3980		249			+124
דיקה 1.0	5671		75.5	+1		+91.5
דיקה 5.0	2210		846.9	+10	+0.5	+290.1
קפסאות פת 1.0	3870		2588			+2866
קפסאות פת 5.0	4140		998			+29
מתכת מרום 1.0	3078		1320	−30	−1	−4180
כללי ציון 1.0	2577		1899	+100	+4	+2741
כללי ציון 5.0	1350		2902			−559
כללי ציון אופ	648		3744	+18	+2.9	+4690
מרגן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מרגן אופ א			—	הפסקת	מסחר	—
קרמור 1.0	196	תב	14349	−22	−10.1	−16838
קרמור 5.0	129		20277	−3.5	−2.6	−26775
נחושתן 0.1	39600	תב	10	+2800	+7.6	+61
נחושתן 0.5	15350		95			
מקר מלדה 1.0	15600		140	−100	−0.6	−132
קרגג 1.0	1009	תב	770	−81	−7.4	−865
קרגג 5.0	595		910			+182
קליל 1.0	8464		327			+243
קליל 5.0	5484		1148	−8	−0.2	−414
שלוחות 5.0	6710		468	−140	−2	−383
תעשיות לכיש 1.0	1342		1898			−513
תעשיות לכיש 5.0	721		3940	+16	+2.3	+5785

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אלביט 3.0	498000		30	+8000	+1.6	+67
אלקו 0.1	8391		199	+5		+149
אלקו 0.25 ש	4499	תב	2141	−244	−5.1	−3685
אלקו 0.25 מ	4564		722	+80	+1.8	+938
אלקטרה 0.1	2546		418	−52	−2	−236
אלקטרה א 0.5	1287	בז	1928	−143	−10	−5255
אופ 5	1150		6355			+2674
אגוח 5	121		160947			
						+187372
אלרון 3.0	405000		22	+10000	+2.5	+48
אירית 1.0	31200		101			−104
כלל תעש אלק	2630		3446			+882
ספקטרוניקס 1.0	2810		3849	−94	−3.2	−4487
ספקטרוניקס 5.0	2020		3657			+1295
פיכטנגר 1.0	653		3450	−3	−0.5	−1524
פיכטנגר 5.0	440		8078	−11	−2.4	−9528
ציקלון 1.0	2401		202	+1		+6
ציקלון 5.0	1109	בז	337	−11	−1	−182
קנטשטין אלקטרו 1.	5430		322	+80	+1.5	+370
קנטשטין אלקטרו 5.	4360	תב	715	+360	+9	+1404
ת.א.ת. 1.0	4700		138	−248	−5	−283
ת.א.ת. 5.0	2299		3648	−23	−1	−5702
ת.א.ת. אופ 1	18850		95	−500	−2.6	−158
תדאה	10670		329			−167

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
א.י.ם. תעשיות 1.	1125		1898	+15	+1.4	+313

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
א.ת.ג. אופ	568		8182			−1898
א.ת.ג. אגוח	115.5		3388	−1	−0.9	−3388
אלקל 5.0	6480		47	+120	+1.9	+42
אקרשטיין 1.0	1165	תב	3445	+60	+5.4	+4814
אקרשטיין 5.0	885		8544	+30	+3.7	+8928
אקרשטיין אופ'	452		14613			−7878
אקרשטיין אגוח	116		88700	+2	+1.8	+175178
בטון תירר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בטון תירר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בר־טון 1.0	1750	תב	909	+150	+8	+1309
בר־טון 5.0	712		1050			+1050
טרמאסמנט 1.0	8081	תב	67.5	−889	−10	−130.9
טרמאסמנט 5.0	3848		614	−160	−4	−492
מ.ל.ם. 1.0	874		288			
מ.ל.ם. 5.0	590		65			
מודול השק בתעש	7049	תב	324	−782	−10	−435
מתאוקה ולמכן 1	17530	לג				
מתאוקה ולמכן 5	12611		14	+1		+4

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אגן 5.0	18900		133	−350	−1.8	−53
אליאנס ב	2296	בז	110	−50	−2.1	−86
גל תעשיות 1.0	13800		52	−200	−1.4	−54
גל תעשיות 5.0	9600		72	+260	+2.8	+100
דקסטר 1.0	3420		135	−14	−0.4	−90
דשנים 0.1	5249			−51	−1	−80
דשנים 0.5	1575		1151			
חיפה כמי 10.0	570		20691			−509
מבע ש	12010		2684	+130	+1.1	+1554
ליפסקי 1.0	2785	תב	2310	+135	+5.2	+3929
ים המלח	4550		7577	−20	−0.4	−7534
פטרוכימים 10.0	590		28378	+1	+0.2	+25128
מקסימה 1.0	6950		217	−320	−4.4	−222
מקסימה 5.0	4020		1219	+51	+1.3	+706
מקה כמיקל 1.0	7140		323	+230	+3.3	+745
סד 1.0	21000		143			−234
סד 5.0	15490		106	−100	−0.6	−87
פריקלאס	526		11352			−19069
פריקלאס אופ'	218		39870	−8	−3.5	−47758
קום כימיקל 1.0	10720	תב	202	−700	−6.1	−261
ת.ג.ל. 1.0	4135		194	+140	+3.5	+194
ת.ג.ל. 5.0	3700	תב	140	+260	+7.6	+124
תיא 5.0	12310		67			+13
פרומארום 10.0	15600		41	+300	+2	+76
תור א 5.0	10220		104	+300	+3	+100

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
כתר	248		70824	−2	−0.8	−21969
דפרון 1.0	7850		3			−3
דפרון 5.0	4790		70	−50	−1	−70
חבגן 1.0	7640		108	−69	−0.9	−160
יאה 1.0	4999		124			−64
לבידי אשקלון 1	505		2065	−15	−2.9	−1648
לבי' אשקלון אופ	837		36	−53	−3.8	−56
מלט ב 0.5	51080		28	+2000	+4.1	+23
מפעלי נייר 10.0	332000		117	−11700	−3.4	−186
סקגדיה 1.0	3800	תב	565	−332	−8	−831
רים 0.1	2750		465	−67	−2.4	−779
רים 0.4	1880		1651			−1289
תעל ב 0.2	18500		265	−420	−2.2	−545
אורין 1.0	9090		42	−50	−0.6	−59
אורין 5.0	4400		1002			
המישה יוד			—	הפסקת	מסחר	—
הגפלק 1.0	1980		557	−40	−2	−1170
הגפלק 5.0	1331		1149			−849

שף נאמנות
בטוחה קבוצת כלל
ניהול תיקי השקעות וניהול קרנות נאמנות בע"מ

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
מרכזית ב 0.1	10100		1759	+125	+1.3	+1770
כור בב' ש	9202850		.5	−92950	−1	−2
כלל תעש' 1.0	1950		7615			+2719
מאגרי טכנולוגיה	538		3311			

חברות השקעה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אמפק ש	7050		391			−630
אידיבי פתוח 2.0	6988		2283	−80	−1.1	−1567
אינקובה 0.1	121.5		126560			
						+28025
אלגר ש	14050	תב	296	−1150	−7.6	−477
אלגר מ	14858	בז	10	−600	−3.9	−92
אלרן ש	4750		5598			−2150
אלרן מ	4840		232			+18
אמישר בב'			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 1.0	228		3522			−1381
אפיק 5.0	174		687			−687
בזלת 1.0	1550	תב	890	+120	+8.4	+719
חברה לישראל 1.0	13450		1094			+60
חברה לישראל 5.0	10600		750			
הלפמן 0.1	142580		9.5	+2880	+2	+8.6
הלפמן 1.0 ש	28800		247	+400	+1.5	+296
אמפא א 0.5	20090		70	−50	−0.3	−29
פועלים השק ש	8180		1574			+649
דיסקונט השק ש	4310		8228	−45	−1	−7761
מזרחי השק ש	28200		106	+800	+2.9	+98
מר השקעה 124	12510			+300	+2.5	+10
חירון 1.0	3102		130	+92	+3.1	+312
חירון 5.0	1382		2062			−349
ישום החזקות	251		8000	+1	+0.4	+2166
יצוא ש	12920		457			+44
ירדן א 0.1	3500		449			
כלל 10.0	1325		8858			−3672
כלל 50.0	1240		716			−171
לנדיק 0.1	3620		482			+285
לנדיק 0.1	1130	בז	200	−21	−1.8	−1060
מגור 0.1	705		2152	+18	+2.6	+4500
מגור א 0.5	480		2330	+10	+2.1	+2159
אגוח 1	110		6750	+0.5	+0.5	+3250
עוז השק ב 0.1	3845		735	+140	+3.8	+338
עוז השק ב 0.5	1998		300	−100	−4.8	−692
מז השק ש	3359		1951	−1		−637
פמה א 0.1	13830	בז	100	−140	−1	−133
פמה 0.5	7480		610	−260	−3.4	−415
פריון ב 2.5	6158		567			−162
צפאור־נכס 1.0	348		2375	−3	−0.9	−709
צפאור־נכס 5.0	294		2019	−3	−1	−2019
פרופיל 1.0	215	תב	5455	+12	+5.9	+10416
פרופיל 5.0	122	קב		+6	+5.2	+92738
גליל טכנולוגיות			—	הפסקת	מסחר	—

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0	3650		519			+345
דלק חיפושים 5.0	2706	תב	1357	+246	+10	+2307
דלק חיפ' אופ 2	1895	תב	1903	+246	+14.9	+2302
מז חיפושי נפט	25200		257			+363
יואגל 5.0	4320		1455			−750
מ.נ.ג. 1.0	9010	תב	135	+570	+6.8	+109
מ.נ.ג. 5.0	2600	תב	1349	+168	+6.9	+1924
פרופיל ב 0.3	8500		126			
נפטא ש	2442000	תב	7	22000	+10	+11

סחורות במט"ח

שם המניה	השער אתמול		המחזור
גויח מ	209		200

שערים בין־בנקאיים

אתמול, צהריים, 22.1.1987 באירופה

מכירה מיידית (ספוט)

$ ארצות הברית	לי"ש שטרלינג	1.5340/1.5350
מרקים גרמניים	לי"ש ארה"ב	1.8210/1.8220
גולדנים הולנדיים	"	2.0545/2.0555
פרנקים שווייצריים	"	1.5250/1.5260
פרנקים בלגיים	"	37.79/37.82
פרנקים צרפתיים	"	6.0800/6.0850
לירטות איטלקיות	"	1296.00/1297.00
ינים יפאניים	"	152.20/152.30
$ ארצות הברית	לי"ש.ה.	1.2464/1.2469

שער הזהב $ 410.60 ארה"ב אונקיה לונדון פיקסינג

מכירה מאוחרת (פורוורד)

	$/ל"ש	פר"ש/$	מ"ג/$
1 ח'	1.5274/1.5287	1.5214/1.5228	1.8182/1.8196
3 ח'	1.5162/1.5177	1.5152/1.5166	1.8129/1.8141
6 ח'	1.5007/1.5022	1.5065/1.5082	1.8050/1.8064

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

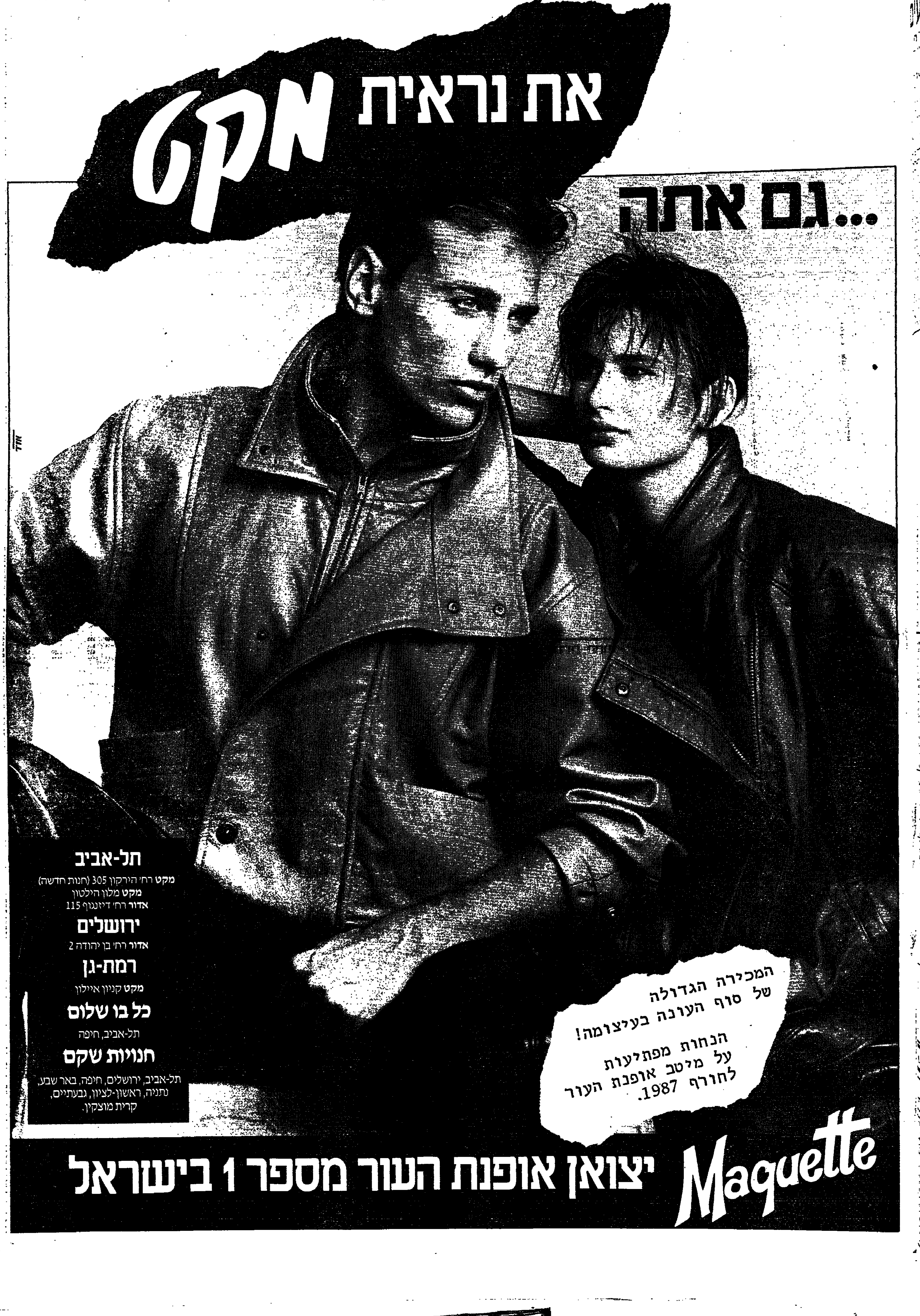

هكذا من الأصل

صكنا من الاحل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

אמש ביד אליהו, 10,000 צופים נלהבים, דרמת כדורסל לבעלי עצבים חזקים

מכבי הוציא את הנשמה עד הנצחון

ברקוביץ' קלע את הסל המכריע 16 שניות מהסיום והאמריקאי של ריאל מאדריד, לארי ספריגס, פגע בחישוק 2 שניות מהסוף והותיר את הנצחון 81–80 למכבי ★ ג'מצ'י נפצע בפתיחה ולא שיחק בהמשך ★ המשחק הגרוע בין שתי הקבוצות

כבר זמן רב אנו מצפים לראות את מיקי ברקוביץ' בצורה זו. הקפטן של מכבי נתן אמש את הנשמה והם קלע את סל הניצחון, 16 שניות לסיום. אולי לא מישחק שיא של מיקי אבל שוב הוא יכול לחייך (צילום: עודי קרן)

מכבי תל־אביב - ריאל מאדריד 81–80 (43–45)

★ המצטיין: מיקי ברקוביץ'

● למכבי קלעו: מגי 27, ג'ונסון 23, ברקוביץ' 20, ליפין 8, קורנליוס 3.
● לריאל קלעו: ספריגס 27, ברנסון 26, רומאי 10, קורבאלאן 6, דליקוראל 6, רואיסיפאס 5.
● כדורים חוזרים: מכבי 23 (16 הגנה, 7 התקפה): מגי 12, ג'ונסון 7. ריאל 31 (22 הגנה, 9 התקפה). רומאי 12, ספריגס 6.
● איבודי כדור: מכבי 9, ריאל 8.
● שפטו: רוביס (יוון), קליינגבל (גרמניה). 9,500 צופים בהיכל הספורט.

גביע האלופות

מאת מיכאל קרנון

עכשיו לפחות לא נוכל לומר שהמזל אינו מאיר פניו למכבי תל־אביב. האמת היא שמגיע להם שלפחות פעם אחת הכדור יחמוק החוצה בשניה המכרעת כפי שזה קרה אמש בהיכל הספורט הנועש. הזריקה של לארי ספריגס מהפינה, שתי שניות לסיום, הזכירה לי את נסיון הקליעה של הצ'כי פטר ראיניאק באותו מצב בדיוק במישחק בין ישראל לצ'כוסלובקיה שהעלה את הנבחרת שלנו לשלבי גמר אליפות העולם.

גם אז זכתה הקבוצה הביתית בנצחון על חודה של נקודה אחרי ההחטאה של ראיניאק. האם זה סימן מבשר טובות, או אולי הניצחון אמש 81–80 (43–45), על ריאל מאדריד, עוד מותיר תקווה כלשהי לחשוב על הד' באפריל בלוזאן. הכדור הקשתי של ספריגס היה מדויק, קפץ החוצה מתוך הטבעת. הענק פרנאנדו רומאי ניסה להמשיך אותו פנימה, אבל שוב חמק הכדור החוצה לידיים מכביות. שריקת הסיום שלוחה את מיקי ברקוביץ' וחבריו לריצה היסטרית, בעוד הספרדים מסתערים על השופטים. הם משוכנעים שבוצעה עבירה על ספריגס ושהיה צריך לתת לו לזרוק מן הקו.

המשחק הגרוע ביותר

אבל כל זה כבר היסטוריה. כל מישחק כדורסל שמוכרע על חודה של נקודה, מותיר סימני שאלה והד קבוצה המפסידה מרגישה מקופחת. אין מה לעשות. זהו כדורסל.

בהיסטוריה של המיפגשים המלהיבים בין מכבי וריאל, זהו ללא ספק המישחק הגרוע ביותר. שתי הקבוצות היו עצבניות מדי, השקיעו המון בהגנה והיו מפורקות בהתקפה. אחוזי הקליעה של מרבית השחקנים היו נמוכים ומרביתם נטו להסתבך.

שתי הקבוצות סבלו מפציעתם של שחקני מפתח. מכבי איבד כבר אחרי ארבע וחצי דקות את דורון ג'מצ'י שנפגע ע"י לארי ספריגס הנוקשה, קיבל טיפולים אבל לא חזר לשחק. והארגנטינאי קורבאלאן, הרכז הותיק של ריאל, נפגע ברגלו בדקה ה־17, כאשר "נחת" על ג'ונסון אחרי שניתר לכדור חוזר, "משך" עד להפסקה אבל במחצית השניה ישב על הספסל. מחליפו היה נער בן 18, אנריקה רואיסיפאס, שערך את הופעת הבכורה שלו בגביע אירופה.

הפציעות הללו שיבשו לחלוטין את צורת המישחק של שתי הקבוצות ולכן אפשר לסלוח להן על המישחק המבולבל בעיקר במחצית השניה. וכל מי שזוכר את התצוגות המפליאות שנתנו לנו קבוצות אלה בהיכל התל־אביבי, יכול היה רק להתגעגע אליהן אמש ולשאול עצמו מה קורה למכבי וריאל.

מיקי חיסל את איטוריאגה

המישחק הזה חשף שוב את הבעיות שיש למכבי תל־אביב בהתקפה. הפעם אפשר לייחס לפחות חלק מן להיעדרו של דורון ג'מצ'י. הנקודות שלו, בעיקר בקליעות חוץ, חסרו כמו אוויר לנשימה. אבל כל זה אינו מצדיק את המישחק הבלתי מאורגן ובעיקר את העובדה ששחקני מכבי משחקים כל אחד לעצמו ואינם יוצרים עמדות קליעה לחבריהם. שחקני ריאל קבוצתיים יותר וחלק ניכר מהסלים שלהם הושגו בזריקות "קלות" מעל לחסימה.

צורת מישחק כזו מקשה גם על הרכז לנהל את המישחק. חן ליפין הבריק, כאשר מכבי הצליח לרוץ. אבל במצב של מישחק עומד התקשה ליפין להגיע את הכדור לשחקן בעמדת קליעה טובה. שוב ושוב ראינו את לאסף וקורנליוס, ששותף הפעם הרבה מאוד בגלל הפציעה של ג'מצ'י, ניצבים עם הכדור ומחפשים למי למסור, גם כאשר היו בעמדות קליעה בעצמם.

קורנליוס השקיע עבודה קשה בהגנה. זאת אחרי שלארי ספריגס, כדורסלן אתלטי, זריז ובעל כח רב, עשה שמות בהגנה מכבי בשלבים הראשונים של המישחק.

ואכן מישחק ההגנה של מכבי היה גם אמש טוב בעיקר בזכותם של לי ג'ונסון ומיקי ברקוביץ'. ג'ונסון הסתדר ללא בעיות עם רומאי וביצע 6 חסימות מרהיבות. מיקי הוצמד לאיטוריאגה וחיסל אותו לגמרי. עם דליקוראל היה לו קצת יותר קשה, בעיקר משום שהתעייף. אבל בסך הכל השקיע מיקי מאמץ אדיר והפעם היה לו גם מזל טוב למדי בהתקפה. חבל רק שבגלל הפציעה של ג'מצ'י אי אפשר היה להושיב אותו לכמה דקות על הספסל. אז אולי יכול היה מיקי לסיים את המישחק ברעננות ולמנוע את מריטת העצבים בסיום.

הזריקה של מיקי

קווין מגי, שוב במישחק בינוני, היה הקלע מספר אחד של מכבי אבל התקשה לשמור על בראר ברנסון, כדורסלן שקט ויעיל מאוד, עם יד טובה ומיקום מצוין. הוא היה למעשה השחקן הטוב ביותר בקבוצתו. ספריגס ביצע כמה מיבצעים נהדרים אבל לעתים שיחק בחוסר אחריות. בסך הכל היתה זו ריאל בינונית מאוד שלא הזכירה אף לרגע את הימים הגדולים של קבוצה זו.

זה היה מישחק קשה מאוד לשיפוט ולשתי הקבוצות היו טענות רבות לארנים רוביס וקלינגבל. זה היה לצערי שיפוט אפייני למישחקי גביע אירופה וכבר מזמן הפסקתי להתרגש ממנו.

אפשר וצריך היה לנצח אמש את ריאל בצורה משכנעת יותר אבל במצבו הנוכחי, "מסתפק" מכבי גם בניצחון בן נקודה. זאת תודות לרוח הלחימה שאפשרה. זה בא לידי ביטוי כבר בשלבים המוקדמים כאשר מכבי מחק פיגור של 10–17 ועלה ליתרון 22–21.

מכאן היה מישחק צמוד וריאל ירדה להפסקה ביתרון של שתי נקודות. מכבי הוביל פעמים מספר במחצית השניה. אבל ריאל, עם קורבאלאן ואיטוריאגה על הספסל, הגיבה מיד.

האלופה הספרדית הובילה 71–74 חמש דקות לסיום ו־75–78 שלוש דקות לסיום. במצב של 77–78 השתלט ג'ונסון על כדור חוזר, אבל איבד אותו בצורה שלומיאלית. דקה ו־22 שניות לסיום קבע ברנסון 77–80 לריאל. כעבור 15 שניות הגיב ג'ונסון. כשנותרו 35 שניות החטיא ספריגס, קורנליוס התרומם והשתלט על הכדור החוזר. מיקי הוביל את הכדור ונגע ע"י רואיסיפאס הצעיר. הכדור הוצא מן המגרש הצד, ובסופו של דבר הגיע לברקוביץ' באגף הימני. הטעיה, משיכה ימינה, השתחררות וזריקה עם הלות. 16 שניות לסיום ומכבי מוביל 81–80.

עכשיו הכל היה תלוי באורחים. הם חיפשו את ספריגס, מצאו אותו ושתי שניות לסיום הוא התרומם לזריקה. אני בטוח שלרבים בהיכל נעצרה הנשימה. כעבור שתי שניות הולה השריקה, הסימן הטוב ביותר שמכבי ניצח.

שני הרכזים הצעירים של מכבי וריאל היו צמודים זה לזה במחצית השניה: חן ליפין (עם הכדור) מול אנריקה רואיסיפאס (צילום: עודי קרן)

דורון ג'מצ'י נפגע כבר בדקה הרביעית. הרופא של מכבי, ד"ר מרי פינקלשטיין (מימין), עשה מאמצים גדולים להכשיר אותו למישחק אבל דורון נשאר בחוץ עד לסיום (צילום: עודי קרן)

מילאנו ניצחה 85–78 בזאדאר

זאדאר (שרות "ספורט הארץ"). קבוצת טרייסר מילאנו עשתה כאן אמש צעד גדול לקראת הופעה במישחק גמר גביע אירופה לאלופות. מילאנו גברה על אלופת יוגוסלוויה זאדאר 85–78 וזכתה בניצחון החוץ השני שלה.

אחרי המחזור החמישי צועדות אורתז ומילאנו בראש הטבלה עם הפסד בודד. אורתז גברה שלשום על ולגיריס קובנה 94–80. גם למכבי תל־אביב 9 נקודות אבל הוא שיחק כבר 6 מישחקים.

במחזור השישי ביום חמישי יהיו המישחקים הבאים: זאדאר — מכבי תל־אביב, טרייסר מילאנו — אורתז, ולגיריס קובנה — ריאל מאדריד.

טבלת בית הגמר

1. אורתז	5	383–406	9
2. מילאנו	5	376–405	9
3. מכבי ת"א	6	494–491	9
4. קובנה	6	489–476	8
5. זאדאר	5	428–382	7
6. ריאל	5	421–415	6

מיקי: אני מקווה שכדור כזה יכנס לי גם בזאדאר

המאמן שרף: לא היה טעם לסכן את ג'מצ'י הפצוע

מה הם אמרו

מאת יהושע שגיא

שניות מעטות אחרי הניצחון בנקודה של מכבי תל אביב, אמש ביד־אליהו, חדרי ההלבשה של מכבי תל־אביב וריאל מאדריד כבר היו נעולים. כאשר נפתחו הדלתות בחוץ, נשמעה צהלה מחדר המכבים ודממה מחדר הספרדים. המכבים הוציאו לראיונות טלוויזיה ישירים את מבצע המשחק מיקי ברקוביץ', את קווין מגי ואת דורון ג'מצ'י. הספרדים סירבו להתראיין. איש מהספרדים גם לא בא למסיבת העיתונאים המסורתית אחרי המישחק. אבל — אילו נכנס הכדור של לארי ספריגס לסל שתי שניות לסיום, אולי הכל היה מתהפך להיפך.

רק הפרש של נקודה — אבל זה כל ההפרש בין התהילה לבין האכזבה הגדולה.

אמש היה זה תורם של המכבים. מתחבקים, מתנשקים, מתמוגגים מנחת. לנצח את ריאל מאדריד זה תמיד הישג גדול. הקהל נותר ביציעים, כמו לספוג עוד כמה שניות של הנאה. רק אחרי פורקן מתלונה: "אבל למה עד לשניה האחרונה הם מוציאים לנו את הנשמה".

קווין מגי מיוזע, רועד מהתרגשות, אומר למצלמות הטלוויזיה: "פשוט עשינו את העבודה בצורה טובה. מכבי לא יכול להפסיד פעמיים בשבוע".

דורון ג'מצ'י נראה נבוך כשהוא מסביר למצלמות כיצד נפצע וכיצד הוא מרגיש.

מיקי ברקוביץ נרגש מאוד. שוב מראיינים אותו כפי שמראיינים זיזר אמיתי. מאוחר יותר, במסיבת העיתונאים, יאמר מיקי בזיוון של אושר: "גם למכבי מגיע פעם שמזל יאיר לנו פנים. הכדור שלי נכנס, הכדור של ספריגס יצא, וזה יוביל אותנו לסופשבוע טוב עם הרבה נחת. אני מרגיש בכושר פיזי טוב, רק מבחינה פסיכולוגית מפעל עלי לחץ כבד". שואלים אותו: מוטי חסר לך? מיקי: "זה עניין של המאמן. הרשה לי להסתפק בתשובה אין תגובה". ואחר כך מוסיף האיש שקלע את סל הנצחון: "ריאל די נוחה לנו. היא מתבססת על מישחק פיזי, אבל אין לה קלעי חוץ. הם נתנו לנו פייט טוב מאוד. כאשר זרקתי את הכדור האחרון, לא חשבתי מה אני מסכן, אני רגיל לזרוק כדורים כאלה. אני מקווה שכדורים כאלה יכנסו גם בשבוע הבא ביוגוסלוויה נגד זאדאר".

יאיר שרף, עוזר המאמן, נרגש, מחבק ידידים ואוהדים, שופע ביטחון: "זה היה נצחון חשוב משתי סיבות. אלין, לא הרמנו ידיים. דיברנו על אפשרות שננצח את ריאל בבית ואת זאדאר ביוגוסלוויה, ולהוכח שמישהו אחר יעשה עבורנו חלק מן העבודה. עכשיו אנחנו שוב בתמונה".

צבי שרף, מאמן מכבי, ניצב מול סוללת העיתונאים, מסתיר את מה שעבר עליו באחרונה, נראה רגוע להפליא: "הבעיה המרכזית היא שיש היסטריה מסביב ומכניסים את הקבוצה ללחץ לא נורמאלי. בחדר ההלבשה יושבים עכשיו השחקנים עם רגליים תפוסות מרוב מאמץ. כולם רוצים שיהיו כמו איילות ויעתרו כמו פנתרים, אבל זה קשה מאוד. עכשיו צריך לנצח בזאדאר. נלך בשבוע הבא על נצחון בזאדאר, אין לנו מה להפסיד. המישחק עם ריאל היה, כצפוי, אגרסיבי. אני שמח שהשתווינו לספרדים בכוח הפיזי. עובדה ששום קבוצה לא ברחה עם הפרש סלים.

נפגענו מכך שדורון ג'מצ'י לא יכול היה לשחק אחרי שנפגע בצלע. דורון קיבל זריקה בהפסקה, אבל לא יכול היה להמשיך. עכשיו נלך איתו לבדיקות בבית החולים וביום שישי בבוקר נהיה חכמים יותר. לא היה טעם לסכן אותו. עוזרים לנו באחרונה להיות ראש, בעיקר אחרי מה שקרה לנו בתחילת השבוע בחולון, חשבו שהתבוסה בחולון תעודד אותנו מול ריאל, אבל קשה לעלות אחרי תבוסה כזו למשחק טוב נגד ריאל".

אחד העיתונאים שאל את שרף, אם אפסו סיכויי ריאל להגיע לגמר. "שיעשו הם את החשבון שלהם, ואני אעשה את החשבון שלנו", משיב המאמן.

לי ג'ונסון מצטרף לשיחה. "ניצחנו בנקודה כיוון שרצינו לנצח ולא חשבנו כלל על אפשרות של הפסד. ננצח גם בזאדאר. לא איכפת לי שננצח שם רק בנקודה אחת ושנשיג את הנצחון בדקה האחרונה".

היציעים מתרוקנים שעה ארוכה אחרי שהמישחק נסתיים. אבל על הפארקט עוד מסתובבים אנשי מכבי תל־אביב. אני זורק לירדן שמעון מזרחי: אם היינו מפסידים בנקודה תאר לעצמך איזה כותרות היית קורא הבוקר. מזרחי הנרגש זורק בהזיה: "אל תשכח שחסרו לנו 25 הנקודות של דורון ג'מצ'י". היציאה אל טיפות הגשם משאירה חום בלב. אולי יש אצלנו כאלה ששכחו שלנצח את ריאל מדריד, זו תמיד חוויה גדולה והצלחה לא קטנה.

מן היציע יעקבו היום הישראלים אחרי יריביהם

נבחרתנו חופשית היום ומצפה להפתעה, כדי שיתחדשו סיכויינו להתמודד על הכרטיס לגמר העולמי בצ'ילי

קדם עולמי

מאת משה הר געש
שליח "הארץ" לניו זילנד

אוקלנד. במחזור לפני האחרון בטורניר מוקדמות הגביע העולמי לנוער בכדורגל יתמודדו היום במשחק המוקדם (04.00, שעון ישראל) נבחרות ניו זילנד ואיי פיג'י. למשחק השני (06.15) באיצטדיון המרכזי באוקלנד יתייצבו נבחרות אוסטרליה וטאיוואן. לישראלים שיצפו במשחק מן היציע, תקוות כמוסות לראות את הטאיוואנים מפתיעים את אוסטרליה, כדי ליצור סיכוי לישראל להעפיל לטורניר הגמר בצ'ילי. למרות שטאיוואן חוללה כבר הפתעה (0–0 נגד ניו זילנד) קשה להניח שתצליח לסכל נצחון אוסטרלי שנראה ודאי, לאור יחסי הכוחות הנוטים בבירור לאוסטרלים. באוקלנד רווחת הדעה שנבחרת אוסטרליה היא החזקה בטורניר.

לאחר שמונה ימי שהייה רצופים במלון, יצאו שלשום אמש נערי ישראל לדיסקוטק, כדי להרפות מהמתח בו הם נתונים. אתמול הם ביקרו במרכז של מעיינות מים חמים וגופרית. אחר הצהריים ערכו ביקור באקווריום תת ימי וחזו בדגה המקומית. בתום היום עמוס החוויות נערך אימון. בארוחת הערב חגגה המשלחת הישראלית את יום הולדתו ה־32 של מעסה המשלחת, שמואל רוזנצוויג. השחקנים שהעניקו לו שי (ארנק עור) הודו לו על הטיפול המסור שהוא מעניק להם.

היום יערכו השחקנים אימון רגיל ובערב יהיו חופשיים. רק מחר יחזרו למסגרת אימונים, כדי להתכונן למשחקם האחרון בטורניר מול טאיוואן ביום שני. במשחק המרכזי באותו היום, שיהיה כנראה המכריע בטורניר, יתמודדו נבחרות אוסטרליה וניו זילנד. את המשחק ינהל ככל הנראה השופט הישראלי עובדיה בן יצחק.

היום עשויים להיקבע העולים לחצי הגמר

ליגה ארצית

מאת כתב "ספורט הארץ"

במשחקי המחזור החמישי, שולקם יהיו היום, עשויות להקבע ארבע הקבוצות שישחקו בשלב חצי הגמר של גביע הטוטו. הפועל עכו, המוליך את טבלת בית א', יארח כבר היום את המדורג שני, הפועל ירושלים. נצחון יבטיח לעכו את הכרטיס לחצי הגמר. המשחק השני בבית זה יפגיש ביהוד את הפועל המקומי עם הפועל חדרה.

יתרון חמש הנקודות שיש להפועל חיפה על הפועל טבריה, בבית ב', עשוי לסייע לקבוצה לזכות בראשות הבית כבר מחר. החיפאים יוצאים לפגוש ברמלה את בית"ר, המדורג שלישי. חיפה זקוקה לנקודה בודדת כדי להשתתף בחצי הגמר. את הפועל טבריה יארח הפועל בית שאן.

בבית ג' ניצב מכבי שעריים במקום הראשון עם 9 נקודות. לשנייה רמת עמידר 4 נקודות פחות. שתי הקבוצות יוצאות למשחקי חוץ. מכבי שעריים ישאף להגדיל את הפער שמשמעותו התמודדות בחצי הגמר. את נסיון העליה יעשו שחקני שעריים מול הפועל רמת גן. רמת עמידר תנסה להרחיק את הפער בדימונה.

בית ד' מועיד מאבק בין הראשון, הפועל חולון למדורג שני, הכח רמת גן. תאורטית תוצאת תיקו לא תספיק לחולון בשל פער שלוש הנקודות. אולם הפרש השערים (10+) של חולון, לעומת 4- של רמת גן, יבטיח לחולונים משחק בחצי הגמר. המשחק השני היום במשחק אחר בבית זה יארח בית"ר נהריה את הפועל מרמורק.

טבלת בית א'

1. הפועל עכו	4	1–5	8
2. הפועל ים	4	3–5	5
3. הפועל יהוד	4	8–5	5
4. הפועל חדרה	4	6–3	3

טבלת בית ב'

1. הפועל חיפה	4	2–11	10
2. הפועל טבריה	4	5–8	5
3. בית"ר רמלה	4	8–5	4
4. בית שאן	4	7–3	3

טבלת בית ג'

1. מכ. שעריים	4	4–6	9
2. רמת עמידר	4	4–5	5
3. הפועל ר"ג	4	8–7	4
4. הפ. דימונה	4	8–7	4

טבלת בית ד'

1. הפ. חולון	4	2–12	10
2. הכח ר"ג	4	6–2	7
3. מרמורק	4	6–4	4
4. ב. נהריה	4	5–1	1

● פגר מקומי, חלוץ קבוצת רינג'רס מגלאזגו, נרכש ע"י סביליה הספרדית תמורת 200 אלף ליש"ט.

● ספרד והולנד נפרדו בתיקו 1–1 במשחק רעים בברצלונה. רוד חוליט הבקיע להולנד וראמון קאלדרה השווה.

המחזור האחרון יקבע הקבוצות בחצי הגמר

טבלת בית א'

1. בני נתניה	5	4–6	10
2. בני יהודה	5	7–7	8
3. פועל ת"א	5	4–5	6
4. פועל פ"ת	5	8–5	2

טבלת בית ב'

1. שמשון ת"א	5	4–10	12
2. פועל כ"ס	5	4–10	10
3. מכ. חיפה	5	7–4	6
4. מ. נתניה	5	15–6	1

טבלת בית ג'

1. מכבי ת"א	5	7–9	8
2. מכבי פ"ת	5	5–8	7
3. בית"ר ת"א	5	3–6	6
4. מכבי יבנה	5	10–7	5

טבלת בית ד'

1. הפועל לוד	5	8–8	9
2. מכבי יפו	5	8–10	7
3. הפועל ב"ש	5	6–7	7
4. בית"ר י־ם	5	10–7	4

גביע הטוטו

מאת אילן פרש
כתב "ספורט הארץ"

משחקי גביע הטוטו לא הרשיבו את חובבי הכדורגל לפקוד את המגרשים; מה שמעיד על העניין המועט שמגלים במפעל השלישי בחשיבותו בכדורגל. למרות כל האמור לעיל דווקא המחזור האחרון בשלב המוקדם עשוי לעורר את גביע הטוטו מתרדמתו.

בשני בתים תיפגשנה ביניהן שתי הראשונות בכל בית. בבית א' יצא המוליך מכבי נתניה (10 נקודות) לפגוש בשכונת התקווה את קבוצת בני יהודה שלה שתי נקודות פחות. הרצון המשותף להעפיל לחצי הגמר עשוי להוביל למשחק מרתק. בבית ב' המצב דומה. כשלרשותו 12 נקודות יתמודד שמשון תל אביב בכפר סבא עם הדולק אחריו הפועל. שמשון יסתפק גם בתיקו שלבטח יאכזב את הכפר סבאים. לשני המשחקים הנותרים בבתים אלו אין משמעות או עניין, מלבד אולי הפרס הכספי בסך 10,000 ש"ח שיתנן למנצחות. בבית א' יארח הפועל תל אביב את הפועל פתח תקווה (בלומפילד, 12.30). בבית ב' יתמודדו היום בחיפה מכבי המקומי ובית"ר נתניה.

בשני הבתים הנותרים המצב מסובך יותר והקומבינציות לעליה לשלב חצי הגמר רבות. מכבי תל אביב המוליך את טבלת בית ג' יארח את בית"ר תל אביב (בלומפילד, 14.30) נצחון יעלה אותו לחצי הגמר. במקרה של תיקו תצ' חון של מכבי פתח תקווה, בביתו מול מכבי יבנה (היום) תהיה הבכורה לפתח תקוואים. אולם גם לבית"ר תל אביב נשקפים סיכויים להעפיל לשלב הבא זאת במידה שינצח את מכבי תל אביב ויגבל הפסד פתח תקוואי.

להפועל לוד המוליך את בית ד' 2 נקודות יתרון על פני מכבי יפו והפועל באר שבע. לוד תארח כבר היום (14.00) את בית"ר ירושלים שמאכזב בגביע הטוטו את אוהדיו הרבים. תוצאת תיקו לא תספיק ללודאים במידה שתיפול הכרעה במאבק ביפו בין מכבי יפו להפועל באר שבע. זאת בשל יחס שערים עדיף שיש ליפו ובאר שבע על פני לוד.

השעה הראשית למשחקים, 14.30.

זהבה הדר הוסמכה בפאריס לשופטת ג'ודו בינלאומית

מאת כתב "ספורט הארץ"

שני שופטי ג'ודו ישראלים הוסמכו בפאריס כשופטים בין לאומיים לאחר שעמדו בהצלחה בבחינות. השניים הם זהבה הדר ודני ליאר פולק. כזה הגיע המספר הכולל של שופטי הג'ודו הבין לאומיים בישראל לארבעה, בהם גם יורם הדר (בעלה של זהבה) ועמוס גרינשפן.

מרטינה — האנה מחר בגמר מלבורן

מלבורן (שרות "ספורט הארץ"). שתי המדורגות הראשונות, מרטינה נברטילובה והאנה מנדליקובה, יתמודדו כאן מחר בגמר האליפות הפתוחה של אוסטרליה בטניס. בחצי הגמר הכניעה נברטילובה את השוודית קטרינה לינדקוויסט 6–3, 6–2 בעוד שמנדליקובה גברה על הגרמניה קלאודיה קודה־קילש 6–1, 0–6, 6–3.

היום יהיו מישחקי חצי הגמר לגברים. המדורג ראשון, איוון לנדל, ישחק נגד המדורג 11, פאט קאש מאוסטרליה והמדורג רביעי ואלוף אשתקד, השוודי סטפאן אדברג, יתמודד נגד אוסטרלי אחר, וואלי מאסור.

מחר משחקי הגמר לזכר דני אורון

מאת כתב "ספורט הארץ"

משחקי גמר טורניר בראגר פרי לנוער 1986, על שמו של דניאל אורון ז"ל, מבעלי חברת "גלי" שנהרג בתאונת שיט בכנרת, יהיו מחר במרכז הטניס ברמת השרון ויחלו משעה 10 בבוקר.

את האירוע יכבדו בהופעת ראווה אלופי הטניס של ישראל שלמה גליקשטיין ועמוס מנסדורף, שהביעו רצונם להופיע לזכרו של דניאל אורון. חברת "גלי" ידועה בסיוע הנאמן שהיא מגישה לטניס בישראל.

איאן ראש הבקיע 6 דקות לסיום והעלה את ליוורפול לחצי הגמר

ניצחה 1–0 את אוורטון בגביע הליגה

גביע הליגה

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). שער של איאן ראש, שש דקות לסיום, היקנה ניצחון 1–0 לליוורפול על אוורטון והעלה אותה לשלב חצי הגמר בגביע ליטלוודס (גביע הליגה). המישחק נערך בגודיסון פארק ובמהלכו נפצעו שניים משחקני ליוורפול: ג'ים בגלין (שבר ברגל) וסטיב מקמהון (מתיחה במיפשעה).

קבוצה נוספת שהעפילה לחצי הגמר היא מובילת הליגה, ארסנל, שגברה על נוטינגהאם פורסט 2–0 משערים של צ'ארלי ניקולאס (דקה 2) ומרטין הייז (39). סטיוארט פירס החמיץ בעיטת 11 מ' לנוטינגהאם בדקה ה־52.

עוד ארבע קבוצות הבטיחו מקומן בסיבוב הרביעי של הגביע האנגלי: צ'לסי, שניצחה את אסטון וילה 2–1 משער בבעיטת 11 מ' של מיק האזארד בעת ההארכה, נוריץ', שגברה בחוץ על האדרספילד 4–2, ניוקאסל, שניצחה את נורתהמפטון 2–1 ושפילד יונייטד שגברה על ברייטון 2–1.

בסקוטלנד חזרה סלטיק לראשות הטבלה בניצחון 1–0 על היברניאן. אברדין גברה על הארטס 1–0.

ליגה אנגלית

מחר במוקד המחזור ה־26:

ארסנל למשחק חוץ במנצ'סטר יונייטד

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). השיפור במזג האויר יאפשר ככל הנראה קיום מלא של מישחקי המחזור ה־26 בליגה האנגלית מחר. במוקד המחזור יהיה המישחק באולד טרפורד שם תארח מנצ'סטר יונייטד את המובילה ארסנל (52 נק'), שלא נוצחה ב־22 מישחקיה האחרונים.

השניה בדירוג, אוורטון (50 נק'), תשחק רק ביום א' בנוטינגהאם. השלישית, ליוורפול (45 נק'), תארח מחר את האחרונה בדירוג, ניוקאסל יונייטד.

★ יתר המישחקים: קובנטרי — ווטפורד, לוטון — לסטר, נוריץ' — צ'לסי, אוכספורד — ווסטהאם, ק.פ.ר — סאותהמפטון, שפילד וונסדיי — צ'רלטון, טוטנהאם — אסטון וילה, ווימבלדון — מנצ'סטר סיטי.

הצלחות לצרפתים בגביעי אירופה

פאריס (שרות "ספורט הארץ"). הקבוצות הצרפתיות ממשיכות לעשות חיל בגביעי אירופה בכדורסל. בגביע למחזיקות גביע ניצחה וילרבאן את צסק"א מוסקווה 87–85 עם 34 נקודות של האמריקאי בל. בגביע קוראץ' הביסה ליימוז' את שיבניקה 111–92 עם 34 נקודות של האמריקאי תומפסון ו־30 של דאקר. אנטיב גברה על ג'יוונה 95–93 עם 37 נקודות של האמריקאי ביל ווארנר.

תוצאות נוספות במחזיקות גביע: חובנטוד בדלונה — אוסטראווה 98–64, פואו — אפס איסטנבול 103–100.

בגביע קוראץ': ברצלונה — יוגופלסטיקה 105–68.

● הכוכב האדום בלגראד ניצחה במישחק רעים באולד טרפורד את מנצ'סטר יונייטד 1–0.

ליואב טוקר
אתך באבלך על מות
אמך
הארץ

למשפחת טוקר וולובלסקי
אנו אתכם באבלכם הכבד
בהלקח הרעיה, האם והאחות
רות ז"ל
בלומה ועוזיאל ליכטנברג
אורית ומוטי גבע

ביום השלושים לפטירתו של חברנו היקר
צביקה קצניאל
ז"ל
מרכינים ראש לזיכרו ומשתתפים בצערן של
רותי, הבנות והמשפחה

החברים:
דליה ומוליק אברמסון — רחל ויצחק חורדה
רחל ואמנון איש־שלום — אהובה ויוסף טוליפמן
חנה וצבי ברנה — מני ודני יקיר
רחל ויוסי גל — ג'ורג'ט ומשה כרמאל
טובה ולואי הרן — נילי ושמעון מלבאלי
נילי ויעקב זל — בני ניר
אסתר ואלברטו זגורי — בלהה ומיקי רון
חיה ומולה זיק — רותי ועמי ריקליס

לדליה, דרור ומאיה
משתתפים בצערכם
במות יקירכם
ישעיהו (שוני) גל
ז"ל
לאה ומנשה בלושטיין

לשרה, אדם והילדים
כואבים אתכם מאד
בנפול
גדי אייל
החברים
במכון האודיאולוגי — תל השומר
ובבית הספר להפרעות בתקשורת

ליהושע לאש ולמשפחה
אתכם באבלכם
חוד בע"מ

ביום השלושים לפטירת אמנו וסבתנו היקרה
מירה מרים וירצבורגר ע"ה
נעלה לקברה לגילוי מצבה בבית העלמין נחלת יצחק.
נפגש ביום שני כ"ה טבת תשמ"ז (26.1.87) בשעה 3.00 אחה"צ בשער בית העלמין.
תודה מקרב לב לכל ידידינו ומכרינו שהשתתפו באבלנו בכתב ובע"פ
שמעון ואורי וירצבורגר וב"ב

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
צבי קציד'אל (קצנלן) ז"ל
נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון כ"ד טבת תשמ"ז
(25.1.87) בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין הישן בבאר־שבע
תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ
המשפחה

הצעה להנפיק מניות בכורה לעובדים בקונצרן תדיראן במקום תוספות שכר

הכוונה לנטרל את לחצי העובדים להעלאות שכר ולהגביר מעורבות העובדים בחברה

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הנהלת "תדיראן" בוחנת בימים אלו הצעה להנפיק ולהקצות מניות בכורה לעובדים בקונצרן במקום תוספות שכר שהעובדים לוחצים לקבל.

ההצעה זכתה לתמיכה של ראשי החברה, אך עדיין לא קיבלה את אישורה של מועצת המנהלים של החברה.

אם ההצעה אכן תבוצע, תצליח הנהלת "תדיראן" לנטרל חלק מלחצי העובדים להעלאות שכר וגם תגביר את מעורבות העובדים בחברה, באמצעות אחזקת מניות הבכורה. מניות אלו אינן מקנות לבעליהן זכות הצבעה באסיפות הכלליות של החברה, אלא מזכות אותם בדיבידנד בשיעור הנקוב במניה — במקרה זה 8 אחוזים.

מוסר עובדי חטיבת הקשר והמערכות שביקשו את הנושא נמסר, כי מדובר בסכום ממוצע של 5000 שקל לעובד, שבהן ירכשו מניות, הכסף לרכישתן יינתן לעובדים כהלוואה צמודה וללא ריבית לעשר שנים.

עוד נודע, כי ההנהלה ערכה סקר בין כ־250 עובדים בחטיבות הקשר והמערכות לבחון את נכונתם לרכוש מניות במידה ויוצעו להם.

יצויין כי חלק מהעובדים הוותיקים של "תדיראן" מחזיקים במניות שהוקצו להם לפני למעלה מעשר שנים.

ירידה לדולר תוך בהלת מכירות

טוקיו (עי"ה). שער הדולר ירד אתמול תוך בהלת מכירות, לאחר שבשוקי המטבע בעולם פשטה הסברה, כי ההסכם האחרון בין ארה"ב לבין יפן שווה בקושי את הניר שעליו הוא מודפס.

הדולר איבד ין אחד מערכו תוך עשר דקות בלבד בבורסת המטבע הזר בטוקיו, הבוקר הורץ השוק משפט קטלני על תוצאות השיחות שהתקיימו בוואשינגטון בין שרי האוצר של ארה"ב ויפן. בשוקי הכספים רווחת הסברה, כי ההחלטות שנתקבלו באותה פגישה אינן מפורשות דבר.

בגילוי דעת שפורסם בתום השיחות הצהירו שר החוץ היפני, קיאיצ'י מיאזאווה, ושר האוצר האמריקאי, ג'יימס בייקר, כי הפגיעה שפקדה באחרונה את שערי החליפין היא זמנית בלבד. שני השרים חזרו והכריזו על נכונתן של שתי המדינות לשתף פעולה בתחום המטבע.

אולם הסוחרים בבורסות ציינו, כי ההצהרה זו אינה אלא חזרה על דברים שאמרו השניים באוקטובר שעבר, וספק רב אם די בכך כדי לשים קץ לצניחתו התלולה של הדולר.

שער הדולר בבורסה של טוקיו ירד אתמול בצהרים ל־152.40 ין לעומת 154 ין לדולר בשעות הבוקר. הדולר הפסיד מערכו גם ביחס למארק הגרמני והתייצב בצהרי היום על שער של 1.8250 מארק לדולר — ירידה של 1.5 פניג לעומת השער של יום ד'.

הממונה על הכנסות המדינה: בשנה הבאה צפוי השלב השני של הרפורמה

וכן ביטול פטורים רבים ★ ברון: הרפורמה היא אמיתית, למרות שלא בוצעו כל הצעות האוצר

(עו). הרפורמה המבוצעת במס היא רפורמה אמיתית, למרות שלא בוצעו בה כל הצעות האוצר, ומספר פטורים ממס נשארו על כנם — אמר אתמול הממונה על הכנסות המדינה, ישראל ברון, בפגישה עם כתבים בתל־אביב.

מר ברון אמר, כי השבות המס שביקש לבטל ואשר בלחץ ההסתדרות אינן מבוטלות בשלב זה, נוגעות בעיקרן לבעלי ההכנסות הגבוהות דווקא.

לכן, אמר, הוא רואה ברפורמה הנוכחית שלב ראשון, והוא צופה רפורמה נוספת וביטול פטורים נוספים בשנה הבאה, לאחר דיון ציבורי נרחב. "יש לקיים פגישות עם מומחים שונים, רואי חשבון, עורכי דין, מעסיקים ונציגי ההסתדרות, וכן לערוך ימי עיון בנושא זה, כפי שעשינו ועדת בן שחר", אמר.

מר ברון הודה, כי הרפורמה מיטיבה יותר עם בעלי ההכנסות הגבוהות, אך הצדיק זאת בכך שנותנים "לאלה שמהם לוקחים הרבה".

הוא הדגיש, כי הרפורמה אינה מיועדת לחלק כסף לציבור ולא להעלות את רמת החיים, "אם כי אנו לא פוסלים זאת", היעוד של הרפורמה, הוא להפנות משאבים כספיים להשקעה וחיסכון שיביאו לצמיחה.

דבר זה, אמר, יתבצע בשתי דרכים: ראשית, הורדת המס השולי על החברות ל־45 אחוז. דבר שיצור חיסכון בהוצאות הייצור ויותר כספים להשקעה ולפיתוח.

מר ברון אמר בתשובה לשאלה, כי אין סיבה עקרונית, שלא להטיל מס על רווחי הון בבורסה. "כאשר יבוטלו כל הפטורים גם הפטור הזה באורח טבעי יבוטל", אמר.

הוא ציין, כי כיום המס אינו ניתן להפעלה, כי השכירים אינם נדרשים להגיש דו"ח שנתי על הכנסותיהם. "המערכת בנויה כך שרק 17 אחוז מן הנישומים, עצמאים ושכירים בעלי הכנסות גבוהות חייבים בדו"ח שנתי", אמר.

רק כאשר יהיה דיווח כולל של כל הנישומים, כפי שהדבר נעשה בארה"ב ובמערב אירופה ניתן יהיה לבטל גם את הפטור על רווחי הון, אמר.

הוא צופה, כי ניתן יהיה להטיל מס על רווחי הון בשנה הבאה, עם השלמת הרפורמה במס.

מר ברון הדגיש, כי אין לצפות לביטול כולל של הפטורים בציונו, כי יש כמה פטורים שחיוניים, לפי הבנתו, להשאירם. אם כי הוא אינו מוכן לפרט אותם בשלב זה.

בעניין זה תנון ועדה ציבורית ותשאיר לה את ההחלטה, אמר. על כל פנים, ציין, אין מס בעולם שאין עליו פטור כלשהו, כשעם זה או אחר, ויישארו פטורים מסויימים גם כאן, חזר והדגיש.

ועדי עובדים ישקיעו כ־50 מיליון דולר במתנות לפסח

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ"

כחמישים מיליון דולר ישקיעו השנה ועדי העובדים ברכישת שי לחג הפסח — כך נמסר אתמול במסיבת עיתונאים שקיימה חברת "ביטוח העיר", ההולשת על רוב שוק המתנות לחגים לוועדי עובדים.

ביום שני הקרוב יחל במלון "דן פנורמה" בתל־אביב יריד הוועדים שיימשך שלושה ימים.

ביריד יוצגו מוצרים שונים של יצרנים מקומיים ושל יבואנים המיועדים לשמש כשי לחגים. מן המתנות יוצגו למעלה ממיליון עובדים. שוועדיהם אמורים לסייר ביריד. בין המתנות: כלי בית, מוצרי חשמל, חבילות נופש, תלושי שי ועוד.

הפרופ' ברנע בעקבות עליות השערים בבורסה:

הבורסה צריכה לכפות על בעלי עניין למכור חלק מאחזקותיהם

במטרה לשפר את רמת הסחירות במניות

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

יתכן מאוד שהבורסה צריכה לכפות על בעלי ענין למכור חלק מאחזקותיהם במניות, וזאת על מנת לשפר את רמת הסחירות בניירות הערך השונים, כך מסר ל"הארץ" פרופ' אמיר ברנע מאוניברסיטת ת"א, המשמש גם כנציג ציבור בדירקטוריון הבורסה לניירות ערך.

הדברים נאמרו על רקע העליה בשיעור של 20 אחוזים שהיתה מתחילת החודש בשערי המניות התעשייתיות.

הפרופ' ברנע הדגיש, כי רמת השערים בחלק ניכר מניירות הערך הינה סבירה, ולכן לבעלי הענין צריך להיות תמריץ למכור חלק מאחזקותיהם. לדבריו העובדה שבבורסה נסחרות חברות שניירות הערך שלהן מוחזקות על ידי הציבור הרחב בשיעור הנמוך מ־5 אחוז, יוצרת בעיית סחירות קשות.

המצב מחמיר עוד יותר, מכיוון שתהליך הרישום של ניירות ערך למסחר הוא איטי, ולכן פירמות חדשות אינן יכולות לנצל במהירות את עליות השערים בבורסה.

הפרופ' ברנע טען עוד, כי חלק מקרנות הנאמנות נתונות בימים האחרונים מהצטרפות של משקיעים חדשים, אך הדף זאת נמנעות מלהשקיע כספים אלה בשוק המניות. לדבריו, מצב זה מביא לפגיעה במחזיקי תעודות ההשתתפות הוותיקים, ולכן יש לחתור ליצירת שיטה חדשה, לפיה תתאפשר כניסה או יציאה הדרגתית של משקיעים בקרן נאמנות.

שעור בהתזקה נבונה של מצלמת טלוויזיה מקבל שר התקשורת אמנון רובינשטיין בעת ביקורו אתמול במרכז התקשורת על שם ספיר במיכללת הנגב (צילום: י.פ.פ.)

בקשת אוסטרלי להקים מפעל בשר מטורפדת מטעמי כשרות

התוצרת של המפעל אמורה להיות מיועדת ליצוא ★ הרבנות מתנגדת ליבוא בשר לא כשר גם אם אינו מיועד לצריכה מקומית

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בקשתו של איש העסקים היהודי מאוסטרליה, ויקטור סמורגון, להקים בארץ מפעל לעיבוד בשר בקר, אשר תוצרתו תיועד כולה ליצוא, טורפדה מטעמי כשרות.

סמורגון, שהינו חבר כוח המשימה הכלכלי ומראשי תעשיית הבשר באוסטרליה, פנה למשרד התעשיה וביקש היתר להקמת מפעל ענק לעיבוד בשר בקר בארץ. כוונתו של סמורגן היא לייבא 20 אלף טונות בשר בקר מאוסטרליה, לעבדו בארץ ולייצא את כולו לארה"ב בקופסאות שימורים, תוך ניצול הקלות המיסוי המוענקות לישראל מתוקף הסכם איזור הסחר החופשי.

ההצעה לא אושרה, כיון שבשר הבקר המיובא לא עבר שחיטה כשרה והרבנות מתנגדת ליבוא כלשהו של בשר שאינו כשר לארץ, אף אם הוא לא נועד לצריכה מקומית.

ל"הארץ" נודע עוד, כי ראשי כוח המשימה בארץ פועלים להסרת התנגדות להקמת המפעל, אך בשלב זה ללא הצלחה.

ממשרד התעשיה נמסר בתגובה, כי הבקשה אינה מאושרת, כיון שכיום נמצאת בתהליך חקיקה הצעת חוק הכשרות, אשר יאסור על יבוא בשר לא כשר לארץ. לדברי דובר משרד התעשיה, אם הצעת החוק תתקבל, לא יוכל סמורגן לייבא בשר זול לארץ וכל הפרוייקט יאבד מכדאיותו.

ממשרד התעשיה נמסר עוד, כי הבקשה לאישור המפעל לא הוגשה רשמית, וסמורגן רק ערך בירורים בנושא זה.

מחאה על עליה מוגזמת במחירי דלקים לאניות

איגוד המשתמשים בהובלה ימית ביקש את התערבותו של מנהל מינהל הדלק

מאת נורית בתנא
סופרת "הארץ"
לענייני ספנות

איגוד המשתמשים בהובלה ימית פנה השבוע למנהל מינהל הדלק ש. גלבוע, ותבע את התערבותו בקשר עם עליות מוגזמות במחירי הדלקים לאניות בנמלי הארץ. האיגוד טוען, כי אין הצדקה להעלאת מחירי המזוט לאניות מ־70 דולר בינוי 1986 ל־140 דולר ב־18 לינואר 1987. עליית מחירים ב־100% אינה תואמת, לדעת האיגוד, את עליית מחירי הדלק באירופה בחדשים האחרונים.

הנהלת איגוד המשתמשים בהובלה ימית טוענת, כי עליית מחירים גבוהה זו בנמלי הארץ תגרום להעלאת דמי ההובלה הימית, כאשר במאמץ רב הושגו הסכמים עם הקונפרנסים להובלה עד יולי 1987.

האיגוד טוען כי דמי ההובלה הימית התייקרו עתה בגלל הפיחות ב־10%, ולא ייתכן להוסיף ולהכביד בעיקר על היצואנים, בגלל עליות מופרזות במחירי הדלקים לאניות.

במסגרת הסכמים בין איגוד המשתמשים בהובלה ימית לבין בעלי האניות, קיימות נוסחאות מוסכמות, לפיהן נקבעים היטלי דלק, בעיקר על בסיס מחירי הדלקים לאניות בנמלי חיפה, אשדוד ואילת.

העלאת מחירי הדלקים ב־100% תגרום להעלאת שיעורי היטלי הדלק. כל עליה של ההיטל בשיעור אחוז אחד, משמעותה התייקרות של דמי ההובלה הימית בקווי אירופה, הים התיכון ואילת בכארבעה מיליון דולר.

על כן ביקשה הנהלת האיגוד את התערבותו המיידית של מינהל הדלק.

מטה מיוחד יטפל בנפגעים מסגירת רשת חנויות מת"ם

מאת לאה מורית
סופרת "הארץ"

מטה מיוחד שירכז את הטיפול באלפי לקוחות שנפגעו כתוצאה מסגירת רשת חנויות מת"ם הוקם אתמול במועצה הישראלית לצרכנות.

בישיבת חירום של המועצה הוחלט כי המועצה תגיש שירותים משפטיים ואחרים ללקוחות שרכשו ושילמו עבור מוצרים שטרם סופקו.

שמעון משה, יו"ר המועצה לצרכנות, הודיע כי המטה תובע להכיר בצרכנים שנפגעו כנושים מועדפים על פני נושים אחרים. עוד מסר כי בימים הקרובים תפורסם הודעה לציבור ובה פרטים נוספים על סיוע המועצה לציבור. בין השאר, יודיעו על כתובת המטה שכנראה לא תהיה במשרדי המועצה מחמת מחסור במקום.

גם הרשות להגנת הצרכן בהסתדרות איתן טוסי המטפל בצרכנים מסר הודעה הקשורה בנפגעי מת"ם. יו"ר הרשות, נחום קצב, פנתה במכתב דחוף לשר התעשיה והמסחר, אריאל שרון, בדרישה להפעיל סמכויותיו להבטחת כספי הצרכנים. לדברי היו"ר, שר התמ"ת לא מצא לנכון להפעיל עד כה את הסמכות המוקנית לו בסעיף 13 א לחוק הגנת הצרכן, לחייב מוכרים לתת ערבויות מתאימות לכספי הצרכנים.

הרשות סבורה שגם שערוריה שצרכנים באלפים לממן את עסקי המוכרים על ידי תשלום מראש ובכך הם בעצם מפקידים את כספם. הצעת חוק בעניין זה הוגשה לכנסת על ידי היועץ המשפטי של הרשות עו"ד סיני רוזשש בבמה הדמוקרטיות קודמות אך כלן גרזו במועצה שהרי דבר יקשה על המסחר בארץ. הרשות דוחה טענות אלה מכל וכל וקובעת כי מי שאינו מסוגל לנהל עסק באמצעות מימון עצמי ואינו מסוגל לתת ערבות לכספי הלקוחות שלא ינהל אותו.

מבצע "נוסעים באגד"

רשימת הזוכים בהגרלה השלישית שהתקיימה ב־30.12.86

גלויות נשלחו לזוכים בדואר

4 כרטיסי טיסה לאירופה

בלחש סיגל – תל־אביב, דרושה רוני – בני ברק, יגודייב רומן – נתניה, פישל נורית – תל־אביב.

25 טיולי נופש זוגיים לאילת

אברהם ציון - רמת גן, אלום אסתר - חיפה, אלטברג עליזה - קרית חיים, ביניש שרה - יבנה, בל גליה - ירושלים, בריף אילנה - קרית מוצקין, הלך נורית - חיפה, וקסלר ליאורה - רמת השרון, אריה יוכי - ירושלים, יסינובר דוד - רמת גן, כהן מילי - נתניה, לוי אבי - יפו, משיח ליאור - קרית מוצקין, משיח דפנה - קרית מוצקין, נסס חיה - הרצליה, פייקוב יעקב - נתניה, פינקלשטיין חגית - באר שבע, פליך משה - נתניה, פרידמן לילי - קרית ים, פרץ מנשה - חדרה, פרץ ניסים - חדרה, צדוק ויקטור - טירת הכרמל, קליגר עפרה - הרצליה, שדה אורן - מבשרת ירושלים, תמיר אפרים - קרית ים

50 כרטיסי נסיעה לקהיר

[illegible]

500 בריות מתנפחות

רשימת הזוכים משוונת עפ"י אזורים בהם פועלים משרדי אגד תבילות.

[illegible]

1000 חולצות "נוסעים באגד"

רשימת הזוכים משוונת עפ"י אזורים בהם פועלים משרדי אגד תבילות.

[illegible]

אגד משתלם לך בכל דרך.

صورة عن الأصل

صكنا من الاحل

ארה"ב בקשה כנראה מישראל לספק ציוד קשר לקונטראס

שולץ בעדותו בקונגרס: הממשל המשיך לקיים מגעים באירופה עם איראנים עד לפני חודש

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). מחלקת המדינה ביקשה ככל הנראה מישראל לספק ציוד קשר למורדי הקונטרס, אך הסתבר כי אין בידי ישראל הציוד הדרוש. בקשה לסיוע למורדים הופנתה גם לערב הסעודית ולנסיכות ברוניי, שתרמה 10 מליון דולר כסיוע למורדים. פרטים אלה עלו בעדותו של שר החוץ שולץ בפני חברי ועדת החוץ של בית הנבחרים. בישיבה הודית סיפר שולץ, כי מחלקת המדינה היתה מעורבת בבקשת סיוע לקונטראס משלוש מדינות. הוא הזכיר במפורש את ברוניי, אך לא את ישראל. אך לדברי מקורות הכוונה היתה שישראל תספק את ציוד הקשר.

חברי הוועדה נדהמו עוד לשמוע, כי עד חודש דצמבר שעבר קיים הממשל מגעים עם האיראנים על מכירות נשק תמורת שחרור בני הערובה. שולץ סיפר, כי הסי־איי־איי המשיך בקיום מגעים אלה באירופה, אף שמחלקת המדינה תולה מהם מעט קודם לכן.

פגישה ב־6 בדצמבר

לדבריו נפגש נציג של הסי־איי־איי ונציג בכיר של מחלקת המדינה ב־6 בדצמבר עם נציגים איראניים באירופה. באותה פגישה ביקשו האיראנים לדון על מכירות נשק נוספות, ואף הציעו כי בני הערובה ישוחררו תמורת 1000 טילי טאו. נציג מחלקת המדינה הבהיר לאיראנים, כי הקשר עמם ייפסק ואין בכוונת הממשל לדון עמם עוד בחילופי נשק תמורת בני ערובה. הנציג האיראני צווח ואמר: "אתם לא יכולים להיות רציניים, הרי בני הערובה בידינו". האיראנים הציגו באותה פגישה מסמך בן 9 נקודות המכלל את דרישותיהם מול דרישות האמריקאים. בין השאר דרישה שארה"ב תפעיל לחץ על כווית לשחרר את 17 האסירים השיעים שבידה.

נציג הסי־איי־איי נשאר

נציג מחלקת המדינה הבהיר לאיראנים, כי אינו מתכוון לדון עמם על מכירות נשק והודיע על סיום הפגישה. אך נציג הסי־איי־איי נשאר והמשיך את הדיון עם האיראנים. לדברי מקורות זעם שולץ כששמע שהמגעים עם האיראנים נמשכים ללא ידיעתו, למרות שהוא מונה להיות האחראי על מדיניות הממשל כלפי איראן. הוא ביקש להיפגש בנושא זה עם הנשיא רייגן, אך עוזריו של הנשיא מנעו ממנו ככל הנראה לראות את הנשיא, ואז הרים שולץ טלפון אל הנשיא ביום חופשתו והתקבל אצלו לשיחה. לדברי מקורות בוועדה אמר לו הנשיא, כי אינו יודע על קיום מגעים עם האיראנים.

שולץ גם התייחס לתפקידה של ישראל, אך מגלי להאשימה ביזום או בגרירת הממשל לסבך. לדברי מקורות הבהיר שולץ, כי "אין לו כל בעיה עם הנהגת ממשלת ישראל, אלא עם אותם ישראלים שכל פעם באו והציעו הצעות חדשות לבקרים".

גם אחרי 25 בנובמבר

דובר מחלקת המדינה אישר, כי קויימו מגעים עם איראנים לאחר 25 לנובמבר, אך הדגיש, כי הממשל לא יקיים כל דיון עם האיראנים על המשך מכירת נשק תמורת שחרור בני ערובה. "אנו גם מפעילים את מלוא השפעתנו על מדינות אחרות לבל ימכרו נשק לאיראן".

דובר הבית הלבן הבהיר מצידו, כי הממשל ימשיך לקיים מגעים עם איראנים חשובים, וזאת מפאת חשיבותה האסטרטגית של איראן. הדובר, לארי ספיקס, הדגיש עוד באוזני עתונאים, כי שר החוץ שולץ אחראי על המדיניות האמריקאית כלפי איראן, והוא זה שיחליט כיצד להמשיך. מנגד נמסר, כי שולץ זועם על כך שגופי ממשל אחרים המשיכו במגעים כאלה מאחורי גבו, גם לאחר שהחלטה ברור אחראי על הנושא התקבלה. כמה מקורות סבורים, כי לא מן הנמנע ששולץ שוקל התפטרות מתפקידו אם לא יקבל ערובות נוספות שיחזקו את מעמדו.

ישראל העבירה חלקי חילוף

שאול צדקא, כתב "הארץ" בבריטניה, מוסר כי המטוס, אשר נשא בנובמבר 1985 את טילי ה"הוק" המיועדים מישראל לאיראן, הוביל גם מטען של חלקי חילוף ל"פאנטומים" ולמסוקים אשר הועברו באניה מנמל טלאמון באיטליה לנמל אשדוד בישראל. המטען הוטס לטהראן במטוס שהוכרה "סיאראי" מחברת "סאות'רן אייר טראנספורט" הקשורה בו. ה"אינדיפנדנט" הלונדוני כותב כי על המבצע פיקד אוליבר נורת' אשר היה בטוח, כמו כולם, כי האיראנים עומדים לשחרר את כל בני הערובה.

פקידים ורופאים אמריקאים כבר המתינו בעיר ויסבאדן במערב גרמניה לבואם של החטופים, אבל כשהאיראנים ראו את הטילים שהגיעו אליהם, החזירו אותם וביטלו את העיסקה. נורת' רותח על הישראלים אשר הסבירו שהיתה זו טעות של האחראי על הטענת הנשק.

בחירות בגרמניה — ביום ראשון

(סוף מעמוד 1)

הנוצרים־דמוקרטים תקבל 55 אחוז מכלל קולות המצביעים, בערך אותו השיעור שקיבלה בבחירות הקודמות במארס 1983.

יריבו של קוהל, מנהיג הסוציאל־דמוקרטים, יוהאנס ראו, אמר כי הוא מקווה להוכיח שסקרי דעת הקהל כוזבים. אולם כבר לפני שבועות אחדים חדל ראו עצמו להתנבא לגבי נצחון של מפלגתו, והציב לו למטרה להיאבק "למען מספר קולות רב ככל האפשרי".

הקנצלר קוהל נפגש אתמול עם מנהיגי המפלגות האחרות ותידרך אותם לגבי ההתפתחויות האחרונות בפרשת בני הערובה.

מחפשים את וייט

דיפלומטים בריטיים החלו לבדוק את מקום הימצאו של שליח הכנסיה האנגליקנית, טרי וייט, אשר הגיע לביירות כדי לטפל בשחרור בני הערובה, ונעלם מבית מלונו לפני יומיים.

בלונדון נמסר מטעם הכנסיה האנגליקנית, כי לפי שעה אין מקום לחשוש לגורלו של וייט. "נשמח מאוד כאשר נשוב לשמוע ממנו", אמרה דוברת הכנסיה, "אבל הוא לא קבע כל זמן ברור לשובו מן המשא ומתן עם החוטפים. יש לו נסיון רב באיזור הזה וסידורי הבטחון שלו עד כה היו טובים".

בון פתוחה במגעים

ממשלת בון פתוחה במגעים עם חוטפיו של רודולף קורדס, אזרח גרמני המוחזק בביירות בידי קבוצת טרור בלתי מזוהה. הממשלה אומרת, שאין לה עדיין ידיעות על אלפרד שמידט, אזרח גרמני נוסף שנחטף בביירות לפני שלושה ימים.

למרות איפול רשמי על ההתפתחויות בפרשה מפרסמים כלי תקשורת גרמניים ידיעות, כי המגעים עם החוטפים מתנהלים באמצעות מתווך, וכבר הוצגו לממשלה דרישות החוטפים. הדרישה הראשונה היא לא להסגיר לארה"ב את המחבל הפלשתינאי־לבנוני מוחמד חמאדי, החשוד בהשתתפות בחטיפת מטוס של טי־דבליו־איי ב־1985 וברצח אחד מנוסעיו.

על פי המקורות הגרמניים הבהירו חוטפי קורדס ושמידט, כי תגובה מיידית על הסגרת חמאדי לארה"ב תהיה רצח של אחד מבני הערובה. נוסף לכך דורשים החוטפים לשחרר את חמאדי ולשלוח אותו בחזרה ללבנון. במערב גרמניה חשוד חמאדי בשורה של מעשי חבלה, שהחמור בהם הוא פיצוץ שגרם את מותם של שלושה בני אדם.

לדעת ממשלת בון, קורדס ושמידט אינם נמצאים עתה בסכנה מיידית, אומרים מקורות כאן. הממשלה ודאי לא תעשה פעולות ראוותניות בפרשה לפני הבחירות הכלליות ביום ראשון הקרוב. בקשת ארה"ב להסגיר לידיה את חמאדי כבר הגיעה לידי בון, אך נראה שהיא לא תזכה לטיפול מהיר.

בלבנון חיים 200 אזרחים גרמניים, ומשרד החוץ ממליץ לכולם לעזוב את המדינה. צוותי טלוויזיה גרמניים סרבו אמש לטוס לביירות כדי לכסות את הפרשה.

פרס: שיחה מצויינת

(סוף מעמוד 1)

ומתן ישיר בין הצדדים.

תאצ'ר אינה מתווכת

תאצ'ר, המקיימת מגע מדיני הדוק עם חוסיין ועתידה לראותו שוב בקרוב, לא נטלה על עצמה תפקידי תיווך כלשהם, אך הבטיחה להמשיך במאמצי השכנוע שלה בעולם הערבי. היא סבורה כי למרות עיסוקיה של ארה"ב בפרשת איראן, אין היא מחוץ לתמונה. בכל מקרה, לאירופה נועד, לדעתה, תפקיד רב־ערך בפתרון הסכסוך הישראלי־ערבי. לדעת שר החוץ תרמה תאצ'ר עד כה רבות לתהליך זה והוא משוכנע כי מערכת היחסים שלה עם ירושלים ורבת עמון ממקמת אותה היטב על שני צירים אלה.

פרס מעריך כי שיחתו אתמול עם תאצ'ר היתה הטובה והממצה ביותר שניהל עמה מאז עלותה לשלטון. "זו היתה אחת השיחות הידידותיות ביותר שהתנסיתי בהן, מבחינת ההסכמה ההדדית, גילוי הלב, ההסכמה המדינית והאמון המלא. זו השיחה הפחות פורמלית שאני זוכר שהתנהלה אי פעם בין נציג בריטי לבין נציג ישראלי".

סיפוק מה"ידידותיות"

לשאלת "הארץ" ענה פרס כי ב־1986 היתה התקדמות "פחות ממה שרציתי ויותר ממה שהאחרים צפו". הוא התייחס לשינויים ה"משמעותיים והחשובים" שהתרחשו בשתי גדות הירדן ואמר כי מעמדה של ישראל בבריטניה משופר לאין ערוך.

פרס, אשר קיים אתמול מפגשים נוספים עם מנהיגים יהודים וחברי פרלמנט, הדגיש כי ישראל לא תחזור למדיניות ההתנחלויות שלה כפי שהיתה בעבר. ל"הארץ" הוא אמר כי מעורבותה בפרשת איראן אינה צריכה להתפרש כמתן עזרה לידיד הנכנע לטרוריסטים ומוכר להם נשק כדי שישחררו חטופים. "האם העובדה ששיחררנו מחבלים אומרת כי הפסקנו להלחם בטרור? כאשר לנו היו שלושה שבויים חיפשנו הרבה דרכים לשחררם, כולל החזרת 1150 מחבלים. האם זה אומר שישראל הפסיקה להלחם בטירור? שטויות..."

האו: לצאת מדרום לבנון

שלשום בערב נועד פרס לשיחה עם עמיתו הבריטי, שר החוץ סר ג'פרי האו, בסעודת ערב שנערכה בלונדון. שני האישים דנו באמצעים שיש לאחוז בהם לשם חידוש תהליך השלום במזרח התיכון. דובר משרד החוץ הבריטי מסר, כי השיחה נמשכה קרוב לשלוש שעות והיתה "מושלמת וידידותית". לפי סוכנות רויטר אמר האו לפרס, כי בעיני בריטניה חיוני הדבר שכוחות ישראל יסוגו מאזור הבטחון.

בראיון טלוויזיה הביע פרס חשש מכך שאיראן תצליח לכונן רפובליקה שיעית, כגרורה של איראן, בסביבות בצרה, אם יהיה נצחון איראני במלחמה ותתפרק עיראק בנוסח לבנון. לדעתו, נצחון איראני יסכן את הערבים מבחינה דתית, ואילו ניצחון עיראקי יסכן את תהליך השלום.

פרס מבקר בלונדון במסגרת סיור באירופה, אשר במהלכו יבקר גם בצרפת, בלגיה, ואולי גם במערב גרמניה.

אמיל סעדה, בן 38, המוגדר כ"קצין לשעבר בצה"ל", הופיע אתמול במסיבת עתונאים בהונדורס והכחיש שהוא מספק נשק ואימונים למורדי ניקרגואה. לדבריו, הוא עוסק בהדרכה חקלאית. (תצלום איפי).

סוחרי סמים

סוף מעמוד 1

משפט פדראלי בברוקלין. לדברי המשטרה הגיע מחזור סחר הסמים של הרשת ל־130 מליון דולר בשנה, ואנשיה הפיצו בעיקר הרואין בכל חלקי ברוקלין. הסמים הוברחו לברוקלין דרך טורקיה, תאילנד ומונטריאול. המשטרה עצרה ישראלי נוסף שהיה מבוקש בהחזקת והפצת סמים.

בין הישראלים העצורים — כמה שהם בעלי עסקים וחנויות. ה"ניו־יורק פוסט" מוסר שאחד מן העצורים, יהודה אלימלך, בן 26, מבוקש על ידי משטרת ישראל מאז 1985 באשמת החזקה וסחר בסמים. בין העצורים: בן ציון שלום בן 35, בעל חנות נעליים; סימה שוויקי, בת 40, וסימה אמקרי, בת 27, שלהן סלון יופי במנהטן; חיים לוי, בן 28; עדינה שבים, בת 28; ג'וני שלסינגר, בן 40; אשר אנקרי, בן 30; ינון חיביבי, בן 30; ומירמה שלום בת 35. דובר מטעם מפלג הסמים בברוקלין מסר לכתב ה"ניו־יורק פוסט", כי כל אחד מן העצורים הפיץ כחמישה ק"ג הרואין בחודש. הרשת נלכדה לאחר מעקב שנמשך 18 חודשים.

נסתיימה

סוף מעמוד 1

לאישפוז או המשך טיפול בבית. להערכת משרד הבריאות שוחררו במהלך השביתה כ־4000 חולים, שהיוו כ־40% מכלל החולים המאושפזים בבתי החולים הממשלתיים.

החלטת המועצה הארצית של עובדי המינהל והמשק בבתי החולים הממשלתיים לחזור לעבודה מלאה ולהיענות לצווי המניעה של בית הדין האזורי לעבודה באה בעקבות מברק ששלח יו"ר ועדת פרה, סגן נציב שרות המדינה גדעון נויברגר, אל יו"ר הוועד הארצי של השובתים, ובו הודיע לו על כינוס הוועדה מיד לאחר הציות לצווים וחזרת העובדים לעבודה מלאה.

במברק כותב נויברגר שהוועדה "תפעל על פי החלטות הממשלה שקבעו, כי עליה להשוות את תנאי שכרם של עובדי בתי החולים הממשלתיים לאלו של העובדים בקופת חולים".

מועצת העובדים הטילה על הוועד הארצי לעקוב אחר פעולותיה של ועדת פרה, וציינה שאם לא תפעל הוועדה להשוואת שכרם לשכר עובדי קופ"ח עד יום שני בערב, תחודש השביתה במלוא עוצמתה ביום שלישי בבוקר.

העובדים הודו לשרת הבריאות וליו"ר ועדת העבודה והרווחה של הכנסת על התמיכה במאבקם, והביעו צער על הסבל הרב שנגרם לחולים. הם הבטיחו לעשות את כל שביכולתם להחזיר את המצב בבתי החולים לקדמותו.

ועדת פרה התכנסה

אתמול בשעות הערב המאוחרות התכנסה ועדת פרה ודנה במשך חמש שעות בתביעות העובדים. הפגישה הבאה תתקיים ביום א', ובה יתבקשו נציגי העובדים להציג את הנתונים לביסוס טענותיהם בדבר הפער שנוצר בינם לבין עובדי קופ"ח.

יוסף טחן

סוף מעמוד 1

יותר מק"ג אחד. הוא טען להגנתו, כי כוונתו היתה להעביר את הסם דרך מצרים לישראל.

בית משפט לערעורים דחה את ערעורו של טחן בתום ישיבה שנמשכה ארבע שעות. ועדה של אנשי דת מוסלמיים אישרה את גזר הדין עוד קודם לכן, כפי שמחייבת החוקה המצרית.

לפי שעה לא ידוע מתי יוצא גזר הדין לפועל.

ממשלת מצרים, הניצבת בפני איום גובר והולך של נגע הסמים, דרשה מבתי המשפט להטיל עונשי מוות על הברחות סמים קשים וסחר בהם.

"לא אוכלים, לא ישנים"

איתן רבין, כתב "הארץ", מוסר כי עו"ד הישראלי של טחן צבי לידסקי התקשר אתמול לקהיר ודיבר עם עורכי הדין המצריים, המגן על טחן. בעקבות שיחה זו אמר כי אין לו מושג מאין נשאבה הידיעה אודות אישור גזר דין. לדבריו הסניגורים בקהיר שבו ואישרו בפניו כי ההחלטה הסופית בערעור תינתן רק בשבת. גם לגורמים נוספים לא היה ידוע על אישור גזר דין המוות אך עם זאת יערכו בדיקות נוספות. לדבריו טעון גזר הדין אישור של הנשיא מובארק כבכל גזר דין מוות.

בביתו של טחן באשדוד הודים כל בני המשפחה, האשה וילדם וארבעת הילדים. האישה אמרה: "אנו לא אוכלים כלום ולא ישנים. אנו שרויים במתח ומתפללים לטוב".

"קורס טייס"

(סוף מעמוד 1)

כך נזכר, כי אכן היתה שיחה מחיל האוויר, אולם הפקידה בלשכת הנשיא היא שרכרה ולא הוא עצמו.

בתגובה לשאלה ענה דובר צה"ל כי "בחיל האוויר לא ידוע על כוונה של הנשיא לחזור ולטוס בחיל. ייתכן שבמסגרת ביקור כאורח חיל האוויר, ישוס באחד ממטוסי החיל".

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו אהובנו
משה אידלשטיין ז"ל
נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום חמישי
כ"ח טבת תשמ"ז (29.1.87) בשעה 14.30
בבית הקברות סגולה פתח־תקוה.
אוטובוס יצא מתחנה מרכזית תל אביב בשעה 13.30
ובשעה 14.00 מרח' הרב קוק פתח תקוה
אשתו: רינה
הילדים הנכדים
והמשפחה

אזכרה
במלאות 7 שנים בהילקח יקירנו
אלי מור מרקס
ז"ל
נעלה לקברו בבית העלמין בכפר סבא
ביום שלישי כ"ו טבת, 27.1.87
נפגשים ליד שער בית העלמין בשעה 15.30
המשפחה

אוניברסיטת תל־אביב
המכון ללימודים מתקדמים
ע"ש מורטימר וריימונד סאקלר
והפקולטה להנדסה
אבלים על מותו של
פרופ'
בנימין לויץ
בניד המדענים שעלו מבריה"מ מאז נפתח המאבק.
ההלויה תתקיים היום, יום שישי, כ"ב טבת תשמ"ז,
23.1.87, בשעה 12.00 בצהריים, בבית־העלמין בקרית שאול

בצער רב הננו להודיע על פטירת
אברהם בנין ז"ל
הלוויתו התקיימה אתמול 22.1.87 ברחובות
המשפחה

לאופיס טכסטיל בע"מ
ולמשפחת גל
משתתפים בצערכם בהלקח מכם בטרם עת
שוני גל ז"ל
אוברסיז אקספורט אימפורט בע"מ
ההנהלה והעובדים

לבית "אופיס טכסטיל"
משתתפים בצערכם על פטירתו
ללא עת של
שוני גל ז"ל
עובדי ומנהלי
י.מ. שובס בע"מ

האגודה למלחמה בסרטן
מביעה את תנחומיה הכנים
למר יוסף גרוס
תומך נדיב של האגודה
על מות אשתו היקרה
קרוליין ז"ל
שושנה אבן, נשיאה
יוחנן פורמן, יושב ראש

למשפחת שטרן
ולבנק למסחר בע"מ
משתתפים בצערכם במות
נחמן שטרן ז"ל
חברה להשקעות
של בנק הפועלים בע"מ

לאדריכל אדם אייל
משתתפים בצערך בנפול בנך
סרן **גדי** ז"ל
מהנדס העיר נתניה
וצוות עוזריו

לדליה ולמשפחת גל
אתכם באבלכם הכבד על מות יקירכם
שוני ז"ל
גיורא זילברברג
אריאלה טמיר
וצוות עובדי יהודה זילברברג בע"מ

בית אופיס טקסטיל
מבכה מרה את מותו ללא עת
של מנכ"ל החברה
ישעיהו (שוני) גל ז"ל
ומשתתף באבלה הכבד של המשפחה
אופיס טקסטיל בע"מ
ההנהלה והעובדים

לדליה והילדים
לעובדי אופיס טקסטיל בע"מ
אתכם באבלכם הכבד על פטירתו של
ישעיהו (שוני) גל ז"ל
תעוש אזורי פתוח בע"מ
חגור בע"מ
סלילים חולה בע"מ
אופק אריגי טקסטיל בע"מ
בית הטקסטיל בע"מ

בצער רב וביגון כבד אנו מודיעים על פטירתו
של אבינו וסבנו היקר
המהנדס
מיכאל ספוקויני ע"ה
ההלויה תצא ביום שלישי כ"ו טבת תשמ"ז 27.1.87 בשעה 10 לפנה"צ מבית ההלויות העירוני
רח' דפנה 5 תל־אביב לבית העלמין בקרית שאול
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים
מתאבלים:
בנו וכלתו: יוסף ובת־שבע שלו
הנכדים: דפנה דני ואריג
וכל בני המשפחה

מסכן מנסה להציל את חברו שנפגע מיריות הצבא בהפגנת מפגינים אתמול בחזית ארמון הנשיאות במנילה, הפיליפינים. (צילום: איפי)

10 אלפי אכרים עלו על ארמונה של אקינו; הצבא ירה והרג 12

מאנילה (ע"ר). שנים עשר בני אדם נהרגו אתמול לאחר שכוחות הביטחון ירו אל עשרות אלפים איכרים שמאלניים, שהסתערו על ארמון הנשיאות במאנילה ותבעו רפורמות אגרריות.

פקידים מסרו כי עוד כמאה אנשים נפצעו, בתקרית החמורה ביותר בתקופת כהונתה של הנשיאה, קורזון אקינו.

עקב מטחי הירי, שנמשכו כדקה בלבד, ניסו אנשי המשטרה והצבא שוב ושוב לפזר את המפגינים בבאו מרמיע, ולמנוע מהם להתארגן מחדש.

בעצת אנשי הביטחון עזבה הנשיאה אקינו את ארמון הנשיאות כשעה לפני ההסתערות. שכן ממקורות מודיעיניים נודע כי הפגנת האיכרים עלולה להפוך לאלימה.

בשעות הערב המאוחרות חזרה אל ארמון הנשיאות תחת משמר כבד. היא זימנה מיד את שר ההגנה, את הרמטכ"ל ואת יועציה האזרחיים הראשיים לפגישת חירום.

דובר הודיע שהיא "מצטערת צער רב על התקרית", ודרשה לערוך חקירה מעמיקה.

זו היתה הפעם הראשונה מאז עלותה אקינו לכסא הנשיאות לפני 11 חודשים, שהפגנת מחאה נסתיימה במות מפגינים.

מספר גילויי האנטישמיות בארה"ב פחת ב־1986 ב־7%

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). ירידה במספר של תקריות אנטישמיות בארה"ב חלה בשנת 1986. לפי מחקר שנתי של הליגה למניעת השמצה, נרשמו אשתקד 594 תקריות על רקע אנטישמי נגד יהודים, מוסדות ורכוש יהודי, לעומת 683 ב־1985. זו ירידה של שבעה אחוזים.

בשיעור ההתקפות האנטישמיות, ההתנכלויות ואיומים נגד יהודים יחידים ומוסדות, לא חל שינוי משמעותי. 312 מקרים מסוג זה נרשמו ב־1986 — לעומת 306 ב־1985.

ארכיאולוג איטלקי: משה רבנו לא היה איש אחד

פרופסור אנאטי ממילאנו: כ־400 שנה הונהגו היהודים בידי שושלת מנהיגים ששמם משה ● גילה רחבות ענקיות ליד הר כרכום בנגב, ולדעתו זהו הר סיני

ירושלים (ע"ר). ארכיאולוג איטלקי, הטוען כי הוא איתר את מקומו של הר סיני במרחק רב מן ההר הנושא את השם הזה כיום, הביע את הדעה כי אפשר שהפעולות המיוחסות למשה רבנו נעשו לאמיתו של דבר ע"י אנשים אחדים, וביניהם אחד שהיה קוסם־אמן.

המלומד האיטלקי, פרופסור עמנואל אנאטי, טוען כי משה — שמשמעותו "בן" בלשון המצרית העתיקה — היה כפי הנראה שמה של שושלת מנהיגים כריזמתית, אשר ניצחה על יציאת מצרים לפני 3,300 שנים.

אנאטי אמר בשיחה עם כתב "רויטר", כי הוא מאמין שבמשך ארבע מאות שנה בערך הונהגו היהודים ע"י שושלת של מנהיגים שנקראו כולם בשם משה. אפשר שאחד מאלה היה קוסם־אמן, אשר ידע להשתמש בלהטוטים ובתעלולי פירוטכניקה, כדי להרשים את אנשי השבטים הפרימיטיביים ולשכנע אותם ללכת בעקבותיו אל הארץ המובטחת.

אנאטי, ראש המרכז למחקר פרהיסטורי בקרבת מילאנו, אמר כי התיאוריה הזו עלתה בדעתו לראשונה לאחר שגילה רחבות (פלאטפורמות) ענקיות מעשה־ידי־אדם, על אחד ההרים בדרום הנגב. לדבריו, אפשר כי הרחבות הללו שימשו להעלאת מדורות, אשר אותן תיאר משה כאותות מן השמים, אשר העלו עמודי אש השמימה.

המלומד האיטלקי מצטט מספר שמות, פרק כ"ד, פסוק 17, אשר בו נאמר: "ומראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל". לדעתו עשוי הפסוק הזה להיות תיאור נאמן של מה שהתרחש ברחבות הללו.

אנאטי אמר, כי הרחבות נתגלו במרחק כמה ק"מ מאחורי הר כרכום בנגב, הר המתנשא לגובה 850 מטרים ולו פיסגה שטוחה. אנאטי הצהיר עוד בשנה שעברה, כי הוא הגיע למסקנה שהר כרכום הוא הוא הר סיני האמיתי.

תיאוריה זו עומדת בניגוד לדעה המקובלת, שהר סיני הוא ג'בל מוסה, השוכן בחצי האי סיני. מן הראוי לציין, כי מרבית המדענים כיום תמימי דעים, כי הר סיני התנ"כי שוכן במרחק רב מצפון לג'בל מוסה.

אנאטי מתכונן לצאת בחודש הבא לנגב בראש משלחת, כדי להמשיך במחקריו בעניין משה. הוא נוהג לבקר באזור זה פעמיים בשנה.

נעליים שהעבירה המשטרה באוסלו לישראלי עצור הכילו 100 גרם הרואין

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינאוויה

משטרת אוסלו העבירה, בלא שידעה על כך, 100 גרם הרואין לתא שמור בקומה הששית של בית הכלא המרכזי.

בתא עצור, מאז אוגוסט, אזרח ישראלי שנתפס בבית מלון באוסלו, עם שני חבריו, בחשד שהבריח הירואין מאמסטרדאם לאוסלו.

העציר התלונן לפני כמה שבועות, כי נעליו בלו והוא מבקש זוג נעלים חדש, שיש לו באחת המזוודות, שהחרימה המשטרה, כאשר נעצר.

השוטרים שלא חשדו מלאו את בקשתו. מה שלא היה ידוע להם: בנעלים היה סליק ובו ההירואין.

הטכסיס שהופעל לקבלת הירואין בסיוע המשטרה לא היה מתגלה, אלמלא שיגר העציר מכתב בגרמנית לאחד מחבריו. המשטרה הצליחה לתפוס את המכתב וגם למצוא מתורגמן.

סוהרי בית הכלא מיהרו לתא ומצאו את זוג הנעלים בהם נותרו רק 15 גרם הירואין, את יתרת הכמות — 85 גרם — הצליח העציר למכור בין כתלי בית הכלא.

ותיק מלחמת וייטנאם (בחזית התמונה) מתייפח בבכי מול מצבת הזיכרון (העתק מוקטן לחצי של המצבה המקורית בוואשינגטון) לחללי מלחמת וייטנאם בקליפורניה. "ששום, כשמצאתי ברשימה את שמו של חברי הטוב" אמר לאחר מכן. (צילום: איפי)

מטוסו של ויינברגר נפגע מברק, טולטל ונחת בשלום

ואשינגטון (ע"ר). מטוס סילון קטן, שבו טס שר ההגנה האמריקאי, קאספר ויינברגר, יחד עם רעייתו, נפגע ע"י ברק ביום א' שעבר בקרבת בסיס ח"א אנדרוז, אך נחת בשלום, למרות קילקול שחל במכשיריו.

פקידי משרד ההגנה מסרו, כי המטוס הדו־מנועי מסוג "סי־20־איי", טולטל ע"י מהלומת ברק בהיותו במרחק 26 ק"מ מדרום לבסיס ח"א, כאשר גלש לנחיתה בטיסה מבנגור במדינת מיין.

"נשמעה הבטה עזה, כאילו משהו נזרק על גוף המטוס. הבזק מסנוור נראה לעין", סיפר אחד הפקידים שביקש להישאר בעילום שם. "הברק שרף את כיפת המגן של מכשירי הרדאר והשאיר סימני חריכה על גוף המטוס".

התקרית אירעה בעת שבני הזוג ויינברגר טסו הביתה מהופעת סוף שבוע במדינת מיין. מלבדם היו במטוס שלושה מעוזריו של השר ואנשי צוות האוויר.

הטייס הצליח להנחית את המטוס בשלום, 13 דקות לאחר התקרית על אף העובדה שכמה ממכשיריו יצאו מכלל פעולה.

רנו מחזירה למפעליה מאות אלפי מכוניות

פאריס (ע"ר). חברת המכוניות הצרפתית "רנו" הודיעה, כי היא מחזירה למפעליה את כל המכוניות מדגם "אר־25", כ־300 אלף במספר, אשר נמכרו ברחבי תבל מאז 1984 ועד סוף יוני 1986.

בהודעת החברה נאמר, כי החזרת המכוניות נעשית לשם בדיקת חלק במערכת ההיגוי, אשר השמטותו ממקומו עלולה לפגום בבטיחות של המכונית.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

הלוח הארצי
הארץ חדשות

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל. 03־371261
המחיר למלה
בימי ג', ו' וערבי חג
6.13 ש"ח כולל מע"מ

הארץ
חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

גרבי דלתא DELTA Socks
למפעלנו בכרמיאל
הנמצא בתנופת פיתוח
דרוש/ה
הנדסאי/טכנאי יצור
לעבודה מעניינית במחלקות תפ"י
בדבר פרטים נא לפנות
לרוזי טל. 985753/4 (04)

למוסד ציבורי גדול בת"א
דרוש:
עוזר למנהל מחלקת גרד"ע
דרישות התפקיד:
★ מנהל מדור קליטה.
★ בוגר קורס מדניים.
★ בעל כושר ניהול מרמ.
★ רשיון נהיגה.
★ העבודה כרוכה בנסיעות.
המועמדים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
לת.ד. 7093 עבור מס' 534
- רק מועמדים מתאימים יענו -

לחברת תרופות בינלאומית ברמת־אביב דרוש/ה
נציג/ת מכירות
לתכשירים דיאגנוסטיים לבתי־חולים
כישורים:
★ תואר אקדמאי במקצוע רפואי או פרורפואי
★ נסיון של 5-3 שנים (עדיפות)
★ ידיעת השפה האנגלית (גרמנית - יתרון)
★ רשיון נהיגה
עדיפות לבעלי נסיון בבתי חולים
לפנות בכתב לת.ד. 17025 ת"א 61170

בצלאל
אקדמיה לאמנות ולעיצוב
ירושלים
דרושה/ה
עוזר/ת לראש אגף
לקשרי ציבור ולהסברה
תאור התפקיד:
קיום והפעלת קשר שוטף עם אמצעי התקשורת. אירגון ארועים, טקסים ותערוכות ופיקוח עליהם. הוצאת ידיעון האקדמיה בעברית ובאנגלית. ריכוז הועדות לחלוקת פרסי לימודים. אירוח וליווי אישים, אורחים ותורמים פוטנציאלים. ריכוז עידכון ומעקב אחר הנתונים אודות תורמים בפועל ובכח. סיוע בפעילות אגודת הידידים בארץ ובחו"ל. ביצוע עבודות מינהליות ואירגוניות באגף ועזרה לראש האגף בכל הנושאים אשר יוטלו על ידו.
דרישות התפקיד:
• השכלה אקדמית מלאה בתחום רלוונטי
• נסיון קודם בתחומים של הסברה עתונות ויחסי ציבור.
• שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית
• ידיעת הדפסה במכונה
הדרגה תקבע עפ"י כישורי המועמד/ת
נא לפנות בכתב אל אגף כח אדם ת"ד 7314 ירושלים 91072 עבור "עוזר/ת לראש אגף" עד תאריך 30.1.87

לחברה ארצית
לסניפנו בחיפה
דרוש
מנהל מכירות
מנוסה
לתפקיד מעניין ומשתלם
עם אפשרויות קידום נרחבות
נא לפנות בצרוף קורות חיים מפורטים
לת.ד. 551 ת"א עבור ל.א.
- סודיות מוחלטת מובטחת -

למפעל דינמי המייצר מוצרי גומי
המעסיק כ־100 עובדים והמייצא
את רוב תוצרתו
דרוש
מנהל
יצור
הכישורים
★ מהנדס בעל תואר ראשון לפחות בהנדסת מכונות וחומרים.
★ בעל שליטה מלאה באנגלית.
★ בעל ניסיון קודם של 3 שנים לפחות.
★ תושב צפון הארץ.
נא לפנות בכתב לת.ד. 46 כרמיאל 20101
לידי גב' בן יעקב

בנין אסטרא טשרניחובסקי 35
שחף מחשבים
דרושים /דרושות
* מהנדסי מחשבים
* בוגרי מדעי המחשב
* מהנדסי תעשיה וניהול:
- מגמת ייצור או כללי
- מגמת מערכות מידע
כשורים.
— תחקיר בטחוני תקף — הכרחי
— עדיפות לבעלי נסיון
פניות יתקבלו בצרוף קורות חיים בכתב בלבד
שחף מחשבים טשרניחובסקי 35 חיפה
35709

מכון דור
שירותי מיון, אבחון והשמת כח אדם
תל־אביב, רח' יהודה הלוי 108, טל. 295445
עבור לקוחותנו חברה שעוסקת בתערוכות מקצועיות ובפרסום
דרושים:
1. מתאמת מכירות
2. נציגי מכירות למחלקת הפרסום
הדרישות:
★ כושר ביטוי ★ יכולת מכירה
★ הופעה נאה ★ יכולת ניידות
לפנות למכון דור טלפון 03־295445

לעיר שלם
מנהל לסופר (דרג'סטור)
הפעילות במקום הינה בשעות
09.00—24.00, כולל מוצ"ש וחגים
בעל נסיון בתחום הנ"ל יפנה למנכ"ל
במקום (אגון) בימים א'—ה'
בין השעות 1500־0815
לטלפון 02־667057

דרוש
חשמלאי
מוסמך
לעבודה קבועה
באזור קסטינה והסביבה
טלפון: 02־381238; 02־382076

לחברת רטפון
יבואני דה וגרץ בישראל
דרושים:
טכנאי אלקטרוניקה
למעבדת השירות
וידאו וטלוויזיה
לפרטים טל. 03־251172

מכון הנריטה סאלד
המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות
דרושים/ות
1. עוזר/ת מחקר או מרכז/ת מחקר
תיאור התפקיד: ריכוז עבודת מחקר בנושא בעיות מבחני השמה בחינוך היסודי
דרישות התפקיד: ב.א. או מ.א. בפסיכולוגיה או בחינוך, ידע בבניית מבחני הישגים, בשיטות מחקר ובעיבודים סטטיסטיים באמצעות מחשב, נסיון בעבודת מחקר.
היקף המשרה: משרה מלאה
דרגה: בהתאם לכישורי המועמד
2. מרכז/ת מחקר
תיאור התפקיד: ריכוז עבודת השדה במחקר חברתי, עיבוד הנתונים.
דרישות התפקיד: מוסמך במדעי החברה (עדיפות בפסיכולוגיה ו/או סטטיסטיקה) או תלמיד לתואר זה, נסיון מוכח בעבודת מחקר, יוזמה וכושר ארגוני, כושר ביטוי בכתב ובע"פ.
היקף המשרה: משרה מלאה
דרגה: בהתאם לכישורי המועמד
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים עד ליום 6.2.87 לגבי משרה מס' 1 לגב' חוה קפשן, לגבי משרה מס' 2 לגב' שרה כהן, מכון הנריטה סאלד, רח' קולומביה 9 קרית מנחם, ירושלים 96583

המועצה המקומית ק. מלאכי
המחלקה לנוער
לעבודה לבתי הנוער
דרושים
עובדי נוער בעלי יוזמה
המחפשים אתגר בעבודה
חינוכית חברתית
★ מרכז בית נוער מתנבר.
★ מרכז למועדון תלמידים לביה"ס התיכון הכללי.
★ מדריכים חברתיים ומקצועיים בתחומי הספורט והאומנות הפלסטית.
★ אב בית לבית נוער.
נשמח לתפגש לשיחת הכרות בהקדם האפשרי
כנוסת לעבודה מיידית
055־81256, 81313
שלום אדרי ממונה על הנוער והספורט

למפעל באשקלון דרושה
1. מזכירה למחלקה הטכנית
★ השכלה אקדמאית - יתרון
★ ידיעת השפות עברית אנגלית על בוריין
★ ניהול עצמאי של משרד כולל טלקס
★ ידע בהדפסה עברית ואנגלית
★ ידע ביצוא יבוא - יתרון
2. קלדנית לעבודה זמנית
בדבר פרטים נא לפנות
לטל. 4־29173־051

להפצת מוצרים
יהודיים חדשניים
בעלי יוזמה, כושר
שכנוע והתמדה
★ לאחר שירות צבאי
★ תעודת בגרות
★ הופעה נאה
★ ניסיון במכירות יתרון!
שעות גמישות – לפי אזורים
נא לפנות בכתב יד
לת.ד. 11758 ת"א 61115

מכון מ.ש.פ.
שירותים פסיכולוגיים
עבור אחד מלקוחותינו - חברה מובילה בענף ייצור ושווק מזון - חברה יציבה ומבוססת מזה עשרות שנים
דרוש
מנהל
מחסן טכני
כישורים נדרשים:
— יכולת פיקוח על תנועת חומרים: המנעת והספקה למחלקות שונות בהתאם לצרכים
— יכולת פיקוח על צוות עובדים מצומצם
— יכולת שימוש במחשב לצרכי ניהול המחסן וידע בסיסי בהנהלת חשבונות
— ניסיון של שנתיים לפחות בניהול מחסן
תנאי שכר בהתאם לכישורים
מועמדים המעוניינים במקום עבודה יציב ושמקום מגוריהם בירושלים, יפנו בכתב יד תוך פירוט נרחב של קורות חיים
לת"ד 13012 ירושלים, מיקוד 91130

לחברה וותיקה
בענף המחשבים
דרושה
מזכירה למנכ"ל
בעלת ניסיון דומה ויכולת עבודה עצמאית, בעלת שליטה בשפה האנגלית ויכולת הדפסה דו־לשונית.
המשרה ליום עבודה מלא, 5 ימים בשבוע.
תנאים טובים
נא לפנות לת"ד 1334 ת"א 61013
עבור "א־0207"

לחברה לייצור רובוטים מישטרתיים
דרוש
עובד בעל
נסיון
בניהול ייצור
ובמכניקה
★ שליטה באנגלית
052־452446

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה התשמ"א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
המעבירים צפויים לעונש על־פי החוק.

صكنا من الاحل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

דרושה
פקידה/מדפיסה
לעסק בהנדסת תקשורת
טל. 04-661552

לוח
דנאל
החברה לשרותי כח-אדם

- שרטט מכונות נסיון שנתיים לפחות, ידע בשרטוט חלקים קטנים.
- גרפיקאי/ת להכנת טבלאות וגרפים.
- שרטט חשמל לחשמל ובקרה.
- מכונאי ציוד מכני הנדסי יוצא צבא.
- מנהלי חשבונות סוג 2-3 להתאמות בנקים.
- מכונאים יוצאי חיל האוויר.
- מכונאי מטוסים יוצאי חיל האוויר. נסיון על F16 F15.
- טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה רקע בצה"ל.
- שרטט מכונות תעשייתי לעבודה ממושכת.
- שרטטי חשמל נסיון שנתיים לפחות. לעבודה באזור אשדוד ורחובות.
- מנהל עבודה אחראי מסגרות. עדיפות לרשיון יוצא צה"ל.
- רתכי ארגון
- מסגרים/רתכים + קריאת שרטוט, תפיסה בפיקים, עבודות צנרת ומסגרות כלליות.
- נגרים/בניין ורתכים מנוסים בלבד.
- בנאים/טייחים/טפסנים
- מפעיל מנוף בעל נסיון מוכח.
- טרקטוריסט מנוסה רצוי בעל נסיון בהפעלת מנוף.

למתאימים: שכר גבוה במיוחד ותנאים סוציאליים הכוללים: חופש, הבראה, ימי חג, מתנות, ביגוד, ביטוח מנהלים ועוד

בדבר פרטים נוספים לפנות לסניפנו:
תל-אביב
רח' מרדון 88 טל: 222266, 245541, 03-240878
רחובות
רח' הרצל 187 בפסז טל: 08-455904
ירושלים
רח' בן יהודה 7 טל: 02-242801
אשדוד
רח' רוגוזין 8 טל: 33644, 055-32221

למוסד ארצי גדול
דרושים
מורים לאנגלית
בתל-אביב, כפר-סבא, פתח-תקוה ובאר-שבע
לעבודה חלקית. רבת אתגר בהוראת מבוגרים
שכר גבוה למתאימים
טל' 03-900153, 03-903215, 052-34061
וטל' 057-73103 בערב

להיפרשוק תנובה
בפתח-תקוה
דרושות
קופאיות
הכישורים הדרושים:
- ידיעה טובה בחשבון
- שליטה בשפה העברית
- היקף המשרה 6 שעות ליום
- העבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסרוגין
- אין צורך בנסיון קודם
- הכשרה לתפקיד תינתן במקום העבודה.

מועמדות מתאימות, תושבות העיר פ"ת, או סביבתה הקרובה ביותר, מתבקשות לפנות אישית למנהל ההיפרשוק, מר סלו קוגן, רחוב פיינשטיין פתח-תקוה (ליד התחנה המרכזית).
סודיות מובטחת.

משרד הבריאות
דרושים עובדים לסיעוד לבתיה"ח הגריאטריים

אחיות מוסמכות לתפקידים:
א. אחראיות למחלקות.
ב. סגניות לאחראיות מחלקה לעבודה במשמרת בוקר.

אחיות מעשיות - עבודה במשמרות
כוחות עזר לעבודה במשמרות.

יאופשרו סידורי עבודה גמישים.
תחבורה מובטחת.
במהלך העבודה יקוימו קורסים והשתלמויות.

המעוניינים מתבקשים לפנות אל מנהלות שרותי הסיעוד בבתיה"ח הבאים:

ביה"ח שמואל הרופא	08-220666
מרכז גריאטרי ראשל"צ	03-955222
מרכז גריאטרי נתניה	053-55141
מרכז גריאטרי פרדס-חנה	063-70057
ביה"ח פרדס כץ	03-786181
ביה"ח פלימן	04-226121
מרכז גריאטרי תלפיות	02-712545

גיל הזהב
עבודה עם אתגר

לשרותי כח-אדם
דרושה
סוכנת
דינמית, נמרצת ונבונה + רכב
03-222874

למשרד אדריכלים
דרושה
מזכירה
לשעות 16.00-8.00
5 ימים בשבוע
לטלפן: 03-219254

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

או.אר.אס שרותי כח אדם
ORS
שירותי כוח אדם

★ **מלחימות**
— בעלות נסיון צבאי של שנתיים לפחות
— יוצאות חי"א, חיל הים, חיל מודיעין.
— אפשרי גם חמ"ם.

★ **חרטים**
— C.N.C או קונבנציונאלים
— בעלי 3 שנות ניסון
— פרופיל צבאי גבוה.

★ **חשמלאים מוסמכים**
— בעלי רשיון של חשמלאי מוסמך או מעשי
— נסיון של שנתיים לפחות
— פרופיל צבאי גבוה
— עבודה בכל הארץ בחווט לוחות

★ **עוזרי חשמלאים**
— בעלי רשיון חשמלאי עוזר
— נסיון של 3 שנים, עבודה בחציבת נקודות, תעלות והעברת חוטים
— פרופיל צבאי גבוה

★ **מסגרים**
— בעלי נסיון של שנתיים לפחות
— פרופיל צבאי גבוה
— עבודה באיזור ת"א.

המועמדים המתאימים יפנו לראיון בימים א' — ה' בין השעות 08.00-16.00, יום ו' 08.00-13.00 בבואם לראיון עליהם להביא: פנקס מילואים, פנקס שבי, תעודות לימוד, אישורים ממקומות עבודה קודמים — רצוי.
במסגרת עבודתך בחברתנו תקבל שכר הוגן ותנאים סוציאליים מלאים.

או.אר.אס ככר אתרים 134, ת"א
טל. 03-202460

ההיפרכל תלפיות דרושות
★ עובדות מעדניה
★ קופאיות
- אין צורך בניסיון קודם - הכשרה תינתן במקום.
- העבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסירוגין.

המעוניינות מתבקשות לפנות למנהל ההיפרכל, רח' פייר קניג 35 מול ביה"ח הדר.

רשות שדות התעופה בישראל

נמל התעופה בן-גוריון
דרושים
בחורים
לאחר שרות צבאי מלא במסלול פיקודי
למחלקת מניעת עבירות וביקורת טיב
לתפקיד מענין
בתוצי משרה - במשמרות

הכישורים הנדרשים:
★ השכלה של 12 שנות לימוד לפחות
★ ידיעת השפה האנגלית.
★ פרופיל צבאי 76 ומעלה.
★ עד גיל 26.
★ מגורים באזור גוש דן - חובה.
★ משרה מתאימה גם לסטודנטים.

למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, תתקיים ועדת קבלה בנמל התעופה בן-גוריון, בבנין הטרמינל קומה ב' חדר מס' 286, ביום שלישי 27.1.87 בין השעות 1500-1800.
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, תעודת מילואים, תעודת שבי ותעודת שחרור מצה"ל.

יותר טוב מנפאואר

ליום עבודה מלא ולתקופה ממושכת
דרושה
מנהל/ת חשבונות
סוג 2, 3, מדופלם/ת
מנוסה ועצמאי/ת
למועמד/ת המתאים/ה
מובטחים: עבודה מעניינת, שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים כחוק.
פנה/י אלינו בהקדם!

בן-יהודה 12.
א'-ה', 08.00-14.00
טל: 284128, 03-298877

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה
באר שבע • רחובות

ל"ריס" תעשיות מרהיטים למפעלי "מבט" נתיבות
דרוש
אחראי אחזקה
★ בוגר בי"ס מקצועי (מכונות/מכניקה).
★ נסיון קודם באחזקת מכונות בתעשיה

לפנות: 057-941461
(אילנה) מיום א'

דנאל
שירותי כח אדם

לסניפנו בירושלים
דרושים
1. שרטט/ת מכונות
רקע תעופתי, 5 ימי עבודה, הסעות + ארוחות.
2. מזכירה
עברית/אנגלית
לניהול משרד במפעל תעשייתי.
שכר גבוה
ותנאים טובים למתאימה.

ירושלים רח' בן יהודה 7
טל' 242801, 02-222177

אם אתה טוב באמת
אנחנו רוצים אותך בתדיראן

חטיבת מוצרי צריכה ביתיים

מי לא מכיר את השמות הבאים: מחשבי קומודור, סבא, סימנס, קק, בוש, תנורי רוזיאר... מאות אלפי בתים בארץ ובעולם נהנים ממוצרי הצריכה של חברות אלו.
אלו הם השמות הגדולים המיוצגים כולם בישראל ע"י חטיבת מוצרי הצריכה הביתיים של תדיראן.
אם אתה טוב באמת אתה מוזמן לקחת חלק בשיווק ומתן שרות למוצרים אלו, ולעבוד באווירה מצויינת עם האנשים הטובים ביותר בתחומם. אם אתה טוב באמת אנחנו רוצים אותך כאן - איתנו תוכל להגיע רחוק.

לאגף השרות דרושים לאזור הדרום

1. טכנאי שרות
לתיקוני מעבדה ועבודות חוץ בתחום מוצרי החשמל הביתיים (מקררים, מזגנים, מכונות כביסה ומדיחים).
* משרה אחת מיועדת לסניפנו באילת.

2. טכנאי שרות
התקנת ושרות בתחום מזגני אויר לרכב.

★ על המועמדים להיות בעלי נסיון של 3 שנים בתחומים הנ"ל.
★ רשיון נהיגה הכרחי.

על המועמדים לפנות בצרוף פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 5170 באר-שבע.

קח חלק בהצלחה של תדיראן

חברה ישראלית לקופסאות פח בע"מ

דרושים
למפעלינו בפתח-תקוה ובכפר-סבא

מכונאי תעשיה
בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכונות או מכניקה עדיפות לבעלי נסיון בתעשיה או בצה"ל

אלקטרונאים
בעלי תעודת אלקטרונאי מוכרת, רשיון חשמלאי מוסמך הכרחי.
בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי במגמת אלקטרוניקה.
עדיף בעלי נסיון בעבודות חשמל.
לשתי המשרות העבודה ב-3 משמרות.
5 ימי עבודה בשבוע, שכר ותנאים טובים +
הכשרה מקצועית במסלולי קידום מיוחדים נושאי שכר
לקביעת ראיון נא להתקשר
לטלפון 03-9225321 לאנף כ"א, או 052-25241 למר שרון

המכללה הטכנולוגית אורט
גבעתיים רח' גולמוב 15, טל' 316555
דרושים
מורים לאלקטרוניקה
(משרה חלקית)
במקצועות: אלקטרוניקה ספרתית, בקרה ופאסקל

שרות התעסוקה
המרכז לתעסוקת אקדמאים
מדור חו"ל
הודעה חשובה למעסיקים

מדור חו"ל בשרות התעסוקה שמח להציע למעסיקים בארץ, ישראלים חוזרים ועולים חדשים בעלי מקצועות מיוחדים.

עובדים אלה רכשו **ידע נסיון ומיומנות** במפעלים ובמרכזים תעשייתיים **מהמתקדמים ביותר בעולם.** אין ספק שהם עשויים לקדם מפעל השואף להתפתח.

מעסיקים המעוניינים לקבל מידע ו/או קורות חיים של המועמדים, יפנו **למר מיכאל זיו,** מנהל המדור, טל: 694-444, 02-694-413, או **למרגלית אילת 02-694-412.**
כמו כן ישמחו חברי צוות המדור להפגש עם המעסיקים ולמסור מידע נוסף.

להלן חלק מהמועמדים:
- **מהנדס אלקטרוניקה,** ישראלי חוזר, נסיון מעשי בחב' בקנדה. פיתוח לומדה חומרה, תקשורת, נמצא בארץ.
- **פיסיקאי,** ישראלי חוזר, תואר שלישי בפיסיקה של אנרגיות גבוהות. רקע בתכנות מדעי.
- **מהנדס אלקטרוניקה,** ישראלי חוזר. הנדסת תוכנה וחומרה. רקע במיקרופרוססורים ומערכות דיגיטל. חוזר ארצה בינואר '87.
- **מהנדס חומרים,** ישראלי חוזר, תואר שני, רקע בסמיקונדוקטורים. חוזר בתחילת '87.
- **מהנדסת תוכנה,** עולה חדשה, תואר שלישי במדעי המחשב, רקע באינטליגנציה מלאכותית. תעלה בפברואר '87.
- **עו"ד,** עולה חדש, ב.א. במינהל עסקים. מעונין בעבודה ניהולית המשלבת רקע משפטי וכלכלי. נמצא בארץ.
- **רואה חשבון,** ישראלי חוזר. בעל רשיון אמריקאי, מעונין באזור המרכז, מגיע דצ' 1986.
- **חשב בכיר,** ישראלי חוזר, ב.א. מינהל עסקים, נסיון כחשב בחברות אמריקאיות, מגיע החודש.
- **עו"ד,** ישראלי חוזר, תואר שלישי, רשיון ישראלי ואמריקאי, נסיון בשוק פרטי ואקדמיה.
- **גנטיקה מולקולארית,** ישראלית חוזרת, אחרי פוסטדוקטורט.
- **מהנדס מכונות,** ישראלי חוזר, 14 שנות נסיון בחברות גדולות בארה"ב כולל במחקר ופיתוח.
- **מהנדס מכונות,** ישראלי חוזר, 4 שנות נסיון כמהנדס, ולפני כן כהנדסאי.
- **מהנדס מכונות,** עולה חדש, מארה"ב, נסיון כמנהל תפעול, תאום פרוייקטים וכמהנדס מכירות.
- **תולדות האומנות,** תואר שלישי (אמנות יהודית), מעונין במחקר והוראה במוסדות אקדמיים ובמוזיאונים.
- **מהנדס תעשיה וניהול,** ישראלי חוזר, נסיון מגוון במפעלים בארץ ובחו"ל. חוזר בקרוב ארצה.
- **ב.א. מינהל עסקים,** עולה חדשה, נסיון בעיבוד תמלילים, דוברת 3 שפות + עברית בסיסית, נסיון במכירות ועבודה בנקאית.
- **יעוץ טכני,** ואיש מכירות לציוד צילום. בעל נסיון רב וקשרים עם אנשי מעבדה וציוד צילום בארה"ב (ישראלי חוזר).
- **דוק' בסוציולוגיה,** ישראלי חוזר. נסיון בהוראה, פרסומים, רקע במחקר שווקים, תקשורת, טלויזיה ורדיו. מגיע החודש.
- **כלכלן צעיר,** עולה חדש. נסיון כשכיר ועצמאי.
- **ב.א. במדעי המדינה,** עולה חדש. שש שנות נסיון בשווק ומכירות של כתבי עת ועתונות (אנגלית). נמצא בארץ.

למוסד גדול באזור חיפה
דרוש/ה
מהנדס / הנדסאי אחזקה
בתחום החשמל או הקירור
הכישורים הדרושים:
- ידיעת השפה העברית על בוריה
- ידיעה השפה האנגלית, דגש על אנגלית טכנית
- ניסיון מעשי של 3 שנים לפחות באחזקת מתקנים בתחום החשמל והקירור
- יכולת לקיים משא ומתן עם קבלנים ונותני שירות
- רישיון נהיגה

התפקיד מחייב נסיעות לאזור הצפון
תנאים טובים למועמד המתאים
מועמדים ייפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ואישורים על השכלה וניסיון לת.ד. 2113 חיפה
סודיות מובטחת

יותר טוב מנפאואר

כתבניות!
מעבדות תמלילים!
עברית
עברית/אנגלית
אנגלית
יש לנו הצעות עבודה מיידיות, מעניינות מאוד ובתנאים מצוינים. כמו כן ייניתן קורס עיבוד תמלילים למתאימות.
פני למנפאואר בהקדם — זה משתלם!

רח' בן-יהודה 12, א'-ה', 14:00 — 08:00
טל: 284128, 03-298877

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

תעשיות רכב בע"מ
דרוש לנו
קניין טכני
הכישורים הדרושים:
* בוגר בי"ס מקצועי בתחום המתכת
* בעל כושר ניהול משא ומתן עם ספקים
* ניסיון קודם בתפקיד דומה יתרון
* לאחר שרות צבאי מלא
* ותושב הסביבה (נצרת עיליה, מגדל העמק, עפולה)

נא לפנות טלפונית למחלקת כח אדם
רק מועמדים מתאימים יענו
ת.ד. 535 נצרת עילית. טל. 065-58111

ADACOM
TECHNOLOGIES
תקשורת כחול לבן
החברה המובילה בתקשורת IBM 3270.

Our company, developing and producing communications products for the IBM 3270 environment, requires:

A dedicated, hard working

TECHNICAL WRITER

to produce user guides, training manuals, and data sheets for data communications products used in IBM environment.

QUALIFICATIONS
- English mother tongue
- Strong writing and editing skills
- At least two years professional experience.
- Familiarity with IBM 3270 an advantage.

Qualified candidates should forward a letter, resume, and work samples to:

J. Stein P.O.B. 118 YOKNEAM 20692

Confidentiality Assured

Triumph
INTERNATIONAL

לטריומף אינטרנשיונל בע"מ ירושלים
למפעלינו דרושים:
1. עובד אחזקה
בוגר בית ספר מקצועי. בעל רקע טכני במכניקה עדינה, רצוי ידע בחשמל ואלקטרוניקה.
2. מזכירה למחלקת השיווק
השכלה תיכונית. הדפסה בעברית רצוי גם הדפסה בשפה לועזית. דייקנית ומסודרת. ידיעת השפה האנגלית/גרמנית יתרון.
3. נהג
לאחר שרות צבאי בעל פרופיל רפואי גבוה. רשיון נהיגה ג' הכרחי. צעיר ונמרץ בעל נכונות לעבודה מאומצת.
כל המשרות המוצעות הן לעבודה במשרה מלאה. שעות העבודה 7.00—16.00. 5 ימי עבודה בשבוע.
המעוניינים יפנו למחלקת כח אדם טל' 02-715255 או בכתב יד לת"ד 10146 ירושלים 91101

גלרם
תעשיות טכנולוגיות בע"מ

לעבודה באזור חיפה
דרושה
מזכירת מנכ"ל
נדרשים ★ נסיון של 10 שנות עבודה לפחות בתפקיד דומה
★ שליטה מלאה בשפות אנגלית ועברית
★ שפת אם אנגלית תהווה יתרון
תנאי העסקה לפי הכישורים ★ 5 ימי עבודה בשבוע ★ הסעות
נא לפנות בצרוף קורות חיים והמלצות לת.ד. 479 כרמיאל 20101 טל. 04-902808
סודיות מלאה מובטחת

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד לשעה 7 בבוקר באמצעות מד"א טל' 101.
ירושלים 525133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 20.00־8.00
ביום ו' 15.00־8.00
טלפונים: 03-433500, 03-433500
"שקמ" — שירות רפואי לקט
שירות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 24־19
טל' 03-7549111 "שקמ" קוד מנוי 222
שר"ן – שירות רפואי נייד
ירושלים: 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 02-669551, 660585
מוקד לילה שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל אביב, מוקד יום - 218820, 218896
מוקד לילה - 631011 מנוי 5752 ול׳ השאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
ויינגוט קבוצ שער 3 ליד הכשבה) טל: 03-285822, 294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00, אחרי השעה בתאום טלפוני בלבד
חיפה:
רח' הנמל 26, קומה ג', טל' 04-521245 שעות הקבלה כל יום 20.00—23.00
מרכז מידע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-382611
קשר לבית —
שירות מיוחד לרפואה, שיקום ופיזיור בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
1500 איתורית 7549111
שר"ן – עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה)
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03-261111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111
מרכז רפואי באר יעקב 03-223958
מרכז מידע לנפגעי לחץ
מבצע "מעגלים"
א ו־ה 11.00־15.00
ב ו־ד 16.00־18.00
רח' כצנלסון 13 תל־אביב
תורנות רופאים ויטרינריים
ד"ר בן אדי משה ברודצקי 45 ת"א 413361

תורנות בתי־חולים

תל אביב
ויקה – (ילדים, פנימית)
איכילוב – (כירורגיה)
ירושלים
הדסה ע"כ – (ילדים, פנימית, עיניים)
שערי צדק – (כירורגיה)
הדסה ה"צ – (אורטופדיה)
בקור חולים – (עיניים, א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שור טבנקין המלך ג'ורג' 54 280644
דיזה אב"ל 52 שד' תקומה 378403
ירושלים
אדוה המלך ג'ורג' 27 241696
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 333312
חולון
אמונה סוקולוב 4 5058197
בת ים
בלפור בלפור 90 583448
רמת גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
נתניה
קופ"ח כללית ברודצקי 31 91123
הקריות
מרכזיה הנגב 24 קרית ביאליק 712674
הדרה
צליק בן הנשיא 22186

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי – ייעוץ ומידע בנושאי חברה, משפחה, מיניות – אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' 16.00—19.00.
יום ו' שעות 8.30—11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הספורט 14 טל' 81520

יום שבת

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד לשעה 7 בבוקר באמצעות מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נהריה 923335
רחובות 08-451333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' 20.00־8.00
ביום ו' 15.00־8.00
טלפונים: 03-433500, 03-433500
שר"ן - שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום - 660585, 669551
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר

תורנות בתי־חולים

תל אביב
ויקה – ילדים
איכילוב – פנימית, כירורגיה
ירושלים
שערי צדק – (כירורגיה)
הדסה ע"כ – (פנימית, נשים, עיניים)
הדסה ה"צ – אורטופדיה
בקור חולים – ילדים, א.א.ג

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
כט פרישמן 66 237326
דיזה אב"ל 52 שד' תקומה 378403
כנ"ש כט פרישמן 66 237326
כנ"ש, הפרסומים איינשטיין 40 רמת אביב 413730
ירושלים
כיכקות הסכבה המ"ב 23 523191
כנ"ש, ארזון הגביב רב גוהר 25 כרכז ב' כוחה תלפי 710480
חיפה
קרית אליעזר כבר אורהוף 6 511707
הילון
קופ"ח עין יהב 2 884854
בת ים
מתר הכיכה רייך 20 583360
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
רמת גן
רמה לסטטנסקי 65 7514483
נתניה
פורת פ"ת 76 40967
הקריות
מרכז כנום שד' ירושלים 29 קרית ים א' 759441
חדרה
צליק בן הנשיא 22186

מרכזי מידע – אגד
02-528251-2 03-432777 04-549121

הסנה
מוגש כשירות לציבור על ידי
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

הלוח הארצי | הארץ חדשות

דרושה
שוזרנית פרחים מקצועית
לעבודה בחנות פרחים לאחה"צ
לפנות בבוקר – רוטשילד 82 כפ"ס
או אחרי 21:00, 03-702453

קינג בע"מ
למפעל מתכת באזור התעשיה החדש בראשון־לציון
דרושים
★ **עובדי ייצור**
★ **עובדות/ים**
לעבודות מיון ואריזה
תנאים סוציאליים מלאים
5 ימי עבודה
תושבי האזור יתקשרו:
03-9612199

למפעל גדול באשדוד
דרוש
חשמלאי אחזקה
- בעל רשיון מוסמך.
- 3־5 שנות ניסיון בעבודות אחזקה במכונות אוטומטיות, כולל אינסטלציות חדשות.
- ידע כללי באנגלית טכנית, לשם קריאת תכניות.
- מקום מגורים: אשדוד והסביבה.

נא לפנות בכתב־יד
לת.ד. 36 אשדוד
מיקוד 77100
– סודיות מובטחת –

יותר טוב מנפאואר

חייג מנפאואר וקבל יותר
לסניף ירושלים
דרושים
— 900 ש"ח לחודש
לקלדנית (מסוף) אלבא נומרי
רצוי ידע בהנהלת־חשבונות
— מנהלי חשבונות סוג 2 ומעלה
בעלי ניסיון בתחום המסחרי
לעבודות מעניינות ולטווח ארוך מאוד
תנאי שכר טובים מאוד למתאימים
— חשב שכר
בעל ניסיון בסקטור הציבורי, ניסיון מוכח והתמצאות בחישובי שכר שונים.
רח' החבצלת 5, א'־ה', 14:00—05:00
טל: 02-233436
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

בואו אלינו לרשת הריבוע הכחול
לסניפינו בצפון תל־אביב, רמת אביב ויד אליהו
דרושות
קופאיות
(אפשרות למשרה חלקית)
אצלנו תמצאו שכר הוגן,
מקום עבודה בטוח,
תנאים סוציאליים מירביים
והטבות נוספות
המעונינים יפנו למשרדי הקו־אופ, אגף משאבי אנוש, רח' המרצות ישראל 13, גבעתיים (אזור המלאכה), בכל יום בין השעות 08.00־13.00
ניתן לקבל פרטים בטלפון 03-779141 קו פנימי 279
קו אופ
רשת הריבוע הכחול

"מה דעתך על קריירת יופי?"
לחברת קוסמטיקה בין לאומית
דרושות
יועצות יופי / נשות מכירה
באזור טבריה ושובי הסביבה
הכשרה תינתן למתאימות
לפנות לאיילה 067-50763
(השארת הודעה לבקש את רחל 067-50306)

תרויח כסף טוב
רק כשאתה יודע למכור!
אנו נממן עבורך קורס מכירות ברמה גבוהה
+ **נסיעה לחו"ל בתום הקורס**
פרטים והרשמה:
ביום שני בשעה 15.00
בבית ציוני אמריקה
אבן גבירול 26, ת"א
נא לדייק !!!

לחברה תעשייתית גדולה באיזור אשקלון
דרושים/ות
אחראי/ת לאחזקת מכונות אריזה
◆ בעל/ת הכשרה מקצועית טכנית ◆ בעל/ת נסיון במכונות אריזה תעשייתיות ◆ בעל/ת כושר ניהולי ויכולת לפקח על צוות עובדים
מנהל/ת עבודה
◆ בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בתעשייה
◆ בעל/ת כושר ניהול צוות עובדים בתעשייה
◆ נכונות לעבודה במשמרות
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, לת.ד 2651 תל־אביב 61026.

למפעל תעשייתי בדרום
דרוש
נוגד
מדעי הטבע/החיים
העבודה מעניינת ומגוונת
כישורים דרושים:
* תואר ראשון לפחות תואר שני – רצוי
* נסיון בעבודת מידע – יתרון
* ידיעת אנגלית הכרחית
סודיות מובטחת
מועמדים העונים לכישורים המבוקשים מוזמנים לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 744 בארשבע.
מודעה זו מתייחסת לנשים וגברים כאחד.

לישיבת בני עקיבא
דרוש
מדריך
בתנאים טובים
052-453134, 29929
בערב

למפעלי תאורה בירושלים
דרושים
1. מנהל קו ייצור אוטומטי
בוגר בית ספר תיכוני מקצועי במגמת מכונות
נסיון 3 שנים
2. מנהלת חשבונות סוג 3
נסיון רציף
לפנות לדוד פרדה, טלפונים 02-520517,526132

סלע – ספרות לעם
דרושים/ות
עבור סניפנו בירושלים ובתל־אביב
מנהל/ת צוות מכירה
★ בעלי יכולת גיוס והפעלת צוות מוכרים בשטח.
★ בוגר/ת תיכון (יתרון לסטודנטים).
★ בעלי רכב פרטי (רצוי מסחרי).
★ העבודה בשעות אחה"צ והערב.
תנאים: משכורת בסיסית ואחוזים מהמכירות. למתמידים אפשרות לשכר גבוה והשתלבות במערך השיווק של החברה
לפנות: בירושלים 02-223470, 02-222699
בתל־אביב 03-7515452 (מתחיל)

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה דרוש
מהנדס פרוייקטים
הכישורים הדרושים:
★ בוגר הנדסה מכונות.
★ ידע וניסיון של 3־5 שנים בניהול ומעקב אחר פרוייקטים בתעשייה.
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית.
★ גיל 25־35.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים, ניסיון קודם וממליצים לת.ד. 1416 חיפה ולציין מהנדס פרוייקטים.

זמן הדלקת הנרות		
	ש"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.22	5.37
תל אביב	4.40	5.38
חיפה	4.30	5.35
באר־שבע	4.39	5.56

הנוער העובד והלומד ים
מדריכים
לעבודה במשרה מלאה
בוגרי תנועת נוער + נסיון בהדרכה
רח' אגן 10 טל' 02-222191/2

לחברה גדולה בת"א
דרוש/ה
עוזר למנהל חשבונות ראשי
הכישורים הנדרשים:
הכשרה מתאימה וידע נרחב בהנהלת חשבונות.
יכולת ניהול צוות עובדים.
נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות גדולות.
התפקיד מחייב משרה מלאה
המעוניינים יפנו לטל: 03-5121362
או לת.ד. 2646 ת"א
למנהל החשבונות הראשי

לחברה מסחרית מבוססת
דרושים/ות
לאיזור המרכז והצפון
★ **חשב ומנהל כספים**
בעל ידע ונסיון של 3־5 שנים לזקטת מערך כספים מרכיב בצפון ובמרכז
★ **מזכירה בכירה**
בעלת ידע ונסיון רב במפעלים ביטויים בעלת יכולת לעבודה עצמאית
מקום העבודה – תל־אביב
תנאים טובים למתאימים
בפרטים לפנות בכתב יד לת.ד. 4353 חיפה מיקוד 31040 עבור 1000
– סודיות מובטחת –

נציבות שירות המדינה מודיעה על
פרסום מכרז צוערים/ות
במשרד החוץ מק/1/87
תאור התפקיד
התמחויות כלליות בתחומי העבודה השונים של משרד החוץ בירושלים במשך שלוש שנים (כולל אפשרות שהשנה השלישית תהא במסגרת נציגות ישראל בחו"ל) כדי להשתלב בתום תקופה ההתמחות בשירות החוץ.
הדרגה: 4־5 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח.
דרישות המשרה:
א. השכלה אקדמאית (תואר ראשון לפחות).
ב. התמצאות בבעיות מדיניות ובנושאים כלליים אחרים לרבות: יהדות, מורת הציון, היסטוריה, גיאוגרפיה, חברה ומדינה, כלכלה ומשק הארץ, תרבות ואמנות, כושר ניתוח, כושר לניהול מו"מ, כושר הסברה והבעה בכתב ובעל־פה. ידיעה מושלמת בכתב ובעל פה בשפה העברית. שליטה לרבות כושר דיבור שוטף באנגלית או בערבית או בצרפתית או בספרדית או ברוסית. עדיפות תינתן לבעלי תואר אקדמאי והתמצאות יסודית בנושא המוצרת התיכון.
ג. גיל – עד 30.
ד. מצב בריאות תקין.
ה. אזרחות ישראלית (לרבות בן או בת הזוג).
הערות:
א. הצעירים שיעמדו בדרישות ההתמחות ישולבו בתום תקופת ההתמחות בשירות החוץ. עליהם להיות מוכנים למלא כל תפקיד בישראל או בחו"ל לרבות בארצות קשות שירות.
ב. מועמדים שהינם עובדי מדינה קבועים יועסקו בתקופת הקורס וההתמחות בתנאי בעלי האחראי במשרדם).
ג. הנהלת משרד החוץ שומרת לעצמה את הזכות להפסיק את הקורס או את התמחותו של צוער אם יימצא בלתי מתאים לדרישות התפקיד.
ד. רשאי להגיש מועמדותו גם מי שאינו בעל השכלה אקדמית מושלמת אך עומד לקבל תואר ראשון בתום שנת הלימודים תשמ"ז 1987. מועמד כזה יהיה חייב להמציא בעת ההרשמה אישור על לימודיו בשנת הלימודים האחרונה לתואר, ויהיה זכאי, אם יתקבל לקורס הצוערים, לדרגה בדירוג המקביל עד להצגת אישור קבלת תואר ראשון, ולא יאוחר מתום שנה מיום פתיחת הקורס.
ה. בקשות יש להפנות ללשכת מרחב ירושלים בנציבות שירות המדינה, קרית ברגרון ירושלים 91007 בצירוף העתקים מאושרים של המסמכים הדרושים. באמצעות טופס מדף 2115. את הטופס ניתן לקבל בכל לשכות נציבות שירות המדינה ובכל בתי הדואר בארץ. חייל רשאי להגיש מועמדותו גם במכתב רגיל. במקרה זה עליו לציין בקצרה פרטים אישיים, השכלה וניסיון. לטופס הבקשה (מדף 2115) יש לצרף דף ובו קורות חיים של המועמד.
ו. בכל מקום שבו מפורט תיאור התפקידים בלשון זכר הכוונה גם ללשון נקבה וכן להיפך. תינתן הזדמנות שווה לאשה ולגבר בעלי כישורים מתאימים להתמודדות על אותה משרה.
ז. על המועמדים לדאוג שבקשותיהם, בצירוף העתקים מאושרים של המסמכים הדרושים וכל מסמך אחר שבדעתם להגיש (בצירוף תרגומם הנאמן לעברית, אם הם ערוכים בלועזית), יגיעו לנציבות שירות המדינה לא יאוחר מהתאריך המפורט לעיל. אחרת לא תובאנה בקשות אלו בחשבון.
ח. הצעירים יידרשו לעבור קורס מיוחד שיימשך כ־4 חודשים. כל צוער אשר יפסיק מיוזמתו השתתפותו בקורס זה בטרם יסתיים יחוייב בתשלום ההוצאות העיוניות לתקופת השתתפותו בקורס.
ט. בתקופת הקורס, הצעירים המתגוררים מחוץ לירושלים, יהיו זכאים להחזר הוצאות אש"ל ובתקופת ההתמחות בארץ – להחזר הוצאות נסיעה או השתתפות בהוצאות שכ"ד בשיעור שייקבע על־ידי נש"מ.
המועד האחרון להגשת בקשות הוא ט' שבט תשמ"ז 8.2.87

למוסד ציבורי
דרוש/ה
רכז/ת לתכניות פיתוח מנהלים
תאור התפקיד:
★ ארגון אדמינסטרטיבי של תכנית הדרכה למנהלים
★ תכנון, מעקב ובקרה על ביצוע התכנית
הכישורים הנדרשים:
★ רקע אקדמאי בניהול וארגון
★ תואר ראשון לפחות
★ נסיון מוכח בארגון והדרכה
★ שליטה בשפות עברית ואנגלית
★ כושר ניהול מו"מ עם אנשי אקדמיה
★ תושב/ת ירושלים
תנאי העסקה — בהתאם לכישורי המועמד/ת
נא לפנות בכתב עם פרוט תולדות חיים והמלצות לת.ד. 3489 ירושלים 91034
עד 1.2.87 עבור רכז/ת

למכון רפואי בר
בירושלים ובחיפה
דרושה
טכנאית רפואית/אחות
לפרטים: בחיפה 04-242335
בירושלים: 02-669513

מזכירה בכירה ומנהלת משרד
למנכ"ל חברת נדל"ן בירושלים
בעלת נסיון של שנים רבות במזכירות, שליטה בהדפסה וקצרנות בעברית ובאנגלית ודיבור שוטף בשתי השפות
מועמדות מעל גיל 45 בעלות אישיות ואחראיות לניהול משרד יפנו בכתב – יד וב־צירוף תולדות חיים והמלצות:
ת"ד 8205 ירושלים, לא יאוחר מ — 30.1.87
סודיות מובטחת

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO LTD.
מפיצי CATERPILLAR בישראל
למחלקת מכירות ציוד מכני הנדסי
דרוש
מהנדס מכירות
הכישורים הנדרשים:
★ מהנדס מכונות.
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית.
★ נסיון במכירות - יתרון!
בדבר פרטים נא לפנות למחלקת כח אדם
ת.ד. 214 חולון 58101

למוסד ציבורי גדול בת"א
דרוש
פיסיקאי
או מהנדס אלקטרוניקה
דרישות התפקיד:
★ בעל תואר שני/שלישי
★ ניסיון של 2־3 שנים במוסד מחקר ופיתוח או בתעשיה.
★ בעל יכולת אירגונית, יכולת ניהול מו"מ.
★ לאחר שרות צבאי.
המעונינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 7093 עבור מס' 533
רק מועמדים מתאימים יענו

למפעל העוסק בתאורה
דרושים
1. חשמלאי נוהג ג'
2. מסגר נוהג ג'
נא לפנות לטלפון 051-22927
לבקש את עובד

למשרד להנדסה אזרחית בירושלים
דרושים:
1. מהנדס/ת
לתיאום ופיקוח על עבודות בנין ופיתוח
תושב/ת ירושלים
בעל/ת רכב, נסיון הכרחי
2. מהנדס/ת אזרחי/ת
לתכנון כבישים
3. שרטט/ת בנין או אדריכלות
בעלי נסיון
להתקשר לטלפון: 02-810255, 02-812731

לחברה מסחרית בת"א
דרושים:
1. מחסנאי 2. צבעי רכב
לאחר שירות צבאי
טלפון: 03-377074

דרושים במכתשים:
למפעלינו בבאר־שבע וברמת חובב
הנדסאים או מכונאי חשמל
בעלי רשיון "חשמלאי מוסמך" לפחות.
★ ניסיון של 3 שנים בעבודה במפעל תעשייתי.
★ שליטה במערכות פיקוד (רצוי PLC).
מנהל/חשבונות ראשי/ת
הכישורים: נסיון בניהול מחלקת חשבונות בהיקף גדול, ידע רב וניסיון בניהול מערכות ממוחשבות רב מטבעות, ידע בנושא יבוא ויצוא. השכלה: רואה־חשבון מוסמך, בעל/ת ניסיון של 5 שנים לפחות.

מועמדים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש ת.ד. 60 באר־שבע, 84100
סודיות מובטחת

מעבדות טרבינול (ישראל) בע"מ אשדוד
דרוש/ה
טכנאי/ת מעבדה
תאור התפקיד:
★ ביצוע בדיקות אנליטיות בתחום הכימיה
★ ביצוע בדיקות מיקרו־ביולוגיות.
דרישות התפקיד:
★ בוגר/ת קורס לבורנטים מוכר, או בעל תואר B.S.C בכימיה/ביולוגיה.
★ ניסיון קודם בעבודת מעבדה.
★ ידע באנגלית.
★ נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות.
★ מגורים באשדוד והסביבה.
5 ימי עבודה בשבוע
מועמדים העונים לדרישות התפקיד יפנו למדור כ"א בצירוף קורות חיים וניסיון קודם בעבודה.
- סודיות מובטחת -
אשדוד טלפון 055-20222
ת.ד. 2 מיקוד 77100
טרבינול לקידום הרפואה

אלקטרוניקה / מכונות
לחברה צעירה ברמת־השרון העוסקת במיכשור רפואי
דרושים מהנדסים והנדסאים מנוסים
לפיתוח והעברה לייצור
בשטחים הבאים: ★ אלקטרומכניקה עדינה, חיתוך, ויציקות פלסטיק
★ פיקוד ובקרת תנועה אלקטרונית
★ קליטה אנלוגית לעיבוד ממוחשב של תמונות וידאו
לפרטים: מיום א' - לטובה טל. 03-492676

SALES ENGINEER
FOR
MICROELECTRONIC PRODVCTION EQUIPMENT FROM CRYSTAL POLLING THRU DEVICES

KNOWLEDGE OF MANUFACTURING PROCEDURES MANDATORY
* 2 YEARS SALES EXPERIENCE
* TECHNICAL KNOWLEDGE OF EQUIPMENT
* FLUENT ENGLISH AND HEBREW

SEND RESUME TO: P.O. BOX 4353 HAIFA NO 2231 (31040)

לדקו - מזון מוקפא
דרוש
איש אחזקה למפעל
כישורים נדרשים:
1. הנדסאי מכונות בעל ניסיון של 4 שנים לפחות בהחזקה מפעל תעשייתי.
2. ידע בסיסי במערכות קירור עמוק.
3. ידע בסיסי בבקרת חשמל ואלקטרוניקה.
על המעונינים לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 22 שדרות מיקוד 80100 עבור יגאל קורצויל
לקבלת פרטים נוספים להתקשר לטל 051-93719, 051-93727 בין השעות 7־16 לבקש את יגאל מהנדס המפעל
- סודיות מובטחת -

דרושים/ות
★ **מורה למחול מודרני,**
★ **מלווה בפסנתר**
לפרטים נא לפנות:
דינה ג'יבוטרו
טל' 065-79383

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לע־בודה מסיבת מינו או מעמדו האישי נשוי או הורות, אלא אם אופי או מהות של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

هكذا عن الاصل

صكذا من الاحل

חרף חקירה משטרתית מוגברת

המהנדס החשוד באונס בדרום ממשיך להכחיש חשדות נגדו

מאת ראובן שפירא ואיתן רבין

מהנדס האלקטרוניקה בן ה־32 מתל־אביב, שהמשטרה חוקרת אותו בחשד, כי הוא האנס ורוצח התיירות מדרום הארץ, ממשיך להכחיש בעקשנות כל קשר לחשדות שמייחסים לו חוקרי המשטרה.

חרף חקירה אינטנסיווית על ידי חוקרים מהמחוז הדרומי וממשטרת מחוז תל־אביב טוען החשוד, כי אינו יודע מה רוצים ממנו החוקרים בקשר עם ההתרחשויות בדרום. הוא מתייחס רק לתקרית עם הצעירה הטוענת שתקפו אותה וביצע בה מעשה מגונה, תלונה שבעקבותיה נעצר.

ביומיים האחרונים נפגש החשוד לשיחה עם פרקליטו, עו"ד ניר גרשוני, לאחר שבשבועיים הראשונות למעצרו מנעו החוקרים פגישה בין החשוד לפרקליטו. עו"ד גרשוני אמר אתמול, כי הוא חושש להתדרדרות במצבו הנפשי של לקוחו, מאחר שהוא זקוק לקבל בקביעות תרופות הרגעה. האלה נמנעו ממנו בחלק מתקופת המעצר. החשוד לקה בשעתו בהלם קרב.

שלשום הביא העורך דין את התרופות לחוקרים וביקש מהם לאפשר לעצור לקבל את התרופות. אך, לדבריו, עד אתמול לא העבירו התרופות לעצור.

בשלב זה אין בידי החוקרים ראיות כלשהן הקושרות את החשוד לאונס החיילת ולרצח התיירות בדרום, אף כי החשדות נגד מהנדס האלקטרוניקה עדיין "רציניים", כהגדרת קציני משטרה, בעיקר בגלל צירוף כמה עובדות: יש דמיון מסוים במראה פניו של החשוד לקלסתרון של האלמוני, שאנס את החיילת בדרום ופצע אותה בידיית אקדח; והוא נוהג לנסוע במכוניות "סובארו" שכורות ועוסק בקליעה למטרה; התנהגותו מוזרה לעתים ומזכירה את התנהגות האנס מהדרום, כפי שתוארה על ידי החיילת והצעירות אחרות שנתקלו בו. על פי עדות הצעירה, שבגללה נעצר, הוא החל להשתולל ולהכות אותה באכזריות ברגע שלא נענתה להוראה ורמזה לו, בצחוק, שיתכן כי הוא האנס מהדרום.

החשוד נעצר בשעה שניסה להימלט מתל־אביב, העצים מוזרות במכוניתו, טעות אחרות לאחר שתקף את הצעירה.

לפי גרסה שלא אושרה, נכלל החשוד, בשעתו, ברשימת האנשים שהמשטרה התכוונה לחקור לאחר אונס החיילת בדרום (בגלל מכוניות ה"סובארו" שלו), מסיבה כלשהי לא נחקר בסופו של דבר.

בין השאר, בודקים חוברות להשכרת רכב וחשבונות בנקים, כדי לברר אם יש מסמכים המעידים על שכירת מכוניות על ידי החשוד בתאריכים ה"קריטיים". בשלב מסויים מתכוונים החוקרים לערוך לחשוד מסדרי זיהוי על ידי הנשים שנתקלו באנס מהדרום, אך החוקרים מעדיפים למצות תחילה את כל הבדיקות האפשריות לפני שיערכו את מסדרי הזיהוי.

נפטרה הנערה מצפת שנעשה בה נסיון ההפלה

„יהלום שלי, במקום חתונה עושים לך קבר, למה לא סיפרת את האמת"

זעקו ההורים בהלוויית יעל שריקי ★ הרופא, ד"ר דורון קולר יובא היום בפני שופט

מאת [illegible]
סופר "הארץ" בצפון

יעל שריקי, תלמידת תיכון בת 17 מצפת, שנעשה בה נסיון הפלה בסוף השבוע שעבר, הובאה אתמול אחר הצהריים למנוחות בבית העלמין בצפת. יעל שריקי נקברה ליד אחותה יפה שנרצחה לפני ארבע שנים על ידי בעלה. יעל ז"ל, שהיתה בעת הרצח בבית אחותה, ניסתה בזמנו למנוע מגיסה לבצע את הפשע, אך ללא הצלחה. הגיס דקר ופצע גם את יעל, שאושפזה אז בבית־החולים.

הנערה שכבה בשבוע האחרון ללא הכרה בבית־החולים בצפת, לאחר שלגופה הוזרק חומר הרדמה. ככל הנראה, היתה יעל אלרגית לחומר זה. היא איבדה את הכרתה ואתמול מתה בבית החולים. ליד הקבר נראו מחזות קורעי לב: "את היהלום שלי, במקום חתונה אנחנו עושים לך קבר. מדוע לא סיפרת לנו את האמת", זעקו הוריה של יעל ז"ל.

ההורים ו־11 האחים והאחיות היו במצב קשה ביותר. בשבוע האחרון, מאז אושפזה הבת בבית החולים בצפת, העניקו בני משפחתה של המנוחה, במסוק מיוחד, רופא מומחה מבית החולים "הדסה" בירושלים. גם הוא לא הצליח לסייע לבת. אתמול הובאה גופתה של יעל במסוק מיוחד מהמכון לרפואה משפטית באבו כביר, לאחר שבני המשפחה עמדו על כך שלוויית בתם לא תידחה.

מאות רבות של תלמידי תיכון השתתפו במסע ההלוויה. "היא היתה חברה של כולם. יום לפני שביצעו בה את ההפלה, היא עברה איתנו מבחנים בבית ספר. שאלנו אותה למה את מקיאה והיא ענתה: יש לי שפעת," כך סיפרו אתמול התלמידים מכיתה י"א בבית הספר התיכון המקיף בצפת.

מסע הלוויה יצא מבית הקברות. המספידים ליד הקבר, ביניהם רבנים ואישי ציבור, קראו לחזרה בתשובה. הם תקפו את החינוך.

בתיכון עצמו שוחחו אתמול התלמידים עם יועצת פסיכולוגית. כמו כן ניתן לתלמידים דף הסבר מיוחד, בו נאמר לתלמידים, כי עליהם לפנות בשעות מצוקה אל המחנכים והמורים כדי שיסייעו להם. לפני כשנה התאבד אחד התלמידים בבית־הספר המקיף.

הרופא, ד"ר דורון קולר, יובא היום בפעם השניה בפני שופט, בתום חמשת ימי מעצרו. המשטרה כנראה לא תתנגד לשחרורו בערבות. רופא זה ניסה לבצע את ההפלה ביעל שריקי.

על פי החשד הגיעה שריקי ואיתה ידידה, שעבד איתה במסעדה בצפת, ביום חמישי שעבר אל בית החולים בצפת. השניים פנו אל הד"ר קולר וביקשו, כי יבצע את ההפלה. הרופא הסביר, כי עליה לעבור ועדות רפואיות, אך הנערה העדיפה לעבור הפלה במרפאה פרטית. ד"ר קולר התקשר אל חברו, ד"ר סימון ג'נבורד, רופא בגמלאות, תושב צפת. השניים קבעו, כי ההפלה תבוצע ביום המחרת.

ביום שישי הגיעה יעל שריקי למרפאה הפרטית של ד"ר ג'נבורד ומיד לאחריה הגיע ד"ר קולר. ד"ר ג'נבורד סיפר לסופר "הארץ", כי הוא לא השתתף בנסיון ההפלה. "ד"ר קולר ויעל שריקי הסתגרו בחדר. אחרי כמה דקות יצא ד"ר קולר חיוור כולו ואמר: 'קרה משהו איום. בוא תעזור לי.'"

ד"ר ג'נבורד נכנס לחדר וגילה, כי יעל שריקי שרועה על המיטה ללא הכרה. ד"ר קולר העביר את הצעירה לבית החולים בצפת, אבל כל מאמצי הרופאים להצילה עלו בתוהו. כאמור, חלה הדרדרות במצבה של הצעירה כאשר הוזרק לה חומר הרדמה.

דן מרגלית, הכתב הפרלמנטרי של "הארץ", מוסר כי ח"כ חיים דרוקמן, הגיש הצעה דחופה לסדר היום של הכנסת, על התופעה המחרידה של הפלה של קטינות. דרוקמן אמר: "נזדעזעו לשמוע על נערה מצפת, בת שבע עשרה, שניסתה לעשות הפלה מלאכותית ושילמה על כך בחייה. בהקשר עם אירוע טרגי זה התגלה כי בבית החולים בצפת מתייצבות מדי שבוע בממוצע חמש תלמידות מבתי ספר שונים ומבקשות לבצע הפלה מלאכותית. גילויים חמורים אלה חייבים להדליק אצלנו אור אדום על המציאות המרה השוררת בתחום זה בכל רחבי הארץ."

ד"ר דורון קולר, שנעצר בחשד כי ביצע את נסיון ההפלה ביעל שריקי ז"ל, שנפטרה אחרי שבוע, בו שכבה מחוסרת הכרה. בתמונה נראה החשוד, כאשר הובא להארכת מעצרו בבית המשפט בצפת (צילום: אביהו שפירא).

נהגו של אלוף פיקוד הצפון נתפס במהירות מופרזת

(ע). נהגו של אלוף פיקוד הצפון, נתפס באחרונה, כשהוא נוסע במהירות מופרזת, בעת שלא היה בתפקיד.

הנהג נעצר, נשפט, ונשלח לעבודות ביצורים של חיל ההנדסה, במסגרת חוקי התעבורה החדשים שהונהגו לאחרונה בפיקוד צפון.

בחודש האחרון נשפטו בפיקוד צפון 97 חיילי חובה, 35 נגדים, ו־28 קצינים עד דרגת רס"ן בגין עבירות תנועה. תשעה כלי רכב של אנשי קבע וקצינים נעצרו לתקופה של 21 יום. פרטים אלה נמסרו ב"במחנה".

קטין נשלח לכלא לאחר שמוסד לנוער עבריין לא קלט אותו

(ע). קטין בן 16 נשלח לריצוי מאסר בבית כלא, כיוון שסירבו לקלוט אותו במוסד לנוער עבריינים. נשיא בית־המשפט לנוער בישראל, השופט אהרן מלמד, המליץ לפני שלטונות בית־הסוהר לבדוק את טענותיו של הקטין על סכנה, המאיימת על חייו בין כותלי הכלא ולנקוט באמצעים להגנתו.

הצעיר, בן ה־16, תושב טבריה, הורשע בבית־המשפט לנוער בחיפה בשורה של עבירות של בריחה ממוסד נעול, תקיפות, איומים וגניבת רכב.

הנאשם טען בבית־המשפט, כי בבית־הסוהר מאיימים על חייו "עקב הלשנות שלי". לטענתו, בהיותו במוסד נעול, גרמו לו חבריו לחבלות. כיוון שבמעון אחר סרבו לקלוט את הצעיר קבע השופט, כי מחוסר ברירה — נאלץ לשלוח את הצעיר, המהווה מיטרד וסכנה לציבור, למאסר בבית כלא.

השופט גזר על הנאשם 10 חודשי מאסר בפועל ועוד שמונה חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים ופסל את הצעיר למשך שנה מלקבל רשיון נהיגה.

ספרי־משפט חדשים בהוצאת שוקן

משפט מינהלי
מאת ד"ר ברוך ברכה

הספר עוסק בסמכויות המינהל הציבורי ובהליכי החקיקה המינהלית. הספר בוחן את סמכויות החקיקה והשפיטה, סמכויות רשות וחובה וסמכויות עזר. בנושא החקיקה המינהלית: ההליכים הפנים משרדיים, חקירה ופרסום מוקדם, הפיקוח הפרלמנטרי, פירסום התקנות ותחילת תוקפן.
הספר מיועד למשפטנים, למוסדות המינהל הציבורי וכן לסטודנטים למשפטים, לכלכלה ולמינהל.

דיני מס הכנסה
מאת ד"ר אמנון רפאל ודוד אפורתי

המדריך המקיף ביותר בנושא דיני מס הכנסה.
כרך ב', שהופיע זה עתה, עוסק בשאלות המתעוררות בתחום מיסוים של היחיד, החברה ובעלי מניותיה, של השותפות והאגודה השיתופית וכן של קופות הגמל, קרנות להשקעות, מלכ"ר ועוד.
כרך א' — מהדורה חדשה בהדפסה.

אשראים דוקומנטריים
היבטים מעשיים ומשפטיים
מאת פרופ' דוד ששון ואורלי שנקר

הספר דן בנושאי האשראי הדוקומנטרי והערבות הבנקאית האוטונומית, הן מן ההיבט המשפטי והמסחרי, והן מן ההיבט המעשי והעיוני.
הספר מיועד ליבואנים וליצואנים, לבנקאים ולמשפטנים, ולכל העוסקים במסחר, בכלכלה ובניהול עסקים.

ש
הוצאת שוקן / ירושלים ותל־אביב

שידורי טלוויזיה מלוקסמבורג

יום שישי 23.1.1987

10.15	חדשות ול ספורט
14.20	מוסיקה
18.25	[illegible] – סדרה
18.54	חדשות
19.05	כוכבים, קצות המשחקים
19.15	ספורט
19.25	איך הולך – בריאות
19.35	חדשות [illegible]
19.53	חדשות היום
20.22	קרלבן – סדרה
20.30	בלאגו – סדרה
21.20	תחזית סרטים
21.30	[illegible]
23.00	חדשות
23.10	ספורט
23.15	[illegible]
1.15	חדשות הבורסה מניו־יורק

יום שבת 24.1.1987

18.07	ארץ קשת בענן – סדרה
18.20	אנימציה
19.00	שירי עמים
19.53	חדשות היום
20.25	תחזית סרטים
20.30	קצין בעל [illegible]
22.20	בעל ריב [illegible]
23.35	לא [illegible]
0.55	סיום התכניות

לקליטת תוכניות מאירופה
פנורמה
טל' 5462550, 5460850, 260799, 248303

מטבחים
חדרי שינה, סלונים
מזנונים, פ. אוכל
תכנון אדריכלי ועיצוב פנים
דיור 2000
מול היכל כל החדש
מפרץ חיפה, צומת ק. אתא
טל' 04-720720

אז מה חדש בארכיאולוגיה?
סמינר ארכיאולוגיה ונוף ביהודה ושומרון

יש חדש תחת השמש, ודוקא בתחום העתיקות. בוא להתעדכן בחידושי המחקר הארכיאולוגי, הגאוגרפי־היסטורי והסביבתי ביהודה ושומרון, מפי אותם חוקרים עצמם שרוב החידושים הם תגליותיהם האישיות. סיורים ברכב וברגל, מסלולים מרתקים ובלתי מוכרים - בסמינר של החברה להגנת הטבע.

פגישה 1: 6-7.2.87 בהדרכת אבי עופר, אוניברסיטת ת"א ופרופ' אהוד נצר מהאוניברסיטה העברית.
מחקר אזורי של הר יהודה וספר המדבר

פגישה 2: 27-28.2.87 בהדרכת ד"ר אדם זרטל, אוניברסיטת חיפה
מחקרים חדשים בהר מנשה

פגישה 3: 27-28.3.87 בהדרכת יזהר הירשפלד, האוניברסיטה העברית
גב ההר וספר המדבר

פגישה 4: 1-2.5.87 בהדרכת יהודה דגן, אוניברסיטת ת"א
טיול בארץ בנימין ודרום השפלה

פגישה 5: 29-30.5.87 בהדרכת ד"ר זאב מטל, האוניברסיטה העברית
אל ארץ שאול ודוד

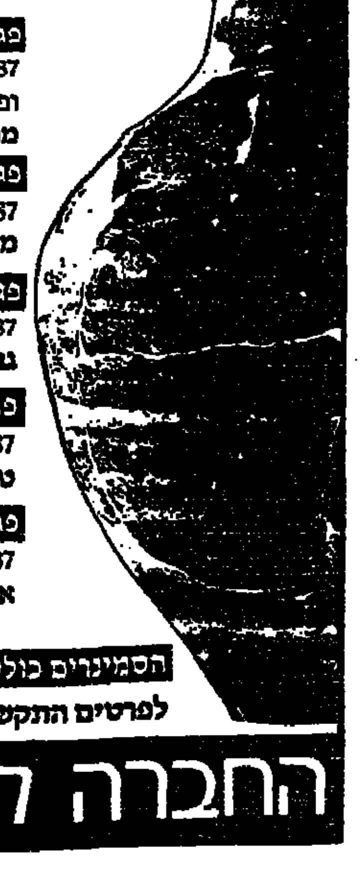

הסמינרים כוללים לינה בבתי"ס שדה וכלכלה מלאה
לפרטים התקשר למחלקת טיולים: 03-382501
החברה להגנת הטבע

עד 50% הנחה
על דגמי סתיו־חורף יפים־יפים
חנות המפעל בקיבוץ צרעה
(ליד בית שמש ומערת הנטיפים)
פתוחה 7 ימים בשבוע 16.00-10.00
יום ו' 12.00-10.00
טל. 02-918237
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט וויזה
אופנה נשית מאוד
האופנה מקיבוץ צרעה

בעקבות מות הטוראי שנסע ברכב לבנוני מירי צה"ל

קצין חשוד בגרימת מוות ברשלנות של החייל מעוז

על פי החשד הורה לחייל להיכנס למכונית בעלת לוחית זיהוי לבנונית ★ שיירה של צה"ל חשבה שזוהי מכונית תופת ואחד החיילים ירה לעברה

(ע). בעקבות מותו של חייל, שנורה ע"י חייל צה"ל, כאשר ישב ברכב לבנוני, הועמד אתמול לדין צבאי קצין צה"ל. סרן רמי צור־חכם הואשם בבית־הדין הצבאי ביפו בגרימת מוות מתוך רשלנות.

התביעה טענה, כי באפריל 1985, כאשר שירת הנאשם בדרום לבנון, באזור נבטיה, הורה לפיקודו, טוראי נגר מעוז ז"ל, להיכנס למכונית "מרצדס" בעלת לוחית זיהוי לבנונית. שיירה של צה"ל שעברה במקום סברה כי זוהי מכונית תופת. אחד החיילים בשיירה פתח בירי לעבר המרצדס, וכתוצאה מכך נהרג נגר מעוז.

סרן חכם עצמו ישב במרצדס ליד ההגה בעת הירי, הספיק לזנק החוצה ולא נפגע.

התובעת הצבאית, סגן אילנה שלומוביץ, מאשימה את סרן חכם, כי גרם למותו של אדם מחוסר זהירות או כתוצאה ממעשה פזיז או לא אכפתי.

לטענתה, הוא הרג ברשלנות, בכך שלא נקט כל אמצעי זהירות, בעת שהורה לפיקודו להיכנס למכונית הלבנונית.

בתשובה לשאלת השופט, אמרה נציגת התביעה, כי החייל שירה — לא יוזמן כעד מטעמה, כיוון שהפרקליט הצבאי טרם החליט אם להעמידו לדין.

אב בית הדין, סא"ל עמנואל גרוס הודיע, כי החייל שירה חייב לבוא ולהעיד, שכן הוא למעשה עד המפתח בכל הפרשה. לדעתו, לא ניתן להחליט מה היו העובדות לאשורן, מבלי לשמוע את עדותו של החייל שירה.

הוא ציין שידאג להבאתו להעיד. "האם יפליל את עצמו — או שיפליל את עצמו", אמר השופט.

הסניגורית, רס"ן רחל דולב, אמרה בהקשר זה, כי על ספסל הנאשמים ישב האדם הלא־נכון.

המשך המשפט נקבע ל־4 במארס, כיוון שאחד מעדי התביעה שוהה כעת בהשתלמות בחו"ל.

נפתח משפט המסעדן החשוד בהברחת הרואין

המלצרית במסעדתו של גזי חקק סירבה להעיד שמא תפליל עצמה

מרים זגל נלכדה לפני כשנה בנמל התעופה בן גוריון, כשבכליה יותר מקילו הירואין נקי

(ע). משפטו של המסעדן גזי חקק, הנאשם בהברחת הרואין לישראל, החל אתמול בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב. עדה מרכזית מטעם התביעה, מרים זגל, סירבה להעיד נגדו מחשש שתפליל עצמה.

מרים זגל עבדה כמלצרית במסעדתו של גזי חקק. היא נלכדה לפני כשנה בנמל התעופה בן גוריון, כשבכליה למעלה מקילו הרואין נקי. היא הועמדה לדין, הורשעה, ונפסקו לה שבע וחצי שנות מאסר.

בהודעותיה במשטרה, שנמסרו בבית־המשפט, קשרה את גזי חקק למשלוח ההירואין. חקק שהה אז בהולנד ונעצר לבקשת משטרת ישראל והוסגר לארץ.

ביום חמישי, בתחילת משפטו של חקק, העלתה מרים זגל להעיד מטעם התביעה, אבל היא הכריזה בצורה נחרצת, כי אין היא מוכנה להעיד, מחשש שתפליל עצמה. גם בפעמים קודמות סירבה מרים זגל להעיד נגד אחרים ונגזרו לה בגלל זאת שמונה וחצי חודשי מאסר.

השופט מנחם אלון הסביר לעדה, כי יש לה חסינות ועדותה לא תפליל אותה, אולם היא עמדה על שלה ולא היתה מוכנה להעיד.

בעקבות זאת הודיעה התביעה, כי יש בידה עדות של אסירה, ששמעה ממרים זגל, כי היא חוששת להעיד.

במהלך הדיון הוצגו בבית־המשפט שלוש שקיות מלאות הרואין ועל אלה נסבה העדות השניה, עדותו של איש המשטרה, דן דקל.

בתום חקירה נגדית ארוכה של העד על ידי הסניגור, עו"ד שמואל צגב, אמר העד, כי אין הוא מסוגל לומר בוודאות שהשקיות שהוצגו בבית־המשפט הן אותן שקיות שנתפסו בנמל התעופה.

המשפט יימשך ביום ראשון.

הרב הראשי האשכנזי של פ"ת התפטר

מאת נורית אמיתי

רבה הראשי האשכנזי של פתח תקווה התפטר שלשום בערב מתפקידו. הרב, שמעון ברוך סלומון, הגיש מכתב התפטרות למועצה הדתית, אך סירב לנמק את הסיבות שהביאו אותו להחלטה זו.

מחוגים המקורבים לרב נודע, כי ככל הנראה, אחת הסיבות להתפטרות קשורה בחילוקי דעות בין מחמירים למקילים בחוקי התורה.

ערבי נקנס על אמירתו: לא היו די הרוגים באסון הרכבת ב־'85

אמר את הדברים לחייל שבא לתדלק רכב צבאי בתחנת דלק בה עבד ★ המשטרה: בהתנהגותו עלול היה לגרום להפרת השלום הציבורי

(ע). תושב הכפר פרדיס, רפיק עבדאללה כאריה (23), הורשע אתמול בבית־משפט השלום בחיפה בכך שאמר במקום ציבורי, לאחר אסון הרכבת בצומת הבונים, כי "לא היו מספיק הרוגים בתאונה".

השופט, סאלים ג'ובראן, הטיל על הנאשם 150 ש"ח קנס או חמישה ימי מאסר תמורתם.

התביעה טענה, כי ב־12 ביוני 1985, יום לאחר אסון הבונים, עבד הנאשם בתחנת דלק בחוף הכרמל. הוא פנה לחייל שהגיע למקום, כדי לתדלק רכב צבאי ושאל כמה נהרגו בתאונת האוטובוס והרכבת שהיתה יום קודם לכן בצומת הבונים. החייל השיב, כי באסון נספו 21 אנשים וילדים.

בתגובה אמר הנאשם: "זה לא מספיק".

הנאשם הובא לדין לאחר שהמשטרה טענה, כי בהתנהגותו זו עלול היה המתדלק להביא "להפרת השלום הציבורי". הוא הואשם בהתנהגות פסולה במקום ציבורי.

הנאשם הביע בבית־המשפט חרטה.

טבח צבאי נדון לשלושה חודשי מאסר על נטישת יחידתו

(ע). טבח צבאי שנטש את יחידתו, כדי לסייע לחברתו לבצע הפלה, נידון אתמול בבית הדין הצבאי המחוזי־צפון לשלושה חודשי מאסר בפועל ועוד שלושה חודשי מאסר על תנאי.

שני חיילים נדונו למאסר על שימוש בחשיש

(ע). שני חיילים, שטענו כי מצאו מפלט למצוקותיהם הנפשיות בשימוש בסמים, נדונו אתמול למאסר בבית־הדין הצבאי המחוזי בצפון.

אפסנאי, בדרגת טוראי, המשרת בבסיס השכלה של צה"ל, הובא לדין לאחר שבבדיקת דגימת שתן שלו נתגלו עקבות סמים.

בחקירתו הודה הנאשם כי בעשר הזדמנויות שונות עישן חשיש בביתו שבפתח־תקווה וטען להגנתו, כי מצא בסם מפלט למשבר נפשי קשה, שפקד אותו לאחר שאחותו נספתה בתאונת דרכים והוא נדרש לזהות את גופתה במכון הפתולוגי באבו־כביר.

השופט, סגן אלוף משה גינות, גזר על הנאשם ארבעה חודשי מאסר בפועל ועוד שלושה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים.

טוראי אחר, המשמש כעוזר לקצין חינוך באחד מבסיסי צה"ל, הורשע בעישון סמים בביתו וביחידתו.

הנאשם אמר בבית־הדין הצבאי, כי הקשיים בצבא ועובדת היות אביו נכה צה"ל, דחפו אותו לעשן חשיש, ולדבריו, מצא בכך מפלט מדכאות שתקפו אותו לעתים קרובות.

השופט גזר על הנאשם שלושה וחצי חודשי מאסר בפועל ועוד שלושה וחצי חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים.

ערכה את העמוד: עדה ארשפיז

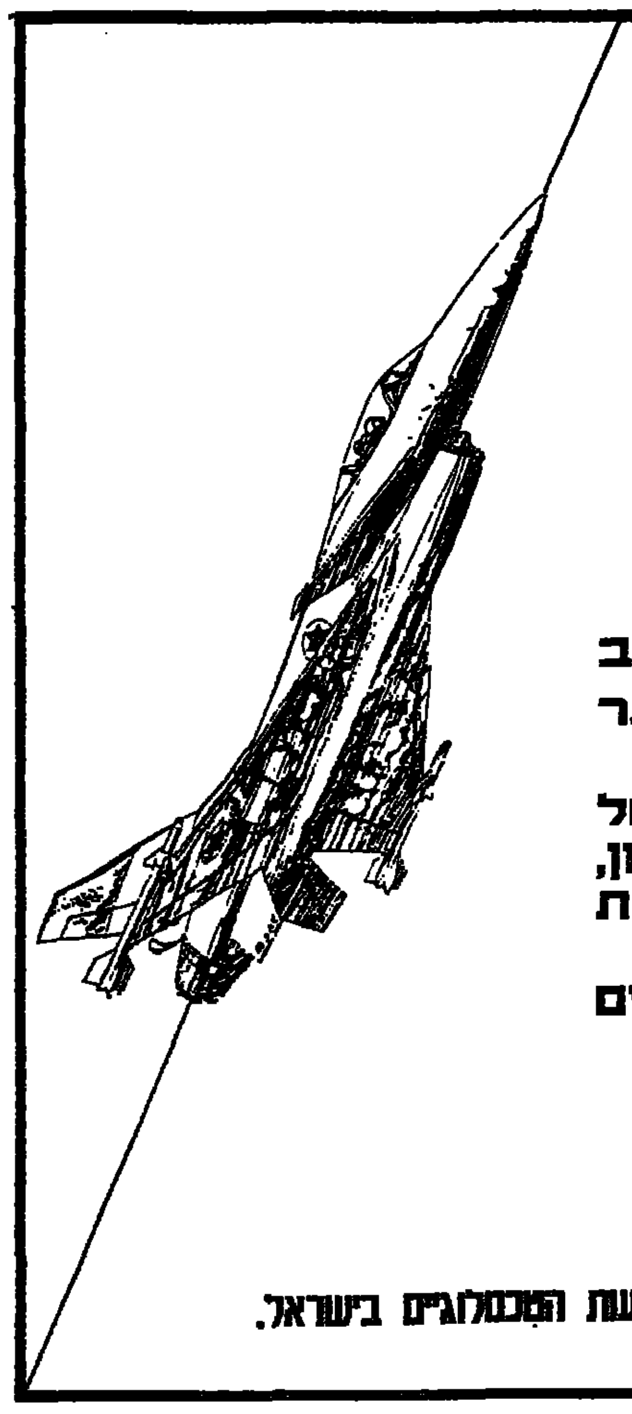
★ כאשר התחלנו לבנות שיכונים לעולים, אמרו לנו שלי"בא צריכים שדות זה יותר מהר ויותר זול.
★ כאשר התחלנו בפיתוח אנרגיה אטומית, אמרו שזו משימה למעצמות גדולות ולא לארץ קטנה.
★ כאשר הקמנו תעשיה צבאית, אמרו שאנו מבזבזים משאבים על משימה בלתי־אפשרית.
★ כאשר התחלנו לפתח תעשיות עתירות־ידע, אמרו שזה שיגעון־גדלות של עם קטן.

עכשיו, כשאנו מפתחים את מטוס־הקרב הטוב בעולם, אומרים שיותר פשוט ויותר זול לקנותו בחו"ל...
כאשר באים להחליט היום על גורלו של הלביא, חייבים לזכור: ללא אתגרים וחזון, בלא העזה, בלא קידמה מדעית וטכנולוגית — אין עתיד למדינת ישראל.
העולים לא יגיעו, המוכשרים והמשכילים יעזבו, הביטחון והכלכלה יתמוטטו.

תזכורת למקבלי ההחלטה שבאיבה
לשכת המהנדסים, האדריכלים והאקדמאים במקצועות הטכנולוגיים בישראל.

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
בימי ג', ו' וערבי חג
6.13 ש"ח כולל מע"מ

הלוח הארצי

הארץ חדשות

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

4 חדרים ויותר

● הודעה לציבור המפרסמים דירות בעיתון. מעונה במדור פרסום ויתוך בשטח תקבל גם חוזה ועו"ד חינם, בתקופת הפרסום, כפוף לתנאי המבצע וללא דמי תיווך. "שמאי" ב' 02-223342

וילות ובתים

● הודעה לציבור המפרסמים דירות בעיתון. מעונה במדור פרסום ויתוך בשטח תקבל גם חוזה ועו"ד חינם, בתקופת הפרסום, כפוף לתנאי המבצע וללא דמי תיווך. "שמאי" ב' 02-223342

קבלנים מציעים

דירות למכירה

3.5—3 חדרים

2—2.5 חדרים

● הודעה לציבור המפרסמים דירות בעיתון. מעונה במדור פרסום ויתוך בשטח תקבל גם חוזה ועו"ד חינם, בתקופת הפרסום, כפוף לתנאי המבצע וללא דמי תיווך. "שמאי" ב' 02-223342

1—1.5 חדרים

● הודעה לציבור המפרסמים דירות בעיתון. מעונה במדור פרסום ויתוך בשטח תקבל גם חוזה ועו"ד חינם, בתקופת הפרסום, כפוף לתנאי המבצע וללא דמי תיווך. "שמאי" ב' 02-223342

דירות ברמ"פ

דירות בשכ"ח

● הודעה לציבור המפרסמים דירות בעיתון. מעונה במדור פרסום ויתוך בשטח תקבל גם חוזה ועו"ד חינם, בתקופת הפרסום, כפוף לתנאי המבצע וללא דמי תיווך. "שמאי" ב' 02-223342

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

מכוניות

מכוניות כללי

אודי

אוטוביאנקי

אינוצנטי

דירות מרוהטות

● הודעה לציבור המפרסמים דירות בעיתון. מעונה במדור פרסום ויתוך בשטח תקבל גם חוזה ועו"ד חינם, בתקופת הפרסום, כפוף לתנאי המבצע וללא דמי תיווך. "שמאי" ב' 02-223342

אוסטין

אופל

אמריקאיות

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולבו

מונדיים

לנציה

מסחריות

מרצדס

סובארו

סוסיתא

סימקה

סיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיז'ו

פיאט

רנו

אופנועים

ביקוש רכב

הצעות עבודה

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לע- בודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

המשך ירושלים

או.אר.אס

בעלי־חיים

בריאות

בתי־אבות

בריאות ויוהמלה

משכנתאות

ציוד בניין

מערכות סטריאו

שיפוצים

משרדים

תנויות

ת.ל.ם

מנפאואר

דואל

תיגבור

חבר

עזרות ומטפלות

מקררים

צילום

רהיטים

קונים

שיעורים פרטיים

קונים

קורת גג

שידוכים וזיווגים

תערוכות

הלוח הארצי העיר צומת השרון תל אביב גוש דן והשרון

קונים זהב ויהלומים גדולים
יהודה הלוי 143 ת"א
ZAMLER
טל. 235924

ביקוש דירות

הבית קר יש פתרון
★ רוברט, המומחה שלך לתיקון רדיטורים, נזילות במערכת ההסקה, מבצע כל עבודות האינסטלציה מערכות מים וביוב
★ מחירים נוחים ואחריות
ר. רוברט 851244

עמית
שיפוץ ביתכם ב־6 תשלומים חודשיים ללא ריבית
עזה 29
טל' 669201

תל אביב

4 חדרים ויותר

קבלנים מציעים

וילות ובתים

קבלת מודעות ללוח ה"עיר" לא מכרת - לא שולמת "רשפים" טל 611623, 611389

מרכז הלמידה
שיעורים
מתמטיקה • פיסיקה • כימיה • אנגלית • הכנה לשנה • בגרות
שיעורים פרטיים בבית או במכון
כל המקצועות והרמות
טל ת"א 03-447404

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז

דירות גג

שותות

קונים

שירותים

שירותים

רהיטים

מקררים

צילום

שיעורים פרטיים

הדרכות

קורסים

כלי נגינה

לוח קיר

אופניים

בעלי חיים

מלווינות

מכשירי כלים

מוצרי חשמל

מחשבים

מכונות כביסה

מערכות סטריאו

סיעוד

שיעורים

מחשבים

מדליות ומטבעות

וידאו

תנים

חימום והסקה

מבני תעשייה

מגרשים

מחסנים

מציעים למכירה

ביקוש עבודה

מכוניות

עבודה פרך

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981

לפי החוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או הורות, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

קבוצי הקבוץ הארצי קולטים
משפחות טכנאים, הנדסאים, מורים ואחיות מומכות
בואו להתנסות בחיי קיבוץ
מתארגנות קבוצות צעירים בגילאי 20-25, 25-32 בעלי השכלה ומקצוע
אחרי שרות צבאי. מצטרפים סטודנטים בשנה האחרונה ללימודים.
טלפונים: 03-262521, 03-216015
שדרות שאול המלך 8 קומה ב' (מחלקה לקליטה) ת"א

הלוח הארצי · הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

● בית 4 דירות לבנייה, כפר "מרגליות" דולר 240,000 203426152 03-224548

● בישן, 4, ק"ג, לקפטן, מטבח אמריקאי + רוה"ש 03-857618 204920152

● ביד אליהו 4 חדרים במודרה ליד בית השוטר 03-436995 180912194

מכירה השכרה
דירות יחוניות
בעיטת
"קאופמן יעקב"
מודיעין 171 ר"ג
03-778824

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

4 חדרים ויותר

גוש דן

איזור השרון

חולון ובת"ים

המעצבות
יהודית נרדי ואודית ברעם
שמחות להודיע לנשות ת"א והסביבה על
תערוכה ומכירה מיוחדת של
סודרים, חולצות וז'קטים מג'ינס
ומסאטן. הבגדים מקושטים
בתחרות עתיקות, ריקמות חרוזים
ופנינים מוחממים בקופים.
בימים שישי, שבת וראשון
23.1.87-25.1.87 בשעות 10:00-20:00
"סטודיו נרדי"
תל-אביב, דב הוז 8 (ק"ב)
פינת פרישמן 03-229724

אנגלו-סכסון
כפר-סבא
052-441521
בשכונת קטנים 7 חדרים + 450 מ"ר + תוספות. 188,000.
בכ"ס מטוסטת במפלס אחד + 5 + השקעות. 134,000. 052-25381
מיידיות בזרקה, זוויות ק"ב בבנין חדיש. 72,000 בלבדים
בבנין 4 + מרפסת פתוחה. נוף אוטוסט 77,000. 052-25381
בבנין קטן 5 ק"ב גמור 2/88 83,000 בלבדים

דירות וקרקעות
השרון
ויצמן 17 כ"ס 052-32690
לאנשי צעירים! דירות יד שניה החל מ-23,000 דולר.
5 בבנין ברחוב ירושלים 86,500 דולר כולל הכל.
בלב כ"ס מגרש לבניה מיידית. פרטי 75,000 דולר.
בהודשנות 4 וח' ק"ב עם מעלית. 65,000 דולר.
לקוחל לקוחות קרקעות השרון עברנו לויצמן 17.
052-27296 ,052-32690

85
ויצמן 52
כפר-סבא
052-32343
בכ"ס 4 חדרים מעולה, בנין 8 דיירים, ק"ב, פנוי בגמיש.
פנטהאוז חדש בודד, כניסה 10 חדשים, אישור מעלית. בנין 9 דיירים. 052-22976
קוטג' חדש 450 מ"ר קרקע, 240 בנוי, 193,000 דולר.
קוטג' 6 חדרים באזור יוקרתי. 165,000 דולר.
3 חדרים, רוח ארלוזורוב, פינוי ארוך (שנתיים פלוס). 052-22976
בבטאלק בתחילת בניה 5 + מרפסות ומבטאות. בנין קטן.

שגיב
חולון
שנקר 47
קומה א'
בחולון, ברחובות בריאיק ולבנון בשלי מודרים, בבניה - דירות איכות בנות חמישה חדרים עם אפשרויות לבטיסה שרות. יש דירות בלבר בכל בניין.
אפשרות למשכנתא עד 30,000 $ ל-10 שנים. 03-849713

לפרסם מודעה!
דחף
לא מכרת
לא שילמת
ל/ו/ח העיר
ת"א דחף בן יהודה — רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי) טל 656120
ת"א דחף אלנבי — רח' אלנבי 123 (ככר המושבות) טל 611806
חיפה דחף — רח' הרצל 11 (הדר) טל 645333 4
ירושלים דחף — רח' יפו 43 (ככר ציון) טל 226335
לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

3–3.5 חדרים

מכירה השכרה
דירות וחנויות
בשיטת
"קאופמן יעקב"
מודיעין 171 ר"ג
03-778824

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

נתניה

4 חדרים ויותר

3–3.5 חדרים

ראשל"צ

1–1.5 חדרים

4 חדרים ויותר

2–2.5 חדרים

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

מכוניות

קבלת מודעות
ללוח ה"עיר"
לא מכרת – לא שילמת
"רשפים"
טל' 611389 611623

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

מהפכה גדולה במודעה הקטנה
רק בלוח העיר
לא מכרת
לא שילמת
כל מודעה מתפרסמת ללא
תוספת מחיר אפילו חודש.
אם אחרי חודש עדיין לא מכרת
יוחזר לך כספך בחזרה.
קבלת מודעות
ללוח העיר
טל. 371261

אינוצנטי

אלפא רומאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

ג'יפים

דופין

דייהטסו

הילמן

וולוו

ווקסהול

טלבוט

טריומף

לנצ'יה

מוריס

מיני מינור

מרצדס

נ.ס.או.

סאאב

סובארו

בואו וננהג כאחים בדרכים
אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב
לשכת סוכני ביטוח בישראל

הלוח הארצי

הארץ חדשות

מהפכה גדולה במודעה הקטנה

רק לוח העיר

לא מכרת

לא שילמת

כל מודעה מתפרסמת ללא תוספת מחיר אפילו חודש. אם אחרי חודש עדיין לא מכרת יוחזר לך כספך בחזרה

בקשות יתקבלו עד שבועיים מסיום הפרסום.

בקשות ביטול והחזר יתקבלו בלוח העיר בימים: א'-ד' בין השעות 8.00-15.00 טל' 03-371261

אופנועים

● אופנוע בגאלי 1986 634 מודל לבן 6800 ההדרה 03-855508 15401922א

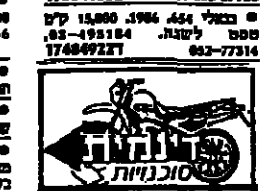

● אופנועים את דימציות: אנו קונים, מוכרים מחליפים ומעבירים לתצוגת אופנועים חדשים ויד-שניה ובתשלומים

● בהספקה מיידית חקודם אכזוז אופנועי חקוקרה יד-סול 1987 כביש (ספורט) 350-650 סמ"ק במחיר מבצע עד 12 תשלומים

● חדשות אופנועי וקטנועי יונדוד מ-50 עד 125 סמ"ק תוצ מ-1980 ש"ח

איתור רכב גנוב

בתי-ספר לנהיגה

חלפי רכב

קונים זהב

תכשיטים ישנים ושבורים

AMIR

מכוניות להשכרה

הצעות עבודה

אגודת המתרגמים

ירושלים ת"ד 2604

שירותי תרגום

300 מתרגמים

בכל הנושאים ובכל השפות

המעוניינים

יתקשרו בכל שעות היממה

02-237444 0008

קבלת מודעות

ללוח העיר

לא מכרת - לא שילמת

"רשפים"

טל' 611623, 611389

מכבדים ויזה

ישראכרט ודיינרס

מסחריות

משאיות

טרקטורים

קרוואנים

פיאט

פורד

פיז'ו

רנו

גן ומעון לפעוטות חצי שנה עד 3 שנים מ-7:00 עד 16:00

מועדונית לגילאי 3-8 שנים מ-16:00-19:30

טל. 735121 (בערב)

המשך ת"א גוש דן והשרון

קבלת מודעות

ללוח העיר

לא מכרת - לא שילמת

"רשפים"

טל' 611623, 611389

מכבדים ויזה

ישראכרט ודיינרס

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

מבצע לא מכרת לא שילמת

זקוק דחוף למודעה?

מודפון

לשירותך 24 שעות ביממה

03-38 38 38

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

המשך ת"א גוש דן והשרון

הצטרף לענף המלונאות

מלון המלך שאול KING SHAUL HOTEL

אשקלון, אפרידר רחוב הרקפת 28, טל. 051)34125-6-7-8)

למלון המלך שאול דרושים

1. אחראי משק מנוסה
2. מנהל מטבח
3. מנהל בריכה ומועדון כושר
4. פקידת קבלה מנוסה
5. אחראי על בידור במלון
6. מלצר ראשי מנוסה

רח' הרקפת 28 אשקלון טל: 051-34125-6-7-8

מלון השרון
דרושים
★ טבח
ניסיון של 5 שנים
★ חדרנים/ות
★ חדרנית - אחראית
עם ניסיון בעבודה
מגורים באזור השרון יתרון
052-575777 לשולי

חוק הזדמנות שוות בתעסוקה תשמ"א-1981

מלון שרתון תל אביב
דרוש/ה
מנהל/ת דיסקו
בעל/ת נסיון בניהול.
וידע של מזון ומשקאות לפחות שנתיים
נא להתקשר למחלקת כ"א
03-286222

אולמות
חנויות
בתי מלאכה
מחסנים
שליחים/ות
פועלים/ות
פקידים/ות

אקדמאי
הנוסע לעיתים קרובות לארה"ב
מעוניין לקבל שליחויות עסקיות
ת.ד. 2255 ר"ג

שמירה ואבטחה
ביקוש עבודה
עסקים

קבלת מודעות ללוח ה"עיר"
לא מכרה - לא שילמה
"רשפים"
טל 611623, 611389

עובדי מטבח
בתי אבות
שרטטים וגרפיקאים
רפואת שיניים
עוזרות ומטפלות
סוכנים/ות
מחסנאים
נערים
נהגים
ספרים/יות
מזכירות
דפוס
הנהלת חשבונות
חרטים/מסגרים
חשמל / אלקטרוניקה
מכונאים / חרטאים
יהלומים
מוכרים/ות
אחיות
גזירה ותפירה

המגוון
מחפש עבודה?
אצלנו תמצא עבודה בכל התחומים
הנגב 4 קומה ב
טל: 372124

המשך ת"א גוש דן והשרון

● להשכרה בירושלים במתחם [illegible]

[illegible]

משרדים

[illegible]

הלוואות

[illegible]

גינון

[illegible]

מציעים למכירה

מבני תעשיה

[illegible]

קבלת מודעות ללוח "העיר" לא מכרת – לא שולמה "רשפים" 611623 611389 של מכבדים ויזה ישראכרט ודיינרס

מגרשים

[illegible]

תקלאות

[illegible]

ריפוי והדיה

[illegible]

קרחת? פתרון מהפכני הדבקת שיער בשיטה אמריקאית חדשנית המבוסס לשיער טבעי 03-297859

בריאות ים־המלח

[illegible]

ציוד והאזנה

[illegible]

ניקוי ופוליש

[illegible]

שיפוצים

[illegible]

צילום

[illegible]

"מצלמת העיר" ככר נמיר (אתרים) טלפונים: 03-280532 03-296318 מבחר המצלמות הגדול בארץ המחיר מבצע לאנשים ליגה

שירותים

[illegible]

מבצע סיוד חדרי מדרגות סיוד בתים וצבע עבודה נקיה 03-394356 052-449951

ניקוי שטיחים ריפודים בביתך ח. כרמל 9610721 5624120

אותיות דביקות

● הנדון עשה שלטים במגנוים מגזיות דביקות צבעוניות 202948052 03-918390

הלבשה והנעלה

[illegible]

מוחזי אויר

[illegible]

מוצרי חשמל

[illegible]

ציוד אלקטרוניקה

[illegible]

ספרים

[illegible]

מקרר

[illegible]

מערכת סטריאו

[illegible]

רהיטים

[illegible]

ניקוי ריפוד ח. כרמל 539701 824120 9610721

כלי נגינה

[illegible]

ברצונך להיות זמר/ת? גנה למכון להכשרת זמרים/ות בהדרכת צבי כספי 03-658184

מחשב

[illegible]

"פרסום סער" קבלת מודעות ב"ת 03-912264 ב"ת 03-917268 הוד השרון 052-912257 לא מכרת-לא שלמת רק לוח העיר

יצא לאכול

בתי־קפה

● הנשר המעופף בית בדיזנגוף ומציע בלעדית:
★ העוגה הבלגית המקורית – מתקבלות הזמנות לבתי קפה.
★ מבחר עוגות וגלידות.
★ ארוחות קלות: מרקים, סלטים, אומלטים וסנדביצ'ים – אווירה מיוחדת תחת בגפי הנשר.
דיזנגוף 178 ת"א 249311.

● קפה בנורדאו' – במרפסת הירוקה ניתן לאכול ארוחות בוקר, ארוחות־קלות, מרקים ועוגות מתוצרת הבית, סלומון מעושן וכריכים. אווירה מיוחדת! פתוח רצוף מ־6 עד 24. כ"כ מחלקת פרחים ועציצים לשירותכם. בן־יהודה פינת נורדאו.

קונדיטוריות

● בסיד קונדיטוריה ובית קפה "חלב ודבש" – כשרה למהדרין. המומחים בהשגחת הבד"צים. מבחר עוגות, עוגיות, בורקסים וכדומה – עבודה עצמית! קרן היסוד 1 קרית שרת חולון טלפון: 803667.

פיצריות

● בפיצה דומינו – סוגי פיצה שונים ומאכלים איטלקיים על טהרת החלב. רחוב המאספים 4 ת"א. מול בית אליהו! פתוח כל השבוע עד 24.00 ובמוצ"ש!!

מזמורת המזרח

● פינה בבמל מטעמים סיניים ותאילנדיים. התמחות בדגים ומאכלי ים! אווירה מיוחדת! ארוחות עסקיות פתוח מ־12.00 עד 01.00 טלפון: 813872. במל יפו שער ראשי.

יפואית אמיתית

● אבו נאסר. המסעדה המזרחית ביפויה על הגבעה מול הים מציעה: מבחר דגים ופירות ים טריים, סלטים ומגוון בשרים עשוי בשבת – עוד (כבש). האווירה ביתית. המחירים סבירים והחניה בשפע. רחוב שישים 130 (מול דונולו ב') 834784.

צרפתית נפלאה

מסעדת ורסאי לטועמי המטבח הצרפתי המשובח ערב שהוא יותר מארוחה!! מאכלים מעולים, יינות משובחים והופעת אומן אורח. באזלה 37 ת"א 655552

מזרחית אותנטית

● מסעדת אל־שיווחייב. ערב דגים ארוחה מלאה כל ערב שלישי. אבל כמה שאתה יכול (ב 14 שקלים). גריל, בשרים וסלטים בתפריט הקבוע – כולל דגים בכל השבוע תוצרת דלק גלילות הרצליה.

בלקניות

● אלכסאנדר. מסעדה מקסימה. ארוחה בסגנון בלקני – מזרחי. זמר בכל ערב שישי. נורדאו 5 הרצליה ב'. 052-78850.

דגים ומאכלי ים

● "מסעדת דגים באבאצי" – בנמל יפו ★ מטעמי דגים ★ מאכליים ומבחר סלטים באווירה מיוחדת הנמל – משנה הכניסה משער ראשי. טלפון: 813871

ישראלי מקורי

● מגשים מסעדה השייכת לפרק המשובח! התפריט מזרחי ובולל גם ממולאים, סלטים, בשרים על האש ודגים.

במגשים – אולם שיעוד לאירועים מכל הסוגים. במגשים הווייה אמיתית!!! רחוב אהרון קציר תל־השומר. טלפון: 769427

יהודיות

● בקיטון, מטבח יהודי ביתי התפריט מגוון. רח' דיזנגוף 145 ת"א. טלפון: 03-235679.

רומני מקורי

● "מסעדת בוקרשט". לאוהבי הגריל הרומני האמיתי – מטבח רומני ביתי! ארוחות אקסלוסיביות, עסקיות ומשפחתיות. מקבלים הזמנות לאירועים עד 120 איש. שדרות חן 52 טל: 262922

אורילה בקמילית
טיל רומני 15 ש"ח לארוחה – כולל כוס יין ומנה אחרונה – צבעים ועוד
ביום ו' קבלת שבת עם תזמורת שמעל משעה 12.00–17.00.
מתאים לאירועים עד 80 איש.
יהודי הסירה 1, ת"א 5462235
קמילה – המסעדה הנבחרת לנהנות בזמן

חלביות צמחוניות

● פלינצ'י המחודש – המסעדה הראשונה בארץ לבלינצ'ס חלבי בלבד. מרקים וסלטים. ירמיהו 17 טלפון 443617

● נטלי בלינצ'ס מסעדה חלבית כשרה בלב דיזנגוף, אווירה נעימה ומאכלים מעולים. הכניסה משערים 4 ר"ג. פתוח עד חצות!

סטקיות

● "לה ודיר – מסעדה בשרית. מעדני גריל ואווה. אצ"ל 61 שכונת התקווה.

● "בשובבי" הכי הכי בעיר. סלטים ומטלאים ובשר על האש הכניסה מדרך השלום 24. טלפון 336509.

ספרדית מקורית

Don Alberto פאב ומסעדה דון אלברטו דיזנגוף 277; 443907 המסעדה הוותיקה בארץ למאכלים ספרדיים אמיתיים פאיה, טורטיה, פריסקוס האווירה ספרדית מקורית מבחר במקום מיצות מיוחדות ארועים עד 80 איש

ים־תיכוניות

● בפונדק הצמיירים, רחוב סירקין 4 גבעתיים, מאכלי ציד ואספקת מחמים, התפריט מיוחד והאווירה מקסימה. טלפון 728200.

ערוך ע"י מודפון 03-383838

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

רוצים לקנות

מזגני אויר

וידאו

חיות בית

ציפוי אמבטיות

הודעות לציבור

חימום והסקה

שיעור

אמנות

מטבעות זהב

קופות ומשקלים

גרפולוגיה

שידוכים

קבלת מודעות
ללוח ה"עיר"
לא מכרת – לא שילמת
"רשפים"
טל 611389, 611623
מכבדים ויזה
ישראכרט ודיינרס

בת זוג

הכרויות

חוגים

חוגים בטבע
בחולון
ע"י מורה מנוסה
לילדי כיתות ד'-ט'
03-886432
לא בשבת

בן זוג

קח תן
חצי חינם

דירות למכירה

ביה קולקטיבית

ביקוש דירות

קח

הדפסות טובה

דמ"פ

מכונות כביסה

וילות ובתים

תנורי אפיה

מחפש עובדים?

פרסם את מודעת הדרושים שלך דרך מודעפון ...

1. מגון ראשוני ללא תשלום.
2. בחינה פסיכוטכנית מלאה + ראיון אישי עם פסיכולוג.
3. חוות דעת פסיכולוגית על מי מבצעי הבחינות הראשון האישי.

פרסם באמצעות
מודעפון
38 38 38
בעיתוני
הלוח הארצי
ותקבל 50% הנחה

מכונות כתיבה

מכונות תפירה

מקררים

מדיחי כלים

תן

סירות

אבדה

הלוח הארצי
הלוח הבטוח
חיפה והצפון

5 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

4—4.5 חדרים

קריות

וילות ובתים

דירות בשכ"ח

5 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

4—4.5 חדרים

גליל

דירות בשכ"ח

נצרת

דירות בשכ"ח

וילות ובתים

עסקים

חנויות ועסקים

מחסנים

מגרשים

משרדים

אסטרולוגיה

שיפוצים

קח מחשב מתנה ועשה חשבון פשוט

שווה לעשות מנוי להארץ עכשיו.

הארץ

עיתון לאנשים חושבים

טלפון עכשיו: 03-5121340

הלוח הארצי — הארץ חדשות

המשך חיפה

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

מרצדס

[illegible]

סאאב

[illegible]

אוסטין

[illegible]

מחשבים

[illegible]

טלוויזיות

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

תנורי אפיה

[illegible]

מקרר

[illegible]

מכונות כביסה

[illegible]

אופל

[illegible]

סובארו

[illegible]

אינוצנטי

[illegible]

יד שניה

[illegible]

עוזרות ומטפלות

[illegible]

כלי נשק

[illegible]

תכשיטים

[illegible]

עתיקות

[illegible]

חיות בית

[illegible]

מכירות

[illegible]

מכוניות

אלפא רומאו

[illegible]

אמריקאיות

[illegible]

דופין

[illegible]

הילמן

[illegible]

הונדה

[illegible]

לארק

[illegible]

לנציה

[illegible]

מוריס

[illegible]

מיני מינור

[illegible]

אאודי

[illegible]

אוטוביאנקי

[illegible]

חוגים

[illegible]

תיקוני מלוויזיה

[illegible]

קורסים

[illegible]

סידורי נשים

[illegible]

סיטרואן

[illegible]

סימקה קרייזלר

[illegible]

פולקסווגן

[illegible]

פורד

[illegible]

טויוטה

[illegible]

סוזוקי

[illegible]

סיאט

[illegible]

מחירון המכוניות בעריכת מגזין אוטו

דגם	86 מחיר שוק	86 מחיר מומלץ	85 מחיר שוק	85 מחיר מומלץ	84 מחיר שוק	84 מחיר מומלץ	83 מחיר שוק	83 מחיר מומלץ	82 מחיר שוק	82 מחיר מומלץ	81 מחיר שוק	81 מחיר מומלץ	80 מחיר שוק	80 מחיר מומלץ	79 מחיר שוק	79 מחיר מומלץ
קטנות																
אוטוביאנקי	15	17	12	12.7	10.2	11.5	9.6	10.2	8.4	9.2	7.3	8.3	6.5	7.5	5.8	6.5
מיני מיינור	16	15	14.3	19.5	12.5	12	10.5	11	8.5	10	8.6	8.7	7.3	8	6	7.2
פולקסווגן פולו	21	22	19	19	16.5	17.2	15.1	15.7	13.1	13.6	11.5	10.9	9.5	9.5	8	8.4
פורד פיאסטה	16.5	19	15	16.8	14	14.8	11.8	13	10.5	11.3	9.7	10.2	8.5	8.9	7.5	7.6
פיאט 127	–	–	13	14	12	12.6	11	11	10	10	8.5	9	7.5	8.1	6.5	6.8
פיאט פנדה	–	–	–	–	10	13	9	11.5	8.3	10.1	–	–	–	–	–	–
פיאט אונו 55	17.5	20.1	15.5	18.1	14	16.2	12.5	14.5	–	–	–	–	–	–	–	–
פיאט אונו 70	19.8	21	17.5	18.7	15	17.2	13.6	15.5	–	–	–	–	–	–	–	–
פיז'ו 104	–	–	–	–	13.5	14	12	12.6	10.5	11.4	9	9.7	7.5	8.7	6	7.4
פיז'ו 205 1.1	19.5	22	19	19	17.5	17.5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 4	–	–	13	14	11	12.6	10	10.7	9	9.1	8	7.7	6.8	6.6	6	5.9
רנו 5 1.1	17.5	21	15.2	16.8	12.8	15.1	11.5	13.4	10.5	11.4	9.6	10.2	8	9.2	7.5	7.8
קומפקטיות																
אופל קדט 1.3	24	28	22	25.5	19	20	17	18	15.5	15.5	12	13.5	11	12	8	7
אלפאסוד 1.2	–	–	–	–	–	–	13.5	16.5	11.5	15	9	13.5	7.5	12	6.5	9.5
סיאט רונדה 1.2	16.5	17.5	15.5	14.5	14	11	12.5	9	–	–	–	–	–	–	–	–
סיטרואן דיאן	15	17	13.5	15	12	13	11	11.5	9.5	10.5	7	9	6	7.5	3.5	6
סיטרואן GSA	–	–	19	20	17.5	18	15.5	16	12.5	14	10.5	12.5	7.5	10.5	6.5	9
סימקה 1100	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	8	7	6.5	5.5	4.5	4.5
פולקסווגן חיפושית	–	–	20.5	18	19	16	16.5	13.5	15	11.5	13	10	11.5	9	10	8
פולקסווגן גולף 1.3	24.5	30	21.5	28	20.5	23	18.5	18.5	17.5	16	15.5	16	13.6	13.5	11.5	12
פולקסווגן גולף 1.6	34.5	36	29	31.5	26	27.5	25	22	20	19	16.5	17	15.6	15	14	13.6
פורד אסקורט 1.3	19	19	17.5	17	18.5	20	16.5	17	15.5	14.5	14.5	12.5	9	8.5	8	7
פיאט 128	–	–	–	–	–	–	–	–	9	11	8	9.5	7	8.5	6	7.6
פיאט 124	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	8.5	9.3	6.5	8.3	5.6	7.3
רנו 12 1.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9.5	10	8.5	9
רנו 14	–	–	–	–	–	–	14	16	11.5	13.5	9.6	11.5	7.6	10	6.5	9
רנו 11 1.1	18.5	20	17	17	14.5	14.5	12.5	12	–	–	–	–	–	–	–	–
משפחתיות																
אודי 80 1.3	29	29	26	25.5	22.5	22.5	21.5	20	18	18	16	16	12	14.5	10.5	13
אודי 80 1.6	38	34	33	29.5	29	28	25	23	20.5	20.5	18.5	18.5	14.6	16.5	12	15
אופל אסקונה 1.3S	27	29	25	25	22.5	22	21	19	19.5	16.5	–	–	–	–	–	–
אופל אסקונה 1.6	36	33	32.5	28	28	24.5	24	21.5	22	18.5	18	11	15.5	10	12	8.5
ב.מ.וו 316	41.5	42	40	36	36.5	33	32.5	30.5	23.5	23	21	20.5	17.5	18.5	15	16
ב.מ.וו 318i	49	52	46	45	42	40	37	34	26	25	23.6	21.5	21	19	17.5	16.5
דייהטסו שארמאנט 1.3	20.5	20	18	17.5	16	15	14.5	12.5	12.5	11	–	–	–	–	–	–
סובארו 1.3 (1.4)	23.5	22.5	21	20	17	16	15.5	14	14	12	13	10	11.5	9	8.5	7.5
סובארו 1.6	26.5	25	24	22	21.5	17.5	19	15.5	16	13.5	14	11	12	10	10.5	8
סיטרואן BX16	33.5	30	30	28	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פולקסווגן ג'טה 1.3	26	30	23.5	26	20.5	23	18	18.5	16	16	14	15	12	13.5	–	–
פולקסווגן פאסאט 1.6	33.5	33	29.5	28.6	26.5	24.5	22.5	21.5	19.5	18.5	17	17.	14.5	15.5	11	14
פורד קורטינה	–	–	–	–	–	–	–	–	16	11.5	14	10.5	12	9.5	9.5	8.7
פורד סיירה 1.6	28	27.5	25	24	24	21	22	18	–	–	–	–	–	–	–	–
פורד סיירה 1.8	37	40	34	35	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פיאט 131 1.3	–	–	–	–	16	19	14.5	15.5	12.5	13	11	11.5	9.5	10.5	7.5	9
פיז'ו 305 1.3	24	26	21.5	22.5	17.6	19.5	14.5	16.5	13	14	11.5	12.5	10	11	8.6	10
פיז'ו 305 1.6	32	33	29.5	29	27.5	25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 9 1.1	17.5	18	15.5	15	14.5	12.5	12.5	10	11	8.5	–	–	–	–	–	–
רנו 9 1.4	25	21	23.5	17.5	19.5	14.5	16.5	13	14	11.5	–	–	–	–	–	–
רנו 16 TX	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9	12	7.6	10.5
רנו 18 1.4	–	–	–	–	21.5	16	16.5	14	13	12.5	10.5	10.5	9	9	8	8
רנו 18 1.6	–	–	26.5	23	22	19	18.5	16	14.5	14	12	11.5	11	10.5	9	9
סאלון																
אודי 100 1.6	–	–	–	–	–	–	–	–	18.5	15.5	16.5	13.5	14	12	11	10.5
אודי 100 1.8	50	58	49	52	42.5	47	36.5	40	–	–	–	–	–	–	–	–
ב.מ.וו 518	48.5	51	43	44	41	38	35.5	30	30	25	26.5	19.6	21	17	18	14.5
ב.מ.וו 728i	105	120	90	100	80.8	85	60.3	70	48.1	60	42.6	48	37	38	28	30
וולבו 240 1.8	43	40	37	35	32.5	29.5	27.5	26	24.5	22.5	22	19	19	16	17	14
וולבו 240 2.0	54.5	60	50.5	55	45	49	37	40	31	34	27	30	23	25	20	22
וולבו 760	105	116	90	93	75	78	62	64	–	–	–	–	–	–	–	–
מרצדס 190E	100	95	90	80	80	68	65	58	–	–	–	–	–	–	–	–
מרצדס 200	104	100	94	85	80	67	64	58	49	45	39	38	37	33	32	28
מרצדס 280S	145	150	132	125	124	105	109	90	100	77	78	58	66	50	57	41
פיאט 132	–	–	–	–	26	20	23	17	18.5	14	14.5	12	9.5	10	8.5	8
פיז'ו 504 1.8	37	33	36	27	30.5	22.5	25.5	19	22.5	17	19	14	15.6	12	12	10.5
פיז'ו 505 1.8	38.5	42.5	38	36	33.5	29	28	24.5	23.5	21	20	18	17	13	–	–

"מחיר השוק" משקף את המחירים בשוק המכוניות

"המחיר המומלץ" הוא המחיר המומלץ ע"י מומחי "אוטו" עפ"י קריטריונים של איכות, טיב ואמינות הרכב

שינוי המוסרי על מחירי המכוניות החדשות ביטל עיוות שהתבטא בפער מחיר מלאכותי בין מכוניות 1300 ל־1600 סמ"ק. אין כל סיבה או טעם בכך שעיוות זה יוטבע בשוק המשומשות. החל מהחודש, "מתיישר" שוק זה בהתאם ובמקביל לשוק המכוניות החדשות. עיקר השינוי במחירי המכוניות החדשות מתבטא בהוזלת המכוניות בעלות מנוע 1302 עד 1600 סמ"ק. כתוצאה מכך, יורד בהקבלה גם ערכן של מכוניות אלו בשוק המשומשות. במחירי מכוניות ה־1300 חייתה, בדרך כלל, התייקרות שולית. בשוק המשומשות התייקרות זו מתקזזת על־ידי החיצע המוגבר שיוזרם למכוניות אלו בשוק. מחירן של מכוניות אלו (קומפקטיות ומשפחתיות בנפח 1300), נשאר לכן יציב עם נטייה קלה כלפי מטה. במכוניות הקטנות בנפח 1000 עד 1300 סמ"ק אין סיבה שיחול שינוי כלשהו. המכוניות החדשות מתוצרת יפן וספרד התייקרו מאוד בהשוואה לאחרות. אין כל סיבה שהתייקרות זאת, שהסיבות לה טכניות ולא איכותיות, תתבטא גם לגבי מכוניות משומשות מאותו סוג. לעומת זאת, מכוניות אחרות שדגמי ה־1300 שלהן היו נחותים משמעותית מהדגמים בעלי המנועים הגדולים יותר. יוזלו משמעותית. במחירי השוק המבטאים את מחירוני השמאים. ישנם החודש עיוותים הגדולים אפילו יותר מהעיוותים שאיפיינו אותם בעבר.

صكذا من الأمل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

דרוש
איש מכירות לציוד תעשייתי
בעל רקע טכני, ידיעת אנגלית מושלמת בעל רכב
תנאים טובים
לפנות בכתב, ת.ד. 319 חולון

מבוקש עו"ד בעל כשנה ניסיון
בשטח האזרחי — נזיקין — מסחרי
נא לפנות טלפונית (אחה"צ)
663513 ,643203

לקופ"ח מאוחדת דרושים:
רוקחים/ות
לאזור תל־אביב ומרכז הארץ
★ בעלי ניסיון
המעוניינים יפנו לכח־אדם
רח' ארלוזורוב 100, ת"א
או לטל: 03-233251

התזמורת הפילהרמונית הישראלית 50
דרושים
לעונת 1987/88
חנגנים הבאים:
★ כנר ראשי ★ כנרים מן השורה
★ נגן קונטרבס ★ נגן ראשון בבסון
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב עד 18.2.87,
בצרוף קורות חיים וניסיון מקצועי אל ת.ד
11292 תל־אביב 61112

כרסומטל בע"מ
דרוש:
כרסם
עצמאי בעבודה נסיון
עדיף C.N.C
04-724906 726421

דרוש/ה
פקיד/ה
ידע כללי בהנה"ח
04-531171

דרושה
מזכירה למנכ"ל
ידיעת עברית אנגלית על בוריין כולל הדפסה
להתקשר למירון ביום א' 04-740656

דרוש/ה
ספרן/ית
עם תעודה
היקף המשרה 1/3
נא לפנות למחלקה לחינוך ותרבות
ע.ק.מוצקין 04-709709, 04-706435

למגדלי חיים התיכון בת"ים
דרושה
עוזרת למנהל משק
רצוי בוגרת תדמור
תנאים טובים למתאימה
לפנות לרונה בן אהרון
03-580161
בין השעות 13.00-15.00

למוסד ולדים אהבה בקריית ביאליק
דרושה
מנהלת מחסן
לחצי משרה
לניהול מחסן בגדים של המוסד
לפרטים:
04-740296

למלון נוף בחיפה
דרושים
* **פקיד קבלה לילה**
* **קצין בטחון**
* **"בלבוי"**
לפנות לגב' ברטה
בשעות 15.00-08.00
04-388731

דרושה
מזכירה בכירה
מעל גיל 30
ניסיון מוכח,
הדפסה טובה
למשרה מלאה
(כולל יום ו')
לב הכרמל
המרכז לרפואה מונעת
רח' בזל 46, ככר המדינה תל־אביב
טל. 03-260530 ;254530

לחברה ארצית
דרוש:
מקדם מכירות
לציוד חשמל לתעשיה
· הכישורים:
· המדסאי/מהנדס חשמל
· בעל נסיון בשיווק
מגורים באזור חיפה
לפנות: 211321 04-225226

משרד העבודה והרווחה
דרושים
קציני מבחן למבוגרים באזור באר־שבע
מועמדים עובדים סוציאליים ובעלי
השכלה אקדמאית במדעי ההתנהגות
יפנו: לטל. 057-34826
או בכתב לת.ד. 5863 באר־שבע. 84175

ליובל הנדסה בע"מ דרוש
מנה"ח סוג 3, רצוי בענף הבנין,
נסיון מוכח הכרחי.
נא להתקשר ביום א' וב'
רק מ' 16.00-18.00, 04-644311 04-670292

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרוש
מהנדס פרויקטים
הכישורים הדרושים
• בוגר הנדסת מכונות
• ידע ונסיון של 3-5 שנים בניהול ומעקב אחר פרויקטים בתעשייה.
• ידיעת השפות עברית ואנגלית.
• גיל 25 עד 35
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד
בצרוף קורות חיים נסיון קודם וממליצים
לת.ד. 1416 חיפה ולציין מהנדס פרויקטים

לחברה וותיקה לעיבוד נתונים
דרוש/ה
מנה"ח ראשי/ת
על המועמד לזהות בעל ניסיון רב:
· בקשרים עם לקוחות, ספקים, בנקים וכו'
· במערכות שכר
· במערכת חשבונאות אינטרקטיבית
נא לפנות לת"ד 1334 ת"א 61013
עבור "א-0206"

להברה מסחרית ותיקה דרושה
מזכירה בעלת ניסיון בהדפסה
בעלת ניסיון בהדפסה עברית/אנגלית
ובהפעלת טלקס ● לפנות בכתב עם פירוט
הניסיון בעבודה לת.ד. 36734 ת"א 61367

דרוש/ה
מעצב/ת אופנה — תדמיתן/ית
צעיר/ה בעל/ת מעוף
בוגר/ת שנקר
לפנות בכתב — יד בציחוף קורות חיים
לת.ד. 2391/5 ירושלים

לחברה תעשייתית בחיפה
דרוש/ה
מנהל(ת) חשבונות עצמאי(ת)
במשרה מלאה
הכישורים הדרושים:
· סוג ד'
· 5 שנות נסיון
· הכרת המחשב והשפה האנגלית — הכרחיים.
קורות חיים בכתב יד נא להפנות לת.ד. 4353
חיפה עבור מספר 2232 (מיקוד 31040)

למשפחה יהודית באוסטריה
דרושה
אומנת (AU-PAIR)
★ רצוי חוברת גרמנית ★ השכלה אקדמאית
מלאה או חלקית - יתרון ★ גישה לטיפול
בילדים ★ יציאה לשנה עד שנתיים ★ תנאים
טובים ★ אפשרות לשילוב לימודים
המתאימות יפנו בכתב יד וצרפו קורות חיים
וטלפון לתקשורת, לת.ד. 346 הרצליה ב' 46586

דרושה
מזכירה לניהול משרד
כולל הדפסה וידע בהנה"ש
עבודה מפוצלת ● תנאי שכר טובים
055-21197 רמי

למפעל בטחוני באיזור חיפה
דרוש/ה
בוגר/ת מדעי תעשייה וניהול
במגמת מערכות מידע
רצוי בעלי נסיון קודם בניתוח מערכות
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב
לד.צ 02639 ולצרף תעודות המעידות
על השכלה ואישורים על נסיון קודם

פקידה
בעלת רשיון מורשה לסוכנות נסיעות
נסיון עבודה במשרד נסיעות הכרחי
ליום עבודה מלא
סופרג'ט טורס, רח' שמאי 17, ירושלים

למפעל תעשייתי בחיפה
דרושה
מנהלת חשבונות ראשית
מנוסה ועצמאית
הכרחי נסיון בניהול חשבונות
רצוות עובדים במשרד
לפנות טלפונית
04-666631, 04-664045, 04-660015

לבי"ס אורט להכשרה טכנולוגית
דרוש
★ **מורה יועץ/ת**
★ **עובד סוציאלי**
בעלי נסיון וכישורים מתאימים
העבודה לחצי משרה
פרטים טל 051-26186, 051-27726

לבית הבראה
יערות הכרמל - חיפה
דרוש/ה
פקיד/ת קבלה
רצוי ידע במחשבים
המתאימים יתקשרו: 04-229144
בין השעות 9.00-15.00 מיום ראשון

לחברת קוסמטיקה בין־לאומית
דרושים/ות
מנהלים/ות אזור עצמאיים/יות
באזור: כפר־סבא ● רעננה ● גבעתיים ● רמת־גן
★ כושר שיכנוע וניהול משא ומתן.
★ ניסיון במכירות.
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים
לת.ד. 3195 ת"א מיקוד 61031

למדריך "תרבות - דיור"
דרושים
נציגי מכירות
* יתרון לבעלי רכב.
* נסיון במכירות - רצוי בפירסום.
* המוכנים להתאמץ ולהרוויח הרבה.
פנה בשעות הערב לאלי טל: 04-976978

למפעל הנדסת דפוס בעפולה
דרושים
□ **חרטים**
□ **כרסמים**
□ **חשמלאי תעשייה**
מתלמדים ובעלי ניסיון
לפנות למנהל כח אדם 065-91054, 065-94977

לחברתנו באשדוד
דרושים
מסגרים
לפרטים לפנות לדוד:
055-25304 ;055-33277

לחברה גדולה בת"א
דרוש
מנהל חשבונות מנוסה עם ידע בהפעלת מחשב
נא לפנות בכתב־יד ולציין על המעטפה
עבור חברה גדולה
ת.ד. 20456 ת"א
מיקוד 61204

לבית דפוס גדול בחיפה
דרושה:
כתבנות קלדנות
למערכת סדר צלם משוכללת אפשרות
השתלמות במקום תנאים טובים
ידיעת השפה האנגלית — יתרון
לפנות בכתב לת.ד. 5395 חיפה
או טל' 389704 לאחר 8.00 בערב

דגאל לסניפנו בירושלים
דרושים
★ **איש מכירות**
בעל נסיון רב במכירת מוצרי
תקשורת מתוחכמים.
תנאים טובים + עמלה גבוהה.
★ **מקדמת מכירות**
למוצר חדש לרכב.
שכר יסוד + עמלה
ירושלים רח' בן יהודה 7
טל' 242801, 02-222177

לחברת המרוקים
דרושות
דיילות מכירה
בעלות נסיון
לקביעת ראיון נא להתקשר 03-9233273

חוקר 99
דרושים
אנשי מכירות
תושבי חיפה והסביבה
□ נמרצים ובעלי כושר שכנוע.
□ מעל גיל 25.
□ בעלי רכב
משכורת + עמלות גבוהות למתאימים
לפנות לטל' 674814, 04-674457 לברוך מרקו

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרושים:
1. מנהל חשבונות ראשי —
רצוי נסיון במפעל מתכת. ידע על מחשב
2. פקיד רישום / מחסנאי —
אחראי לפעולות הרישום
ותנועות המלאי במפעל
המתאימים יפנו לת.ד. 700 ק. מוצקין
ולציין את המשרה הרצויה

כאן דרום — הלוח הארצי — אזור הדרום

דירות למכירה

נ.ס.או.
סאאב
סובארו
סוזוקי
סיאט
סיטרואן
פולקסוואגן
פורד
פיאט
פיז'ו
קיטן
רנו
מסחריות
אופנועים

4 חדרים ויותר
3.5 — 3 חדרים
2.5 — 2 חדרים
1.5 — 1 חדרים
שכ"ח
מכוניות
אוסטין
אופל

הצעות עבודה
אולמות
חנויות
חקלאות
שידוכים
מציעים למכירה
מקררים
שירותים
שעונים
ביקוש עבודה
עסקים

המשך חיפה
רנו
מונדיס
מסחריות
קרוונים
אופנועים
ביקוש רכב
יבוא אישי
פיאט
פיז'ו
קיטן

[illegible: dense small-print classified listings]

עבודה במלונות תמצא!
בריכוז המלונות בין מודעות המילים....

לעיתון "חדשות"
דרושים
רוכשי מודעות מעולים
בעלי נסיון בלבד
★ עמלות גבוהות
★ תמריצים + בונוסים
★ אתגר
★ אווירה נעימה
לפנות לטלמור 332936
336702-6

לעיתון עירים בראשל"צ
דרוש/ה
משכתב/ת
למשרה זמנית
לפרטים טלפון 993431 ליואב

דרושה
פקידה
★ לשעות אחה"צ 16.00-20.00
★ 4-5 פעמים בשבוע
לפנות בין השעות 10.00-16.00
לטל. 5121340

לעיתון "חדשות"
דרוש
ביצועיסט מעולה
לעבודה במוסף
העבודה בימים א, ב, ג
במשמרות ארוכות, נא לפנות בכתב
עם פירוט ניסיון קודם
לת.ד. 9350 ת"א
עבור נורית

לעיתון כאן דרום דרושים
סוכני מכירות מעולים
לאזור אשדוד - אשקלון
תנאי שכר מעולים + יעוד + אחזקת רכב
055-21414 - 22080 - 21935

לעיתון כאן דרום
דרושים
כתבי ספורט
באזורים: שדרות, קרית־גת, אשדוד
נא לכתוב לת.ד. 6583 אשדוד

דרושים/ות
עובדי ניקיון
לבית ספר בת"א
בשעות גמישות
ובתנאים משופרים
03-217233

דרושים
עובדים ללול
מאזור כפר־סבא
052-31694
לצלצל מ-17.00

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

דרושה
כתבנית
למשרד שמאים
(משרה מלאה)
לפרטים נא לפנות טלפון
065-77173,
065-78519

קונטל
דרוש
חרט כרסם
טל: 03-9644062
03-9640968

לחברה לניירות ערך יעוץ והשקעות
דרוש/ה
יועץ/ת לניהול תיקי השקעות ויעוץ פיננסי ללקוחות
מבוקשות פניות מבעלי נסיון ורקע מתאים,
בעלי קשרים רחבים, והמלצות טובות
נא לפנות בכתב יד בציון הפרטים הרלבנטיים
לת.ד. 4868 חיפה מיקוד 31048, עבור משרה 677

לחברה המובילה בתקשורת בירושלים
דרושים
• אנשי/ות מכירה עם נסיון קודם עד גיל 32, רכב חובה.
• מקדמות מכירה
• טכנאי שרות
• טכנאי התקנות
א.ר. מערכות תקשורת
שמאי 8 טלפון 248768 ירושלים

למפעל בנצרת עילית
דרושה
מפעילה / קלדנית
למחשב I.B.M
בעלת נסיון
טל' 065-71633

דרוש
מנהל עבודה וייצור
למפעל למוצרי־בטון
נא לפרט נסיון קודם
וממליצים ת.ד 10247
מפרץ חיפה

דרושה
סוכן/ת נסיעות
* נסיון
* למשרה מלאה
מפוצלת
טלפון בערב 923321
04-924361

למפעל רהיטי משרד
דרושים.
* **נגרים**
* **עובדים לקו ייצור רציף**
(בעל רקע טכני)
04-710969

הלוח הארצי הארץ חדשות

לחברה מסחרית מבוססת
דרושים/ות לאזור המרכז והצפון

*** חשב ומנהל כספים**
בעל ידע ונסיון של 5־3 שנים,
להקמת מערך כספים מוביל בצפון ובמרכז.

*** מזכירה בכירה**
בעלת ידע וניסיון רב במפעלים
בינוניים. בעלת יכולת לעבודה עצמאית.
מקום העבודה-ת״א.
תנאים טובים למתאימים.
בפרטים לפנות בכתב יד לת.ד 4353,
חיפה. מיקוד 31040 עבור 1000
סודיות מובטחת

שופר-סל
לסניף נווה פינת שד׳ הרצוג
דרושות קופאיות
אין צורך בניסיון קודם - הכשרה תינתן במקום. העבודה במשמרות בוקר ואחה״צ לסירוגין.
המעוניינות מתבקשות לפנות למנהל הסניף במקום.

האוניברסיטה הפתוחה
דרושים
מנחים
בקורסים הבאים:
דרכים בכימיה
במכללה אחוה
הכישורים הדרושים: תואר שני בכימיה (או לקראת סיומו) וניסיון בהוראה. נא לפנות לנירה טל: 03־422671
פסיכולוגיה בחינוך
במעלות ובערד
הכישורים הדרושים: תואר שני (או לקראת סיומו) בפסיכולוגיה חינוכית. רצוי ניסיון בהוראה. נא לפנות לציפי טל: 03־422679
תאור התפקיד: מפגשים עם סטודנטים, בדיקת עבודות והנחיה אישית

לקפה עטרה ירושלים
דרושים
1. מנהל משמרת יום, משרה מלאה
2. מנהל משמרת ערב, 3 פעמים בשבוע
נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים:
רחוב בן־יהודה 7, ירושלים

לחברת הדלק הישראלית בע״מ
מחוז חיפה דרוש
מהנדס
תאור התפקיד:
- יעוץ ללקוחות בנושא דלקים ושמנים
- כולל פתרונות הנדסיים.
- יעוץ הנדסי הקשור לפעולות החברה במחוז חיפה
דרישות התפקיד:
- בעל תעודת B.S.C בהנדסת מכונות או בהנדסה כימית.
- תינתן עדיפות לבעלי תואר שני במינהל עסקים או לבעלי ניסיון מוכח בתחום השיווק.
- כושר הבעה בכתב ובע״פ.
- רשיון נהיגה.
- ידיעת השפה האנגלית (שפה נוספת - יתרון).
- בעל ניסיון בעבודה בתחום הנדסי/שיווק של שנתיים לפחות.
יש לפנות בכתב־יד לפה״ל המנגנון, חברת ״דלק״, ת.ד. 50250 ת״א 61500 עבור מהנדס.

לסוכנות ביטוח מצליחה דרושות
מקדמות מכירה
בעלות מרץ רב והופעה נאה; התמדה ויכולת טובה ביחסי אנוש; הדרכה יסודית תינתן למתאימות לאחר מיון קפדני טלפון: 03־653414

לרהיטי ברג ברעננה
דרושות
קלדניות
למשרה מלאה
למחלקת מכירות
דרישות: דייקנות בעבודה
★ כושר ריכוז גבוה
★ יכולת עבודה בצוות
תנאים סוציאליים מלאים
5 ימי עבודה בשבוע
על המעונינות לפנות מיום ראשון בין השעות 09.00-13.00 לטלפון 052־449696 מחלקת כח אדם

ל־O.R.S חיפה
דרוש/ה
מהנדס/הנדסאי מכונות
לפיתוח מערכת במשלבת אלמנטים של מערכת עדינה בתחום האלקטרואופטיקה לחוזה ארוך
04־671937 ת.ד. 5346

דגאל
לסניפנו בירושלים
דרושות
לעבודות מזדמנות לפי שעות
★ כתבניות עברית ו/או אנגלית
★ מעבדות תמלילים
★ מזכירות עברית/אנגלית
★ קצרניות
ירושלים רח׳ בן יהודה 7
טל׳ 242801, 02־222177

לקו־אופ רשת הרבוע הכחול
דרושים
א. מהנדס/הנדסאי מיזוג אויר וקירור עם נסיון בטיפול במערכות מרכזיות.
ב. חשמלאי מוסמך להפעיל גנרטור עם רשיון נהיגה ג׳.
ג. חשמלאים מוסמכים.
ד. טכנאים לטיפול במערכות מיזוג אויר מרכזיות.
ה. טכנאים לטיפול במערכות קירור מרכזיות.
ו. עובד מחסן (אפשרי מתלמד).
תנאי עבודה טובים
המעוניינים יפנו לבית התפעול של הרשת ברח׳ הקישור 4 אזור התעשיה חולון. לקבלת פרטים וקביעת ראיון נא לפנות לטלפון 03־5560722 ־3־4 לאוריס
הצטרף אלינו טוב לעבוד בקו־אופ
קו אופ
רשת הריבוע הכחול

נלית בע״מ
תעשיות ניילון ופוליאסטר
מהנדס
מכונות/כימיה
לענף הכימיה
התפקיד כולל:
★ הנדסת תחזוקה ושפור ציוד ומערכות קיימות.
★ תכנון ויישום מערכות ציוד חדשניות.
דרישות התפקיד:
★ נסיון בתחזוקת מתקנים כימיים.
★ נסיון במערכות ממוחשבות - יתרון.
★ ידיעת אנגלית
המודעה מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם.
ת.ד. 278 מגדל העמק 10500
סודיות מובטחת.

למפעל תעשייתי באזור נצרת
דרוש/ה
בוגר/ת בכלכלה
לנושאי אשראי לקוחות, תקציב ובקרה
כישורים נדרשים:
★ נסיון במפעל תעשייתי ובמערכות ממוחשבות
★ שליטה באנגלית
לפנות בכתב־יד והפרטים מלאים לת.ד. 4496 חיפה 31044 בציון המספר 15 על גבי המעטפה

תיא תמרוקי ישראל בע״מ
לחברת תיא תמרוקי ישראל בע״מ
דרושים:
★ מזכירת מנכ״ל
- הדפסה עברית / אנגלית
- עצמאית בעבודה ובעלת ניסיון.
★ פקידת קבלה
- להפעלת מרכזיה
וניסיון בהדפסה - חובה!
מקום העבודה: אזור התעשיה רעננה
משרה מלאה. נא להתקשר 052־21153

רשות הגנים הלאומיים
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
בכיר/ה
הכישורים הדרושים:
סוג 3 או מדופלם. ניסיון בהנה״ח ממוחשבת ובעריכת תקציבים.
מקום העבודה בתל־אביב
נא לפנות בכתב (בציון מס. טלפון) עם פירוט קורות חיים ומקומות עבודה קודמים לת.ד. 7028 הקריה, תל־אביב 61070, עד לתאריך 6.2.87.

לחברת רים בירושלים
דרושה
מזכירה מעולה
★ בוגרת תיכון – השכלה אקדמאית – יתרון
★ שנתיים נסיון במזכירות
★ הדפסה עברית הכרחית
ידע במעבד תמלילים יתרון
העבודה במשרה מלאה 5 ימים בשבוע
לפנות: 02־521111 (אילנה) מיום א׳
הוזרים
השלובה הרהיטים הגדולה בישראל

רים תעשיות מזרונים
יקפוס מקומון בריסון!!
למפעלנו בבת–ים
דרוש
עובד אחזקה בכיר
★ בוגר בי״ס מקצועי (מכניקה/מכונות)
★ נסיון קודם באחזקת מכונות בתעשייה
5 ימי עבודה בשבוע!
לפנות: 5514450–03 (משה נצר) מיום א׳

לחברה מסחרית
בענף העתונות והפרסום
דרושים
נמרים/ות
★ בעלי/ות כושר שכנוע.
★ בעלי/ות הופעה נאה.
★ דינמיות ושאפתנות – יתרון!!
לאזורים: ת״א, ראשל״צ והסביבה
אשדוד, אשקלון והסביבה
להתקשר החל מיום א׳ לברק/רונן
טל׳ 03־371261

ל״הזרע״ - מכון חיפה
דרוש/ה
אחראי על מערך אחסון וניקוי זרעי פלחה
כשורים: כושר ארגון וניהול, השכלה תיכונית, השכלה נוספת - יתרון.
לפנות בכתב ל״הזרע״ ת.ד. 1565 חיפה
לידי חיים מנן

להב׳ מזון ידועה
דרושים
למשרד השיווק בחיפה
★ נהגי חלוקה
בעלי רשיון גימל
וניסיון בחלוקת מזון
★ מחסנאים
אחרי שירות צבאי.
רצוי בעלי ניסיון על מלגזה.
ובעל רשיון גימל
נא לפנות בכתב־יד, בצירוף קורות חיים
לת.ד. 287, חיפה, 31002 ליעל

ארדט חברה לביטוח בע״מ
לקורס לביטוח חיים
והגנה סוציאלית בחברה מצליחה
דרושים:
אנשים וצעירים השואפים
לעצמאות כלכלית והכנסה גבוהה.
באם הנך:
★ בוגר/ת 12 שנות לימוד לפחות
(השכלה אקדמאית יתרון)
★ בעל/ת זיקה ונסיון במכירות
★ בעל/ת מוטיבציה גבוהה להצלחה
פנו אלינו לראיון למחלקת ביטוח חיים
טל׳ 221476, 02־249585
למתאימים יערכו מבחני מיון

לחברת בניה בירושלים
דרושה
פקידה/מזכירה
בעלת כושר הבעה בכתב ובע״פ
ונסיון בהדפסה ובניהול תיקיה
(רצוי ידע במעבד תמלילים)
למתאימה – 855482, 856664, ישראל

רשת עמל
בי״ס תיכון עירוני מקיף יש עמל ע״ש לוין, דיזינגוף
רח׳ בני אפרים 226 נווה אביב, תל־אביב
דרוש/ה למגמת הדפוס
צלם/ת בעל/ת ניסיון לחצי משרה
(רצוי הבנה במונטז׳)
לפנות למנהל מגמת הדפוס בני שדה
בוקר טל: 03־477237, ערב טל: 03־267774

לאינטר אלקטריק
דרושים בנצרת ובחיפה
*** חשמלאים מוסמכים**
*** חשמלאים עוזרים**
בעלי ניסיון קודם
טל׳ 065־74437

* מזכירה בכירה
בעלת ידע בהדפסה
עברית/אנגלית
מקום מגורים נצרת עילית
לפנות בכתב יד לת.ד. 609 נצרת עילית

לסטודיו לגרפיקה של
קונצרן תעשייתי גדול
באיזור גוש-דן
דרוש/ה
גרפיקאי/ת
★ בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בעיצוב וביצוע
★ בעל/ת חוש יצירה ודמיון
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ולציין נסיון קודם ושכר מבוקש לת.ד. 2651 תל-אביב 61026.
- סודיות מובטחת -

לצוות העוסק בפיתוח תהליך חדשני
דרוש
מהנדס כימאי
הכישורים:
★ ניסיון בתעשיה ובמיוחד בהקמה ובהרצה של מפעל חדש.
★ לפחות 5 שנות ניסיון.
נא לפנות בכתב־יד ובצרוף קורות חיים
לת.ד. 50406 ת״א 61500

אדם
מכון אדם לאיבחון ויעוץ במשאבי אנוש
האם את יודעת למכור?
האם את אוהבת יחסי ציבור?
לחברת יבוא בתחום התקשורת
דרושה
אשת מכירות
התפקיד: מכירות לחנויות וסיטונאים של מוצרים חדשניים ובלעדיים
תנאים טובים ועמלות למועמדת בעלת יכולת מכירה ודשיון נהיגה
מקום העבודה: תל־אביב
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לטכון אדם רח׳ פינסקר 12 ת״א 63421

מודיעין אזרחי בע״מ
סניף חיפה והצפון
מאבטחים
למתקן בטחוני באיזור חיפה
הכשורים:
* יוצאי יחידות שדה
* גיל עד 35
* פרופיל 72 ומעלה
תנאי שכר כ־1000 ש״ח לחודש + נסיעות
ראיונות יתקיימו בימים א׳, ב׳, ג׳
בין השעות 10.00 — 14.00
ברחוב אלנבי 22, קומה ב׳ חיפה
נא להצטייד בפנקס מילואים, תעודת שחרור ותעודת זהות

יותר טוב מנפאואר
משרה זו
יכולה להיות שלך!
מזכירת מנכ״ל
עברית/אנגלית
באחד הקונצרנים הגדולים
במשק בעלת ניסיון בלבד
(רצוי ידע בהדפסה)
שעות העבודה בימים: א׳־ה׳
14.00־18.00
ובימי שישי 10.00־14.00
לתקופה ממושכת מאוד,
בפתח־תקוה
בן־יהודה 12, א׳-ה׳, 14:00–08:00
טל: 284128, 03־298877
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה
באר שבע • רחובות

למילן
תעשיות תוכנה (1976) בע״מ
דרושים

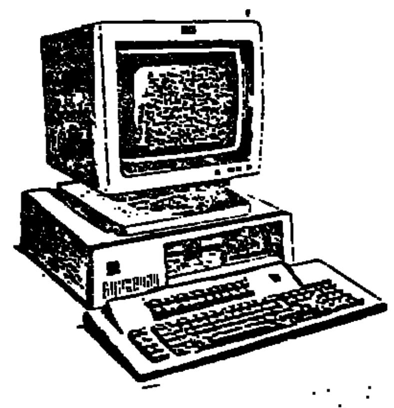

מתכנתים/ות
מתכננים/ות
לעבודות פתוח רבת אתגר
הכשורים הדרושים:
* השכלה אקדמאית
* נסיון בשפת C, כלי תוכנה
* הכרת VAX / V.M.S
המשרה מלאה
אפשרות לבוגרים ללא נסיון
מועמדים מתאימים יפנו מיום א׳
לטלפון 04־520437

שמש
שרותי אבטחה ושמירה
קרל זינגר בע״מ —
העצמאות 60 חיפה טל׳ 642528
לעבודה בטחונית ב־3 משמרות
דרושים
מ א ב ט ח י ם
בנמל חיפה — לעבודה קבועה
* מאזור חיפה והקריות בלבד
• בוגרי צבא/משטרה
• בריאות: פרופיל 72 ומעלה
• בוגרי 10 שנות לימוד לפחות.
• גיל עד 45
תנאים מצויינים למתאים
נא להצטייד בתעודת זהות, פנקס שחרור, פנקס מילואים, 2 תמונות, לפנות במקום.
ועדת קבלה ביום ב׳ 26.1.87
בין השעות 9.00 — 12.00 ביום ג׳ 27.1.87
בין השעות 9.00 — 11.00

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת״ד 92 ים 91920
משרה פניה מס׳ 1/87/12
מקום: מעלה אפרים
מתכנן/ת עצמאי/ת
תאור המשרה:
ריכוז תוכניות משק שנתיות שוטפות עבור הישובים כולל: תוכניות השקעה, תזרים מזומנים, ניתוחים כלכליים (פרוייקטים חקלאיים, תיירותיים ותעשייתיים) ומעקב אחר הביצוע.
הכישורים הדרושים:
1. בוגר/ת הפקולטה לחקלאות במגמה חקלאית ו/או כלכלה ו/או טכנאי/ת חקלאות בעל נסיון של 7 שנים לפחות בעבודות תכנון באופן עצמאי.
2. בעל/ת רשיון נהיגה.
הערה: המועמד/ת שיתקבל/תתקבל יידרש/תידרש לגור במעלה־אפרים או באזור מישובי בקעת־הירדן.
הדרגה המוצעת: 5 — 8 בדירוג המקצועי
התאריך האחרון להגשת הצעות: 6.2.87

למשרד סוכני מכס
דרוש/ה
חשב/ת
בעל/ת נסיון וידע בשילוח בינלאומי
המעוניינים יפנו בכתב יד בלבד
לת.ד. 33698 חיפה.

נציבות שירות המדינה
משרות פנויות בשירות המדינה
היום כ״ו בטבת התשמ״ז 27.1.1987,
פורסמה חוברת מכרזים פומביים (בהיקף מיוחד).
(חוברת מס׳ 4 ממכרז מספר 398 עד מכרז מספר 582).
החוברת כוללת משרות בתחומים הבאים:
רופאים/ות, רוקחים/ות, מרפאים/ות בעיסוק פיזיותרפיסטים/ות, אחים/ות, ביוכימאים/ות, משפטנים/ות, עיתונאים/ות, עובדים סוציאליים/ות, אקדמאים/ות במדעי החברה והרוח, מינהל ואמרכלות
החוברת נמצאת בסניפי הדואר ובלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה, לעיון המעוניינים, בקשות בצרוף העתקי מסמכים יש להגיש על גבי טופס מדף 2115 לאחת הלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה לפי הכתובות הבאות: (טפסים ניתן להשיג בכל סניפי הדואר):
ירושלים: הקריה, רח׳ קפלן 3, ת.ד. 776, 91007
תל־אביב: הקריה, רח׳ קלמן מגן 10, 61070
חיפה: רח׳ חסן שוקרי 11, 33105
באר־שבע: שכונה ד׳ (צפון) רח׳ הצדיק בירושלים, בנין לשכת הבריאות המחוזית, ת.ד. 4368, 84170
מועד אחרון להגשת הבקשות הוא: י״ח בשבט תשמ״ז (17.2.1987)
לרופאים: כ״ח בשבט תשמ״ז (27.2.1987)

תיקון לחוברת מס׳ 3
במכרז מס׳ 266 למנהל מחלקה גריאטרית צריך להיות תואר מוכר של מומחה בפנימית או גריאטריה ונסיון של שלוש שנים (לאחר קבלת תואר מומחה).
תנאי ההרשמה למכרז הנ״ל הם כנ״ל.

לחברת מחשבים מובילה
סניף ירושלים
דרוש
נציג מכירות בכיר
- נסיון במכירות מחשבים.
- בעל יכולת שכנוע ומוטיבציה.
- מגורים בירושלים.
- בעל רכב.
תנאי שכר טובים
נא לפנות טלפונית אל אגף השווק
טל׳ 7515511 אהובה / רחל

יותר טוב מנפאואר
שכר גבוה למתאימים
לסניף חיפה
למחלקה הטכנית דרושים
הנדסאי אלקטרוניקה
נסיון בפיתוח וכושר ניתוח של מעגלים דיגיטלים מיקרו קונטרולרס.
מיקרו פרוססורים וספקי כח
מהנדס/הנדסאי מכונות
מנוסה בתכנון ציוד אלקטרוני
הנדסאי תעשיה וניהול
מנוסה בתחום ת.פ.י. איסוף עלויות, מעקב אחרי הזמנות וחומר, לעבודה באזור כרמיאל
העצמאות 104, א-ה 14:00-8:00
טל: 04-530051
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה
באר שבע • רחובות

VISA
דרוש/ה
דייל/ת שיווק
לאזור ירושלים והסביבה
הכישורים הדרושים:
★ נסיון במכירות
★ בעל/ת רכב
★ תושב/ת ירושלים והסביבה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב
בצרוף קורות חיים ונסיון קודם
למחלקת כח-אדם,
ת.ד. 25102 ת״א
מיקוד 61250.
- סודיות מובטחת -
VISA ויזה יותר טוב מכסף.

למפעל במפרץ חיפה
דרושה
מזכירה/פקידה
בשפות: אנגלית, גרמנית ועברית
הדפסה חובה
ש״ע 07.00־16.00
5 י״ע בשבוע
נא לפנות בכתב
לת.ד. 1606 חיפה

קלדניות מסוף
אנו זקוקים דחוף לקלדניות טובות לעבודה בהזרמת חומר של הנהלת־חשבונות לעבודה מגוונת ולתקופה ממושכת.
תנאים מצויינים מובטחים: כולל כל התנאים הסוציאליים, כחוק.
פני אלינו, א׳־ה׳ 14:00 — 08:00.
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
תל־אביב: אידלסון 13, טל׳ 03-298877
ירושלים: ההסתדרות 5, טל׳ 02-233436-9
חיפה: העצמאות 104, טל׳ 04-530051
באר־שבע: רמב״ם 31, טל׳ 057-79523
רחובות: הרצל 190, טל׳ 08-461717

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ״א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

שופר-סל
לסניף אגרון
דרושות קופאיות
אין צורך בניסיון קודם -
הכשרה תינתן במקום.
העבודה במשמרות בוקר ואחה״צ לסירוגין.
המעוניינות מתבקשות לפנות
למנהל הסניף, רח׳ אגרון 1.

صكذا من الامل

הכנס הארצי — הארץ חדשות

עובדים אחראיים — בחברה אמינה

דנאל
החברה לשירותי כח אדם בע"מ

למחלקה הטכנית בת"א
דרושים/ות

- **מהנדסים מכונות** רקע בתכנון מערכות זיווד אלקט'
- **מסגרים/רתכים** יכולת קריאת שרטוט
- **חשמלאים** מוסמכים / עוזרים
- **כרסמים** קריאת שרטוט חובה
- **מנהלי חשבונות סוג 3, 2** להתאמות בנקים, ספקים

למחלקה המשרדית בת"א

- **מעבדת תמלילים עברית** ניסיון על ורדמיל לעבודה אתה"צ
- **מזכירת מנכ"ל** ידע בעברית/אנגלית/צרפתית

"דנאל" ת"א גורדון 88 טל: 222266, 245531, 245541

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ

דרושים מורי/ות דרך
לקראת מפעלי הקיץ תשמ"ז — 1987: לקבוצות נוער וסטודנטים מחו"ל.

יתקבלו מורי/ות דרך בעלי שליטה מלאה באנגלית, או בצרפתית, או באחת מהשפות האירופאיות: גרמנית, הולנדית, איטלקית, יוונית, תורכית.

עדיפות תינתן למורי/ות דרך המוסמכים/ות ע"י משרד התיירות.

בעלי נסיון בהדרכת נוער, הדרכה חברתית ו/או הוראה.

על המעוניינים/ות לפנות בכתב או טלפונית עד ה־13.3.87 אל האגף למפעלים קצרים, רח' קרן־היסוד 19 א', ירושלים.

טלפונים:
דוברי אנגלית: 208523, 208524
דוברי צרפתית: 208503, 208504
שפות אירופאיות: 208590, 208588

משרד החוץ קורא

לבוגרי אוניברסיטאות
להצטרף לשירות החוץ

בימים אלה מתפרסם בעיתונות ובלוחות המודעות באוניברסיטאות

מכרז צוערים
באמצעותו ניתנת הזדמנות להשתלב במסגרת שירות החוץ של ישראל. המעוניינים יפנו ללשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה לקבלת פרטים ולהרשמה:

★ **בירושלים**, הקריה, רח' קפלן 3
★ **בתל־אביב**, הקריה, רח' קלמר־מגן 10
★ **בחיפה**, רח' תאסן שוקרי 11
★ **בבאר־שבע**, בניין לשכת הבריאות

המועד האחרון להגשת בקשות הוא 8.2.87

לחברת חקירות ארצית
דרוש

חוקר
תושב איזור חיפה, בעל רכב.
לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים
לת.ד. 33742 חיפה 33265

ביצועיסטית
בעל/ת נסיון במשרד פרסום.
יכולת ביצוע גבוהה ומהירה
תנאים טובים למתאימים
לפרסום יוזמה טל. 03-321686

לסטודיו לעיצוב גרפי
מזכירה (בילדוטיסלית)
· יכולת ניהול וארגון
· עודה בדבקות
· משרה מלאה
אהוד אבישר-עיצוב תדמית 242906

סולקין
תעשיות בע"מ
דרושה

מזכירה מנוסה
שפת אם אנגלית
הדפסה אנגלית/עברית
לעבודה מגוונת
ועצמאית במשרה מלאה
לפנות לנ'ודי
03-612971; 03-614668

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א־1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.

העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

למפעל תעשייתי ברעננה
דרוש

עובדי ייצור בענף המתכת
אפקנוטיסטים,
עובדי גליוטינה
אנשי אחזקה
נא לפנות בימים א'־ה' טלפון 052-450166
למר חן פלד או איתן מצניק

בג'רוזלם פוסט ירושלים
דרוש /ה

מנהל/ת חשבונות
הכשורים הדרושים:
סוג 1 — 2 בהנה"ח
נסיון מעשי בהנה"ח
שליטה בשפה האנגלית
מקום מגורים: ירושלים והסביבה
נא לפנות בכתב למנה"כ י"א ת"ד 81 ים מיקוד 91000

למפעל מזון גדול בסניף ירושלים
דרוש

אחראי מחסן
הכישורים הדרושים:
★ השכלה תיכונית ומעלה
★ ניסיון בניהול מחסן ממוחשב.
★ ידיעת השפה העברית.
★ גיל 40-25.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ושמות ממליצים לת.ד. 1416 חיפה ולציין אחראי מחסן.

להבי ישקר
■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יצרן להבים לחיל האויר ולתעשיית המנועים בעולם. ■ קידום ותמורה על בסיס הישגים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■

דרושים:

פקידה
הכשורים הדרושים:
★ לאחר שרות צבאי
★ השכלה תיכונית
★ ידיעת השפה האנגלית
★ נסיון עבודה ביבוא - יתרון
★ תושבת נהריה עכו והסביבה

עובדי ייצור
הכשורים הדרושים:
★ לאחר שרות צבאי.
★ בוגרי בי"ס מקצועי.
★ מגורים באזור נהריה או עכו.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהל כח אדם, להבי ישקר בע"מ
ת.ד. 330 נהריה 22102. טל: 04-927831

גל וייספילר (1978) בע"מ
מפעלנו נמצא באזור התעשייה תפן והוא מהמשוכללים בעולם בתחום ייצור מוצרי אריזה מתוחכמים. כתוצאה מהתצרת מיועדת ליצוא, לאור הכנסת קווי ייצור חדשים והנופת הפיתוח בה אנו נמצאים
דרושים לנו:

מנהל ייצור
– מהנדס תעשייה וניהול
– נסיון 5 שנים לפחות בתעשייה, רצוי כמנהל ייצור בענף הפלסטיקה
– בקי במכונות תעשייתיות, רצוי בענף הפלסטיקה
– בעל כושר ניהול, ארגון, יוזמה ואחריות
– נמרץ, אוהב אתגרים ומוכן להשקיע שעות עבודה רבות
– בעל יחסי אנוש מעולים
– ניסיון בהפעלת מערכות ממוחשבות – יתרון

מנהל משמרת
– הנדסאי ייצור או מכונות
– ניסיון 5 שנים לפחות כמנהל עבודה בתעשייה, רצוי בענף הפלסטיקה
– בעל כושר ניהול, ארגון, יוזמה ואחריות
– בעל יחסי אנוש טובים

חשמלאי ראשי
– הנדסאי/ טכנאי חשמל זרם חזק
– רישיון של חשמלאי ראשי
– ניסיון 3 שנים לפחות בתעשייה
– ידע במכשור ובבקרה
– ידע באנגלית טכנית

אלקטרונאי ראשי
– הנדסאי / טכנאי אלקטרוניקה
– ניסיון של 3 שנים לפחות בהחזקת מערכות תעשייתיות
– ידע באנגלית טכנית

חשמלאי
– בעל תעודת חשמלאי מוסמך
– בוגר בי"ס מקצועי במגמת חשמל
– ניסיון של 3 שנים לפחות בתעשייה
– נכונות לעבודה במשמרות

שרטט
– הנדסאי / טכנאי ייצור או מכונות
– ניסיון 3 שנים לפחות בארגון מערכות מידע ובהזמנות רכש בארץ ובחו"ל
– ידע באנגלית טכנית
– ידע בגרמנית – יתרון

מבקר איכות בכיר
– מהנדס / הנדסאי כימיה או כימאי
– אפשרי מתחיל

מבקרי איכות
– בעל תעודת בגרות
– גיל 27 שנים ומעלה
– בעלי חוש אחריות מפותח
– בוגרי קורס בקורת איכות – יתרון
– נכונות לעבודה במשמרות

מכונאי אחזקה
– בוגר בי"ס מקצועי
– ניסיון באחזקת מערכות הידראוליות ופנאומטיות בתעשייה
– נכונות לעבודה במשמרות

הנדסאי ייצור מתחיל
– אפשרי מתחיל

מלגזנים
– בעלי רישיון מטעם המוסד לבטיחות ולגיהות
– ניסיון בעבודה

מפעילי מכונות
– בי"ס מקצועי
– גיל 40-30
– בעלי חוש טכני ואחריות
– נכונות לעבודה במשמרות

מרכזנית
– ניסיון בהפעלת מרכזת סקדס (תדיראן)
– ידיעת השפה האנגלית, שפות נוספות – יתרון
– יכולת עבודה בתנאי לחץ
– נכונות לעבודה במשמרות

בכל המשרות מגורים באזור הגליל המערבי, עכו, נהריה, כרמיאל והסביבה – חובה
יוצאי צבא – חובה

לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ופירוט ניסיון מקצועי לפי הכתובת ת.ד. 13 מגדל תפן 24959
המודעה מתייחסת לנשים וגברים כאחד

LASER
תעשיות לייזר
חברה עתירת מדע המובילה בעולם בפיתוח וייצור מערכות לייזר לרפואה.

למח' ייצור מכני דרושים:

אחראי משמרת כרסם/חרט בכיר
תאור התפקיד: • עבודה במכונות קונבנציונאליות או מופעלות במחשב • עבודה במשמרות לסרוגין • אחריות לצוות עבודה במשמרת.
כישורים: • בוגר בי"ס מקצועי • נסיון של 6 שנים לפחות בעבודות כרסום ו/או חריטה במכונות קונבנציונאליות ו־C.N.C • נסיון בעבודה כראש צוות - יתרון.

חרטים/כרסמים
תאור התפקיד: • עבודה במכונות קונבנציונאליות או מופעלות במחשב.
כישורים: • בוגר בי"ס מקצועי • נסיון של 5 שנים בעבודות כרסום ו/או חריטה במכונות קונבנציונאליות ו־C.N.C

"גרדיסט"
תאור התפקיד: • הורדת צילומים ושאריות עיבוד שבבי מחלקים מדויקים.
כישורים: • נסיון מעשי בתחום.

נא לפנות טלפונית למנה' משאבי אנוש טל. 03-495552/3 או בכתב יד לת.ד. 13135 ת"א מיקוד 61131.
-סודיות מובטחת-
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

תעשיות לייזר- קרן אור לקידום האנושות

לחב' מזון גדולה
דרושים

סדרנים/יות
לסידור סחורה ברשתות השיווק בחיפה והקריות
נא להתקשר. 04-709614
ליהודית, מיום ראשון

החברה למרכז תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים בע"מ)

למעונך בשליחות עם אתגר, לרוצה ומוכן לתרום בתחום הקהילתי - חברתי

מוצע תפקיד של

מנהל/ת מתנ"ס בבית שמש

דרישות התפקיד:
★ השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות). יועדפו בעלי השכלה בתחום החינוך, מדעי ההתנהגות ובוגרי תכנית שורש.
★ נסיון בניהול בהיקף נרחב: ניהול עצמאי של תקציב וצוות.
★ נסיון קודם בחינוך ו/או מנהל חינוכי: רצוי בתחום החינוך הבלתי־פורמלי והעבודה הקהילתית.
★ נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות.
מגורים במקום תנאי חברתי

יש לפנות בצרוף קורות חיים המתייחסים לדרישות התפקיד, שמות ממליצים ופרוט מקומות עבודה קודמים, מוסדות ותחומי הלימוד.

המעוניינים יפנו בכתב עד 30.1.87 אל עמי שגב החברה למתנ"סים, גבעת ג'ינס ירושלים 91034, ייענו מועמדים מתאימים בלבד

ל־O.R.C. חיפה
דרושה

פקידה למשרד טכני
הדפסה עב'/אנ' על מחשב
אנגלית ברמה גבוהה, ידיעת שרטוט
טכני חובה, משרה קבועה
04-671937 ת.ד. 5346
ת.ד. 5346 04-671937

דרוש

חרט כרסם
בעל יכולת עבודה עצמאית
להכנת מתקנים והשחזת כלים
טל. 04-761641

עירית הרצליה
תשמ"ז שנת החינוך בעיר

דרושים

נהגים
★ מפעילי משאיות מנוף
★ מכונות לניקוי רחובות
נא להתקשר לטלפונים
052-83981
052-82301

האוניברסיטה הפתוחה

לאוניברסיטה הפתוחה דרושים מנחים בקורסים הבאים:

דרכים בכימיה
במכללת אחוה
הכישורים הדרושים: תואר שני בכימיה (או לקראת סיומו) ונסיון בהוראה.
נא לפנות לנירה טל: 03-422671

פסיכולוגיה בחינוך
במכללת ובמנזד
הכישורים הדרושים: תואר שני (או לקראת סיומו) בפסיכולוגיה חינוכית. רצוי נסיון בהוראה.
נא לפנות לציפי טל: 03-422679

תאור התפקיד: מפגשים עם סטודנטים, בדיקת עבודות הנחיה אישית

דרוש

טבח בוגר תדמור
לססעדה צרפתית
03-265938 03-260761

לפרסום שפי
דרושה

מרכזנית מעולה
ליום עבודה מלא 08.00-17.00 - 5 ימי עבודה בשבוע
★ נסיון קודם בהפעלת תדקס
★ הדפסה טובה בעברית, אנגלית - יתרון
★ דוברת שפה נוספת - יתרון
מועמדות מתאימות בנות 30 - 40
תפנינה לטלפון 528274

בואו אלינו ללמוד מקצוע לקו־אופ'
רשת הריבוע הכחול לסניפים באזור גוש דן
דרושים

א. קצבים ב. ירקנים
ג. עובדי ייצור למפעל הבשר (ביד אליהו)

אם אין לך מקצוע – נשמח ללמדך
אצלנו תמצא מקום עבודה בטוח ותנאים טובים

המעונינים יפנו למשרדי הקו־אופ, אגף משאבי אנוש, רח' המתנות ישראל 13, גבעתיים (אזור המלוכה), בכל יום בין השעות 08.00-13.00
ניתן לקבל פרטים בטלפון 03-779141 קו פנימי 279

קו אופ
רשת הריבוע הכחול

למשרד אדריכלים
דרוש/ה

הנדסאי/ת אדריכלות
למשרה מלאה
טלפון: 03-766732

פי.סי.בי. בע"מ
יצור מעגלים מודפסים
ת.ד. 635 מגדל העמק

להגדירה לפיתוח מע' CAM חדישה (בזמן אמיתי)
אנו מחפשים:

מהנדס/ת אלקטרוניקה מכשר/ת
★ עם נסיון של 3 שנים לפחות.

איש/ת תכנה עצמאי/ת
★ בעל/ת רצון ויכולת להשתלב בצוות פיתוח קטן ושאפתני.

למעוניינים נא לפנות לשי בטלפון 065-41051 שלוחה 74 בין השעות 14:00—17:30

שרז השקעות בע"מ
החברות המובילות במימון רכב
ר.ד.ל. נ.ע.ב.

דרוש לנו

איש שיווק לשירותי מימון
★ צעיר נמרץ ודינאמי ★ תושב חיפה והקריות ★ יתרון לבעל רקע מתאים
לפנות בכתב יד לשרז השקעות בע"מ
העצמאות 104 חיפה 33411

למפעל עתיר ידע בתחום האלקטרואופטיקה והנמצא בשלבי גידול מהיר
דרוש

מנהל ייצור צעיר ודינמי
דרישות התפקיד:
1. ניסיון בניהול (שנתיים לפחות) קווי ייצור קטנים, של מכשירים ומערכות קטנות (בינוניות בתחום האלקטרוניקה).
2. ניסיון בדרישות צבאיות - MIL-SPES.
3. תואר ראשון בהנדסת תעשיה וניהול.
4. עדיפות לבעלי נניסיון בנהול ייצור מערכות אלקטרואופטיות.

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 4496 חיפה ולציין ע"ג המעטפה עבור 51436

חבר
המרכז הגדול לכוח אדם מקצועי
רח' ינאי 6 י־ם טל' 02-234265-6-7-8

לקהל לקוחותינו הנכבד הרינו להודיעכם על

שינוי מספרי הטלפון במשרדינו בירושלים
02-234265-6-7-8

$1000 לחודש
דרושים

מועמדים שיוכשרו לתפקיד
מנהל מכירות בביטוח
אם הינך רציני, חרוץ ומוכן להשקיע זמן ומאמץ, אנו נכשירך לתפקיד!
הצלחתך מובטחת!!!
(סודיות מובטחת)
לפגישת הכרות נא להתקשר
04-389254, 387351, 389233

דרוש **מיקרוביאולוג**
לביצוע בדיקות בקטריאולוגיות במפעל מזון
להתקשר 055-84449/50 לד"ר פרנקפורטר

למפעל תעשייתי גדול באיזור חיפה
דרוש/ה

מנהל/ת כוח-אדם
◆ בעל/ת נסיון בניהול כוח אדם בתעשייה
◆ בקי/אה בעיבוד שכר ובדיני עבודה
◆ יחסי אנוש טובים
◆ מגורים בחיפה והסביבה

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 2897 תל-אביב מיקוד 61028 עבור מס' 313.

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מחשבה אחת קדימה

פקיד/ת ביטוח חיים
בעלת ניסיון של 3 שנים לפחות בביטוח חיים
משרה מלאה 5 ימי עבודה בשבוע
נא להתקשר לטל: 03-640418
פרט ליום ו'

הועדה לאנרגיה אטומית
המרכז למחקר גרעיני נחל - שורק

דרושים
ליחידת המחשב בממ"ג
מנתחי מערכות תוכניתני פיתוח
יועדפו בעלי נסיון בסביבת DB1 במחשבי I.B.M

★★★★

אנו עובדים חמישה ימים בשבוע ומקיימים מערך הסעים בכל אזור המרכז

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בצרוף קורות־חיים ונסיון בעבודה, רשימת ממליצים ומספר טלפון למחלקת כח אדם, המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק דואר יבנה, מיקוד 70600
– סודיות מובטחת –

דרוש

איש מכירות למכשירי בקרה לתעשייה
מהנדס/הנדסאי מכשור ובקרה או הנדסה כימית
★ ניסיון מעשי בתעשייה
★ אנגלית קרוא וכתוב
★ כושר הבעה בכתב ובע"פ
★ ניסיון קודם ★ תושב גוש דן

תנאי שכר וקידום טובים לאיש נמרץ
לפנות בכתב יד עם פרוט ניסיון קודם "מדי־תעש", ת.ד. 219 בני־ברק.
סודיות מובטחת

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרושים

★ **מזכירה בכירה**
בעלת נסיון בניהול משרד. כושר ניסוח + הדפסה בעברית, ידיעה טובה באנגלית. בגרות לפחות.

★ **מהנדס מכונות**
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתכנון ואחזקה מעליות

★ **שיננית וסייעות**
מוסמכות, עם תעודה מוכרת ממשרד הבריאות

המועמדים יפנו בכתב, לאגף כח אדם ה"ד 12000 קרית הדסה ירושלים, או בטלפון מס' 446226 או 02-447136 בימים א' — ה'.

ADACOM
TECHNOLOGIES
החברה המובילה בתקשורת IBM 3270
תקשורת כחול לבן

לחברתנו דרושים:

כלכלן
לעבודה מול מוסדות פיננסיים
- בעל תואר ראשון בכלכלה
- שנתיים נסיון בעבודה בנקאית
- נסיון בהפעלת מערכות ממוחשבות

ראש מדור תפ"י, עיתוד מלאי, מחסנים
תאור התפקיד:
- אחריות למעקב מלאי בתהליך/הכנת תכנית יצור.
- אחריות לעיתוד מלאי, חומרי גלם ופיקוח על הצטיידות.
- אחריות להפעלת מחסני קבלה, פריטים ותהליכים.

כישורים:
- מהנדס יצור, בוגר תעשיה וניהול.
- 5 שנות נסיון בתעשית האלקטרוניקה.
- ידע ונסיון במערכות ממוחשבות לניהול מלאי, יצור ותפ"י.
- ידע ונסיון באיסוף ועיבוד נתונים תוך שימוש במערכת ממוחשבת.

100 עובדי אדאקום טכנולוגיות מביאים לחברה בשנתה הראשונה מכירות של 10 מליון דולר ב־30 מדינות. אם אתה רואה עצמך עונה לאתגר הצמיחה בחברה דינמית וצעירה זו אנא פנה לאדאקום טכנולוגיות בע"מ, מרכז תעשייתי ת.ד. 118, יקנעם 20692 בצרוף קורות חיים, או טלפונית 04-892444 ולבקש את רות בק

הארץ

יום ה', כ"ב בטבת, תשמ"ז
22 בינואר 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748
ירושלים: רחוב הסוכנות 2 טל' 224248־9, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב מרדאר 20 טל' 641166־8, ת"ד 5259 מיקוד 31052
הוצ"ל: חברת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: מתי גולן
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת להחזיר כתבי־יד
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel — P.O.B 233, Tel. 5121212

שתי רשויות נפגמו

אנחת הקלה שנשמעה בשעה שנודע אתמול בשעה שתיים אחרי הצהרים כי שביתת עובדי המינהל והמשק בשלושים בתי חולים ממשלתיים הופסקה, אינה צריכה להשכיח מאתנו כי הפסקה זו היתה צריכה להיכנס לתוקפה יום קודם לכן, וכי היא הושגה על רקע שאינו מצטיין בהפרדה ברורה בין פעולות הרשות המבצעת לרשות השיפוטית.

צו המניעה הזמני שהוציא בית הדין האזורי לעבודה במחוז ירושלים נגד הוועד הארצי של עובדי המינהל והמשק — הגוף שהכריז על השביתה — קבע, כי על העובדים לשוב לאלתר לעבודה מלאה. כלומר, הצו חייב ציות מיידי, ולא היה מקום לדחות את ביצוע הצו עד שיידון באסיפה של נציגי השובתים, ולהביא למצב הזוועתי שנוצר בבתי החולים המושבתים להימשך יום נוסף.

מתקבל הרושם שההחלטה המאוחרת לשוב לעבודה נבעה פחות מהחובה שחשו השובתים לכבד את פסיקת הרשות השיפוטית, ויותר מהחלטתו של שר האוצר לכנס, תוך שלוש שעות, את "ועדת פרה". על הוועדה הוטל לדון בתלונת הוועד הארצי של עובדי המינהל והמשק, שטוען כי יש אי־שוויון בין משכורותיהם לבין המשכורות המשולמות לעמיתיהם בבתי החולים של קופת חולים ההסתדרותית.

בלי להכריע בשאלה אם יש אמת בתלונה, עובדה היא ששר האוצר סירב מתחילת השביתה עד אתמול בצהריים לכנס את ועדת פרה. אם כי משה נסים יכול להצטדק בכך שאמר ברגע מסוים שכינוס הוועדה יהיה מותנה בגמר השביתה, קשה להשתחרר מהרושם כי השובתים הצליחו להתנות את הציות לצו בית הדין לעבודה בכך שהוועדה תכונס לאלתר. נוצר איפוא הרושם ששר האוצר סיכם על עסקה עם הוועד הארצי של השובתים, כדי שהוועד יוכל לשדל את אסיפת נציגי השובתים שיישמעו לצו השופט.

בעקבות עסקה זו, ולא על סמך הכוח המחייב של בית הדין לעבודה, זכינו לחידוש העבודה של עובדי המינהל והמשק בבתי החולים הממשלתיים. החולים האומללים יקבלו שוב את הטיפול המגיע להם, לאחר שבמשך כארבעה ימים הופקרו על ידי השובתים להזנחה משוועת, לרעב, ללכלוך ולסכנת זיהום. יוצא כי שתי רשויות ממלכתיות נפגמו בסמכותן ויוקרתן: הרשות השופטת, שפסיקתה לא בוצעה מיד והיא הוכרחה להשלים עם הפיכתה לאובייקט לדיון מצד אלה החייבים לכבדה ללא דיחוי; והרשות המבצעת אשר תחילה מיאנה לכנס את ועדת פרה, פנתה לבית הדין לעבודה בניגוד לדעת שרת הבריאות כדי להשיג צו מניעה זמני, ומקץ ארבעה ימים הבטיחה לכנס את הוועדה באופן בהול.

מחירן של כניעות?

הסגרת הטרוריסט מוחמד עלי חמדי מגרמניה לארה"ב, מסתבכת. חטיפת שני אנשי עסקים בביירות, כבני ערובה, גורמת כנראה להרהור שני בבון שהבטיחה כבר, למעשה, למסור לידי האמריקאים את האיש החשוד בהשתתפות בחטיפת מטוס טוואר ב־1985 וברצח אחד מנוסעיו.

הערבי הצעיר נעצר כשנכנס לגרמניה וברשותו חומרי חבלה, וטביעת אצבעות זיהתה אותו כאחד הטרוריסטים המבוקשים. בון דרשה מארה"ב התחייבות שלא יוטל על האיש, אם יימצא אשם, עונש מוות אשר אינו קיים בגרמניה. הבטחה זו ניתנה והמלחמה בטרור עמדה לציין הישג חשוב, כאשר נחטפו שני הגרמנים והארגון חיזבאללה דורש את שחרור חמדי תמורת שחרורם.

התפתחות זאת מעמידה בבעיה קשה את בון ואת וואשינגטון. כבמקרים קודמים, אין ביטחון שמי שמציג דרישות אכן מחזיק בבני הערובה ומסוגל לשחררם, אך כניעה למו"מ עלולה להתפרש, מכל מקום, ככניעה לטרור. שלושה ימים לפני הבחירות הכלליות ברפובליקה הפדראלית, ממשלת קוהל בוודאי מהרהרת מה עלול להזיק לה יותר בקרב הבוחרים: רושם של חולשה כלפי הטרוריסטים, או היענות לאמריקאים תוך סיכון חיי שני הגרמנים החטופים. לא יהיה זה מפתיע אם בון תשהה את ההסגרה — אם לא את ההחלטה — עד אחרי הבחירות.

איך להיאבק למען יהודי בריה"מ

מאת פולס

חופש העליה מבריה"מ צריך להישאר על סדר היום הבינלאומי, אבל ממשלת ישראל אינה צריכה להיגרר אחר הלוחצים של גיבורי המאבק הדוחפים להחרפת ביטויי המערכה

הכרזות אשר חברי הכנסת מסיעת התחיה הניפו ביום ב' מול פני המשלחת של "ועד השלום" הסובייטי בבניין הכנסת, הציגו את תמונותיהם של כמה מאסירי ציון הידועים במיוחד. הבולטת באמרה "כל עוד הם אסורים שם, אינכם רצויים פה" ("הארץ" 20.1).

אפשר להתייחס אל מעשה זה של חברי כנסת מהאגף הקיצוני ביותר של "המחנה הלאומי" כאל הפגנת סלידה מוסרית מנוגעי המשטר הסובייטי, אשר כולא יהודים המבקשים יותר מכל יציאה לשם עליה לישראל. […] אבל צריך להיות תמים כדי להאמין, כי המאבק אשר […] נבחרי התחיה לשלושת הרוסים, לא נועד להם שולב במערכה הפוליטית, המנהלת זה שנים רבות למען זכותם של יהודי ברית המועצות לעלות לישראל.

כל הגורמים המקדישים את כוחם למערכה זו, רגילים זה מכבר להבליט את מאבקם של כמה וכמה מבין יהודי ברית המועצות, אשר המשטר הסובייטי מתאכזר אליהם במיוחד — לא רק על ידי דחייה חוזרת ונשנית של בקשותיהם להיתר יציאה, אלא גם על ידי עריכת משפטים פליליים, מאסר עם עבודת פרך בנסיבות […], הגליה למקום מגורים נידח, וכל מיני ביטויים אחרים של רדיפה הנועדת לא רק להעניש את היהודים אלא גם להתיש ולהפחיד את […].

אין ספק, כי הבלטת מר גורלם של נרדפי ציון אלה מסייעת למערכה המתנהלת כדי להשיג את המטרה העיקרית למען הכלל: חופש עליה לכל יהודי אזרח ברית המועצות, הרוצה בכך. פרשת הסבל של אידה נודל, יוסף ביגון, יולי אדלשטיין ודומיהם, מרשימה את הבריות כדוגמה לנאמנות לאידיאל, לדבקות במטרה, ליכולת העמידה של אדם אחד המבודד מול פני עוצמת כוחו הגשמי של שלטון עריץ. הנה לפנינו הדוגמאים — לא של החייל המבודד המסתער על עמדה מבוצרת, אלא של אדם שכל גבורתו מתבטאת בזה שרצונו אינו נשבר גם בתנאי החיים הקשים והבלתי־נסבלים ביותר. מי אינו מזדעזע כשהוא קורא כמה נרדפי ציון אלה נאלצים להתמודד?

סיפורי הגבורה הסבילה הזאת מעוררים אהדה ותמיכה. אבל כל שוחרי ההתמאות ברחבי תבל […] להעורת הציבור במדינות המערב את ההכרה, כי ליהודי ברית המועצות כציבור יש תביעה מוצדקת, אשר השלטון הסובייטי מתכחש לה מתוך שרירות לב. אולם אליה וקוץ בה: שלטון זה משכיל להתחשב ברישומם של סיפורי הסבל והגבורה האלה, ומדי פעם נעתר לדרישות המופנות כלפיו. הוא משחרר מדי פעם אחד מקורבנותיו ומתיר לו לצאת לישראל. יוסף מנדלביץ' ונתן שרנסקי מתקבלים בהתלהבות עצומה בארץ, אבל המוני היהודים נשארים תקועים בברית המועצות.

אפשר לתהות מדוע הקרמלין שולח לחופשי דווקא את אלה שהיו נתונים שנים רבות בשיטות הדיכוי […], כמובן, ישמיעו לאחר מכן את דברי התוכחה הקשים ביותר נגד השלטון הקומוניסטי. אבל יתכן כי ראשי שלטון זה מוכנים להשלים עם הנזק הזה, מתוך תקוה שאינו שקול כנגד היתרון הרב הגלום בכך, שבמערב בכלל ובישראל בפרט יתמוגגו משמחה על הצלחת גיבורים ספורים, ותיחלש, עקב זאת, התנופה הבינלאומית לדרישה העקרונית לחופש בשביל הרבים.

מגרעות השיטה הרעשנית

קשה להחליט כיצד לפתור את הדילמה הזאת, ואין היא היחידה. אם נצא מן ההנחה, כי רבבות יהודים רוסים ואף יותר — נוקבים לעיתים קרובות במספר של ארבע מאות אלף — רוצים לעלות לישראל, כיצד אפשר להשיג זאת?

דעה נפוצה היא, כי רק לחץ מבחוץ יכול לקרב אותנו אל המטרה. הגיבורים שזכו להשתחרר מברית המועצות והגיעו אלינו, טוענים בפה מלא, כי רק לחץ כזה הביא לשחרורם. מכאן מתבקשת הערכת מצב לפיה התעמולה "למען יהודי ברית המועצות" תצליח יותר, ככל שתהיה יותר רועשת ויותר טורדנית. אין לתת מנוח לרוסים שליחי המשטר, בכל אשר יפנו. ולמה לחוס עליהם דווקא בירושלים ובתוך כותלי בניין הכנסת?

רבים מאמינים בתועלת השיטה הזאת, אולם יש גם מקום לפקפק ביעילותה. הדוגמה הבולטת ביותר נמצאת במה שידוע בשם "תיקון ג'קסון־ואניק" לחוק הסחר האמריקאי, אשר הקונגרס האמריקאי חוקק בסוף 1974. חוק זה נועד בשעתו לחזק את אווירת ההפשרה הבינלאומית על ידי הקלת הסחר בין ארה"ב לבין בריה"מ ובעלות בריתה הקומוניסטיות. התיקון קבע, שהממשל יהיה רשאי להגשים את ההקלות רק בתנאים שברית המועצות תנהיג ליבראליזציה במדיניות ההגירה שלה. נקבע, כי הממשל חייב לעקוב אחר היקף ההגירה של יהודים (ומיעוטים אחרים) מבריה"מ, ולבטל את ההקלות אם יתברר, כי הסובייטים ממשיכים להוריד את מבקשי העליה.

תוצאות צירופו של תיקון ג'קסון־ואניק לאו דווקא הוכיחו את תבונת המדיניות שהובילה לחקיקתו. אמנם, מספר העולים מבריה"מ כבר ירד ב־1974 בכ־50% לעומת המספר של השנה הקודמת; אבל ב־1975 חלה עוד פעם ירידה דומה, ומאז נמצאת העקומה בתהליך ירידה מתמיד. אין ספק, כי התיקון אשר בשעתו סימל הצלחה למערכה שלנו, החטיא את מטרתו. מעצמת־על אינה מסכימה כי יכתיבו לה את ידה.

התנגשות אינטרסים

בעלי התפישה הדוגלת בהפעלת לחצים מבחוץ, אינם נוטים לקבל מסקנה זו. הם גורסים, שאין להרפות ממנו וכי יש לחפש דרכים להחריפו. אבל עד היכן ביכולתנו להרחיק לכת? אלכסנדר סולז'ניצין מאשים את המערב על שלא הציל בשנת 1918 את הצאר ומשפחתו, ועל שלא הפעיל נשק גרעיני נגד בריה"מ […] העצמית אחרי פרוץ מלחמת קוריאה. עמדה זו משקפת הגיון […] במערב כפי שהגיגיו […] מבודד את ישעיה לייבוביץ' בציבור הישראלי. אבל היהודים — בארץ ובתפוצות — המתמידים לדרוש להפעיל לחצים על הקרמלין כדי שישלח את עמי, יכולים לחפש בעלי ברית רק בין שוחרי המלחמה הקרה.

הערכה זו אינה עשויה להלהיב את כל אלה בעולם המערבי אשר מתרשמים מצדקת דרישתנו, אבל גם שוחרים להפגת המתיחות הבינלאומית: יש רגליים לסברה, כי נכונותה של בריה"מ להתיר עליה בעלת ממדים […] היתה מבוססת […] באורח […]. במידה שמגמה זו נחלשה בציבור האמריקאי, צומצם גם זרם העליה עד שהיה לטפטוף דקיק.

אין להסיק מזה, כי הנושא של חופש העליה ליהודי בריה"מ צריך להיעלם מסדר היום הבינלאומי. אבל ממשלת ישראל אינה צריכה להיגרר אחר הלוחצים של גיבורי המאבק שזכו לחופש והדוחפים כל הזמן להחרפת ביטויי המערכה. על הממשלה לחסות את […] ביותר הקפדה, מתוך הכרה כי, אחרי ככלות הכל, מעצמת־על כבריה"מ לא תיכנע למה שצריך להיראות בעיניה כניסיון של כפיה.

בעניין יהודי ברית המועצות מתנגש האינטרס הסובייטי הבסיסי, כפי שהדוקטרינה הקומוניסטית מגדירה אותו, עם האינטרס היהודי הישראלי. תפקידנו לשכנע את הצד שכנגד — אם שהדוקטרינה הזאת מוטעית מיסודה, אם שהיא, מכל מקום, טעונה תיקון. שמא תאמרו, שזה מאמץ שנידון מראש לכשלון; אבל במה עוסקים דיפלומטים בכל משא ומתן בינלאומי, אם לא בניסיון לשכנע את הצד שכנגד כי הוויתור הנתבע ממנו, לא יגרום לו נזק […], והנה יש למקד […] במאמצנו הלאומי.

מה חדש בבצרה?

מאת זאב שיף

העיראקים התלוננו כי עסקות הנשק עם איראן משפיעות על המצב בחזית

תוצאות האופנסיבה האיראנית ("כרבלה 4.5") ועתידה של העיר בצרה יהיו בעלי משמעות אסטרטגית ומדינית. תבוסה עיראקית תעורר ודאי "מחשבה שנייה" גם בקרב כל אלה בישראל, המצדיקים את עסקות הנשק עם איראן כדי לסייע לה במלחמה.

השפעת העסקות הללו על האופנסיבה האחרונה, הוזכרה בימים אלה על־ידי העיראקים בוואשינגטון. כאשר אנשיהם נשאלו על סיכויים לפתוח בהתקפת־נגד, הם טענו שהם מתקשים להפעיל שריון משום שהאיראנים מפעילים הרבה טילי נ"ט מסוג טאו שקיבלו מישראל ומארה"ב. לטענה זו אין בסיס מבצעי, הסיבה העיקרית לאי־יכולתם להפעיל שריון רב באזור בצרה היא פני הקרקע הביצתיים.

כך או אחרת, נפילת בצרה פירושה אובדן העיר השנייה בגודלה בעיראק, שבימים כתיקונם מנתה כמיליון תושבים. העיר יושבת על צמתי דרכים, כולל אלה המובילות מכווית, וכן בקרבת שדות־נפט חשובים. כישלון האופנסיבה, לעומת זאת, יכחיש לאיראן את אבידותיה הגדולות וההולכות ואת מחיר המלחמה (מחסור גם בדלק לצורכי פנים, אבטלה של כ־40 אחוז), ויביא בעקבותיו להגברת האופוזיציה ה[…] של חיל־האוויר העיראקי בשמי איראן.

לכל צד הגירסה שלו על מהלך הקרבות, וגם העיתונות המערבית מתקשה לחזות נאמנה. שירותי הביון המערביים מתערבים לאיתם, כשאחד המקורות העיקריים הם צילומי לוויינים. ראוי להזכיר, כי כבר בסוף דצמבר נכשלו האיראנים באופנסיבה "כרבלה 4" באותו אזור. לאחר שהאיראנים בכלמה, הירשה לעצמו סדאם חוסיין לצאת לביקור בסעודיה לפגישה עם המלך פהד. לעיראק יש טענות קשות לסעודיה על משחקה הכפול עם איראן, לרבות חלקה העקיף של ריאד בעסקות הנשק של ארה"ב וישראל עם איראן.

האיראנים הפתיעו את עיראק כאשר בלילה שבין 8 ל־9 בינואר, הניעו באותו אזור את אופנסיבת כרבלה 5. המתקפה נפתחה ימים ספורים לפני הפתיחה המיועדת של הוועידה האיסלמית ב־26 בינואר בכווית. האיראנים (שנשיאם לא השתתף בשתי הוועידות הקודמות הללו) אינם מתחשבים בכך, למרות שמלחמת עיראק־איראן היא אחד הנושאים הראשיים של הוועידה. המתקפה החלה באזור בצרה, אך כמה ימים לאחר מכן, בלילה שבין 13 ל־14 בחודש, נפתחה מתקפה נוספת, שמטרתה מה היא אינה זוכה לתשומת־לבה של העיתונות למרות חשיבותה. זו הונחתה מצפון לבצרה, בגזרה המרכזית של החזית, ליד העיר סומאר. חשיבותה של מתקפה זו שהיא מתנהלת במרחק של כ־120 ק"מ בלבד מבגדאד. באזור סולימאניה, הצפוני יותר, החלו כוחות כורדים פרו־איראניים בהתקפת גרילה כדי למשוך לשם כוחות עיראקיים.

באזור בצרה מתנהלת המתקפה האיראנית בשני מאמצים עיקריים — מזרחה לעיר ומדרום־מזרח לה. קודם לכן עשו האיראנים גם מהלך הטעיה מצפון לבצרה, ליד האי מג'נון. מאמץ אחד מתנהל משני צידיה של "ימת הדגים", שהיא אגם מלאכותי שהוקם במלחמה על־ידי העיראקים כדי לשמש כמכשול.

מאמץ שני מתקיים ב"תפר" שבין הגייסות השלישי והשביעי של הצבא העיראקי ליד שלמצה. האיראנים הצליחו לקרב באזור בצרה לפחות 4 דיוויזיות של משמרות המהפיכה ומעט שריון. אלה תוגברו לאחר מכן בצבא סדיר.

בבגדאד טוענת בהגזמה, כי הופעלו כאן נגדה 14 דיוויזיות. סדר הכוחות העיראקי אינו נופל בהיקפו, והוא כולל, כנראה, את דיוויזיית משמר הרפובליקה המשמשת עתודה מטכ"לית. הגב של הכוח העיראקי הוא חי"ר וקומנדו. אך משתתפת גם דיוויזיית שריון אחת מהשש שברשותם. ההערכה היא, כי באזור בצרה יש לעיראקים כ־50 חטיבות.

האיראנים טוענים, כי הם נמצאים במרחק של כ־10—15 ק"מ מפאתות בצרה, שאינה רחוקה כלל מהחזית, וכי כבשו כבר שטח של כ־150 קמ"ר. העיראקים אומרים, כי הם שולטים במצב. נכון שהאיראנים לא פרצו עדיין לעיר. אך הרושם מתבטא בכך שעד כה לא הצליח הצבא העיראקי לעקור אותם משטח עיראק, ושבצרה פונתה ברובה (נשארו בה כ־200 אלף תושבים). אומרים כי עיראק תפעיל גם בצרה מאסיבית להדיפת האיראנים. אך יש לזכור כי דווקא קרבת העיר […] מהווים מכשול למפעיל.

קרבות אוויר

במקביל לקרבות ביבשה מתנהלת מלחמה אווירית אכזרית, הכוללת הפעלת טילים. יש להדגיש, כי למרות עצמתו של חיל האוויר העיראקי, אין הוא מצליח לשמור על "שמים נקיים" באזור החזית. גם חיל האוויר האיראני הופיע בחזית כשהוא מפעיל מטוסי פנטום וא־5 וכן מטוסי־קרב, שקיבלו בשעתו מארה"ב. אלה מכים גם במטרות כלכליות חיוניות בצפון עיראק בקרבת הגבול. בנוסף לכך פגעו בלב בגדאד ארבעה טילי סקאד לפחות. גם עיראק הפעילה טילי סקאד על ערים איראניות, אך עיקר הפעילות הוא של מטוסים. עד היום הופצצו כ־20 ערים איראניות, כולל טהרן שנפגעה ב־17 בינואר.

במהלך האופנסיבה הופצצה גם, לראשונה, העיר קום הקדושה לשיעים. זאת בנוסף לפגיעה בבתי־זיקוק נפט. האיראנים טוענים, כי בהפצצות אלה נהרגו כ־700 איש ונפצעו כ־2,500. על ישראל לשים לב לעובדה, שחיל האוויר העיראקי הצליח, במאמץ שנמשך אמנם שנים, לשפר את דיוק הפצצותיו — הודות למיכשור חדיש וניסיון מבצעי מצטבר של הטייסים — וכן לבצע תקיפות במרחק של יותר מ־1,500 ק"מ, תוך כדי תדלוק באוויר. ניכר, כי סדאם חוסיין מתיר לאחרונה לגנרלים שלו לנהל ביתר חופשיות את המלחמה, הדבר מתבטא בסיכונים שהם מוכנים ליטול. יתכן, כי בעבר נמנע סדאם חוסיין מריחוק הגנראלים יתר על המידה, מחשש שיצמיחו מקרבם מנהיגים שיסכנוהו בעתיד.

עד כה מצליחים האיראנים באופנסיבה. אפילו לא יכבשו את בצרה, ברור שאם לא יהדפו מהשטח תהיה לכך השפעה מוראלית מכרסמת על העיראקים. איראן טוענת, כי אין זו האופנסיבה הסופית, שהם מבטיחים זה חודשים רבים, ובמקביל היא ממשיכה להעביר מגויסים לחזית. העיראקים יעשו מאמץ עילאי למנוע הכרעה אסטרטגית באזור בצרה, או פריצה פתאומית לכיוון בגדאד.

להשוות את הזכויות

מאת נחמיה שטרסלר

דולצין יכול עדיין לעשות מעשה גדול: להשוות את זכויות ההצבעה של כל מניות בל"ל. זוהי הדרך היחידה להבריא באמת את הבנק, וגם ציבור בעלי המניות והממשלה ייצאו מכך נשכרים

אולי דולצין אינו תופס את עדיין. אך למעשה נפל כבר הפור. זה קרה כאשר […] מכן להמשיך ולהשתייך לגוף שבראשו עומד איש שעמדותיו […] בהסתדרות הציונית.

להפתעות כאלו יש תנופה משלה, כך שכנראה עומדות בפני דולצין רק שתי ברירות: להתפטר מיד מתפקידו כיו"ר ההנהלה הציונית או לחכות עד לדצמבר, מועד כינוס הקונגרס הציוני, ואז להדחות מיד מתפקידו.

כששומעים היום את עדותם של אנשי מועצת "אוצר התיישבות היהודים" שדולצין משמש שם כנגיד, מתמלא הלב חמלה על אנשים טובים אלה, שבידיהם הפקידה השגחה על רכוש כה אדיר כמניות בנק לאומי. אחד מהם הגדיר את המועצה כ"חותמת גומי". הם גם מספרים איך מנעו מהם כל אפשרות למתוח ביקורת על בנק לאומי בטענה של "סודיות בנק".

בנסיבות העיתונאים שבה התפטר אלי הורביץ מתפקידו, נשאל דולצין אם הוא חושב שהגיע הזמן שהסוכנות פשוט תוותר על שליטתה בבנק לאומי, תעביר את זכויות ההצבעה לציבור. דולצין ענה שזה רעיון לא רע, אך יש בעיות משפטיות מסובכות, וזה גם יכול לשמוט את השליטה בבנק מידי "העם היהודי", והנושא בכלל אינו כה פשוט.

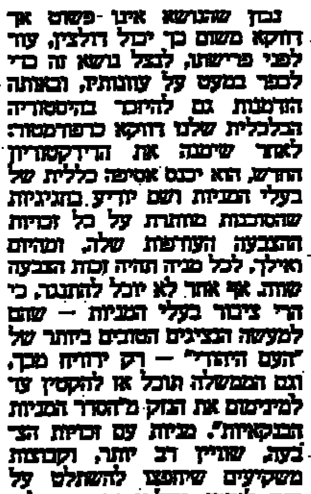
דולצין: דרושה כפרת עוונות

נכון שהנושא אינו פשוט אך דווקא משום כך יכול דולצין, עוד לפני פרישתו, לבצע נושא זה כדי לכפר במעט על עוונותיו, ובאותה הזדמנות גם להיזכר בהיסטוריה הכלכלית שלנו דווקא כרפורמטור: לאחר שימנה את הדירקטוריון החדש, הוא יכנס אסיפה כללית של בעלי המניות ושם יודיע בהגינות שהסוכנות מוותרת על כל זכויות ההצבעה העודפות שלה, ומהיום ואילך, לכל מניה תהיה זכות הצבעה שווה. אף אחד לא יוכל להתנגד, כי הרי ציבור בעלי המניות — שהם למעשה הבנים הטובים ביותר של "העם היהודי" — רק ירוויח מכך. וגם הממשלה תוכל אז להקטין עד למינימום את הנזק מ"הסדר המניות הבנקאיות". מניות עם זכויות הצבעה, שוויין רב יותר, וקבוצות משקיעים שיתאמצו להשתלט על בנק לאומי, ישלמו אז את מלוא המחיר לממשלה עבור המניות שהיא נאלצה לרכוש במסגרת ההסדר.

כשאומרים "להשתלט" מתלווה למלה משום מה נימה שלילית. אך אין הדבר כך. זוהי נשמת אפו של ניהול תקין, כי ברגע שקבוצה כלשהי יכולה לאסוף כמות מספקת של מניות שיאפשרו לה שליטה, היא כבר תדאג למנהל הטוב ביותר, והוא כבר ידאג לצוות הניהולי הטוב ביותר, כי רק בדרך זו הוא יוכל למלא אחר ציפיות המשקיעים — להרוויח — רק כך הוא יוכל להמשיך ולהחזיק במשרתו. כך, באופן בלתי נמנע, יגיע התהליך האמיתי של הצמצומים הדרושים בבנק בנושא כוח אדם וסניפים. לא יהיה צורך בלחץ חיצוני של בנק ישראל. הכסף ידבר.

אך מדוע יש להכביר מלים בנושא כל כך מובן ובסיסי? הסיבה נעוצה בגישה של חלק מהאנשים בבנק ישראל.

"בנושא הבנקים יש מגבלות", אומרים שם, "הרי אי אפשר להפקיד מוסד כזה בידי כל אחד. כספי הציבור מופקדים בו, לכן צריך ניהול שמרני ומבוקר". זה כמובן נכון, אך גם לבעיה זו נמצא הפיתרון כבר בחוק הקיים. למפקחת על הבנקים יש מלוא הסמכות שלא לאשר למאן דהוא רכישה של יותר מ־10% מבנק כלשהו, ואם יורידו במעט אותה הגבלה זה, הרי שהבעיה פתורה.

בינואר 1986 הגישה ועדה שמונתה על ידי נגיד בנק ישראל דאז משה מנדלבום מסקנות בקשר לדרך הטיפול בבעיות הבנקים שבהסדר. הוועדה כללה את גליה מאור (יו"ר), ד"ר מאיר חת, רואה החשבון גד סומך, הפרופסורים אמיר ברנע וחיים בדקאי, ולידם הפלא ופלא ברוך יקותיאלי מבנק לאומי, אביב לוין מבנק הפועלים ואבנר קסטו מבנק דיסקונט. כלומר הנהלי הבנקאים היו צריכים להציע דרך כיצד הם יוותרו על השמנת.

כמובן שמבנה כזה של ועדה גרם לבסוף למציאת נוסחת פשרה: לא "זכויות הצבעה שוות" אלא "זכויות הצבעה הולמות". וועדת בייסקי שפרסמה את מסקנותיה באפריל 86 התייחסה באופן מיוחד לוועדה זו וכתבה בלשונה העדינה: "אין זה מתקבל על הדעת כי גורמים אינטרסנטיים ישותפו בהחלטה כה רגישה".

את הלקח הזה למדו כנראה בבנק ישראל ובעצם ימים אלו יושבת על המדוכה ועדה פנימית בראשות ד"ר אבי בן בסט ממחלקת המחקר. לא ברור עדיין אם הוועדה תמליץ על השוואה מוחלטת של זכויות ההצבעה, ולכן כדאי להזכיר לחבריה שאף אחד עוד לא הטיל ספק ביציבותם של, למשל, "בנק אוף אמריקה" ו"צ'ייס מנהטן" — שם זכויות ההצבעה שוות.

בספרות המקצועית, יש הגדרה ברורה למה שקרה בבנק לאומי. התופעה נקראת "MORAL HAZARD", כלומר: סיכון מוסרי הקיים להמשך חייו של עסק כאשר המנהל אינו מחויב לפעול לפי טובת בעלי המניות שלהם אין הכוח להדיחו. אז, באופן טבעי, הוא פועל לטובת עצמו בלבד ומקיף עצמו באומרי הן ובחסידי שיטת ה"הישרדות", כשיטת ניהול.

אותה בעיה בדיוק, של זכויות לא שוות, קיימת גם בבנק הפועלים, דיסקונט ומזרחי, ולכן אין טעם להסתפק בהקניית זכויות הצבעה שוות רק למניות בל"ל, אלא לכל מערכת הבנקאות, אם רוצים לתת לה סיכוי הגון לצאת מהבוץ.

רזי הרזון

מאת צבי בראל

וואשינגטון

ישנם נושאים שעליהם לא מדברים בציבור. מיני כאבים ומחלות, לא־אקוסטיות, הדיון לאו רצוי, אהבה חשאית ומשקל עודף. רק אם התמול מולך האומה נשיא ארה"ב, זוכה הפרוסטטה שלך או המערכת המטאבולית שלך לתיאור בראשי מפורט, כולל דיאגרמות השוואות לנשיאים אחרים ותחזיות תוחלת־החיים. אם אפשר היה לחלק לכל אזרח, רפובליקאי או דמוקרט, דגם פלסטי של האבר הנגוע, וודאי לא היה הממשל מונע תענוג זה מבוחריו.

לא הייתי נדרש לנושא, במיוחד בעונה זו שבה האשנגים הנמרודים למיניהם ממלאים את חיי היום והלילה של הבירה, אלמלא שני עניינים.

האורח־פילוסוף תומס הובס: "כל השואב מסמכותם של ספרים, ולא מן ההגות שהגה בעצמו, יורד בעמיין של דעות כאלה למטה ממדרגת הבורים". […] איך אומרים, התמלטה ממני, כאשר קראתי את האמירה הזאת בידי שבי ליד הטלוויזיה. והובס הרי לא דיבר על עיתונים או טלוויזיה. "ספרים", כך בפירוש כתב ב"לוויתן".

כל זאת לפני משום שלידי, על השידה, היתה מונחת ערימה של ספרים שרכשתי לא מכבר. ביניהם כותרות קלאסיות כמו: "האדם הדיאטטי", "הפילוסופיה של הדיאטה", "2001 תרגילי כושר", "תוכנית הכושר של החייל האמריקאי", "תרגילי הכושר של הצבא הקנדי", "התעמלות הגוף והתעמלות הנפש", "המין והדיאטה", "הדיאטה והמין", וכמובן, הקלאסי שבקלאסי: "ספר ההתעמלות" של ג'יין פונדה.

כן כן, כבר הוזהרתי, האמריקאי פעל גם עלי. אחרי שנתיים של התבוננות ברצי הבוקר, תוך נסיעה רבה במכונית, אחרי סקירה כמעט יומית של מועדוני הבריאות, עיון בעלוני פרסומת של ציוד כושר, ביטול פגישות בגלל משחק טניס של "המקור" או שיחת בוקר של "המקור", הרגשתי פתאום […]. מין נטע זר בחברה האמריקאית. את המצפון […] גשתי באותו זמן, בכך שאמרתי לעצמי "יהודים הם עם חושב, הם לא זקוקים לספורט" — עד שראיתי כמה יהודים מנפחים את שריריהם במרכז הקהילתי היהודי.

לא היה עוד מנוס. רכשתי לי "כיסא עינויים" עם משקלות ומיתרים, והקדשתי ערב שלם להרכבתו, הבטחתי […] כל יום מדוע לא השתמשתי בכסא. כך, במשך חודשים, התבוננתי בכיסא והכיסא התבונן בי. עד שלבסוף סילקתי אותו אל הגג. יש גבול! לא אתן לחפץ לנהל את חיי.

מצפון נקי הוא מצפון שבו אין משתמשים, אומר פתגם אירוני עתיק. אבל כאן אין נותנים לך להישאר אדיש. פעמיים בשבוע לפחות מודיעים על המחקרים החדשים הגורמים לסרטן (הפעם, גבינה צהובה וקפה). אני כבר מעשן רק שתי […] סיגריות ליום, אבל רק את שני השליש הראשונים ושותה רק מחצית ספל הקפה, תוך התבוננות בניתוח לב פתוח המוקרן לפרטיו על המסך.

בארוחות־צהריים עם "מקורות" אני משאיר יותר מהכמות הסטייק על הצלחת, משום שגם הצד השני הזמינו רק סלט עם רוטב דל־קלוריות. הם מתווכחים, הפרטנרים הללו. הם לא אומרים לי "אל תאכל סטייק, אל תאכל בשר אדום" — הם יודעים שהתגובה תהיה פראית ובלתי־מרוסנת. […] הם מודיעים, שהם נהגו לאכול סטייק בעצמם עד שהרופא אמר להם שעורקיהם התחילו להתכווץ מן הכולסטרול. "תחשוב על זה, יום אחד אתה מתעורר כשכל העורקים מפוצצים והדם נשפך בתוך הגוף, אתה אפילו לא יודע מה פגע בך". לך עכשיו ותגמור את הסטייק.

או ההלכות: דיאטה בשביל דיאטה לא צריך מזון מיוחד, צריך ספרים. כי כשיש ספרים אתה יודע שאתה בדרך הנכונה. אתה יכול למשל, לומר למציקים "או, כן, אני קורא עכשיו את ספרה של ג'יין פונדה. מאוד מרתק. היא אומרת שם למשל ש...", וכאן אתה יכול לפתוח דיון עמוק בשאלת השפעתו של הגוף על המטבוליזם. כשיש לך רשימה ביבליוגראפית, אתה יכול להצדיק כל דבר, כולל אכילת סטייק. אתה יכול גם להציק לאחרים: "אתה עושה דיאטה באמת? לפי איזה ספר?" ואז הנשאל עונה מה שעונה ומציין שם של "ממציא". וכאן מגיעה שעתך היפה: "אה, שיטה לא רעה. אם זה באמת עוזר לך תמשיך. אבל כדאי שתקרא את ד"ר קרוזבסקי. הוא קצת פוסל את השיטה של האיש שלך, הוא סבור שהיא פוגעת במערכת השרירים […]". תענוג לראות את ההתפתלות.

זהו. עכשיו יש לי ספרים על דיאטה וחשבתי שאוכל בסדר. עד שבא הובס ואמר לי לא להישען על ספרים. וכאן בא העניין השני, והוא הרבה יותר רציני: קוראים לו מתאן שימנן (יהודיה). הגברת הבאזה הזאת, לפחות על־פי התמונה בוואשינגטון פוסט, המציאה תרסיס מופלא. התזה אותו אל תוך הפה ממלאה את בלוטותיך בטעם שוקולד, או […], עד שיותר לא בא לך לאכול מן המטעמים הללו. עשרים טעמים שונים — כולל […] סטייק, […], אגוזים, […] בוטנים — כבר מוכנים לשרת את קהל הולכים, במחיר של בין 2 ל־5 דולר השפופרת. וכך, כאשר אתה […] ומושך לך משהו משמין, "שפריץ" אחד והכל עובר.

יופי. אבל מי כבר הולך לקנות תכשירים כאלה? כאן חיכתה לי ההפתעה הגדולה. כמו כל דבר, נמדד גם "שוק הרזון" בכסף, ועל־פי נתוני […] בריאות עולה, כי האמריקאים מוציאים כ־12 מיליארד (מיליארד!) דולר בשנה על תכשירי דיאטה, תוכניות דיאטה, ייעוץ רפואי לדיאטה, ועוד כ־200 מיליון רק על גלולות הרזיה. אלה כמובן אינם כוללים את מכשירי ההתעמלות למיניהם, את אמצעי הספורט למשרד (בין 100 ל־3,000 דולר היחידה), מכונות החתירה, הכוללות מרכות (2,000 דולר) — ועוד יותר […] שיווקי של שלושים ושמונה מיליארד דולר. פי שניים מכך […] האמריקאי לכל מדינות העולם.

אז אם יש למישהו רעיון חדש, משהו כמו של גב' שימנן, אני מוכן לתת תמורתו עותק מסמר של תומס הובס.

פולגת

רשת חנויות

CARRERA
וחנויות

פותחות
במכירת סוף העונה

20%
הנחה
על כל
המוצרים

אופנת
פולגת
CARRERA
ונעלי CARRERA

חד-עיר
20%-40%
הנחה

هكذا من الاجل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

שמיר מתחת לחליפה

ראש הממשלה חושף את השקפת-עולמו באוזני הסופרים

בשנים האחרונות הזדמן לי פעמים רבות לראיין את יצחק שמיר ולקרוא ראיונות ונאומים שלו. תמיד אותה זהירות, אותן סיסמאות שדופות, על גבול הקלישאות. השבוע הוא זימן לביתו קבוצת סופרים, וחילץ את צווארו מהעניבה ושיחרר משהו מהשקפת-עולמו: מולידויות, אוהדות, שמרנות גובלת באפסימיות.

קשה למצוא משפט יפה המאפיין יותר את שמיר מהמשפט הבא: "משתיקה מקפיצים אצלנו כל הזמן וחידושים, ומה שהיה טוב במשך 20—30 שנה אומרים עליו די". מדוע לא נלמד מבריה"מ-המועצות שאומרת אותו דבר בויכוחים עם העולם כמו שאמרה מאז המהפכה. גם היום גורבצ'וב מנהיג שינויים מאסקיים שקשה להבחין בהם אפילו בזכוכית מגדלת.

"אבא, כמה יפה הארץ"

"אנו מדברים תמיד על שלום עם שכנינו, ולמען זה אני פועל, אבל לא פחות מכך אני חושב על שלום בתוכנו, ומולידויות היא צורה אחת של שלום פנימי. זרה לי לשון החרפות והגידופים שמפרדות אותנו עוד יותר.

"הביטוי של המולידויות הלאומית צריך להיות ממשלת האחדות. הייתי מתנגדי הרעיון המיוחמיה, וכבר עשינו דבר טוב לישראל וגרם סייענו את המלאכה. עד היום אני חש שיש אנשים משני המחנות שחוקים ביותר הזה גורם להם סבל פיסי ממש. אבל ישנם כמוני הסבורים שזה לא נעשה מתוך אונס או נוחות פוליטית ההכרחית לישראל.

"כשבאתי ארצה חשתי שארץ ישראל היא ארץ שבנית ועדיין העם אינו אחד ומאוחד. הנה באו הייקים והם היו שונים מאיתנו, אבל כמה טוב שהם באו ואיזו תרומה הם תרמו. המסר של ממשלת האחדות הוא שבעלי השקפות מנוגדות חיים בשותפות. זה לא רק עניין של ציונות. זה עניין של חיזוק העם בישראל. גיבוש הכוח הוא משימה לאומית ראשונה במעלה. המזרח התיכון אינו ים השוויצי, ואם נהיה חזקים אולי נימנע ממלחמות, משום שכאשר אנו חזקים לא יתגרו בנו. אינני רוצה להשפיע על הסופרים, אבל טוב שהמחשבות האלה תהיינה בתודעה של הסופר. אני מתמלא בגאון ושמחה כאשר בני הזר מטייל בארץ ישראל ואומר לי 'אין לך מושג, אבא, כמה יפה הארץ הזאת'. שומעים דברים כאלה רק לעתים נדירות, חבל."

נשק לאיראן — עשינו חשבון הנזק

"יש לנו תעשייה ביטחונית טובה, יפה, יצירה של מיטב הכישרונות, המסירות והמאמץ, ובכמה תחומים אנו ראשונים בעולם. הקמנו את התעשיה לא כדי למכור נשק, אלא משום שלא יכולנו להשיג נשק, ואני זוכר את ההשפלה כאשר משה שרת חיזר על הפתחים להשיג נשק. מחוסר בררה הגענו למסקנה שיש להקים תעשיית נשק טובה, ואי אפשר להקימה רק לצרכינו.

"באו וראו איך ארה"ב רוצה לשכנע אותנו לא לייצר את הלביא. רק לפני כמה ימים חבר פרלמנט מקנדה אמר לי, שהם מנסים ששמעו לאמריקאים ועד היום אין להם תעשיית מטוסים. אספקת הנשק לאיראן היא גילוי אופייני של שיתוף-פעולה אסטרטגי עם ארה"ב. הרוב בעולם מתנגדים לנו, וטוב שישנה ארה"ב. היה רעיון לספק נשק לאיראן שלא יהיה בו כדי לקבוע את גורל המלחמה עם עיראק או את גורל משטר חומייני. עשינו את חשבון הנזק.

"כמות זעירה זו יכולה להאריך את המלחמה ביום-יומיים, ואולם מבחינתנו היתה חשובה לנו, לתעשיית הנשק שלנו ולשיתוף-הפעולה עם ארה"ב. אלי ויזל רוצה שישראל תיראה חוכמה. אני מסכים. אך אנו צריכים גם למכור נשק, אם נפסיק נצטרך לסגור מפעלים ולפטר עובדים.

"היום איננו מוכרים עוד נשק לאיראן. הבחירה היתה מקרה יוצא מהכלל המאשר את הכלל. זה היה כורח המציאות שבה אנו חיים. בפוליטיקה היהודים הרבה יותר מסובכים מאשר בספרות. לא כל מה שנראה שחור הוא באמת שחור."

"עברו הזמנים של פגישות 'רביקרטור'"

"חשוב לזכור כי בזכות שיתוף הפעולה האסטרטגי עם ארה"ב, ערבים פוחדים לפתוח במלחמה. שיתוף-הפעולה הזה החל בנובמבר 1983, בעת ביקורי כראש ממשלה בוואשינגטון. הנשיא רייגן יצא בהכרזה על שיתוף-פעולה אסטרטגי, וזאת למרות חילוקי-הדיעות בשאלת ירושלים וגבולות א"י. עברו הזמנים של פגישות מרות נוסח רביקרקטור. לא מוכים לי בפינה בארה"ב. אלה הן משאלות של לבבות רעים. מה שאומרים לי הוא שמחכה לי קבלת-פנים נהדרת. העתונות כולה לטובתנו, ואין לנו במה להתבייש."

"יהיה טוב"

"אנחנו פועלים למען שלום. זוהי מטרת מדיניות החוץ שלנו, ואין זה נכון שהשלום קפוא. היחסים עם מצרים אינם כפי שהיו לפני עשר שנים, ואני מקווה שיהיו הרבה יותר טובים בעוד עשר שנים. חוסיין עדיין איננו ידיד, אך היחסים הרבה יותר טובים עם ירדן מכפי שהיו לפני שנתיים-שלוש. זהו תהליך, ואני מקווה כי בעוד שנתיים-שלוש היחסים יהיו עוד יותר טובים. אם נוותר על האינטרסים שלנו לא יהיה סיכוי לשום שלום. יש הבדל גדול בין אש"ף לבין מדינה ערבית, ולו גם הקיצונית ביותר. סוריה ועיראק יודעות שהן צריכות גם להתקיים. ואילו לאש"ף יש מטרה אחת — להשמיד אותנו, ולכן מו"מ איתו משמעו ראשית הבכיה שלנו. למשא ומתן כזה המינימום שבצורך לתת זו מדינה בחלק מארץ-ישראל. וזו רק התחלה. תיתפתח מלחמה מתמדת שבה אין אנו רוצים."

יצחק שמיר ומשה שמיר בפגישה השבוע

פרס רוצה את יעקובי בוואשינגטון

השבוע חלף המועד המוסכם בין ראש הממשלה שמיר לבין ממלא-מקומו ושר החוץ פרס, למינוי שגריר חדש בוואשינגטון במקום מאיר רוזן, המסיים בקרוב את תפקידו. כל הסימנים מורים שפרס מבקש למנות את גד יעקובי, ואולם הוא אינו מוכן להתעכב בחוסר של שמיר, שיתבסס על הטענה ששר הכלכלה הוא מועמד בעל גוון מפלגתי מובהק מדי. נראה שפרס יגשש תחילה אצל שמיר, ויימנע מלהציע לו מועמד(ים) בלתי-מוסכמים.

אם יזהה שמיר את יעקובי, הוא יקנה לעצמו יריב פוליטי אישי בתוך הממשלה, ואילו מתוצה לה יתקשה להסביר את התנגדותו למינויו של חבר ממשלה לשגריר בארה"ב — מינוי שבא להעניק משנה-יוקרה וחשיבות לתפקיד גם המשברים המצטברים בעבר הלארדווק, ומערכת הבחירות הצפויה בארה"ב בעתיד הקרוב. נראה שהמינוי יוכרע בתוך עסקת חבילה שלתוכה יוכנסו מבקר המדינה, נציב שירות המדינה, יו"ר רשות השידור, יו"ר המועצה המייעצת של בנק ישראל, יו"ר התעשיה האוירית ועוד שלל מינויים, שממשלת האחדות אינה מצליחה למצוא להם מועמדים מוסכמים.

אחד שכבר יכול לארוז לקראת יציאה לוואשינגטון בראשית הקיץ, הוא רונלד האריסון, היועץ הפוליטי בשגרירות ארה"ב בתל-אביב. האריסון, שהגיע לכאן רק לפני שנתיים מונה לתפקיד החשוב של תת-עוזר מזכיר המדינה לענייני פירוק הנשק.

אורח מיבשת רחוקה

ריצ'רד מרפי בא מאמריקה כדי לגשר בין הסכנות משני עברי הירדן, ג'ובאני ספאדוליני הגיע מאיטליה מצויד ברשמי פגישתו עם המלך חוסיין ברומא, וכאשר יוזמה היום שמעון פרס את הלמבג, יוסבר מן הסתם שמרגרט תאצ'ר מבריטניה ופרנסואה מיטראן מצרפת העבירו מסרים מירדן לישראל ובחזרה.

בשבוע הבא תצטרף יבשת שלישית לתכונת התיווך במזרח התיכון. ראש ממשלת אוסטרליה, בוב הוק, ידלג בין רבת-עמון, ירושלים וקאהיר, ויציע את שירותיו הטובים לצדדים. הדבר יעשה, מן הסתם, שתיים שלוש כתרות על ביקור-נימוס ראשון של ראש ממשלה אוסטרלי בישראל. כתרת ראשונה יכולה להיות חוקא התנגדותם של הוק והשרים הבכירים בקבינט שלו להתיר למשקיף אש"ף באו"ם, והרי טרזי, להיכנס לאוסטרליה. השבוע מינה האו"ם את טרזי להשתתף כמשקיף על המזרח התיכון, שיתקיים במרוצת השנה ביבשת הרחוקה. יו"ר ועדת החוץ של האופוזיציה, הסנטור הליברלי רוברט היל, דרש להתיר את כניסתו של טרזי, ואולם חוגי השלטון חוששים מפני תגובתם הקשה של הארגונים היהודיים. הוק הבטיח בשיחה עם שגריר ישראל בקנברה, יששכר בן יעקב, כי הדבר לא יקום ולא יהיה.

הוק יתקבל על-ידי הנשיא הרצוג, שבנו לא מכבר מאירוח לבבי באוסטרליה, ויסעד על שולחנם של ראש הממשלה ושר החוץ. הנושאים שעל סדר היום בשיחות העבודה שיקיים: שיתוף-פעולה תעשייתי, מדעי ומסחרי (אוסטרליה מבקשת להפיק תועלת עקיפה מהסכמי ישראל עם השוק ומאיזור הסחר החופשי עם ארה"ב), אפשרות להסכם תעופה בין אל על לקוונטס, מצוקת יהודי בריה"מ (הוק כבר פעל בנושא אצל הרוסים) ויחסי ישראל עם סין (הוק נועד עם מנהיגי סין יותר מכל מנהיג מערבי).

רוסים נגד אלימות

אלמלא התקרית בכנסת, ספק רב אם משלחת ועד השלום הסובייטי היתה זוכה ליותר מידיעה קטנה בשולי החדשות. הבריה הקרועה ועקת-השבר של גאולה כהן, הביאו למשרדי רק"ח בתל-אביב את העיתונות הישראלית בהמוניה, וזה בדיוק מה שמוסקווה רצתה להשיג — יחסי-ציבור. הגנטיקאי פרופסור ניקולאי בוצקוב, מתייחס בסלחנות לאירוע, אפילו באבהיות: "לא, היא לא תאלץ אותנו לשכוח את כל הרשמים החיוביים שלנו מהפגישות ומהסיורים בישראל. למרות שלא עם כולם הסכמנו, היו לנו שיחות גלויות, והתקרית הזו אינה מבטאת את רוחב הזיים בישראל על כל גווניו, לרבות ציבור שוחרי השלום הרחב".

ניכר במרעו בוצקוב, כי היטיב להכין את שיעורי-הבית טרם בואו לכאן. על הוועידה הבינ"ל הוא אומר: "עובדה היא שהצעתנו של בריה"מ לוועידה מבינה נתקבלה באו"ם פה אחד. אנחנו מציעים שיחות דו-צדדיות ורב-צדדיות". על הביטוי "פגישת הזהבת" שהדביק שמעון פרס לוועידה כזו, הוא אומר "במרוצת הזמן לשלום, כאדם ומדינה, קשה לי לבחון את מידת הזברקה והשכל הישר של פרשנויות שונות. אם יש באמת רצון, יש להגביר את הבנה ההדדית, ולכן הגיע באחרונה משרד החוץ הסובייטי שבוועידה המבינה צריכות להשתתף חמש המעצמות הקבועות של מועצת הביטחון וכל הצדדים המעורבים, ואי שאי-אפשר לערוך התוועה בלי הזוג הצעיר."

"דוקא אמרת" — השבתי לרגע שהצלחתי להפיל אותו למלכודת — "ומה יש לרופא לומר על דחיית גמות של בקשה לאפשר לאנזתו של מיכאל שירמן לבוא לישראל כדי להתרם לו מח עצמות? ידוע לך שבגלל העיכובים האבסורדיים אפסו כמעט סיכוייו להחלים". קשה להאמין שהוא לא היה מוכן לשאלה. התשובה היתה מוכנה בפי האיש: "באמת, במקרים מסוימים יתכן שיכלו להיות עיכובים כלשהם, ודווקא למטרה זו הוצאו תקנות הגירה החדשות שיפשטו את התהליכים להגירה או לחזרה לבריה"מ, כולל לגבי אזרחים סובייטים בעלי לאום יהודי". לטענה, שהעוקים האלה אינם אלא אנשים-עניים, הגיב קצרות: "אלה חוקים פנימיים של המדינה ואיני מכיר אותם בדיוק".

השיחה לא הסתיימה, כמובן, לפני שהמרעו הסובייטי הציע שיתוף פעולה סובייטי-ישראלי בלימוד התוצאות הרפואיות של המלחמה הגרעינית".

שבת אסירים גם יחד

בשולית של שאילתה שגרתית, שהעבירה ח"כ שולמית אלוני לשר החוץ שמעון פרס בעניין טיפולו של הקונסול ברומא באסיר ישראלי המרצה את עונשו בכלא האיטלקי, מצאתי הערה מעניינת: "אגב, האיש יושב בתא אחד עם שלושה אסירים ערבים, אשר לפי דבריו משפעים עליו גורמים לוחמים, ומעולם לא התלונן על ביטחונו..." (שלוש הנקודות במקור). מעניינת לא פחות תשובתו של פרס: "אגב, ישראל אחיטה (האסיר) נמצא בתא אחד עם ישראלי נוסף ושני צפון-אפריקאים ערבים, אך כדובר ערבית אין נכוחותם יוצרת מתחים ביניהם". לתשומת-לבו, אברהם שריר.

שיחת השבוע / לילי גלילי

עם: מנדל פרוליכמן, לשעבר סגן מפקד הסדרנים בכנסת
על: הסדרן ופרשת ח"כ כהן-ביטון

השינוי ברמת הכנסת עשה לי צער גדול

28 שנה שימש מנדל פרוליכמן כסדרן בכנסת. נכנס לכנסת השניה, ב-1952, ועזב אותה ב-1980, כשיצא לפנסיה בגיל 65 כסגן מפקד הסדרנים. למעשה, היתה הכנסת מקום העבודה היחיד שידע פרוליכמן מאז עלה ארצה מרומניה בשנת 50, להוציא שנתיים ראשונות שעשה כפועל ב"סולל בונה". תקופה קצרה, אמנם, אך למיתתו עדיין כשל פועל עתיר כוח, גם כשהוא לוחץ את ידך לשלום ידידותי. אין תימה, שרי היה בקרבתו על מנת להרגיע רוחות מתלהטות בין חברי הכנסת, גם בימים שכישורים פיסיים לא נראו עדיין חיוניים למילוי התפקיד. השבוע, הופנו הזרקורים אל הצבא האלמוני למרי של סדרני הכנסת, לאחר שמילאו תפקיד בהפרדת הנצים בין גאולה כהן לצ'רלי ביטון. הסדרנים שבתפקיד, מנועים מלהתראיין. שש שנים אחרי שפרש, גם פרוליכמן שם סייגים חמורים ללשונו. לא תשמע ממנו אף לא מלה רעה אחת, דבר ביקורת או רכילות על ח"כ זה או אחר. לא היו חברי הכנסת נוצרים סוד כמותו, היו העיתונים הזומים הופכים לשבועונים. היום, מוצאים את פרוליכמן בחנות הנמר הירושלמית של אשתו. מעבר הזר מן ההסתופפות הערוכה עם נבחרי העם והדרת המינימה, גם פרוליכמן מודה. הנה, לא מכבר מצא טעות בחשבון שהגישה לו חברה גדולה. גם זה סיפוק מקצועי.

לאחר 28 שנים בסודין בכנסת, מעשים מבהירים את המוסד הזה בסוף. גם אתה שותף לדעה הרווחת, שהכנסת מידרדרת?

ההידרדרות החלה בכנסת התחילו כשחברי כנסת החלו לעסוק בכל מיני עבודות פרטיות שלהם, לצד העבודה בכנסת. לפעמים, העבודה הפרטית והאינטרס האישי קודמים אצלם לעבודה בכנסת. לפני שנים רבות היו בכנסת יותר עסקים מאשר אינטרסנטים. היום גדל מספר האינטרסנטים, במובן של האינטרס האישי. השינוי הזה ברמת הכנסת עשה לי הרגשה רעה ולפעמים צער גדול.

השבוע היו מכות של ממש בין קבוצה של חברי כנסת, ובראשם צ'רלי ביטון וגאולה כהן. הדבר המתיק אותך?

כן, למרות שהזלזול שמסביבים חברי הכנסת זה בזה ובמוסד שבו הם עובדים, נראה לי קשור לזה. זה מתחיל בקריאות ביניים גסות, ואח"כ צ'רלי ביטון מרשה לעצמו לדבר עם הגב אל המליאה, בשביל להפגין נגד זה שאין לו הרבה שומעים, ומגיע לאלימות של ממש. ובכל זאת, הופתעתי. המקום האחרון שאני זוכר אלימות פיסית בכנסת, היתה בשר זריקת אבנים על שמשות הבניין בפרשת השילומים מגרמניה, ופתחו את הראש לידיד הכנסת רובין. אבל נראה לי, שגם המקרה האחרון בין גאולה כהן לביטון, זה בעיקר בשביל הכותרת בעיתון.

אבל היו מקרים רבים של "ממש אלימות", של פתוח גדול. איך מתמודדים אתם?

קודם כל, מפתחים חושים לדעת מראש מתי צפויים מתח, דיון בעייתי, ומי עלול להיות התוקפן באותה ישיבה. אז צריך להיות מאד ערניים. הייתי פשוט מתקרב בשקט, ועומד ליד המושבים של אלו שנראו לי בעייתיים. הרבה זמן בליתי, למשל, ב"פיקוח" כזה על חבר כנסת מרק"ח, שהיה ראש עיריית נצרת. הוא היה מתפרץ הרבה. ואז, כשהם מרגישים שיש לידם מישהו שעלול להפריע להם, הם לא משתמשים בכוח. באותה צורה הייתי גם מתקרב ועומד בין הניצים, וזה היה מונע תקריות.

אני לא מתפלאה. עם הגוזה שלך, מובן לי שהם משום מה... אבל לא הרגשת לעיתים כמו גננת?

זה הרי רק צד אחד של העבודה. כשנכנסתי לתפקיד, מצאתי באולגן גדול. ארגנתי את כל הזמנות, הבנתי רוחות מכל העיריות, למדתי עם הזמן את כל הצעות החוק, ויכולתי למצוא כל דבר שביקשו ממני. אני עוד זוכר שקוראים, שהיה יו"ר ועדת הכספים, ביקש ממני הצעת חוק שלו, "שהגיש השנה". מצאתי לו. אותה אחרי 3 כנסות קודם. כשאמר לי: "תודה, מגיע לך פרס", הרגשתי סיפוק גדול.

אני מתארת לי, שעם הזמן מתפתחים גם יחסים אישיים יותר בין הסדרנים לבין חברי הכנסת.

אתה לומד להכיר אותם, לקרוא את הרצונות שלהם לפי הבעות הפנים. לפעמים היו נכנסים לאולם המליאה, לא יודעים בדיוק במה המדובר. הייתי מסתכל להם בעיניים, מבין מה הם רוצים, ושולח להם את הצעת החוק שבה דנים באותו הרגע. היו מוציאים עט, והייתי מעביר להם נייר, שיהיה להם על מה לכתוב. אבל יש באמת גם רגעים אחרים לגמרי. אני זוכר, אחרי פעולת כראמה, הבן של לובה אליאב קיבל חופשה והגיע לכנסת, שהיתה כבר ריקה. התחלתי לצלצל בשבילו לחפש את האבא, ובינתיים הכנסתי אותו למקלחת, נתתי לו חולצה מהארון הפרטי שלי, והבאתי לו אוכל מהמזנון הסגור. אליאב הכביס את הסיפור אפילו לספר שלו.

מכאן כבר ברור, שהסדרנים הם עם אחיב המנומס. המה על חברי הכנסת?

כולם התנהגו כלפי יפה מאד. מי הכי מנומס, את שואלת? עולים לי בראש כרגע בגין ואליאב.

והכי פחות מנומס?

אני לא רוצה להזכיר שמות. כולם חברים שלי עדיין, ולא רוצה לפגוע.

הכבל אותך?

...לא דיברת אף פעם עם שר המסחר והתעשייה או את יודעת מה הנימוסים שלו.

אחרי 6 שנים בגימלאות, אתה עוד מגן על חברי הכנסת בחירוף נפש ב"גמלמני".

תמיד כך. הרבה פעמים היו חברים שלי צופים בטלוויזיה השואלים אותי איך זה שאולם המליאה ריק, שחברי הכנסת לא עובדים. תמיד הסברתי שרוב הנוכחות בועדות חשובה, שהוא יכול להיעדר מהמליאה. הגנתי עליהם, גם בשלא השבתי כך בלב.

מדוע?

מפני שהאמנתי, שכבוד הכנסת הוא מעל האנשים שעוברים שם, שעוברים וחולפים.

אתה מרבה לדבר על "כבוד". עם השוקה במעמד הכנסת, היה עדיין כבוד להיות שם סדרן? חברים שלך מרגישים מבועים קצת מהכרת "סדרן".

כל הזמן הרגשתי באותה מקצועיות. מעולם לא הרגשתי משרת. התיחסו אלי כמשפחה, אלי מבין שהם היו זקוקים לי כל הזמן. אנשים היו סומכים עלי גם בדברים גדולים. ספיר, למשל, היה יוצא למשרד שלו, ומבקש ממני להודיע לו כמה דקות לפני שיגיע תורו להגיש את הצעת החוק. היו לי הטלפונים של כמה שרים, והייתי דואג לקרוא להם בזמן. לי, אישית, גם השם "סדרן" לא כל כך הפריע. בכמה, רצה פרופ' רב פתן להחליף את השם ל'סופר', אבל זה לא הלך.

הכבוד שאתה רוחש להם, עולה בוודאי על הכבוד שחברי הכנסת רוחשים זה לזה. רק באחרונה יש "ברוגזים" חדשים. יוסי שריד העליב את גאולה כהן, וכתגובה היא לא הלכה לבקר אצלו בבית החולים; רק שלושה סירבה לשבת באותו אולפן טלוויזיה עם הנוסק הוכר. זה כבוד הדדי?

לא מקובל עלי. גאולה באמת לא כל כך אוהבת את שריד, אבל היא דווקא מוכנה לעזור לאנשים בצרה. לדעתי, היא לא הלכה לבקר אותו רק מפחד שיכתבו שהיתה אצלו. עם המשיק טובי היתה לי לא פעם שיחה ארוכה. הוא שומר על מדינת-ישראל כמו כל יהודי טוב.

לפי מה שליברט על פי המפקד של הסדרן נאמנו מהכבד ביותר. אלו תכונות חשובות על מנת להיות סדרן טוב, נוסף על הכושר הפיסי ההזוי באמונה?

קודם כל, דיסקרטיות, לא להדליף. אפילו העיתונאים יודעים כבר שמסדרנים לא מקבלים אינפורמציה. צריך אדיבות, הרבה פסיכולוגיה, רק מהר התבלות צריך לדעת מה עומד לקרות, ולהיות מוכן.

נשמע כאילו המבולות הנדרשות מסדרן עולות על אלו הנדרשות מח"כ. לא חשבת לך בלב שמה שהם יכולים, אתה יכול טוב יותר?

הח"כ הוא נבחר העם, והגיע לזה לא בגלל הידע, אלא בגלל אינטרס של מפלגה. הידע, הוא שלי. יש הרבה חברי כנסת שלומדים את המקצוע רק אחרי שנבחרו.

ולא הרגשת אף פעם, שאתה בעצם חכם יותר מרבים מהם?

לא אני. הם הרגישו את זה.

על שטחים ואנשים / אורי ניר

שיח לוחמים

שלושה חיילי מילואים, שלושה שוטרי משמר הגבול ונער ערבי היו שותפים לתקרית שפשרה טרם הובהרה. התקרית אירעה השבוע בלב עיר ערבית בגדה, בקסבה. הנער, הוכה ונעצר. החיילים עשו בירור של נסיבות המקרה בנוכחות מפקדים, וזו בערך תמצית הדברים שנאמרו שם. (שמות החיילים שונו).

יאיר (חייל מילואים): עמדתי כאן, ליד הכביש, ושמרתי. פתאום הרגשתי יד על הכתף שלי, ומישהו צעק "אוהו". הסתובבתי מיד עם הנשק, וראיתי מולי את הערבי. הוא תפס את הקנה של הנשק, ונידנו אותו. זזתי אחורה כדי להוציא מידיו את הנשק, והדפתי אותו. הוא נעמד מולי עם הידיים שלוחות קדימה, ולא זז. אז הגיעו שני החיילים הג"בניקים, הפילו אותו על הארץ והשתלטו עליו. אני לא חושב שהוא ניסה לחטוף ממני את הנשק. הוא נראה לי קצת משוגע.

ריבחי (שוטר משמר הגבול): ראיתי שהבחור מנסה לחטוף לו את הנשק, צעקתי לכולם לא לירות כי היו שם חיילים שלנו ואזרחים. רצתי לכיוון שלהם, השכבתי אותו על הארץ, והצלחתי להשתלט עליו. אחר-כך לקחנו אותו משם.

סא"ל אלי (המפקד האזורי): יאיר, קודם-כל אני רוצה שתדע שהיית יכול להרוג אותו. לפי הוראות פתיחה באש, זה היה בסדר גמור. היית יכול להרוג אותו, ואפילו היו אומרים לך תודה. במצב כזה, יורים. אבל מבחינתי היית בסדר. אם היית יורה, אולי היו נפגעים אזרחים מסביב.

יאיר: אבל הוא לא היה חמוש, ולא זז אחרי שהסתובבתי אליו. אני באמת לא בטוח שרצה לקחת לי את הנשק.

סא"ל אלי: לא משנה — חמוש או לא חמוש. אם מנסים לחטוף לך את הנשק, אתה יורה. בלי לחשוב.

יוסי (חייל מילואים): גם אני ראיתי את המקרה. לא היתה שום הצדקה לירות. הערבי לא זז אחרי שהוא הסתובב אליו. הוא לא ניסה לחטוף לו את הנשק אלא רק החזיק בו. לא היתה סיבה לירות, אני בטוח.

חיים (חייל מילואים): מה אתה מדבר? אני ראיתי אותו. מה, סתם ככה הוא החזיק בנשק? הוא היה יכול לירות בלי בעיות.

אדם נוסף שהגיע במשך השיחה הגיד ליאיר, יכול להיות שהבחור פשוט התעכב בך במקרה כי זו הגרסה שלו. דיברתי אתו עכשיו.

יאיר: לא נראה לי שזה יתכן. הוא ממש תפס לי את הכתף, וצעק ככה, כאילו להפחיד אותי. אני באמת חושב שהוא קצת פסיכי.

סא"ל אלי: טוב חבר'ה, הוא עכשיו בחקירה. אנחנו עוד נבדוק את זה. אני שוב אומר לך, הוא בא אליך מאחור ותפס לך את הנשק. במקרה כזה אתה יכול להרוג, וגם יגידו לך תודה. זה בדיוק לפי הפקודות. אני רוצה שתזכרו מה שאמרתי לכם בהתחלה. אתם נמצאים בלב שטח אויב. האויב נמצא פה בכל הסביבה (מסמן תנועה מעגלית בידיו) והאוכלוסיה עוינת. אם צריך, פותחים באש, לפי ההוראות. הנשק במצב "הצלב" או "תלה", ותשימו לב מסביב.

החיילים המשיכו בסיור רגלי לאורך כבישי העיר. שוטרי משמר הגבול טיפסו לג'יפ שלהם, והמפקד לג'יפ שלו. ממשיכים בשגרה עד לתקרית הבאה.

כיבוש דגלים

אין הזדמנויות רבות לעימות חזיתי של ממש בין פלשתינאים לישראלים בשטחים. על כן, רוב-רובו של העימות בין שתי התנועות הלאומיות מתנהל ברובד הסמלי. אחד הסמלים הפלשתינאיים הבולטים, מטבע הדברים, הוא הדגל הפלשתינאי. לממשל הצבאי קשה להסתדר עם הסמל המפריד הזה, ומסיבות שונות, נוח לו יותר לכנות אותו דגל אש"ף.

אלא שהדגל הפלשתינאי נוצר והונף באיזור זמן רב לפני היווסדו של אש"ף, וקודם שהוועד הפועל של הארגון החליט כי שלושת הצבעים, שחור-לבן-ירוק, והמשולש האדום יהוו לדגלה של התנועה הלאומית הפלשתינית.

הדגל הפלשתינאי נולד בעשור השני למאה ה-20, כדגל התנועה הלאומית הערבית. שניים מהארגונים הלאומיים הערביים החליטו לאמץ להם שלושה צבעים בעלי משמעות סמלית בתולדות האיסלאם, ולהפכם לצבעי הדגל הערבי. השחור הוא צבע הקריב העבסטה, עוד מתקופה שבשורם האיסלאם. הנביא מוחמד אימץ את השחור כנס מלחמת הקודש שלו, ונהג לחבוש מגבעת שחורה בעת היציאה ל"ג'יהאד". לימים, היה השחור צבעה של האימפריה המוסלמית העבאסית. הלבן היה צבעה של האימפריה האומיית הספאראית, שקדמה לעבאסית, ואילו הירוק היה צבעם של הפאטמים, יורשי העבאסים, ששלטו בחלקים גדולים של האימפריה המוסלמית.

המשולש האדום הוצב לצבעות שחור-לבן-ירוק, הוא תוספתו של השריף חוסיין ממכה, מחולל המרד הערבי הגדול, שהחליט להוסיף לשלושת צבעי האיסלאם את צבע משפחת המלוכה ההאשמית מוצאי חאי ערב.

לאחר שהפך הדגל לנס התנועה הלאומית הערבית, התנוסס על בית עיריית דמשק בעת כיבושה של האמיר פייצל (1920), נותר נס ארבעת הצבעים דגלם של ערביי עבר-הירדן וארץ-ישראל. המנדט הבריטי אסר להניפו, ולא-פעם היו התנגשויות דמים בין החיילים הבריטים לבין מפגינים ערבים, שהתעקשו לשאת את דגלם בראש הפגנות. רשמית היה הדגל לדגלם של הפלשתינאים בנוקף הולדתה של "ממשלת כל-פלשתין", שהתכנסה בעזה בשנת 1948. אלא שהליגה הערבית לא הכירה בה, ובמקומה הניפה על הבימה בישיבותיה דגל ירוק שעליו נכתב באותיות אדומות כתוב "פלשתין". היום מונף הדגל הפלשתינאי בישיבות הליגה הערבית, לצד דגלי ירדן ועיראק, הזהים לו כמעט, אלא שבהם נוספו כוכבים (אחד בירדני ושניים בעיראקי) בפרשו המשולש האדום.

הממשל הצבאי בגדה המערבית רודף בשיטתיות את מניפי הדגלים בגדה וברצועה. ביוזמת רמה האלוף, למשל, עיקר מאמציהם של חיילי צה"ל בגדה הוקדשו להסרת הדגלים המאולתרים מעמודי חוטי החשמל. בתוקף סעיף 5 של צו 101 לפקודות הצבאיות בגדה המערבית, נשפטים בעיים להוריש מאסר רבים על הנפת דגלים. "אין להניף, להציג או לקבוע דגלים או סמלים מדיניים, אלא על-פי היתר המפקד הצבאי", נאמר בפקודה. (הדגל הממלכתי של ישראל והסמלים המדיניים אחרים אינם נכללים, כמובן).

לעתים התביעה הצבאית מעדיפה להכליל את הנפת הדגלים בקטגוריה הרחבה של "הפרות סדר". ובדרך-כלל, היא מטילה עונש מאסר לחודש-חודשיים על הדגלנים. אגב, לפני כחודש פתחה משטרת ישראל בחקירה ראשונה מסוגה נגד ישראלי תושב רמת-גן, שצבע את ציור הדגל הפלשתינאי על גב חולצתו, משולב בדגל ישראל, כחלק מסמלה של המועצה לשלום ישראלי-פלשתיני.

האיסור להניף את הדגל בשטחים גורר שיטות רבות להצגת צבעי הדגל בפומבי, בלי שיהיה אפשר לטעון כי נעשתה עבירה על החוק. מאפרות, לוחות-שנה, קופסות סיגריות, תמונות ורפרודוקציות, עטיפות ספרים, כריכות של כתבי-עת, סידור של חלונות ראווה בחנויות בגדים. בקיצור, כמעט כל מה שיש בו צביון של פומביות, משמש להצגת צבעי הדגל. בשיעור למלאכת-יד בבית-ספר בחברון, למשל, למדו הבנות כיצד לתפור תיק מחוטי ניילון הצבעים, כמובן: שחור, לבן, ירוק ואדום.

נראה שהדגל במקרה זה הוא סמל במובנה המלא של המלה. גם כשמורידים אותו מהתורן ומענישים את מניפיו, הוא שב ועולה, לפחות למחצית גובהו של תורן הפומביות. כמו סמלים לאומיים רבים אחרים בשטחים, דומה שאי-אפשר לקפל את הדגל הזה ולהניחו לשיכחה בקרן זווית.

פלסטיניאן גראפיטי

מאבקים סמליים וקרבות של סיסמאות מתנהלים גם בין הזרמים הפלשתינאיים השונים בגדה. הביטוי הבולט ביותר לכך הוא הגראפיטי — הכתובות על הקיר. מבין כל ערי הגדה, המקבץ הצפוף, הגדוש ביותר של סיסמאות, נמצא דווקא על קירות הבתים של ירושלים המזרחית. פועלי הניקיון של העירייה כבר נואשו כנראה מהמשימה הסיזיפית שהוטלה על כתפיהם, ופשוט, הפסיקו לנקות את הקירות.

שלוש קבוצות עיקריות מתחרות ביניהן בליכלוך הקירות: תומכי אל-פתח, תומכי החזית העממית לשחרור פלשתין ותומכי ירדן. כל אחד מהמתחרים מצטיין ביתרון כלשהו על עמיתיו. בנושאי התרסיסים תומכי אל-פתח הם ככל הנראה המודרנים מכולם. רובן הגדול של הסיסמאות על קירות העיר המזרחית נושאות את חתימת אל-פתח. סיסמאות מבית היוצר של החזית העממית מצטיינות במעוף ובדמיון רב. ואילו מפעילי התרסיסים הפרו-ירדניים נושאים בידיהם גם תבנית מוכנה מראש, היוצרת כתובת נקייה ומסודרת.

תומכי אל-פתח מרססים בשחור. המוטיב העיקרי בסיסמאות שלהם הוא המאבק המזוין. "אנו תנועת השחרור הלאומית הפלשתינית — פתח, חלוצת המאבק המזוין", נכתב על קיר אחד. "יחי המאבק המזוין, נמשיך בו בכל מקום ובכל זמן", כתבו גייסות המרססים של אל-פתח על קיר אחר. על כותל הצפון של תיאטרון "אל-חכוואתי" מתנוססת כתובת גדולה וארוכה, ולידה סמל אל-פתח: "מוות לבוגדים כדוגמת א-שאווה ופרייג'. לא לשלטון המלך הבוגד". "תהילה למתאבקים האמיצים של הפתח". אלה, וכיוצא באלה כתובות מעטרות קירות רבים מאד בירושלים המזרחית, ובעיקר במרכז התוסס שלה, המוגדר בפי רבים כתשתית הארגונית של המדינה הפלשתינית העתידה.

תומכי החזית העממית, כיאה למי שמזוהים עם ארגון בעל נטיות מרקסיסטיות, מרססים רק באדום. אבל משתדלים שלא לוותר על תוכנם לשתי החזיות. "נוותר על נשמתינו, אך לא על כלי נשקנו", מרוח תרסיסניו של ג'ורג' חבש ליד מלון "נשיונאל פאלאס". בכמה מקומות אחרים, בהתייחסם לתכנית הפיתוח הירדנית לפיתוח השטחים — בניסוח מעניין של לשון נופל על לשון — הם קבעו: "אנו רוצים במדיניותכם, ולא בפיתוחכם" (של הארץ). כדי להדגיש את נטייתם האנטי-אימפריאליסטית שלהם, כתבו: "אנו רוצים מדינה פלשתינית ולא גרורה אמריקאית". וכדי להכריז על ערביותה של ירושלים: "ציונים נגד עדרי המתנחלים בירושלים".

התרסיסנים תומכי ירדן עשו לעצמם חיים קלים ומסודרים. הם הכינו לעצמם כעין מסגרת מוכנה מראש, שצריך רק לרסס בתוכה, והכתובת "כן לאיחוד הירדני הפלשתיני" מוטבעת על הקיר. אלא שסיסמאות אלה נוטות להימחק עד מהרה בידי היריבים. לאחרונה מוחקים רק את המלה "ירדני", ונותרת הסיסמה: "כן לאיחוד הפלשתיני".

בתוך חומות העיר העתיקה אפשר למצוא על קירות הבתים סימנים לאירועים האלימים שהתחוללו בה לפני כחודשיים. רוב הכתובות קוראות לשביתה או להתקוממות. המרשימה שבהן היא כתובת שגודל אותיותיה יותר ממטר וחצי. והיא אומרת: "שביתה". בסמטה סמוכה, עדות אילמת לתרסיסן שמיכל הצבע שלו גבר בו, וכל שהצליח להוציא מתחת ידו היה "מוות לבוג..."

המדיח המצליח כובש עכשיו את הפאבים, הברים והמשרדים

טלסה מיני בר

תן לו 7 דקות והוא יתן לך 40 כוסות נקיות ומצוחצחות

- קיבולת: 40 כוסות.
- תוכנית מיוחדת לכוסות בירה.
- ניתן להדיח בו גם צלחות, סכו"ים וסירים.
- זמן פעולה: 7 דקות עם מים חמים (15 דקות בחימום עצמי).
- תוכנית מיוחדת לביטול החימום.
- אפשרות לקצר ידמית את זמן החימום, במקרה ואין אספקת מים חמים.

חסל סדר שבירת כוסות ותשלום משכורות מיותרות! טלסה — המדיח המצליח, מותאם במיוחד להדחת כוסות בפאבים, מזנונים, מסעדות, משרדים, מרפאות ומעבדות ניסוי.

לקבלת פרטים ועלון חינם, נא לפנות ליבואן: טלסה אינטרנשיונל בע"מ, רח' ביאליק 135, רמת גן. טל. 03-7518249.

מדיחים זה אנחנו · טלסה אינטרנשיונל בע"מ

משגיח בחדר מיטות

מאת רומן פריסטר

"זו מדינה דמוקרטית ואני יכול לחיות עם מי שאני רוצה", אמר האיש בבית־הדין הרבני, אך הדיינים סבורים אחרת ★ אם תתקבל דעתם צריך יהיה להציב משגיחים או שוטרים בחדרי מיטות של זוגות יהודיים רבים

שתי פנים לסיפור שלפנינו. יש בו תובנה לעולם הרגשות האינטימיים של נאהבים המחפשים את אושרם, ובו כל המרכיבים של עלילה של "רומן למשרתות" מבית היוצר: הוזים בלתי־ניתנים לשלימה, מאבק על זכותם של גבר ואשה לאהבה, טרגי־דרמה לקשר שנתקע ונקף ממשמעותו הבסיסית תקפה. אך מעבר לתוכן זה, הנגלה על פני השטח, טמונים בו תכנים ציבוריים מן החשובים שבחיי החברה הישראלית.

בסיפור האהבה של מוטי ורונית מתמזג בצורה מכאיבה העימות התמידי בין שתי תפיסות־עולם, הדתית והחילונית; ולגמרי במקרה היו השניים לשעיר־לעזאזל שעליהם בחן הממסד הרבני את יכולתו לכפות עלינו אורח־חיים הלכתי, ולהפכו לנורמה שתחייב את כל אזרחי ישראל בחייהם הפרטיים, לרבות התנהגות בחדר־המיטות שלהם.

הוא גבר כבן 35, חובש כיפה סרוגה, ובשמץ של מרירות אומר כי אחרי כל מה שעבר עליו חש כיצד מכרסם בלבו "שחיקה ברגשותיו הדתיים". היא אשה כבת 32, שערה בלונדיני, תווי פניה עדינים ומעל כל השיחה מנותת ידה הנסתה בבטחון בתוך קירותיו של הגבר שלה. הגבר שלה!

זו, כמובן, שאלת השאלות. זה שנה ויותר חיים השניים בדירה שכורה בפתח־תקווה כבעל ואשה. היא מספרת איך משך שמונה שנים היתה גרושה ורווקה בבחירת שותף לחיים — עד שמצאה את אשר חיפשה. בעבר הרחוק נכוותה בנישואין שלא עלו יפה ונסתיימו בפרידה. הוא מלטף את ידיה, ומסביר שאחרי 12 שנות נישואים כושלים מצא לבסוף את חוף המבטחים, שבו יוכל ליהנות מהחום והשלווה שמקרינה רונית. לזוג יש תכניות רבות לעתיד, אך כולן תלויות בהכרעת בית־הדין הגבוה לצדק, העשויה להינתן כבר בשבוע הבא.

ההתחלה מן הסוף

רשות־הדיבור למוטי: "אני בא מבית יהודי מסורתי. הורי הם ילידי פולין. התחתנתי בגיל 22, אחרי היכרות קצרה מאוד. אשתי היתה האשה השנייה בחיי. לפניה, בהיותי בן 18, יצאתי משך תקופה עם חברה אחרת. קשה לומר שהייתי אדם מנוסה ביחסים בינו לבינה, והציפיות שלי לגבי בית ומשפחה לא עמדו במבחן המציאות.

יצאתי מתוך הנחה שכל אשר מקדש הרב בטבע הברכות יהיה להלך חיינו ביחד. בשנה הראשונה לנישואינו נולד לנו ילד. לאחר מכן הבאנו לעולם עוד שני ילדים. כל פעם מתוך תקוה שהילדים יעזרו לנו לשקם קשר שעלה על שרטון. תחילה סברתי כי האשם כולו בי. שירתתי שירות קבע, וצה"ל גזל ממני את מלוא זמני ואת מיטב כוחותי. נבכתני להשמיע זכות של אשתי, פשטתי מדים ופתחתי עסק עצמאי. אך העסק לא הביא את הגאולה המצופה. ההכנסה היתה זעומה, וגם האווירה בבית לא השתפרה. לא מצאתי בו את החום ואת האהבה שאליהם ייחלתי. אני מניח שגם אשתי לא מצאה בקשר שבינינו את אשר ציפתה למצוא בו. איכזבתי אותה. היינו כשני בני־אדם שחיים תחת קורת־גג אחת, אך אינם מצליחים לשדר באותו תדר. וכשהיתה לבסוף קומוניקציה בינינו, היתה זו קומוניקציה של מריבות והשמצות הדדיות".

כעבור זמן חיסל מוטי את העסק הכושל והיה לשכיר בחברה פרטית. אפשר להבין שמעבידיו היו שבעי־רצון מתרומתו: כמעט תמיד היה אחרון לצאת מהמשרד. "שום דבר לא משך אותי לשוב הביתה. בערבים התגלו בו מכרים, שכנים ובני משפחה, וכשהלכתי ... האורחים התחילה אשתי לטפל בילדים, הרגשתי שאין לה זמן בשבילי. כעסתי. ניסיתי להסביר את אשר כואב לי, אבל היא לא היתה מסוגלת לרדת לסוף דעתי. כבר אמרתי שלא שידרנו באותו תדר. ב־2 ביולי 1985 שכרתי דירה קטנה בתל־אביב ועזבתי את הבית".

כחודש לאחר מכן הגיש מוטי תביעת גירושין. את התביעה כרך בנושא המזונות לאשה ולילדים. במציאות הישראלית שבה חיים האזרחים בין שתי מערכות משפטיות — בתי המשפט האזרחיים מצד אחד ובית־הדין הרבני מהצד השני — יודעים עורכי־דין ותיקים כי בערכאות הרבניות פוחתים סיכויי האשה לזכות בסיפוק כספי גבוה. האשה השיבה, איפוא, בתביעת מזונות לבית־המשפט המחוזי. המזונות נפסקו לה, ולדברי מוטי הוא משלם ל"גרושתו־לעתיד" כ־800 שקל לחודש.

לפני שנה בדיוק, ב־20 בינואר 1986, דחה בית־הדין הרבני את תביעת הגירושין כיוון שהדיינים לא מצאו "עילות הלכתיות" שמצדיקות פירוד. בית־הדין יעץ לזוג המסוכסך "לפנות לגורם מקצועי שיטפל בהפרעות בחיי נישואיהם". עיצה משונה, שהרי הגבר לא קיים חיי אישות עם אשתו זה כשנתיים, עזב את הבית כשישה חודשים קודם לכן, ולפי הודעתו, כאמור, הוא גר עם אשה אחרת. בתגובה להודעה זו ביקשה האשה כי בית־המשפט המחוזי יאסור על מוטי לראות את ילדיו בנוכחות "הפילגש". בית־המשפט המחוזי דחה את תביעתה בקבעו כי "אין מקום לעתירות מסוג זה. במציאות החיים נפרדו ההורים ואין ביהמ"ש יכול לשבוע קשרי המשיב עם רונית פ. לטובת הילדים לשמור על קשר עם אביהם..."

סוף פסוק? כלל וכלל לא. זו רק ההתחלה. האשה שלא מצאה את מבוקשה בבית־המשפט המחוזי הלכה לנסות את מזלה בערכאה הדתית. היא דרשה כי הדיינים יאסרו על מוטי ועל רונית לחיות ביחד. מוטי היה כה משוכנע בחוסר ההיגיון שבתביעה, עד שהחליט להופיע בפני הדיינים של בית־הדין הרבני האזורי בתל־אביב ללא עורך־דין. כשהגיע תורי להשמיע את דברי, אמרתי: "אין לכם כל סיבה לדון בעניינים הפרטיים. אני חושב שזו מדינה דמוקרטית, ואני יכול לחיות עם מי שאני רוצה".

הדיינים זקוקים היו לארבעה חודשים כדי ללבן את הסוגייה. אין להבין שטענתו של מוטי לגבי זכויותיו הרשימה את היושבים בדין, כי ב־30 בנובמבר 1986 פסקו שאסור לו להיפגש ביחידות עם רונית פ. ולפי שלושה שבועות עד שהודע לו על כך... מקריאת עיתון. חלף זמן נוסף עד שנמסר הצו לידיו. עכשיו, אם לא תבוטל הוראת הדיינים ומוטי יעדיף את קשר האהבה עם רונית על פני הפרידה שכופה עליו בית־הדין הרבני, צפויים השניים לשנתיים מאסר על ביזיון בית־משפט.

ברוב יאושם חיפשו הנאהבים את עזרתה של האגודה להגנה על זכויות האזרח. עורך־הדין של האגודה, אביגדור פלדמן, ראה בפרשה הסבוכה נושא בעל חשיבות ציבורית עליונה, והוא נחלץ לעתור לבג"ץ. הרבנים נתנו ביטוי להשקפתם על החברה המתירנית, בין היתר, כשכתבו בפסק־דינם כי "מוסד המשפחה בישראל אינו עוד כבימים עברו". הנתונים הסטטיסטיים מאשרים את הקביעה הזאת. הם מגלים כי כל זוג חמישי בישראל מסיים את נישואיו בגירושים. במציאות כזאת אין דבר טבעי מיצירת קשר עם גבר או אשה אחרים, גם לפני שהליכי הגירושין הרשמיים, המסובכים מאוד, באים לקצם הפורמלי.

אין עתירות רבות לבג"ץ שבהן מוכרת ללא־הרף זכותו של האדם לאהבה ולאושר אישי. אביגדור פלדמן משתמש בהגדרות אלו למבכיה, אך לא כדי לרכך את לב השופטים ולעורר את חיבתם לגבר ואשה שאוהבים, אלא כדי להעמיד למבחן משפטי, אולי ראשון במינו, שתי השקפות־עולם הקובעות בצורה מנוגדת את המותר ואת האסור באורחות־החיים האישיים. "מה שיעסיק אותנו", כותב פלדמן בשם העותרים, "זו השאלה האם רשאי בית־הדין (הרבני) לתת לכלל מוסרי הנקוט בידו מעמד נורמטיבי מחייב, והאם כלל זה יכול להיות בשלום עם המרקם הנורמטיווי הכללי המכתיב את חיי האזרחים במדינה... במלים אחרות, עניינה של עתירה זו הוא בכללים שעל־פיהם מתגלגלת נורמה דתית והופכת לנורמה שניתן לכפות את ביצועה במאסר או בקנס".

רונית ומוטי מחכים בדריכות להכרעה שתקבע את זכותם לאושר ולאהבה. אך אין זה עניינם הפרטי בלבד. מקרים כמו המקרה שלהם אינם נדירים במציאות שלנו. עד כה שום גורם משפטי לא נטל על עצמו את הזכות להציץ מבעד חור המנעול אל המתרחש בחדרים האינטימיים של הפרט. אך אם תוכר סמכותם של הדיינים לפסוק, ולאכוף איסורי התייחדות כאלה, לא יהיה מנוס מהצבת משגיחים, בלשים או שוטרים באלפי חדרי־מיטות של אזרחי ישראל.

מי מעודד ניאוף?

את מה ששוטף אביגדור פלדמן בטענה של ביטחונים מלומדים, מבהיר ד"ר אריאל רוזן־צבי מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת ת"א, כעוד זירת מאבק בין דתיים לחילוניים.

"לדעתי, יכול צו של בית משפט להגיע עד לסף של חדר המיטות, אבל לא מעבר לו. ודאי, שמלבד הדת ואולי מספר ארצות ערב, אין עוד מדינה בעולם שאזרחיה סובלים בגלל קיומה של מערכת שיפוטית כפולה המשמשת בערבוביה, כפי שזה קורה בארץ. הסידור המקובל אצלנו לא היה מפריע לי, אילו רוב הציבור היה באמת ציבור של שומרי מצוות. (ד"ר רוזן־צבי חובש כיפה — ר.פ.). במקרה כזה היו הנורמות הדתיות עומדות בקנה אחד עם התפיסה הציבורית, והיינו עדים להתאמה בין החוקי לבין הלגיטימי. ואולם במציאות שלנו יצרנו מערכת סותרת: מצד אחד יש לנו נורמות חברתיות מתירניות עם אידיאולוגיה שמעניקה לגיטימציה לחיפוש אחר האושר האישי, מסירה את האיסור מחיי מין שלא במסגרת נישואים ומאפשרת לנתק קשר נישואים על בסיס של חוסר התאמה. ומן הצד השני ניצבות נורמות משפטיות שלפיהן נשלטת ... ומגבילות במערכת הנישואים במושגים כמו קדושה או שכינה. טבעי איפוא, שנוצר פער עצום בין המוסד לבין גישתה לנושאים הכרוכים במשפחה.

"הדו־ערכיות, כפילות המערכות והאפשרויות לכרוך עניני גירושין בבתי־הדין הרבניים במכלול נושאים אחרים, כגון חלוקת רכוש או חינוך ילדים, יוצרת מצב שבו אין לצדדים אפשרות סבירה להתפשר ולהגיע להסדר. הנטייה בעולם היא לרכך את ההתדיינות ולמנוע היווצרות נקודות־חיכוך נוספות. השיטה הנהוגה אצלנו מובילה לליבוי יצרים וריבוי התדיינויות. כל בר־זוג צריך לשמור ולבחור לעצמו ערכאה שיפוטית שנוחה לו. עקב כך מתדרדרים עוד יותר היחסים בין הצדדים המסוכסכים ומכניסים אותם למתח — ולהוצאות כספיות אדירות. "הכפילות הזאת מפתה אנשים לנצלה לרעה. מעניין לבדוק איך המתדיינים החילוניים דווקא יודעים לנצל לטובתם את היתרונות שמעניקה להם החקיקה הדתית. הנה דוגמה: נניח שבדיון על חלוקת רכוש פסק בית־המשפט האזרחי לטובתה של האשה. אך כאשר מגיע הזוג לבית־הדין הרבני כדי להתגרש, טוען הגבר — איש חילוני לחלוטין — שפסק הדין ... לבטל את הכרעת השופטים האזרחיים כיוון "שלא היה דין תורה". מבחינת הדיינים, זו טענה לגיטימית לחלוטין. אבל לגבי אדם שכל חייו נזקק אך ורק למערכת שיפוטית אזרחית זוהי צביעות שנוגדת כל אושיות המוסר.

"הדיינים אינם רשאים, כמובן, לבטל פסקי־דין של בית־המשפט המחוזי. אבל הם יכולים לומר להתנות את הגירושין שלא יחתו בתביעתה עד שלא תוותר ... בית־המשפט האזרחי. זה שוט רציני ביותר וזו פרקטיקה שמתי רווחת והולכת בבתי־הדין הרבניים. נודע לי שבית־הדין בירושלים היתנה את נכונותו לדון בתיק גירושין מסויים בכך שהנדונים יתחייבו לא לפנות גם בעתיד לערכאה חילונית. אין זה אלא מאבק על כוח ועל השפעה בעוד זירת ההתמודדות בין דתיים לחילוניים. מרגיז מאוד שמאבק זה מתנהל על גבם של הזוגות המתדיינים.

"גם הצווים מהסוג שהוצא נגד מוטי ורונית מהווים תחמושת במלחמה זו. אל לנו לזלזל בחומרתם של הדיינים. הם מוצאים את הנכ בעילה של "שלום־בית", אף־על־פי שהם יודעים היטב כי לא ייתכן להכריח אדם בעזרת צו לאהוב את אשתו הנוכחית, ולא אשה אחרת. אך הבעיה, כפי שאמרתי, אינה בעיה אישית בלבד. השאלה היא מהו המסר הטמון בתוך צו כזה כלפי החברה החילונית? המסר הוא שהדין הדתי מעודד צביעות: שאין בו אפשרות מוסרית ואין בו יושר. שהרי מטרתו האמיתית אינה להביא לשלום־בית כי אם להשיג לצד זה או אחר יתרון במאבק על תנאי הגירושין. בית־הדין אינו רוצה לראות את המציאות, ולבסוף משיג את התוצאה ההפוכה: שהרי בחברה מתירנית כשלנו ככל שאתה מקשה על הגירושין, כך אתה מעודד יחסים שמחוץ לנישואין. אתה מעודד ניאוף ויוצר סכנה של ממזרות. לכן גם מסקנת הסיכום היא בלתי־נמנעת: החלת נורמות דתיות על חברה חילונית־חופשית ... ההפוך מן ... מתכוון אליה.

"בהתפתחות המשפחתית בישראל יש רכיבים רבים של ... אם נבדוק שמספר הגירושין בישראל ... כמה מהווה הדבר בעיה ציבורית..."

פולחן בבית־הספר הממלכתי

מאת גילי מנדלר

התגובות שעוררה המלצתו של ראש עיריית תל־אביב, ולפיה יחבשו הבנים כיפה בשיעורי תנ"ך, חשפה את המבוכה העמוקה במערכת החינוך בנוגע לטיפוח התודעה היהודית בתלמידים

המהומה שעוררה השבוע המלצתו של ראש עיריית תל־אביב, שלמה להט, ולפיה יחבשו הבנים כיפות בשיעורי תנ"ך, ביטאה לא רק את רגישות הציבור החילוני למה שנראה לו כגילוי של כפייה דתית. היא חשפה את המבוכה העמוקה ואת חוסר האונים שבהם שרויה מערכת החינוך בכל הנוגע לטיפוח התודעה היהודית בתלמידיה החילוניים. בהיות בית־הספר ראוי לפתרונות בבית ובחוץ, חזרה למעשה פרשת הכיפות את אחת השאלות הקשות והלא פתורות בחברה הישראלית.

יומיים בלבד לפני פירסום ההצעה על המלצתו של להט, ניצבו מומחים למחשבת־ישראל על הבימה באחד האולמות במוסד ואן ליר בירושלים, והתווכחו מהו האופן שבו צריך לטפח את התודעה היהודית אצל התלמיד ובמה שגתה מערכת החינוך, שלא הצליחה במשימה זו למרות ניסיונותיה הרבים.

המתווכחים, שהבולטים בהם היו פרופ' אפרים אורבך, פרופ' אליעזר שביד, פרופ' אלכסנדר ברזל ופרופ' צבי אדר, דיברו במסגרת יום עיון על מטרות החינוך הממלכתי, שאירגן משרד החינוך. העובדה שאנשי אקדמיה אלה לא הגיעו לפתרון מוסכם, מסבירה את הפרשה של תוכניות־לימודים ברורה ומקיפה בתחום החינוך ליהדות.

הקהל שישב באולם במוסד ואן ליר — ראשי בתי־ספר לחינוך, בכירים במשרד החינוך, מנהלים ומפקחים — שמע שתורה שבעל־פה צריכה לעמוד במרכז הלימודים, ולא תנ"ך. אחר־כך שמע בדיוק את ההיפך מפרופ' אחר: תנ"ך הוא הוא שצריך להיות מרכז תוכנית הלימודים. הוא למד שהנוער החילוני חייב לקבל הדרכה בנושא תשובה, ואחר־כך למד שצריך להבדיל בין תשובה לבין חזרה בתשובה. נאמר לו, שיש להסביר לתלמידים שיהדות אינה שייכת רק לעבר, אלא שהיא פתוחה ויכולה להתמודד עם בעיות ההווה. אחר־כך הועלתה באוזניו הטענה, שאין צורך להעביר בכיתה תפיסה מגובשת של היהדות, ובוודאי לא יהדות כהשקפת־עולם מחייבת.

רוב המאזינים בקהל לא יצאו מן הסתם, מהוויכוח שניטש לפניהם, ולו עם ידיעה קלושה כיצד לטפח בתלמיד החילוני את מורשת היהדות. מפקחת אחת הגדילה עשות: היא ניגשה לפרופ' אלכסנדר ברזל, מרצה לפילוסופיה ולמחשבת ישראל בטכניון, והתחננה בפניו "אתה יודע", שחה לו, "אני לא יודעת שום דבר על יהדות".

התפילין של סבא

"תעשי סקר בקרב כל המורים בבתי־הספר", אמר ברזל, "מהם מי־הוכר של היהדות, תמצאי ש־99 אחוז מהם יענו כי היא פולחנים: כיפה, ציצית, מקווה, מזוזה, נרות שבת. אחד בקושי יגיד שיהדות היא השקפת־עולם. החלק המכריע של המורים תופס את היהדות בפולחנים, במימד של אלוהים, אדם ועם ישראל, וכך הם מלמדים אותה. בעוד שמדובר בתרבות מקיפה וטוטאלית. לפי אחד לא כואב לשמוע, שאבותינו לא נתנו תשובה יהודית למשכורות של ... ולהתמודדות. הרי ביהדות יש יותר עיסוק בשאלות של טווח חברתי ואחריות לזולת, מאשר בהנחת תפילין.

"התעייה והתהייה בשאלה שבו יש להעניק חינוך יהודי בבית־הספר הכללי אינה חדשה. עלה בשנות ה־50, בתקופתו של זלמן ארן, כשר החינוך. הסיסמה שנתפסה בה מערכת החינוך היתה שצריך להציג בפני הילדים את עולמם של סבא וסבתא, ובכמה מהן באה העת להציג תשמישי קדושה. להראות להם איך התפלל בבית־הכנסת". דוגמא אפיינית לפתרונות של אותם ימים קשורה במרדכי סגל, מי שהגה את רעיון הקמת סמינר הקיבוצים: "סגל זה, שהיה כופר מוחלט", מספר ברזל, "לימד את הסטודנטים בסמינר הקיבוצים, שביום שישי בערב צריך לאכול גפילטע פיש. שזה מנהגים שצריך לשמר כדי לטפח את המורשה היהודית בפולקלור. שהמורה יראה לתלמידים את התפילין שסבא השתמש בו. זו היתה הקונספציה של טיפוח התודעה היהודית באותם ימים. הקונספציה היתה, שכיוון שהפולקלור נובע מכיוון המנהג והפולחן, התיקון יבוא עם חידוש הפולחן. זה התחיל עם גפילטע פיש ונגמר היום, בחגיגות המימונה, ההילולה וגו השיעור בהר מירון בל"ג בעומר. שאליהם מביאים את התלמידים למען יראו".

"תוכניות הלימודים התמקדו בתחום הפולחן. איש לא אמר לתלמידים, מה היתה הקהילה היהודית. לא לימדו את ספרות השאלות והתשובות, שבה יש התדיינות עם בעיות היום־יום. איש לא אמר לתלמידים, למשל, שבקהילה היהודית היה מוסד ביקור חולים, ושצריך להבין את משמעותו. או שהאחריות החברתית המתגלה בהכנסת כלה, בגמילות חסדים ובמתן בסתר, היא היהדות.

"שיא ההלום, אפילו בתנועה הקיבוצית, היה להביא את הילדים לבית־הכנסת. כאילו שם תמצית מהותה של היהדות. אין לי דבר נגד מנהגים ופולחנים. יש לי הרבה נגד מיצוי היהדות רק בפולחנים ובמנהגים. כאילו זה העניין. אני צריך יהדות שתאמר לי איך להתנהג בעולם פתוח, עם הלל עיסוקים פתוח, ולא בעולם סגור".

הנטייה של טיפוח היהדות במערכת החינוך נכשלה כישלון חרוץ. איש אמנם לא הודה בכך רשמית, אולם היא ידועה מאליה.

ויכוחים בחנוכה

חודש אחרי מלחמת יום הכיפורים הוציא משרד החינוך לאור קובץ בשם "חינוך לערכים", שנכתב בעקבות סימפוזיון בנושא זה שנערך בנובמבר 73. "בסימפוזיון התגלה מה שאנו בוכים עליו עכשיו — תופעת הירידה", אומר ברזל — שעמד לפני שנים אחדות בראש צוות של משרד החינוך לקביעת מטרות החינוך הממלכתי לשנות ה־80.

"התברר שהעוצמה של הזהות היהודית לא היתה מספקת כדי להתגבר על הזעזוע של סכנה קיומית. הארץ, כמדינה יהודית, כבר לא כל־כך חשובה, שאי־אפשר להוליך אותה במדינה אחרת. מה שהתגלה אז, התפתח אחרי מלחמת ששת הימים. בין שתי המלחמות, פתח החינוך ליהדות בבתי־הספר. התברר, שלא מספיק להראות את התפילין של סבא; ושגם החנוכיות מנייר שהילדים מדביקים בחנוכה על החלונות, כבר לא מספקים.

"המשכנו להיות בשניות. מצד אחד, השתמשנו במערכת, בכל מילון המושגים שהיה מקובל ביהדות: 'אלוהים', 'ברוך אתה', 'בחירה'. אבל לא היה מאחורי זה שום דבר. הפיכת היהדות לבלתי חשובה, קיומה בד בבד עם הצעתה כדיבור־סרק. הילד לומד בבית־הספר תנ"ך. הוא משנן מתוכו שאלוהים בחר את עמו. במציאות הישראלית, 85 אחוז מהילדים אינם מאמינים באלוהים. ממילא לא יכולים להאמין בבחירתו. הדיון של זכותנו על הארץ, אם זכות זו מוצגת מכוח הבטחתה האלוהית — הילד אינו מאמין באלוהים — ביטחונו בזכותנו מתערער. אם מושגים יהודיים אינם מבוררים די צרכם, כל מה שנבנה מהם מתערער.

בית־הספר הישראלי מלמד תרבות יהודית באמצעות המקצועות תנ"ך, עברית, הסטוריה של עם ישראל וגיאוגרפיה של ארץ־ישראל. פרופ' ברזל ורבים מעמיתיו היו מסתפקים בכך, אילו הוראת מקצועות אלה היתה נעשית בדרך הנכונה. "המורה שמלמד תנ"ך, מלמד אותו כהיסטוריה. במה שקרה לדוד המלך מזמן. כמו שלומדים את ההיסטוריה של הוויקינגים. או שהוא מלמד את התנ"ך כספרות. אבל גישה אסתטית אינה מספיקה כדי ליצור השקפת־עולם. ויותר גרוע כשמלמדים את התנ"ך כביקורת המקרא. כי אז בכלל לא נשאר בו רוח. זה הופך לפילולוגיה.

"תורה שבעל־פה צריכה היתה לעמוד במרכז החינוך ליהדות ולא תנ"ך. תנ"ך אפשר ללמד גם דרך תורה שבעל־פה, וכך אכן עשו את זה תמיד, בכל הישיבות. כבחינת רצף מחשבת היהדות. דווקא הוראת תורה שבעל־פה היא האפשרית. תורה שבעל־פה ביצעה את העימות בין המציאות, המקום והזמן ובין עקרונות היסוד, בין ערכים יהודיים אוניברסליים. זה המעניין שבלימוד היהדות — מתן אקטואליזציה לעקרונות־יסוד. בבתי־ספר יהודיים לא לומדים בכלל תורה שבעל־פה. אלא מעט אגדה וברכה של סיפור. גם בחלק גדול מהתיכונים לא מלמדים אותה. אבל גם אילו היו מלמדים, האיך היה הורג את הכוח. כי המורים לא עברו את המהפך הקופרניקאי, המציא את היהדות מבמבוכה ומהתויותה הפולחנית. המורה הרגיל בעל גישה על הוראת לימוד. הוא בעצמו אינו מאמין בו. יש מבוכה במערכת, ואין מי שיפתור אותה כי רוב המורים אינם מאמינים".

משימות אווירה

את התוצאות האופייניות לניסיון שנכשל לטפח תודעה יהודית, היא תוכנית הלימודים "בר־המצווה" לתלמידי כיתות ז', שנבשלה בזמן הכללי בתקופת שר החינוך זבולון המר. "כל התוכנית היא ריטואלית. הכל מתמקד 'באיך'. איך מתפללים. בתי תפילות. לפי איזה נוסח מתפללים. בתי הולכים למקווה". במוסדות החינוך של הקיבוצים ניסו לתת לתוכנית בר־המצווה פירוש חילוני. הציבו בפני התלמידים 13 משימות שעליהם לבצע. המשימות לא היו קשורות כלל ליהדות. ראיות לפרופ' ברזל אווירה: קשר זה ביקור בגבעה האיזורית. ביקור במסגרת חיפה. בילוי בכך יום שלם ביער. היום עובר צוות מיוחד על ניתוץ הפרוייקט הזה ובניית תוכנית לימודים חדשה הקרובה יותר ליהדות.

יו"ר המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך, דוד פור, אומר כי הוא מאב את הנושא ומודע לכישלון המערכת בטיפוח צעיר ישראלי חרש, שאינו תלוש ממורשה. "אנחנו נמצאים בים של סתירות, ולא הצלחנו לבנות אידיאולוגיה או השקפת־עולם יהודית־ישראלית־חילונית. איפה טמון הכישלון של הניסיונות הרבים שנעשו בכך שזה היה תמיד חיקוי של סמלים דתיים. לא היה ניסיון רציני לתת להם אינטרפרטציה חדשה. קרובה לרוח הזמן הזה. אולי טיפוח זהות יהודית היא התמודדות בלתי־אפשרית. איך לטפח אצל נער שנולד בארץ הזאת, שגדל בארץ הזאת — מדינה חילונית מאוד במהותה — את הקשר לעם היהודי, למסורת היהודית, ולתת לו את התחושה שהוא נכד ונין של העם הזה בזמות ישראל. שהוא ... והוא לא דתי.

"אני טוען שיש הבדל בין למידה וידיעה ובין הזמנה וההזדהות. תכנית הלימודים בעברית, בספרות עברית, בתנ"ך, בתולדות עם ישראל ובידיעת הארץ, מכסה את התחום הזה. אנחנו נותנים, אבל זה לא תמיד מוטמע. יש לזה ים של סיבות. ההשפעה והאווירה של התרבויות האחרות, כמו האמריקאית, היא רבה יותר. היא גם פועלת באמצעים יותר מתוחכמים. אם זה הפזמון, הדיסקו, הסרט. ואנחנו מדברים על ספר, בעידן שהקריאה מתמעטת.

"בבריה"מ, בחינוך הסובייטי האינדוקטרינטיבי, איך זה קורה שאתה יכול לראות במוסקווה ובסביבה נוער שמעגר לאלילי פופ אמריקאים, שהג'ינס והאופנות האמריקאיות הן הקרנות? אצלו ביצה של אידיאולוגיה. הלא בית־הספר הסובייטי ודאי מכוון לאידאולוגיה הסובייטית. זו דוגמא לכך שהשפעת התרבות המערבית כל־כך חזקה. כל זה אינה בעידן תרבות יהודית, בזכות תנ"ך. עברית. תולדות עם ישראל. זו תהיה בעיה קשה. אנחנו צריכים לנצל את המקצועות הללו בצורה יותר מיוחדת, ולהתאים אותם יותר לעידן שלנו. אי־אפשר ללמד היום תנ"ך בכלים של שנות ה־50".

כוסות־רוח למת

"עד שבית־הספר הממלכתי לא יוכל לשתול את לימודי היהדות בקונטקסט חי, כל העניין יועיל ככוסות רוח למת. זה יפעל, רק אם החילונים עצמם ישלימו עם העובדה, שיהדות חילונית מסוגלת למגע באותן פורשיו את התכנים היהודיים שלה, ושחילוניות אינה ריקות של תכנים". דברים אלה אמר פרופ' אליעזר שביד ביום עיון לאנשי חינוך, על יחסי חילונים־דתיים, שנערך לא מכבר במכללת אורים בירושלים.

שביד אמר שגם החילוני תופש את היהדות כדת ואת עצמו כלא־דתי, נוצרת דינמיקה של התרוקנות החילוניות מתכנים יהודיים. "יש לזה משמעות קשה לגבי המצב התרבותי. מתוך תלישות גמורה מתוך ריקנות. תופעה זו מוכרת להוראה. היא יוצרת משבר זהות. "אנחנו האומה היהודית שהמציאה את המושג מקצועות כלליים. ספרות כללית וספרות יהודית. היסטוריה כללית והיסטוריה יהודית. אנחנו מיסדנו את המערכת המנוכרת הזאת. היום בבית־הספר והאוניברסיטאות יש נתק מוחלט בין לימודי יהדות ללימודים כלליים. סטודנט יכול לגמור את לימודיו באוניברסיטה ולא לדעת כלום על יהדות. לא רק עניני היהודים מתמודדים כך, אלא גם עניני המתמטיקאים. אם הוא מנותק לתרבותו ולמורשתו שלו, הוא מנותק לכל תרבות ומורשה. כאן נעוצה תורשת־הציבור במדינת ישראל, הצעירים קולטים את זה בבית־הספר. "חייב להיות שינוי עמוק יסודי בתפיסת הציבור החילוני את תוך היהדות. רק אחרי זה יהיה הציבור החילוני מסוגל להנחיל גם את התכנים היהודיים שהוא רוצה להעביר לתלמידים בבית־הספר. אז לא ניתקל יותר בתופעה, שכאשר מגיע ראש השנה או יום כיפור, שום מורה לא יכול להסביר את משמעותם לתלמידים והוא צריך להזמין מישהו מחב"ד".

לצפצף בשופר

תלמידים בשיעור מוסיקה באחד מהתיכונים בארץ, האזינו לרקוויאם של ורדי. קפץ אחד מהם ושאל: "מה זה 'אמן'?" השיב לו תלמיד אחר: "המילה 'אמן' זו מילה לאטינית המופיעה תמיד בסיום כל מיני פרקים בזמן המיסה".

את הסיפור הזה, המדגים את הנתק בין התלמיד הישראלי למורשת היהדות, סיפר לי אליעזר שטורם, מנהל 'שורשים', מרכז ללימודים יהודיים, המשתף פעולה עם משרד החינוך. שטורם הכיר היטב את מערכת החינוך הממלכתית, הביא גם את המקרים הבאים.

"יום אחד", מספר שטורם, "ישבתי עם קבוצת מורות בסמינר לוינסקי ודנו במנהגים. בשלב מסויים קמה אחת המורות ואמרה: אני יודעת מתי חל ראש השנה. שאלתי: מתי? והיא ענתה 'בספטמבר'. היא זכרה שראש השנה חל זמן קצר אחרי תחילת שנת הלימודים".

"יום אחר נכנסתי לכיתה של תלמידי י"א באחד מבתי הספר התיכוניים. אמרתי להם: צפרא טבא. ענה לי אחד התלמידים: 'אין מקום כזה בירושלים'.

"לפני שנים אחדות הגיעו תלמידים מהחינוך הממלכתי למרכז למורשת היהדות בעיר העתיקה. שאלתי אותם היכן ביקרו לפני שהגיעו אלינו. אמרו לי: 'היינו בקיר המערבי הזה, שם למטה.' כששאלתי אותם בשלב מאוחר יותר מה הם נוהגים לעשות ביום כיפור, אמר לי אחד מהם: 'בין היתר, גם צפצפנו בשופר'".

בחירות בסימן חיפוש זהות

מאת דניאל דגן

אם יתגשמו התחזיות של משאלי דעת הקהל והקואליציה השמרנית הנוכחית אכן תזכה בניצחון קל, עשויות הבחירות מחרתיים להירשם כניסיון לחדד את הזהות הלאומית הבעייתית של גרמניה מבחינת יחסה כלפי העבר של הרייך השלישי

בון

"האופטימיות המופגנת" של הקאנצלר הלמוט קוהל היא הנושא העיקרי באסיפת בחירות של הירוקים בהמבורג. מנהיגים מן האגף ה"פונדמנטליסטי" של חסידי איכות הסביבה מדברים על צ'רנוביל, על זיהום הריין, ועל האסונות הרבים שבדרך. הם רואים את תחושת השפע והרווחה כדבר מפני תמלף, העלול לפנות את מקומו להשמדה אקולוגית או גרעינית.

בעצם אין זאת אסיפת בחירות רגילה. מאות המשתתפים המבלים כאן את זמנם בעמידה שילמו כל אחד עשרים מרק כדי שיוכלו להשתתף באולם רחוב, להאזין למוזיקת רוק, לשמוע נאומים פוליטיים ולחזות בהופעות של שחקני קברט. המסר המשותף לכל המופיעים הוא פסימיזם מוחלט, אי אמון מוחלט בעתידה של גרמניה תחת ההנהגה הנוכחית.

"עם סיסמאות כמו הבטחות העתיד הם מובילים אותנו לקראת אסון בטוח", מקריא אחד המנהיגים נאום מוכן מן הכתב. "אנחנו אי אפשר יהיה לרכוש גם לתמיכה במפלגה סוציאל דמוקרטית מסואבת, שהזמינה את האמריקאים להציב טילים גרעיניים חדשים במערב גרמניה". מעל הבימה מתנוססת סיסמת ענק הקוראת למשתתפים לתמוך במאבק של מאות צעירים שפלשו לדירות לא להם — ופונו בפעולה משטרתית נמרצת של הממשלה המחוזית הסוציאל דמוקרטית, כמובן בהמבורג.

בהמבורג, באסיפה של עורך הדין אוטו שילי, אפשר לראות פנים אחרות של אותה מפלגה. שילי ציפה למאות, אך הגיעו אלפים. הם באו לשמוע כיצד "ריאליסט" ירוק מתווה דרך להיחלצות ממה שנראה בעיניהם כמשטר של פחד והשבתה, של יהודה שמרנית, של כניעה לאמריקאים ושל התמכרות בלבדית על "המולך" הקפיטליסטי.

שילי מדבר על המפלגה הסוציאל דמוקרטית שלאחר תקופת יוהאנס ראו — המועמד הנוכחי לקאנצלר, המסרב לדבר ולו ברמז על קואליציה אפשרית עם הירוקים. בשביל הפעיל הירוק בעל האבחנה החריפה, ראו הוא תופעה חולפת במפלגה הנשלטת עדיין על ידי ווילי בראנדט, אך מעבירה בהדרגה את השלטון לידי איש השמאל הקיצוני אוסקר לאפונטיין — כיום ראש ממשלת המדינה המחוזית בחבל הסאאר. לאפונטיין ואחרים בקרב הסוציאל דמוקרטים יקבלו בוודאי, לדעת שילי, את שני תנאי הירוקים לקואליציה — סילוק כל הטילים הגרעיניים האמריקאיים, והפסקה מיידית בפעולת תחנות הכוח הגרעיניות.

ראו לא מתעייף

על פי משאלי דעת הקהל אין כלל סיכוי לרוב מוחלט של הסוציאל דמוקרטים והירוקים. הם מלא אי אפשר לדבר על קואליציה חלופית לשלטונם של השמרנים בבון. אבל יוהאנס ראו, כאשר ... בדיסלדורף שבמדינה המחוזית נורדריין וסטפאליה, ממשיך לדבר על רוב מוחלט למפלגתו שלו. לא פחות מרוב מוחלט.

לעתים ניתן לחשוב שראו הוכה בסנוורים. או שהוא פשוט חולם בהקיץ. אבל הנואם בעל הכושר הרטורי המעולה, שלקה בימים האחרונים בצרידות קשה, אינו מתעייף מלשוב ולחזור על שלו. "אנחנו יכולים. אנחנו מסוגלים", הוא ממשיך להטיף באוזני שומעיו. "הכל תלוי רק בנו. לא משאלי דעת הקהל קובעים את התוצאות, אלא אך ורק הבוחרים. ואלה טרם אמרו את דברם".

המסר של ראו הוא קודם כל ... ב"התחדשות" — התחדשות כדי להילחם באבטלה (באמצעות תוכניות תעסוקה ממלכתיות), כדי לקדם פירוק נשק (על ידי הפעלת השפעתה של גרמניה על מעצמות העל), כדי לשבור את ... של הממשלה השמרנית (על ידי הגבלת ההקצבות לתוכניות הרווחה). אבל ראו עצמו חש כנראה, שחסר לו נושא מרכזי, מבריק, שבאמצעותו יוכל לגייס תמיכה מאסיבית ברעיון ה"התחדשות" שלו.

הרווחה הכלכלית שממנה נהנים רוב הגרמנים היא הקלף החשוב ביותר של הקואליציה הממשלתית, המורכבת מן הנוצרים הדמוקרטים של הלמוט קוהל, מן הנוצרים הסוציאליים בבוואריה של פראנץ־יוזף שטראוס ומן המפלגה החופשית הדמוקרטית של שר החוץ הנס־דיטריך גנשר. מודעה של הנוצרים דמוקרטים אומרת הכל: "הכלכלה מתחזקת. היצוא פורח. המרק מתחזק. כל העולם משתאה מהישגינו. רק הסוציאל דמוקרטים והירוקים מנסים להציג את הכל בצורה שחורה".

מנקודת הראות של הקואליציה אין החשש שהציבור יתנכר ביסודות כלכליים ... העלולים להעמיד בסימן שאלה את הרווחה השבעה הנוכחית. באסיפת תומכיו בבוואריה דיבר שטראוס ... וביקש להסדיר הלהובים בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים: "אני יכול להגיד לכם כבר עכשיו, כי הגרמנים הירוקים הפסידו את הבחירות".

התחזית הזאת לא היתה מקרית, אלא פתיחה מתוכננת להתקפת מנה נגד הנוצרים הדמוקרטים. אלה מתפסים בעיני האגף הבוואריי של המפלגה השלטת כליברלים מאוסים, הפוגעים בעבודת הממשלה השמרנית בבון, ומובילים בהצלחות של ה"תמורה" הגדולה ימינה. שטראוס וחבריו היו רוצים לראות את הממשלה הפדראלית הבאה עם רוב מוחלט של המפלגות הנוצריות ובלי גנשר כשר החוץ. התפקיד האמיתי צריך לדעתם להיתפס על ידי המנהיג הבוואריי עצמו.

שטראוס: התקפה על הליברלים

שטראוס תוקפן, גנשר מתון

שטראוס מתקיף את הדמוקרטים החופשיים בחימה שפוכה, ומבקר במיוחד את ה"ליברליות" המיותרת שלהם כלפי פושעים וטרוריסטים, ואת הנטייה הפשרנית של גנשר בתחום מדיניות החוץ. בכך מעניק המנהיג הבוואריי לשותף הזוטר בקואליציה דבר הנחוץ לו כאוויר לנשימה — הצדקה לעצם קיומו כמשקל נגד לנטיות שמרניות וימניות, העלולות לסכן את תדמית הפרט מכובנים, ולהעמיד בסימן שאלה את הצגת המתינות כלפי חוץ.

כל נאום של שטראוס מספק לדמוקרטים החופשיים סיבות חדשות לבקש תמיכה בגוש גדול של בוחרים מן המרכז, הרוצה בהמשך הרווחה והיציבות, אך חושש מן הרטוריקה הקיצונית הבאה ממינכן וממקומות אחרים. אבל לגנשר וחבריו יש רק מלים מתונות, מרוחות והדרות. הגיעו הדברים עד כדי כך, שהדמוקרטים החופשיים "גנבו" את סיסמת הבחירות העיקרית של המפלגה השלטת.

הסיסמה הזאת אומרת במקור "עתיד במקום אדום־ירוק" (כלומר, עתיד של רווחה כלכלית תחת השלטון הנוכחי במקום אקספרימנטים מסוכנים של הסוציאל דמוקרטים והירוקים). אבל אצל הדמוקרטים החופשיים הסיסמה ה"משופצת" אומרת "עתיד באמצעות הישגים". משפט קצר כזה מבטא את האסטרטגיה של מערכת בחירות שלמה, המבוססת על הניסיון לצוד קולות של נוצרים דמוקרטים מתונים, הנבהלים מן ההתבטאויות הקיצוניות של מנהיגים שמרניים ימניים.

מנהיגים אלה, ובתוכם הקאנצלר קוהל, משמיעים לאחרונה יותר ויותר הערות המבטאות את השקפתם, שגרמניה צריכה לשוב ולמצוא את זהותה הלאומית, כמו כל עם בריא "נורמלי". קוהל אמר למאזינים נלהבים בפרנקפורט, שעליהם לחדול מלהאמין למי שטוענים, כי מי שמפגין פטריוטיזם ונאמנות למולדת הגרמנית הוא בעל נטיות נאציות. בהתבטאויות אחרות השווה קוהל את התעמלן הנאצי למנהיג בריה"מ מיכאיל גורבאצ'וב, והשווה מחנות גרמניה מרכזות אסירים פוליטיים במחנות ריכוז.

קיצוני לא פחות ברטוריקה שלו הוא שטראוס, הטוען שעל הגרמנים "להשתחרר מן הצל של היטלר" וללכת בקומה זקופה". שטראוס מקבל את ההשוואות של היסטוריונים גרמניים כמו אנדראס הילגרובר וארנסט נולטה בין פשעי הנאצים לבין תופעות כמו הגולאג הסובייטי. לדעתו אין ייחוד בפשעי הנאצים, אלא לכל היותר הבדלים ברמת הברוטאליות והיעילות, שהיתה בוודאי גבוהה במיוחד, הוא מודה, במקרה של הגרמנים.

"תאונת הדרכים ההיסטורית"

לאחר שהצליחו לבלום במידה רבה את הסכנה משמאל, מקווים עתה שני המנהיגים השמרנים למצוא עוד כמה שיותר את מאגר הקולות הנמצא בקצה הימני של הקשת הפוליטית.

אבל מעבר להישג האמצעי המיידי של ריכוז הקולות של הימין הקיצוני מעניקים קוהל ושטראוס לגיטימציה להשקפות הרואות ברייך השלישי מעין תאונת דרכים של ההיסטוריה הגרמנית, המתאזנת על ידי הישגים רבים וגדולים בתקופות אחרות. שטראוס מגיע לבני עמו לא להירתע מן הביקורת הצפויה בחוץ על הדיעות שהוא מפיץ, שכן במידה מסוימת ... על מה שנאמר על ידי ...

הפלות '87

מאת דן סגיד

מומחים לנושא מציינים שחלפו הימים של ביצוע הפלות באמצעים פרימיטיביים מעוררי חלחלה בידי אנשים ללא כל הסמכה רפואית

"הדילמה של ד"ר קולר היתה בין הפקרת הנערה לחסדי בני משפחתה, כאשר נודע להם שהתעברה, לבין הפלה פרטית כפי שנוהגים לבצע מרבית הגניקולוגים בארץ", אמר השבוע עורך דינו של הגניקולוג מצפת שבעת ביצוע הפלה לא חוקית בנערה בת 17 היא איבדה את הכרה ונפטרה מאוחר יותר בבית החולים. בחינה, שטחית אפילו, של סוגיית ההפלות מחוץ למערכת בתי החולים, מעלה על הדעת שיקולים נוספים שכנראה עמדו בפני אותו רופא בטרם נענה לבצע הפלה לנערה בחודש הריון מתקדם בתנאים לא תואמים, ותאוות הבצע היא לא האחרונה שבהם.

פרופסור יוסף שנקר, מנהל מחלקת נשים ויולדות בבית החולים "הדסה" עין כרם בירושלים שהוא יושב ראש החברה למיילדות וגניקולוגים ולאחרונה עמד בראש ועדה ציבורית שבדקה את סוגיית ההפלות אומר באופן חד משמעי: "אין פה שום דילמה. אין כל סיבה לאף אשה במדינת ישראל לעשות הפלה פרטית בבית. החוק הישראלי בנושא הפלות הוא אחד החוקים הליבראליים ביותר ולכן כמעט כל אשה יכולה לעבור הפלה ובוודאי נערה לא נשואה, אשר על פי סעיף אחד לכללי הוועדות המוסמכות בנושאי הפסקת הריון (סעיף הגיל) יכולה לעשות הפלה".

האומנם "מרבית" הגניקולוגים בארץ מבצעים הפלות פרטיות? על פי הערכת פרופסור שנקר — מתוך כארבע מאות גניקולוגים שיש בארץ פחות ממאה עוסקים בכך באופן פרטי ולא חוקי. ההפלות הלא חוקיות מתבצעות רובן ככולן על ידי גניקולוגים מחוץ לשעות העבודה וכל המומחים אתם שוחחתי בנושא ציינו שחלפו הימים של ביצוע הפלות באמצעים פרימיטיביים מעוררי חלחלה בידי אנשים ונשים ללא כל הסמכה רפואית כפי שהיה בעבר, אם כי שניתן עדיין למצוא בכמה מקומות בעולם.

סיבוכים בעיקר בהרדמה

שיעור הסיבוכים המיידים שנגרמים לנשים כתוצאה מהפלה מלאכותית הן בבתי החולים והן מחוץ להם בישראל הוא קטן ומגיע למקרה אחד או שניים בשנה, אלו נגרמים בעיקר בשלב ההרדמה. ההבדל המהותי בין "ההסתבכות" בבית חולים לבין ההסתבכות מחוץ היא שבבית חולים יש סיכוי טוב יותר (לא מוחלט) להתגבר על הבעיה באמצעות אמצעי ההחייאה והתרופות המגוונות.

נזקים אחרים שאת שיעורם אין לדעת והם קשים למדידה בעקבות הפלות, הם פגיעה תמידית בפוריות האשה והנזק הנפשי שנגרם לה כתוצאה מהפלה הקשה.

מספר ההפלות שמתבצעות בבתי החולים בארץ בשנה הוא כ־19 אלף (בשנת 1985 בוצעו 18,406 הפלות). לגבי ההפלות שמתבצעות מחוץ למערכת בתי החולים, להערכת פרופסור שנקר, הרי שמדובר ברבע ממספר זה (כ־5,000). הערכות אחרות מדברות על מספר דומה לאלו החוקיות. אחד ביטוי של ההפלות מחוץ למערכת בתי החולים הוא של נשים נשואות עם משפחות ורמת הכנסה והשכלה בינונית וגבוהה אשר מסיבות שונות אינן רוצות להגדיל את המשפחה. הללו לא רוצות להופיע בפומבי (בפני שלושת חברי הוועדה להפסקת הריון) ולנמק את סיבותיהן, מה גם שעל פי הכללים המנחים את עבודת הוועדה בקשתן ככל הנראה תידחה. מאחר והשיקול הכספי אינו מהווה גורם מכריע עבורן הן בוחרות לבצע את ההפלה מחוץ לבית החולים.

יש לציין עם זאת שגם הפלה בבית חולים עולה כסף ואשר קופת חולים אינה משלמת עבור ימי האשפוז למטרה זו, כך שהפער הכספי הוא לא גדול במיוחד. מחירי ההפלות הלא חוקיות מוערכים בין 500 ל־1000 שקל ומעלה, תלוי במוניטין של הגניקולוג/ית המבצע/ת.

מאבקים פוליטיים רבים

סוגיית הפסקת הריון בישראל שימשה כמוקד נושא למאבקים פוליטיים רבים. בשני העשורים הראשונים לקיום המדינה היה בתוקף החוק המנדטורי שאסר לחלוטין ביצוע הפסקת הריון יזומה. אולם על פי הוראה של היועץ המשפטי לממשלה לא הוגשו תביעות נגד מי שעשה זאת. באמצע שנות השבעים, בעקבות מספר שערוריות, הוגשה הצעת חוק לכנסת שאישרה מקרים של הפסקת הריון במקרים מסוימים אותם תבחן "ועדה להפסקת הריון" בכל בית חולים. הוועדות אמורות היו לפסוק בהתאם לחמישה סעיפים: גיל האשה, הריון לא מנישואים ויחסים אסורים, סיבות בריאות של העובר, סיבות בריאות של האשה, והסיבות "סוציאליות", כאשר הכוונה בעיקר לשיקולים כלכליים ותחולות המשפחה. לאחר עליית הליכוד לשלטון ודרישת אגודת ישראל כחלק מההסכם הקואליציוני את ביטול הסעיף הסוציאלי וזה אכן בוטל.

ביטול הסעיף הסוציאלי וכל המהומה והוויכוח בנושא ההפלות גרם לדברי חברת הכנסת שולמית אלוני להפיכת הוועדות ליותר "אידיאולוגיות" מאשר רפואיות וזה גרם לנשים רבות להימנע לחלוטין מלפנות לוועדה ולבצע הפלה במרפאה פרטית. לדברי פרופסור שנקר כ־20% מהנשים שפונות לוועדה לבצע הפסקת הריון בקשתן נדחות בשל שלא עמדו בקני המידה הקבועים היום בחוק.

הוועדה להפסקת הריון שקיימת כמעט בכל בית חולים (מלבד הדתיים) מורכבת מרופא נשים, מיילד מוסמך ועובד סוציאלי. אחד מחברי הוועדה חייב להיות אשה. אין חובה על האשה להופיע אישית בפני הוועדה ולהסביר את נימוקיה, לרוב רק מסמכי הבדיקה והבקשה מגיעים לדיון.

דוקטור מיכאל שטרק מנהל בית החולים הירושלמי הוותיק "משגב לדך" ... טוען שיש הרבה צביעות מצד הגורמים שמטפלים בנושאי הפסקת הריון בארץ. לדבריו "משגב לדך" הפסיק לבצע הפסקות הריון, אלא אם זה דרוש להצלת חיי חולה, בעקבות ההתקפות הקשות עליו מצד חוגים דתיים בעיר. דוקטור שטרק רואה טעם לפגם בביצוע הפלות בתוך אותן מחלקות בבתי החולים בהן שוכבות נשים אחרי לידה או בהפרעות הריון. לדבריו הפסקת הריון סותרת את הכוונות הרפואיות של בית החולים.

אולם למרות ההסתייגויות העקרוניות לביצוע ההפלות, הוא סבור בעוצמה שיש צורך בהערכת ... לנשים את השירות הזה ובצידו להקים בארץ מערכת מרפאות מוגבלות עם כל הציוד הדרוש שתתרכזנה בביצוע הפסקת הריון כדוגמת אלו שיש בארצות הברית ובארצות מערביות אחרות. אלו יהיו תחת פיקוח מלא וההפלות תבוצענה לאחר האישור של הוועדה ובתשלום. במרכזות כאלו יצטמצמו את תופעת ההפלות במקומות לא מבוקרים ולא ראויים. הבעיה בירה זו עלתה והפלה בירושלים לפני כמה שנים, הסיבה היתה בעיקר התנגדות בתי החולים ... על הפלות כאחד הן מטעמות מקור הכנסה לא קטן.

פרופסור שנקר, דוקטור משה ... (ראש שירותי אישה במשרד הבריאות) ואחרים רואים את הבעיה העיקרית היום בתחום ההסברה והחינוך המיני בבתי הספר התיכוניים. לדברי פרופסור שנקר המספר הרב של ההפלות בארץ מעיד על בעיה ... חמורה. יש היום מספיק אמצעי מניעה בטוחים, הנערות שנכנסות להריון הן אלה אשר אינן משתמשות באמצעי מניעה. לדעתו צריכה גם רשות השידור להתגייס ולערוך תוכניות הסברה בכלי התקשורת האלקטרוניים. הוא אף פנה בזמנו אל יוסף לפיד מנכ"ל הרשות אך פנייתו לא נענתה בטענה המסורתית "אין כסף".

ההתייחסות אל הטרגדיה בצפת היא כאל "תאונת דרכים" כאשר לרופא ולנערה שהסכמה ... בנסיבות כאלו התקווה היא שבעקבות הפרשה ילמדו נערות אחרות לקח ואולי גם הרופאים. אך העולם ימשיך לנהוג כמנהגו, גם בתחום ההפלות הלא חוקיות.

هكذا عن الأصل

صكذا من الاهل

השמאל האירופי מחפש סגנון חדש

מאת סקוט סאליוואן
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

הסוציאליזם האירופי, שייצג בזמנו את שאיפות העניים והנדכאים של היבשת, איבד את הקשר עם חלקים גדולים מקהל היעד הטבעי שלו. כעת מנסים מנהיגיו לאחות את הנתק

"אנחנו השמרנים האמיתיים מכיוון שאנחנו רוצים לשמור על הטבע ועל מדינת הסעד", מכריז אוסקר לאפונטן, כוכב עולה במפלגה הסוציאל־דמוקרטית הגרמנית. מאזיניו יושבים מרותקים, מניעים בראשם לאות הן. כאשר הוא מסיים את דבריו, הם עומדים על רגליהם, מריעים וקוראים בקצב "אוסקר! אוסקר! אוסקר!"

אוסקר לאפונטן, ראש הממשלה של חבל הסאר, מערב גרמניה, הוא דמות המרתקת חברי מפלגות סוציאליסטיות וקומוניסטיות ברחבי אירופה. הם צופים במאמציו להפיח חיים חדשים במסורת של השמאל. הנוסחה שלו היא תערובת מוזרה: התנתקות מחשיבה מרכסיסטית מסורתית, נימה אנטי־אמריקאית גלויה ונטייה למצביעים שעניין מרכזי אחד עומד בראש מעייניהם, כגון תומכי שימור הסביבה, פאציפיסטים ופמיניסטים.

אנשי שמאל רבים מגנים את רעיונותיו ואת סגנונו של לאפונטן, אך איש אינו כופר בכך שגישות רדיקאליות חדשות נחוצות אם רוצים שהשמאל האירופי ימשיך להתקיים, ובוודאי אם רוצים שישגשג ויפרח. "הסוציאליזם במשבר", אומר ז'אק הונציגר, המזכיר הבין־לאומי של המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית. "מכיוון שאיננו מסוגלים להתמודד עם תנאים כלכליים מודרניים". פאביו מוסי, אחד מעורכיו הראשיים של בטאון המפלגה הקומוניסטית האיטלקית ל'אוניטה, מודה אף הוא: "אנחנו הקורבנות של הסתירות שלנו. במשך עשרות שנים לחץ השמאל למען גידול רב יותר, הוצאות רבות יותר, מדינת סעד נרחבת. עכשיו עלינו להודות שכל אותם דברים יצרו בעיות ענק".

מהלומות בכל מקום

במונחים פוליטיים מעשיים, ספג השמאל המסורתי מהלומות כמעט בכל מקום באירופה. המפלגה הסוציאל־דמוקרטית במערב גרמניה מתכוננת לקראת תבוסה צורבת בבחירות שיהיו בסוף השבוע הבא, בין היתר מפני שמפלגת הירוקים רוקנה כרבע ממאגר הבוחרים המסורתי שלה. המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית, שעלתה לשלטון ב־1981, ספגה תבוסה קשה מידי קואליציה שמרנית במארס האחרון. אף כי מנהיג המפלגה פראנסואה מיטראן מוסיף להיות הנשיא, יש למפלגתו סיכוי מועט לחזור לרוב בפרלמנט או לראשות הממשלה במשך שנים רבות. למפלגה הקומוניסטית האיטלקית, המקבלת עדיין 30 אחוז מקולות הבוחרים בבחירות כלליות, אין שום סיכוי להגיע אי פעם לשלטון. מפלגת הלייבור הבריטית מפגרת כעת במשאלים מאחורי השמרנים של תאצ'ר, על אף איבה ציבורית נרחבת כלפי סגנונה האוטוריטרי של ראש הממשלה.

מצבן של מפלגות סוציאל־דמוקרטיות אינו עדיף במרכז אירופה וצפונה. בבלגיה ובהולנד, שבהן שלטו מפלגות סוציאליסטיות חזקות הנהנות מתמיכת איגודים מקצועיים במשך עשרות שנים, יש כעת ממשלות מרכז־ימין איתנות. למפלגה הסוציאל דמוקרטית הדנית שוב אין רוב. באוסטריה, שבה שלטה ממשלה סוציאליסטית של ברונו קרייסקי במשך 20 שנה, זכה קורט ואלדהיים בנשיאות בשנה שעברה על בסיס מצע ימני, על אף עברו הפרו־נאצי בתקופת המלחמה. רק בספרד וביוון, שם עומדים פליפה גונזלס ואנדריאס פאפנדריאו בראש ממשלות חזקות, מחזיקות מפלגות סוציאליסטיות בשלטון, אף כי מספר גדל והולך של חברי המפלגה הסוציאליסטית הספרדית טוענים כי גונזלס מצליח רק מפני שהרכיב תווית שמאלית על מדיניות ימנית.

יש הסבורים כי קשייו הנוכחיים של השמאל זמניים — תוצאה של קיפאון כלכלי בן עשור והתלהבות אירופית קצרת ימים מכלכלת רייגן. אך הרוב מאמינים שהדילמה של השמאל עמוקה יותר. פוליטיקאים ותיאורטיקאים מחפשים דרכים להכניס מודרניזציה בחשיבה הסוציאליסטית של המאה ה־19, להפוך אותה לרלוונטית לשנות ה־80 ולמושכת קולות מצביעים.

המשימה הזו מתפצלת לכיוונים רבים. כמה מפלגות נטשו את הכלכלה הקיינסיאנית לא פחות מאשר את התיאוריה המרכסיסטית, ואימצו מדיניות שאינה שונה הרבה ממדיניותם של רייגן ותאצ'ר. אחרים טוענים שעתיד השמאל נעוץ בתחומים לגמרי לא כלכליים, אלא בענייני זכויות אדם ושימור הסביבה. לדעת אחרים ישועת השמאל תלויה באחדות אירופה ובאי־תלותה בארצות הברית. אך כולם מסכימים שהחברה במערב־אירופה השתנתה מהר יותר מכפי שהשתנו תיאוריות השמאל.

קארל מרכס ופרידריך אנגלס, הם אומרים, ניתחו נכונה את המצב במחצית השנייה של המאה ה־19, כאשר הקפיטליזם שגשג, הרוב עבדו בבתי חרושת או במשקים חקלאיים, והמאבק המעמדי היה מציאות של יום־יום. אך כל אותם התנאים השתנו כיום באירופה העשירה, המתמקדת יותר ויותר בסקטור השירותים. גם תורותיו של קיינס סייעו למדינות מערביות רבות להתאושש מהשפל הגדול של שנות ה־30, אך הן אינן תואמות עוד את הכלכלות הגלובאליות התלויות כל כך זו בזו בשלהי המאה ה־20.

מושגים אנכרוניסטיים

כמעט כל מפלגות השמאל באירופה נטשו זה מכבר מושגים אנכרוניסטיים כדיקטטורה של הפרולטריון. כמה מהם אף רוצים להרחיק לכת עוד יותר. מיקוס במפלגה הקומוניסטית האיטלקית היה רוצה אפילו להשמיט את המונח קומוניסט. אחרים שואלים מדוע חייבות מפלגות מתקדמות להיקרא כולן מפלגות שמאל, רק מפני שהקבוצה היעקובינית הרדיקאלית באסיפה הלאומית בתקופת המהפיכה הצרפתית ישבה במקרה, מנקודת מבטו של היושב ראש, בצד השמאלי של האולם. שמאל הוא מינוח גמיש מכדי שיהיה מועיל. יתר על כן, במשך רוב המאה הזה זוהה השמאל עם ברית המועצות — זיהוי שרוב אנשי השמאל באירופה רואים בו כיום מכשול.

אך מצד שני חוששים אנשי שמאל, שטריפת קלפים קיצונית מדי תביא לאובדן ערכי שמאל בסיסיים כחירות, שוויון ואחווה. "בלב השמאל נעוץ הרעיון של חלוקת רכוש הוגנת יותר", אומר לאפונטן. "עלינו להדגיש ולחזק רעיון זה תוך שאנחנו מפתחים משיבותם של מושגים אחרים שצמחו מסביבנו".

העיקרון החדש, שהיכה את השורשים העמוקים ביותר בשמאל החדש, הוא הגנת הסביבה. ברחבי אירופה, ובעיקר במערב גרמניה, אוסטריה ומדינות בנלוקס, התפרץ ב־15 השנים האחרונות זעם עממי לנוכח זיהום הנהרות והיערות. הזעם התגבש לכוח פוליטי שאין לטעות בו. מפלגת הירוקים הגרמנית היא קואליציה רופפת של קבוצות המתמקדות כל אחת בנושא מרכזי, החל מפעילים קאתולים וכלה בנוסדי אהבה חופשית לנערים. אך הנושא המאחד את כולם והמסייע להם לקבל כ־6 אחוזים מכלל הקולות הוא אקולוגיה.

השמאל המסורתי מיהר לקפוץ על העגלה. החל מהסוציאל־דמוקרטים הגרמנים וכלה במפלגה הקומוניסטית הספרדית, כל מפלגת שמאל מתחרה כעת על הקולות "הירוקים". מפלגות שמאל שמות דגש גדל והולך על מגוון של נושאים העוסקים בזכויותיהן של קבוצות ספציפיות, שמנקודת מבטו של שמאל מסורתי יכולות להיראות בעלות גוון אנרכיסטי ו"לא רציני".

"אנחנו חייבים לאמץ את הגיוונות הפוליטיות שלנו", אומר חררדו איגלסיאס, המזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית הספרדית. פירושו של דבר חיזור אחר תומכי אוטונומיה נרחבת בקטאלוניה ואנדלוסיה. בשביל המפלגה הסוציאל־דמוקרטית הגרמנית ומפלגת העבודה ההולנדית פירושו של דבר תמיכה באינטרסים של אנשי הצווארון הלבן, גם אם הם מתנגשים באינטרסים של פועלי הייצור. ובשביל כל מפלגות השמאל באירופה פירוש הדבר להקדיש תשומת לב רבה יותר לנשים, שבעבר הצביעו תמיד בעד שמרנים יותר מאשר הגברים.

גם עמדות שמאל ותיקות בענייני חוץ והגנה עומדות כעת באש צולבת. הלמוט שמידט, הקאנצלר לשעבר, קרא ב־1976 להצבת דור חדש של טילים גרעיניים באירופה המערבית מול האיום הגדול של טילי אס־אס־20 הסובייטיים. מפלגתו הסוציאל־דמוקרטית של שמידט — יחד עם כל קבוצה שמאלית באירופה לבד ממפלגות הסוציאליסטיות בצרפת ובאיטליה — קוראת כעת להוצאתם של טילי פרשינג 2 וקרוז. מפלגת הלייבור הבריטית בראשות ניל קינוק התחייבה, שאם תעלה לשלטון היא תחסל את מאגר נשק ההרתעה הגרעיני של בריטניה. אפילו גונזלס, מהמתונים במסוציאליסטים האירופים, דורש כעת את צמצום הכוח האמריקאי בספרד.

מאז מלחמת העולם השנייה נטה השמאל האירופי להתנגד לכל רעיון בדבר אירופה מאוחדת, בנימוק כי הוא יחזק מנצלים קפיטליסטים ויהרוס איגודים מקצועיים ארציים. כעת טוענות המפלגה הקומוניסטית האיטלקית והמפלגה הסוציאליסטית הצרפתית כי הן "אירופיות" יותר מאשר הימין. אפילו מפלגת הלייבור הבריטית, שהייתה תמיד מתנגדת נלהבת לרעיון אחדות אירופה, מתחילה לשנות את נימתה. אך רבים בשמאל החדש הזה מצודדים באירופה השונה מאד מזו שחזו מקימי השוק המשותף. זו אירופה המשתרעת "מהאוקינוס האטלנטי עד לאוראל", שמשמעה של דבר פירוק נאט"ו וברית ורשה כאחד, ועשייתה של אירופה ל"כוח שלישי", השומר על מרחק שווה מארצות הברית וברית המועצות.

באותו פרק זמן, בדיוק כאשר המפלגות הסוציאל דמוקרטיות בצפון־אירופה מצמצמות את הדגש שלהן על נושאים כלכליים, נוקטות עמדות קיצוניות בענייני אקולוגיה ופמיניזם וקוראות תיגר על ארצות הברית, עוברות מפלגות סוציאליסטיות בדרום־אירופה מסלול שונה מאד. בצרפת, איטליה וספרד מדגישים מנהיגיהן את גישתם לניהול כלכלי — גישה מודרנית, ריאליסטית וקשוחה, ומעדיפים פרגמטיות על אידיאולוגיה. באיטליה מולש ראש הממשלה בטינו קראקסי, העומד בראש המפלגה הסוציאליסטית, על קואליציה בת חמש מפלגות, ששותפתה העיקרית היא הדמוקרטים הנוצרים השמרנים. בספרד מסר גונזלס לידיים פרטיות חלק מהסקטור הציבורי הגדול, מורשת הדיקטטורה של פראנקו. ראש ממשלתה הסוציאליסטי לשעבר של צרפת, לוראן פאביוס, יישם מדיניות כלכלית שמרנית גלויה שצימצמה העלאות שכר ברחבי המדינה, בניסיון להוריד את שיעור האינפלציה הגבוה.

המפלגות הסוציאליסטיות באירופה הלטינית, לעומת חברותיהן בצפון אירופה, מצדדות גם בנאט"ו ובעמדות ארצות הברית. מיטראן נאם כמעט בפני הבונדסטאג המערב־גרמני וקרא להסכים להצבת הטילים האמריקאים. גונזלס דיבר בזכות הישארותה של ספרד בנאט"ו וזכה במשאל עם שנערך בנושא. נשיאה הסוציאליסטי של פורטוגל, מאריו סוארס, נחשב לפוליטיקאי הפרו אמריקאי העקבי ביותר באירופה.

שמאל מפולג

עד כה, לא הרדיקאליות החדשה ולא אימוץ השקפות מרכז חדשות סייעו לשמאל בקלפיות. הסוציאליסטים נראו לעתים רחוקות כה מפולגים כפי שהם כיום. פתרון הגיוני לירידה של השמאל יהיה שורה של קואליציות. אך כמעט בכל מקרה, נראה הדבר בלתי אפשרי. בבריטניה חלוקים הסוציאל־דמוקרטים בצורה כה מוחלטת עם הלייבור בנושאי ביטחון, עד כי אין להעלות עכשיו על הדעת קואליציה ממשלתית בין השתיים. בגרמניה, אף כי הסוציאל־דמוקרטים והירוקים קרובים במספר רב של תחומים, הם לא הצליחו להסכים על שתי נקודות מפתח עיקריות: הרדיקאלים במפלגת הירוקים, ה"פונדיס" (פונדמנטליסטים), דורשים לסגור את כל תחנות הכוח הגרעיניות תוך שנה. הסוציאל־דמוקרטים קוראים לתקופת מעבר בת עשר שנים. הפונדיס רוצים להוציא את מערב־גרמניה מנאט"ו, בעוד המצע הסוציאל־דמוקרטי מדבר על הישארות בברית אך לא כמדינה המאחסנת בתחומיה נשק גרעיני. גם אם היה אפשר לפתור בעיות אלה, אומר אוטו שילי, מנהיג אגף ה"ריאלוס" (ריאליסטים), "מוצגית מהאנשים שלנו יסרבו לקואליציה מתוך עיקרון ותו לא".

בצרפת ובאיטליה, השנאה בין סוציאליסטים מתונים ומפלגות קומוניסטיות כה מושרשת, עד כי קשה להעלות על הדעת דשאבם של ממש ביניהם. מיטראן הצליח לפתות את המפלגה הקומוניסטית הצרפתית לברית טקטית בשנות ה־70, אך מיד לאחר הניצחון ב־1981 התחילו השתיים לריב. מפלגתו של מיטראן הלאימה כמה תעשיות ובנקים והנהילה העלאה במידה רבה של השכר והרווחה. אך לאחר פחות משנתיים היא עברה למדיניות פיסקאלית שמרנית. המפלגה הקומוניסטית עזבה את הקואליציה מתוך אמונה שמיטראן, רב אמן בתחומו, השתמש בה והוליך אותה שולל. המפלגה הקומוניסטית האיטלקית משוכנעת בצדק שהסוציאליסטים האיטלקים רוצים לתפוס את מקומה כמפלגה המובילה בשמאל. המפלגה הסוציאליסטית האיטלקית תמיד התחברה עם מפלגות ימניות וככל הנראה תמשיך בכך גם להבא.

מפלגות שהיו פרו סובייטיות מאז לידתן, אפילו אלה המכריזות כעת על אי־תלותן במוסקווה, לא יזכו ככל הנראה לעולם ביחס כבוד או אמון מסוציאל־דמוקרטים, שאותם הוקיעו פעם כ"סוציאל בוגדים". קאתולים ליברלים נמצאים לעתים קרובות בעימות עם סוציאליסטים אנטי־קלריקאלים, אף כי התיאוריות הכלכליות שלהם לא אחת דומות מאד. מנהיגים שגדלו בבית הספר הקשה של איגודים מקצועיים נוטים לראות את הדור האקולוגי החדש כ"ילדים מרגיים מפונקים". סתירות עמוקות עוד יותר יש בתוך המפלגות עצמן. בצרפת, מגלים סוציאליסטים וקומוניסטים רבים, בעיקר אלו העובדים בתעשייה הכבדה, חוסר סבלנות לנושאים האקולוגיים החדשים וגם לסגנון הצדעתי החדש של הסוציאליזם. סה־ז'הטה, האיגוד המקצועי הגדול ביותר בצרפת, הנמצא בהשפעה של המפלגה הקומוניסטית, מצדד בצמצום שבוע העבודה משבוע מ־39 ל־35, ללא קיצוץ בשכר. אך אדמונד מאר, ראש סה־אף־דה־טה, האיגוד שבהשפעת הסוציאליסטים, מלגלג על הרעיון וקורא לו "שטות כלכלית" מסוכנת.

ההיבט הרציני ביותר בדילמה הנוכחית של השמאל הוא, שתנועה זו, שייצגה בזמנו את שאיפות העניים והנדכאים באירופה, מאבדת כנראה את הקשר עם חלקים גדולים מקהל המאזינים הטבעי שלה. מפלגות סוציאליסטיות וקומוניסטיות כאחד לא עמדו על חשיבות הדורות האקולוגיים והאנטי גרעיניים בראשית שנות ה־70. בדצמבר אירגנו סטודנטים ותלמידי תיכון בצרפת שביתות ארציות, בעוד המפלגות הסוציאליסטית והקומוניסטית צפו במתרחש מאי הבנה. מאוחר יותר הפכו עובדי רכבת צרפתיים שביתה פראית לתנועה ארצית, שאורגנה ללא כל סיוע מצד האיגודים המקצועיים החזקים של צרפת.

בדיוק על פער זה בין תיאוריה למציאות מנסים לגשר לאפונטן ורבים אחרים בשמאל האירופי. הם משוכנעים כי לבסוף יצליחו, כי המסר של האוטופיסטים והנבונים מהמאה ה־19 אינו רק תקף למאה ה־20 אלא גם הכרחי לעולם שבו התקדמות הטכנולוגיה וריכוז הכוח בידי מעטים מאיימים על חירות האדם. הם עדיין לא מצאו דרך יעילה להכניס מודרניזציה למסר, אך הם ממשיכים לנסות.

"המרגל כבירוקרט, כפטריוט וכזונה"

מאת דייוויד גייטס
שירות
Newsweek

מעלליו של אוליבר נורת' צריכים היו לעורר גיחוך בקרב קוראים, שהכיניות שלום השחזה על־ידי ספרו של פיליפ נייטלי, "המקצוע השני העתיק ביותר" (423 עמודים, בהוצאת נורטון). בדומה למורכבות ההתערבויות החשאיות שמתאר נייטלי, נראה שגם מעשיו של נורת' לא השיגו כמעט דבר.

נייטלי מאמין שסוכנויות ביון — על אף תקציביהן התפוחים בהתמדה ועל אף התעלמותן, הנשענת על רציונליזציות מתקצעות, מחיי אדם והחירות האנושית — אינן באמת מנהלות את העולם. מובן, שלו אכן היו מנהלות את העולם, זה בדיוק מה שהן היו רוצות שנחשוב. וסליחה על המשפט האחרון — הוא דוגמא למה שאנשי־ביון מכנים "מחשבה חולה", הפראנויה, שהיא המחלה המקצועית שלהם.

נייטלי, עיתונאי בריטי שספרו "הקורבן הראשון" (1975) התבונן בעין קרה על מיתוס הכתב הצבאי "האובייקטיווי", העניק לספרו על תולדות סוכנויות הביון את כותרת־המשנה "המרגל כבירוקרט, פטריוט, רוקם פנטזיות וזונה".

נייטלי טוען, שפעולות הריגול של היום מקורן בפנטזיות בדבר מזימות שטניות של אויב, ושאנשי־ביון משתמשים בפנטזיות אלה כדי להצדיק ולהרחיב את עצמם. הוא טוען גם, שרבים מהדמויות המעוללים האגדיים של עולם הריגול הם פנטזיות. מחשבה חולה היא רק פנטזיה שהפכה למפגיה. "ציד הפרפרות" הגדול של שנות ה־60, שכמעט ניתק כמעט קרע החוט הכללי לגורים את הסי־איי־אי, הוא הפעולה המחוקקת והגרועה ביותר של קהיליית הביון.

למעשה, סוכנות הביון המרכזית הראשונה היתה סוכנות "נגד־ביון". ב־1909 — במידה רבה הודות לרומן סנסציוני זול שכתב אחד בשם ויליאם לאקאבל לה קיו — שוכנעו בריטים רבים שאלפים מסוכני הקיסר הגרמני פועלים בחשאי בארצם הירוקה היפה. משרד השירות החשאי הוקם כדי לטפל באיום הלא־קיים הזה. יורשיו ומחקיו, סי"ס הבריטי, הק"ג"ב, הסי־איי־אי, קושרים יותר בהבנה אילמת כדי להפוך איומים כאלה לאמיתיים. כל אחד מהם, כותב נייטלי, "זקוק את השירותים לקיומם של האחרים", וכל אחד "עוזר ליצור את מצב המתיחות שבו כולנו פורחים".

כאשר מרגלים אכן מביאים מידע מועיל, לעתים קרובות טועים בו החושבים שזו דיסאינפורמציה שהושתלה על־ידי סוכני אויב. מובן שסוכנים שותלים מידע. אך אין פירוש הדבר תמיד שהוא כוזב. פרטים על מאגר הנשק הסובייטי שסייעו לג'ון קנדי לעבור בשלום את משבר הטילים הקובאני, הגיעו מהקולונל הסובייטי אולג פנקובסקי. הסי־איי־אי לא נתן בו אמון מלא עד שהלה נעצר על ידי הק"ג"ב. נייטלי מאמין שהוא נעצר דווקא משום שמעצרו היה הופך את המידע שלו משכנע, ושפנקובסקי עשו שמיש גורמים שהיו יותר בק"ג"ב, שרצו להעביר מידע מדוייק למערב במטרה למנוע מלחמה גרעינית.

שותקים מרשעים יותר של משותקים כפולים ומשולשים. כאלה הם הפרפרות כקים פילבי, שהיה איש הקשר של סי"ס הבריטי עם האף־בי־איי והסי־איי־אי, בעוד הוא עובד בחשאי עבור הק"ג"ב. חשיפתו, כותב נייטלי, "הניעילה את מחותייהם" של קציני סי־איי־אי כג'יימס אנגלטון, ראש מדור הביון הנגדי, שפילבי שימש כמדריכו ומורו. פעולות ציד הפרפרות של אנגלטון הפיצו חשד כה רב בסי־איי־אי, עד כי לפחות סוכן אחד השתכנע שאנגלטון בעצמו היה הפרפרת שמטרתה היתה לשתק את סוכנות הביון.

הסי־איי־אי נרגע לאחר שמנהלו ראו, ויליאם קולבי, פיטר את אנגלטון ב־1974, וג'ימי קארטר קיצץ בהיקף הפעולות החשאיות. אך תחת רונאלד רייגן חזרו פעולות כאלה לאופנה. הסי־איי־אי, אומר נייטלי, הוא הסוכנות הממשלתית בעלת קצב הגידול המהיר ביותר — עובדה שיכולה רק לסייע לק"ג"ב במסעו לצבירת כוח ומשאבים רבים יותר.

אם, כפי שאומר נייטלי, שתי הסוכנויות מבלות זמן רב יותר ב"המצאת הצדקות חדשות לקיומן מאשר באיסוף ביון", אנחנו יכולים לשאוב מספר זה נחמה מרוה: מרגלים אולי מוציאים מיליארדי דולרים ומבריסמים בזויות הארץ, אך לפחות הם אינם מסוגלים להסב נזק ממשי כלשהו. וזהו, כמובן, בדיוק סוג המחשבה החולה שהם היו רוצים לטפח ולעודד.

תל אביב, רחוב המסגר 43 טלפון: 03-337951
חיפה, רחוב אלנבי 3 טלפון: 04-671348

פְּרִי וּרְבִי, וחזרי לעבודה

שירות
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

בארצות־הברית התעלמו במידה רבה מעצבי המדיניות ממצבן של נשים בהריון בשוק העבודה ★ כעת עשוי מצב זה להשתנות

אלו הן שתי הדיברות של נשים עובדות רבות: פרי ורבי, ושמרי על מקום העבודה שלך. אך למעשה, ציות לצו הביולוגי ולצו הכלכלי נראים לעתים קרובות כמשימות בלתי־אפשריות. ברוב מדינות העולם המערבי, התערבה בנקודה זו המדינה, וחוקקה חוקים בדבר חופשות לידה בתשלום, מענקי לידה, ובמקרים מסוימים אף העניקה הקלות לאבות עובדים. ואולם בארצות־הברית התעלמו במידה רבה מעצבי מדיניות והמימשל ממצבן של נשים בהריון בשוק העבודה.

כעת עשוי מצב זה להשתנות. לפני שבוע, פסק בית־המשפט העליון האמריקאי, שמדינות ארצות־הברית רשאיות להורות לחברות פרטיות להעניק חופשות קצרות ללא תשלום לאמהות שילדו. פסק דין זה, ככל שהוא צר ומצומצם, יחזק את הלחץ בקונגרס ובבתי מחוקקים רבים של מדינות בזכות חוקים המסייעים להורים חדשים — נושא שכמה דמוקרטים מקווים כי יהפוך לגורם חשוב בחישובים הפוליטיים של 1988.

פסיקת השבוע שעבר תהיה ללא ספק הראשונה בסדרת פסיקות בבית־הדין העליון, שיגדירו את הכללים החלים על נשים במקומות עבודה. עד יולי, אפשר ששופטי בית־הדין העליון יענו על כל השאלות הבאות: האם בשם מה שמכונה "פעולה אפירמטיבית" — נקיטת צעדים לביטול אפליית נשים ומורשת אפלייה זו — ניתן לקדם אשה בעלת כישורים מועטים מגבר מועמד, כדי לתת לה תפקיד ששום אשה לא החזיקה בו עד כה? האם אישה העוזבת את עבודתה בגלל הריון זכאית לתשלומי ביטוח אבטלה, כאשר עובדים אחרים שאינם כשירים לעבודה מסיבות בריאות אינם זכאים לכך? האם רשאית קליפורניה לבטל את האמנה של מועדון רוטרי כדי להרשות הצטרפות נשים אליו? האם מותר למדינה לדרוש מנערה בגיל העשרה הרוצה לבצע הפלה, לקבל את הסכמת הוריה או שלטונות המשפט? ולבסוף, איזה סוג הוכחות צריך לדרוש בתביעת אבהות?

גימאות תעסוקה

בעוד בית־הדין העליון עמל וטורח ב"שנת האשה" שלו, יתמקדו פוליטיקאים בנושא חופשת הלידה, ואפשר כי הגיע זמנו לשמש כנושא חם בסדר היום הפוליטי. על־פי סטטיסטיקות פדרליות, 48% מכלל הנשים שלהן ילדים בגיל פחות משנה עובדות כעת, ו־67% מהאמהות שלהן ילדים מתחת לגיל שלוש עובדות במישרה מלאה. אך על־פי סקר שנערך על־ידי מכון בניו־יורק, רק קרוב למחצית מהחברות במדינה מציעות חופשת לידה ללא תשלום. כפי שניתן היה לצפות, המצב הגרוע ביותר הוא בתחום עבודות פקידות ומכירות ובעסקים הקטנים יותר, המשמשים לעתים קרובות גימאות תעסוקה לנשים.

בחודש הבא ישמעו הסינאט ובית הנבחרים כאחד עדויות על הצעת־חוק שתעניק חופשת לידה ללא תשלום, בת 18 שבועות, לאב ולאם כאחד. אותה יוכלו ההורים לנצל בשלב כלשהו בשנתיים הראשונות לאחר לידת הילד. "מעסיקים בדרך כלל לא הצליחו לסגל מדיניות המשפחה וחופשת המחלה שלהם לצורכי העובדים", אומרת צירת בית־הנבחרים הדמוקרטית פטרישה שרודר, אחת התומכות העיקריות בחוק. "אמת־מידה פדראלית מינימלית דרושה אם רוצים שמשפחות יוכלו למלא את תפקודן המסורתי". לדעת שרודר ודמוקרטים אחרים, חופשת הלידה היא "הבעיה המשפחתית" שלהם, ובאמצעותה הם מקווים שיוכלו לאגף את הרפובליקנים השמרנים (המעלים תמיד על נס את המשפחה וקדושת המשפחה).

במאבק על החופשה, המחיר הוא שאלת המפתח. לשכת המסחר האמריקאית והגורמים אחרים בקהילת העסקים האמריקאית, טוענים כי לא קיים דבר בשם חופשה "חינם וללא הוצאות". יועצת מטעם הלשכה, וירג'יניה לאמפ, טענה לדוגמא, שחברה בקליפורניה תצטרך להוציא 5,700 דולר כדי לקבל לעבודה עובד או עובדת זמניים, שיחליפו לתקופת־לידה של־18 שבועות. התאחדויות אומרות, כי הן אינן מסוגלות לעמוד בהוצאות כאלה, והפתרון היחיד עשוי להיות קיצוץ בהטבות אחרות לעובדים. מובן, שגם וושינגטון ומשלמי המסים יכולים לתמוך בעקרון חופשת הלידה בשם ערכי המשפחה, ואולם החוקים המוצעים אינם כוללים שום סעיף בדבר מימון פדראלי.

תומכי החוק רואים את נושא הכסף באור שונה. כמה מעסיקים גדולים יותר גילו, שהענקת חופשות לידה ללא תשלום עולה פחות מקבלתם והכשרתם לעבודה של עובדים חדשים. ומתברר, שרוב מדינות העולם מצליחות לעמוד בהוצאות חופשות הלידה. לדברי מריל פראנק מייל מבית הספר לרפואה [illegible] בנושא התפתחות הילד, ארה"ב ודרום אפריקה הן המדינות התעשייתיות היחידות במערב ללא מדיניות ארצית בנושא זה. ביפאן מקבלות נשים עובדות שישה שבועות חופשת לידה בתשלום, מיד לאחר הלידה.

יצוין, כי מעבר לשאלת המחיר, קיימת תמיכה גדלה והולכת בקרב רופאים בחופשות כאלה. רופאי ילדים רבים מאמינים שהאם זקוקה לשישה עד שמונה שבועות כדי להתאושש מהלידה, ולפחות ארבעה חודשים כדי לכונן יחסי יציבות וחמימות עם התינוק. אך אימהות רבות חייבות לחזור לעבודה במועד מוקדם בהרבה, כיוון שהן אינן יכולות להרשות לעצמן חופשת לידה ממושכת ללא תשלום.

אם יתגבר הקונגרס למדיניות ארצית בנושא, יימשך המאבק מדינה אחר מדינה. כרגע, רק בתשע מדינות ארצות־הברית יש חוקים או תקנות הדורשים מהמעסיקים לשמור מקומות עבודה לנשים המתאוששות לאחר לידה. החוק בקליפורניה היה הנושא של פסיקת בית־הדין העליון בשבוע שעבר. הפרשה החלה כאשר ליליאן גרלנד, פקידת קבלה בבנק בקליפורניה, ניסתה לחזור לעבודה חודשים לאחר שילדה בניתוח קיסרי. הבנק, שבינתיים קיבל עובדת חדשה, סירב להחזירה לתפקידה הקודם, ופנה לבית דין פדראלי בניסיון להביא לביטול חוק המדינה. הבנק טען, כי הצורך לקבל לעבודה מחליפים זמניים במקום נשים בהריון, מטיל עליו מעמסה בלתי־הוגנת.

"יחס זהה"

הפרשה הפכה להיות מחלוקת בדבר פירושו של החוק הפדראלי מ־1978 נגד אפליה מטעמי הריון. חוק זה אוסר על אפליית נשים הרות ודורש "יחס זהה" לעובדות בהריון ולעובדים אחרים. החוק בקליפורניה אפילו הרחיק לכת וקבע, כי יש להבטיח את מקום העבודה הקודם לאמהות שאינן מסוגלות עדיין לעבוד — זכות שאינה ניתנת למי שמנוע מעבודה מסיבות בריאות אחרות.

האם חוק המדינה תקף על אף ההגבלה הפדראלית הברורה יותר בחוק הפדראלי (שדיבר על יחס זהה, לא "מועדף")? שופט בית הדין העליון, טורגוד מרשאל, שכתב בשם הרוב (6:3) פסק שהתשובה היא כן, בטענה שהקונגרס "לא התכוון לאסור על יחס מועדף כזה". הוא הגיע למסקנה שהענקה מיוחדת לאימהות הרות "מקדמת את שוויון ההזדמנויות בתעסוקה", כיוון שהיא "מרשה לנשים כמו גם לגברים לגדל משפחות בלי לאבד את מקום העבודה". השופט ביירון וויט, שכתב את דעת המיעוט, טען לעומת זאת, כי לשון החוק לא מותירה שום מרווח ליחס מועדף לעובדות בהריון. זהו טיעון מוכר בפרשנות משפטיות העוסקות ב"פעולה אפירמטיבית". המילים המופיעות בחוק פירושן בדיוק מה שהן אומרות, ולא מה שבית־הדין רוצה היה שהן יתכוונו לומר. בחוות־דעת נפרדת דחה השופט פול סטיוונס את טיעונו של וויט, ואמר כי בית־הדין חייב לפעמים להתייחס מעבר לשפת החוק כדי למלא את המטרה האמיתית שלה התכוון הקונגרס.

גארלנד, שבמהלך המאבק המשפטי נדרשה מדירתה ומאוחר יותר איבדה את האפוטרופסות על בתה (כיום בת חמש), רואה את הניצחון כגמול לקשיים שבהם התנסתה.

ואולם החוק הנדון של קליפורניה לא יממש, כנראה, את תחזיתה של גארלנד. הוא חל רק על נשים הטוענות כי הלידה פגעה בכשירותן הגופנית. ואם כי רוב הנשים אינן מתקשות להשיג אישור מהרופא, החברות חולקות עליו רק לעתים נדירות.

הפרשה בקליפורניה מצביעה על נושא שיעלה, ככל הנראה, בדיון הארצי על חופשות לידה. "אם אני מעסיק ואני בתוך מעסמים, אקבל לעבודה אך גבר או אשה מבוגרת", אומר דון בטלה, נשיא התאחדות הסוחרים היצרנים של קליפורניה. "זו אפליה שאנחנו לא רוצים, אך היא תתרחש כיוון שאנשי עסקים הם מעשיים".

בעיות אחרות בנושאי שיוויון תעסוקה לנשים תלויות ועומדות לפני בית הדין העליון, עשויות להשפיע השפעה מרחיקת־לכת על עובדים ועובדות כאחד. הפרשה שהעוררת במוקד תשומת־הלב היא פרשת פול ג'ונסון מסנטה קלרה שבקליפורניה, הטוען כי נשלל ממנו מקום עבודה ב־1979 אך ורק משום שהוא גבר.

העובדות אינן שנויות במחלוקת: מחוז סנטה קלארה קידם את דיאן ג'ויס, מפקחת הדרכים הראשונה במשרד התחבורה. שני המועמדים נחשבו בעלי כישורים, אך לג'ונסון היו 2.5 נקודות יותר בהערכות של משרד התחבורה. ג'ויס קיבלה את התפקיד גם משום שהממונים היו להוטים לראות שהוא משיג את יעדי הפעולה האפירמטיבית למען שיוויון זכויות. כעת, שמונה שנים מאוחר יותר, מגיע ג'ונסון להחלטת בית־הדין העליון. ממשל רייגן תומך בג'ונסון בטענה שהוא קורבן של "הגדרת הברית המתעלמת מזכויות הפרט", וטוען כי פרויקטים של פעולה אפירמטיבית לביטול אפלייה מוצדקים, רק אם קיימת עדות מפורשת וברורה על אפליה בעבר שבוצעה על־ידי הגוף המעביד. זה יהיה מבחן שקשה יהיה לעמוד בו, טוענת מרשה לאוויק, מנהלת המחלקה המשפטית של ארגון הנשים הארצי. במקום זאת, היא אומרת, "החסר הארגון הבולט בכוח העבודה", צריך להיות סיבה מספקת כדי לפעול למען קבלת נשים רבות יותר לעבודה.

במשך למעלה מעשור זכו מפמיניסטיות ליחס טוב בבית־הדין העליון. פרשת חופשות הלידה מראה שהמגמה אולי נמשכת. ואולם כבר לפני הפסיקה האחרונה, התפצלו קבוצות נשים בשאלה: יש התומכות בהענקת חופשות לידה, בעוד אחרות מותחות על כך ביקורת בכל תזכורת מאנשה של חקיקה "מגנה" שהגבילה בעבר את זכויות הנשים ועצרה את צעדיהן. בכל מקרה, אין ספק שאמהות רבות חשו הקלה כאשר מצאו שיש להן ידיד בבית־המשפט.

סוף שבוע משגע במלון הילטון

בוא עם כל המשפחה למלון הילטון ירושלים. לסוף שבוע מלא משחקים ואושר. בכל סוף שבוע בחודשים ינואר ופברואר, מיום שישי אחה"צ ועד מוצאי שבת תנתקים תכנית מלאת פעילויות לילדים, להורים ולכל המשפחה. פעילות במשך כל שעות היום... ספורט, משחקים, סיורים, ארועים מיוחדים והרבה פרסים. תמורת 53.50 ש"ח ליחיד, בחדר זוגי, לינה וארוחת בוקר אתה מקבל סופשבוע מושלם. (המחיר אינו כולל מע"מ).

תוכניות מונחות לילדים:	פעילויות למשפחה:	פעילויות למבוגרים:
• חדר משחקים	• עונג שבת – שירה בציבור	• משחקי שולחן
• אומנות ומלאכה	• בינגו נושא פרסים	• מועדון בריאות + ג'קוזי + סאונה (בתשלום)
• בדמינטון ופינג־פונג	• סיורים רגליים ומודרכים בירושלים	• טניס
• טניס ומיני גולף	• סיורים מודרכים באוטובוס למקומות מיוחדים בירושלים והסביבה	• מגינג
• סיור מיוחד במלון הילטון		• טעימות יינות
• הופעת קוסם		• סיפוח התק
		• עיתונים שבועונים

תוספות: מחירים מיוחדים במבצע למשפחה 25% הנחה על כל הארוחות והמשקאות במסעדות המלון והסורקלק בכלל ארוחות ערב שבת ההורים. בחודשים ינואר ופברואר 87, יוגרל כרטיס טיסה ללוס־אנג'לס עם T.W.A.

הזמן מקומות עוד היום. התקשר לסוכן הנסיעות שלך, או ישירות למלון הילטון ירושלים 02-536151.
מלון הילטון ירושלים... המקום בו מתרחשים דברים.

jerusalem hilton
Leading the way to the USA

מכרז רכב מס' 1/87

סוג	התוצרת	שנת יצור	מס' הרכב
פרטי	פיאט 127	1981	22-802-81
פרטי	פיאט 127	1981	22-809-81
פרטי	פיאט 127	1982	42-328-82
פרטי	ריטמו 70	1984	39-686-84
פרטי	ריטמו 65	1980	23-553-80

תשלום העברת הבעלות – על חשבון הקונה.
את הרכב ניתן לראות במוסך "דלק" רחוב ל', חולון בין השעות 07.00-14.00 בתאריכים 23.1.87-28.1.87.
את ההצעות עבור הרכב יש לשלוח למי המכרזים: "דלק" חב' הדלק הישראלית בע"מ, ת.ד. 50250 ת"א 61500, ולציין על גבי המעטפה מכרז רכב מס' 1/87.
על המציע לצרף להצעתו המחאה בנקאית או ערבות בנקאית בשיעור של 10% מערך ההצעה.
הצעות תתקבלנה עד יום 29.1.87 שעה 12.00.
לא תתקבל כל הצעה מצד הקונים לגבי תקינות והמצב המכני של כלי הרכב.
תשלום והוצאת הרכב תוך 7 ימים מתאריך ההודעה על הזכיה, שאם לא כן, תהיה "דלק" רשאית לחלט את הערבות הבנקאית או להמשיך את המכרז.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, או כל הצעה שהיא.

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible - *it is honestly possible* - to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. May I air mail you free information, without obligation? Dr. John Bear, 41011 Little Lake Rd., Suite 228 Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

הארץ
מבצע המנויים החדשים

למי שכבר ראה הכל ולמי שלא ראה עדיין כלום

גם אם אתה סייר ותיק או שאלך לך הצעדים הראשונים בעולם הגדול, אסור לך להחמיץ את דרום אפריקה.
עולם ומלואו בארץ אחת. כאילו שכל פינות החמד, מכל העולם התאגדו ובאו להיות יחד.

ועכשיו, כל אחד יכול לממש את חוית הביקור בדרום אפריקה. ערך המטבע המקומית – הראנד – ירד, יחסית לדולר ומציאות מחירים מפתיעה נוצרה. למשל: לינת לילה + ארוחת בוקר בבית מלון ברמה המוכרת לנו כ־5 כוכבים. עולה בדרום אפריקה כ־25 ש"ח בלבד. ארוחת ערב מלאה ל־2, בתוספת בקבוק יין דרום אפריקאי משובח, תעלה לך כ־20 ש"ח. ואם חשקה נפשך באופנה העולמית האחרונה, חולצה למשל, תעלה לך רק כ־6 ש"ח... והדוגמאות רבות רבות.

אל תוותר. בוא לראות את כל העולם ובמחיר של ארץ אחת. הכנס עכשיו, לסוכן הנסיעות שלך ודרוש פרטים נוספים.

שם ______
כתובת ______
לקבלת פרטים נוספים שלח את הספח ללשכת התיירות של דרום אפריקה, רח' ה' באייר 14 ת"א 61093 טל. 03-257367
satour

דרום אפריקה-רעיון לא יקר.

חריקות / זאב יפת

ראש מחלקת חקירות הונאה במשטרה סירב לקבל תלונה פלילית נגד יפת

ביום א' השבוע, בצהרי־היום, נכנסתי למשרדי המחלקה לחקירות הונאה ולשעבר "המחלקה של ויגלי", שבראשה עומד כיום תנ"צ יורם גונן, ופניתי לסקר משה ויגפריד, קצין תלונות הציבור במחלקה. הושטתי לו שני מסמכים ואמרתי: "ברצוני להגיש תלונה פלילית נגד ארנסט יפת".

במשך שעה ארוכה הסברתי לסקר ויגפריד את פרטי התלונה ואת הסיבות שהביאוני להתלונן. אמרתי לו, שאני חושש שמא פרשת יפת שוקעת את הפרשה, תסתיים בטיוח והשתקה. במקרה הטוב יאלץ יפת להחזיר את דמי הפיצויים בסך 4 מיליון דולר, ואולי גם תקצץ הפנסיה החודשית שלו. אך המערכת כולה — הדירקטורים ובכירי הבנק ששיתפו עמו פעולה — יחמקו מלתת את הדין.

לגופה של התלונה, הצגתי בפני סקר ויגפריד מסמך פנימי של בנק לאומי בחתימת שמאי המקרקעין מיכאל רודשטיין. המסמך השני שהצגתי הוא "כרטיס נכסים" של בנק לאומי. הסברתי: "במשך שנים מספר התגורר ארנסט יפת בוילה מפוארת ברחוב דניין מספר 20 בת"א. הוילה היתה רכוש הבנק והועמדה לרשות יפת כדירת־שרד. בשנת 1977 החליט יפת לקנות את הוילה מהבנק. הבנק שכר את שרותי שמאי המקרקעין רודשטיין כדי לקבל דו"ח "הערכת שווי הנכס". ב־14.7.77 הגיש השמאי להנהלת הבנק דו"ח מפורט ובו תיאר את הנכס (מיקומו, גודלו, מספר קומותיו), ציין את שווי המגרש, שווי שלוש הקומות, הוריד 20% פחת מבטמבר. ובסיכום הדו"ח קבע כי מחיר השוק של הוילה נכון ליום כתיבת הדו"ח, "בשלמותו, על כל שיפוריה", הוא מיליון ושלוש מאות אלף לירות.

עתה הצגתי בפני קצין המשטרה את המסמך השני, "כרטיס הנכסים" של הבנק. שבו צויין כי הנכס בבעלות בנק לאומי, וכי באוגוסט 1978 "הוילה נמכרה תמורת 720,000 לירות באמצעות מח' הנהלה. הקונה — ארנסט יפת.

הסברתי: "כאן אין המדובר בכך שמישהו בהנהלת הבנק או במועצת המנהלים לא ידע, לא הבין וכיוצא באלה טענות חסרות־שחר שהשמענו. כאן נקבע על־ידי גורם מוסמך מה שווי הנכס. אך בפועל יפת קנה את הנכס בכמחצית מערכו. אלה שאישרו את המכירה הזו שקבה פנימיו לכאורה בבנק, הפרו אמונים. כאן אין המדובר בעסקות כלכליות מסובכות כמו קניית מניות מקי־פלדה על־ידי הבנק (כאשר מר מקר הוא ידידו האישי של יפת ושימש כחבר במועצת המנהלים), שלגביהן ניתן לטעון כי היה זה שיקול כלכלי מוטעה. כאן, נוכח שני המסמכים המבוססים של הבנק, מתבקשת חקירה מדוע קיבל יפת את הוילה במחצית ערכה.

סקר ויגפריד שמבע כנראה, כי אכן יש למשטרה עילה טובה לפתוח בחקירה, אך קודם שהחל לרשום את פרטי התלונה החליט להתייעץ עם מפקדו, ניצב משנה איתן גונן, סגן מפקד מחלקת חקירות הונאה.

מקץ דקות מספר חזר לחדר וביקשני להתלוות אליו לחדרו של גונן. שם אמר גונן, כי שמע את פרטי התלונה והוא מבקש לדעת אם יוכל לקבל ממני הבטחה בכתב שדבר הגשת התלונה לא יודלף לאנשי־תקשורת, ושלא אטלפן למחלקה מדי יום כדי לבקש לברר כיצד מתנהלת החקירה, אלא אמתין בסבלנות עד תום החקירה, תוך שאסמוך על המשטרה שזו תבצע העבודה על הצד הטוב ביותר.

הסכמתי מיד, שכן כלל לא עלה בדעתי לנפנף אותה. הנה, תוך כדי שיחה בין השניים, חלף במסדרון מפקד היחידה, יורם גונן. המגן שהבחין בו בעד הדלת הפתוחה הזמינו פנימה. גונן אף לא העיף מבט במסמכים. הוא שמע בקצרה את דבריי, וקבע חד וחלק: "לא מוכן לקבל תלונה פלילית, אין בזה לכאורה עבירה פלילית, לא ידוע אם ההחלטה נגועה בעבירת מהליך כתאגיד. מנה לפי פקות על הבנקים, אם יש לכאורה עבירה, היא תקבע זה ותעביר לנו".

ניסיתי לומר כי אין לי אמון במפקחת על הבנקים, שהרי אילו ניהלה פיקוח יעיל לא היה הבנק מגיע לאן שהגיע. הוספתי ואמרתי שעד היום מעולם לא העבירה המפקחת למשטרה תלונה נגד הבנקים, ואם יש בכלל זכות קיום למחלקת החקירות הונאה, הרי היא גם כדי לטפל במקרים כה חמורים לכאורה כפרשת בנק לאומי. הנה, עד היום אין המשטרה נוקפת אצבע. אך לשווא, גונן נותר בעמדתו.

פניתי לאחד מבכירי פרקליטי המדינה (השם שמור במערכת). הלה, לאחר שעיין בחומר ולאחר שהתייעץ עם עמיתיו בפרקליטות, ציין: "לכאורה המצב מחייב חקירת משטרה בהמורות למעשים פליליים לפי חוק העונשין. סעיף 392 לחוק העוסק בגניבה בהתגבולה של מנהל, סעיף 415 קבלת דבר במירמה ובעיקר, והכי חשוב מכולם, סעיף 425, הדן בעבירה שעניינה 'מנהל של תאגיד אשר נהג אגב מילוי תפקידו בהפרת אמונים הפוגעת בתאגיד'".

הפרקליט הביע תמיהה על החלטת גונן שיש בה, לדעתו, משום התחמקות בוטה מפתיחה בחקירה.

הנדון:- הערכת בכסף דלא ניידי –
קוטג' בשכ' צמרת, רח' דנין 20, תל-אביב
סימוכין: מכתבכם מ- 26.4.77

נתבקשתי להעריך את הנכס שבנדון והמתואר מטה לפי מחירי השוק להיום, וזו דעתי:-

מחיר השוק עולה על סך שרוי פיסי ונראה לי שהיה זה סביר לשום את הנכס בשלמות על כל שיפוריו
בסך של 1,300,000.- ל"י
(מיליון שלוש מאות אלף ל"י)

מיכאל רודשטיין
שמאי מקרקעין

[illegible]
הערות: [illegible]

למעלה: חוות הדעת של השמאי; למטה — כרטיס הנכסים של בל"ל. יפת הרוויח

הקילומטראז' של ח"כ הראל

ח"כ הראל — רכב על חשבון בית־ברל

ח"כ אהרן הראל משמש כמנכ"ל "בית ברל" — מוסד חינוכי־רעיוני של מפלגת העבודה. קודמו בתפקיד, נסים אלמוג, נאלץ לפרוש לפני שנתיים וחצי, לאחר שוועדת חקירה תנועתית גילתה אי־סדרים חמורים במוסד. במקום להעביר את הממצאים לגורם מוסמך, הוחלט "לסגור" את העניין במשפחה, ואלמוג קיבל פיצויי פרישה מופלגים.

הנה, מבין כל הכוחות האינטלקטואליים בתנועת העבודה, לא נמצא, כנראה, אפילו דמות אחת שתתאים לעמוד בראש המוסד החינוכי. עסקני המפלגה החליטו בחדרי־חדרים, כי ח"כ הראל ישמש בתפקיד המנכ"ל, למרות שהלה מבלה מרבית ימי השבוע בכנסת ובוועדותיה. זאת בשעה שהמוסד מצוי, כפי שקבעה הוועדה, במשבר כלכלי עמוק ונזקק למנכ"ל שיקדיש לו מלוא זמנו ומרצו.

מיד עם היכנסו לתפקיד קיבל ח"כ הראל מ"בית ברל" מכונית פיז'ו חדישה, צמודה (כולל תשלומי החלק האחזקת הרכב). הראל אישר בשיחה עמי, כי הוא משתמש במכוניתו הצמודה גם לצורך נסיעותיו מתל־אביב לכנסת בירושלים. אך מדוע לא ליהנות משני העולמות? עיון בתלוש המשכורת של ח"כ הראל מגלה כי הוא מקבל גם תשלום חודשי קבוע לכיסוי הוצאות נסיעותיו במכוניתו הפרטית, לפי 1,500 ק"מ בחודש.

תגובתו הספונטאנית של הראל: "נכון, אני מקבל, אבל לא ביקשתי". בהמשך השיחה, לאחר שבררתי הבין משמעות דבריו, שינה גירסתו, טען כי הוא משתמש גם במכוניתו הפרטית. השאלה היא, כמובן, מתי הוא משתמש בה. במרבית ימי השבוע שבהם הוא מצוי בירושלים, שאליה הוא מגיע, כפי שאישר, במכוניתו הצמודה, או בימות זמנו שאותה הוא מקדיש, לדבריו, לפעילותו כמנכ"ל "בית ברל" — תפקיד שעבורו הוצמדה לו מכונית.

מתברר, שסיפורו זה של הראל תואם ליקוי בהוראות תשלום כיסוי הוצאות נסיעה לחברי־כנסת. בהוראות "שכר חברי כנסת — תשלום לכיסוי הוצאות נסיעה (1978)", נאמר בסעיף 2, כי ח"כ יחתום על הצהרה, שהוא בעל רכב פרטי הנמצא ברשותו, וכי אינו מקבל דמי אחזקה מכל גורם אחר.

זו ההתייחסות היחידה לנושא, ואין כל התייחסות למצב שבו לח"כ מכונית צמודה ממוסד כלשהו, פרטי או ציבורי, ובנוסף הוא מקבל כיסוי הוצאות נסיעה עבור רכבו הפרטי.

צבי ענבר, היועץ המשפטי של הכנסת, מאשר כי גם ועדת נבנצל שסיימה תפקידה רק לאחרונה לא גילתה את הליקוי, וכי בישיבה הקרובה של ועדת הכנסת יעלה את הנושא כדי להביא לתיקון מצב שאין הדעת סובלתו.

פלא־פון — הצעצוע החדש של דרעי

אריה דרעי: פלאפון צמוד באלפי דולרים

אריה דרעי, מנכ"ל משרד הפנים, אישראמנו וחבר סיעתו של שר הפנים לשעבר יצחק פרץ, נתגלה כצעיר נמרץ היודע להזיז דברים — בעיקר בתחומים שיש לו עניין בהם. דרעי התאהב בצעצוע החדש, ה"פלאפון", הלוא הוא מכשיר טלפון הרדיו המותקן בכלי־רכב. לאחרונה הותקן מכשיר זה במכונית השרד של דרעי. עד כה שמענו על שרים שבמכוניותיהם הותקן המכשיר.

עתה, בעזרת השם וש"ס, יש לנו גם מנכ"ל עם פלאפון צמוד.

בהנהלת המשרד אומרים שהכל נעשה לפי סדרי מינהל תקין. דרעי דרש, איש לא התנגד, הדרישה בוצעה. בסך הכל מדובר בהוצאה צנועה של כמה אלפי דולרים.

רשלנות המסכנת חיי אדם

חברת הבנייה "קרת" בונה פרויקט־יוקרה הכולל מספר בניינים רבי־קומות ברחוב בן גוריון בגבעתיים. בבית אחד מרבי־הקומות השלמה, הדיירים נכנסו לדירותיהם והחלו מחנים מכוניותיהם במגרש החנייה הצמוד לבניין, שעבורו שילמו במיטב כספם. לתדהמת הדיירים לא היזיזה החברה את עגורן הענק שלה, המשמש להעביר חומרי בנייה מעל מגרש החנייה, תוך סיכון אדם וכלי־רכב, לבניינים האחרים הנבנים. בצר להם הזמינו הדיירים למקום מפקח בנייה, איש משרד העבודה. הלה העמיד את האחראים בשטח על חומרת המעשה. והובטח למפקח ש"העניינים יסתדרו על הצד הטוב ביותר". ואכן, החברה מצאה פתרון מאוד מקורי: היא פלשה לשטח מגרש החנייה של הדיירים, הציבה בו שלטים שבהם צויין כי כל הנכנס לשטח מסתכן בנושא בסיכון.

ביקשתי לברר בהנהלת משרד העבודה אם פתרון זה מקובל גם עליה והוסבר לי, כי במשרד נתקבל מברק מהחברה שבו צויין שנמצא פתרון וכי הנושא טופל על הצד הטוב ביותר. איש במשרד העבודה לא העלה על דעתו, לבדוק מה קורה בשטח. עתה נוסף מפקח הבנייה הראשי ושיגר מטעמו להחברה כדי להודיעה, שאם לא תחדל מיד את המפגע הבטיחותי, ואם לא תזיז את העגורן למקום אחר, יוצא צו הפסקת עבודה. אגב, בינתיים חלפו ימים מספר והחברה, לפחות לאחרונה, ממשיכה בשלה.

אך לא רק זאת. לפני תנאי התזה ביקשה החברה את הקירות החיצוניים של הבניין בריבועי שיש. הנה, לאחר איכלוס הבניין, החלו לנשור ריבועי שיש מקיר חזית הבניין, והתנפצו בנקודה הרגישה ביותר, ברחבת הכניסה לבניין. אומר מנכ"ל החברה, אברהם מטלון: "בבניין הכנסנו אלפי יחידות שיש, ונכון שכאשר מפרים התרופפו מספר פלטות ונפלו. הדבר תוקן". זו תשובה. בנס לא נפגעו הדיירים כאשר התנפצו ריבועי השיש ברחבת הכניסה. ריבוע שיש כזה היה משסף בתער חד את כל מי שהיה פוגע בו. הרי כאן בוודאי אין מדובר בחיסכון כספי לקבלן, כאן מדובר בעבודה רשלנית, באי־איכפתיות שהיתה עלולה להסתיים באסון כבד.

אותה גישה רשלנית המסכנת חיי אדם משתקפת גם בקשר לציוד כיבוי אש. בחודש יולי השנה, לקראת איכלוס הבניין, הוזמנו מכבי־האש לביקורת. הללו אישרו כי כל ציוד כיבוי האש הנדרש מצוי בבניין, מוצב בעמדות המתאימות. לאחר שהכבאים הסתלקו 'הופיעו' פועלי החברה, נטלו את כל ציוד הכיבוי וריכזו אותו במקלט, בתוך נעול. מסביר מנכ"ל החברה: "פניתי לדיירים ואמרתי להם: נכנסתם לדירות, הנה ציוד כיבוי האש. עכשיו הוא באחריותכם. מסתובבים פה כל מיני אנשים, הציוד עלול להיגנב. הדיירים סירבו לקבלו, והוריתי לרכזו הציוד במקלט, בתוך נעול. חיכיתי עד שיהיו פחות תנועות בבניין ואז התקנתי הציוד למקומו".

לדיירים הסבר שונה. לדבריהם מתרוצצים בבניין פועלי החברה שעדיין נותר להם לבצע מספר עבודות השלמה. אם מישהו חושש שמישהו יגנוב את ציוד כיבוי האש, הרי הוו אלה העובדים הזרים ובוודאי לא הדיירים עצמם. לכן היו בדעה שחובה על הקבלן לשמור עליהם.

רק לאחרונה פרצה שריפה בודאה בבניין דירות בגבעתיים שנבנה על־ידי חברת "קרת", שבה קיפחו חייהם ארבעה בני משפחה, דיירי אחת הדירות. עתה נחפז הקבלן ושיגר בבהילות את פועליו כדי שיחזירו את ציוד כיבוי האש למקומו. מכיוון שלא היה לפועלים מפתח לדלת הברזל החבויה שבמקלט, הם נאלצו להשתמש בכלי פריצה כדי להגיע לציוד.

אין לתמוה שלאחר מסכת יסורים זו ממליצים הדיירים בפני ידידיהם לבל יקנו דירות מחברה זו.

פיראטיות ללא פיראטים

מאת אריה לביא

האוניה ישנה ולא שווה הרבה — אמר הבוס. אם תטבע, נקבל מהביטוח הרבה יותר משוויה הנוכחי ● "ענף" ההונאות בים מתפתח בישראל

רב החובל בנימין פרי היה בטוח שהבוס, איש עסקים ישראלי שהיה גם בעליה של האוניה עליה פיקד, מהתל בו. אם תטביע את האוניה, תקבל 100 אלף דולר, והוא הבוס ואמר בכל הרצינות. האוניה ישנה, הסביר. גם אחרי שהשקענו בה הרבה כסף, אין היא שווה הרבה. מהביטוח נקבל יותר ונתהלך.

השיחה התנהלה לפני מספר חודשים ביוהנסבורג שבדרום אפריקה, מקום מושבו של בעל האוניה. פרי הגיע לדרום אפריקה באוניה עליה פיקד מישראל. בדרום אפריקה צוידה האוניה הישנה, בת 1,000 טונות — ששמה שמור במערכת "הארץ" — כדי להפכה למספנה ליהלומים באזור הסמוך לאנגולה. הציוד שהותקן בה לא הפך את האוניה המיושנת למתאימה ליעודה. היה צורך בהשקעות נוספות, ולדברי פרי הגיע בעליה של האוניה למסקנה, שרצוי ביותר — וגם רווחי ביותר — להטביע את האוניה ולקבל את דמי הביטוח. היום, כשנתיים לאחר ההצעה, ולאחר שחזר לארץ, מתקשה פרי להסביר מה מנע בעדו מלדווח לשלטונות על האירוע.

המקרה שמספר עליו בנימין פרי הוא חריג. אך היקף ההונאות בדרך הים — המקובל מאוד בחו"ל — לא השתרש בישראל. שיטה שהתפתחה מאוד בשנים האחרונות היא של "הדלי הזהב". המקרה השכיח הוא של אוניה ישנה הטעונה מטען רב־ערך, הסוטה מדרכה ופורקת את המטען בסתר. בהתחדש מטעה, טובעת האוניה. בעלי המטען תובעים את דמי הביטוח ומבקשים גם פיצוי בעבור המיטען. מירמות כאלה רווחות מאוד בעיקר במזרח הרחוק ובאגן המזרחי של הים התיכון. בין מקרים אלה זכורה הטבעתה של המיכלית הענקית "סלם" ב־1980, המתוארת כמעשה התרמית הגדול בהיסטוריה הימית.

מקרים אחרים קשורים להסטת אניות וגניבת המטען. מאפיין בולט במקרה כזה הוא שבעלי האוניה הוא גם בעל המיטען, הזומם מלכתחילה למכור את המטען בנמל אחר. לעתים זה נובע מקשיים אליהם נקלע בעל האניה. בחברות הביטוח יודעים לספר על אניות עמוסות, שבעלמו כאילו הים בלע אותן, אך נראה שהגיעו למקומות אחרים. הנתונים על ההונאות בדרך הים חלקיים מאוד. רק מעט מאוד משלל האירועים מגיע לידיעת השלטונות. להבדיל מהעבר, בו בוצעו הפשעים בים על ידי פיראטים, באלימות, מעשי ההונאה המתרחשים כיום בים נעשים בדרך כלל בלי אלימות, באלגנטיות. את מקום הפיראטים האלימים תפסו המסמכים המזויפים, או ההצהרות הכוזבות. הנזק הכספי אינו שונה, אך הנזק מהאלימות נחסך בדרך זו. ניתן להגדיר את הפשיעה העכשווית כמפנות כפיראטיות דוקומנטרית.

חברות הביטוח הישראליות שמגלות מעשה מרמה ואף מצליחות למצוא את החשודים, אינן נוהגות לתבוע לדין את הרמאי. הן מעדיפות לנסות ולשכנע אותו להחזיר את הגזל.

תרמיות מגוונות ביותר

התרמיות הימיות מגוונות ביותר. בני פינטוב, איש לשכת המסחר אומר, שניתן לסווג את שלל הפשעים בדרך זו בארבע קבוצות עיקריות: תרמיות "רגילות", שבהן נעלמים כלי שיט או מטענים ומוצאים את דרכם לנמלים אחרים. לא ידועים מקרים שכלי שיט נעלמו מישראל, אך בחו"ל זו תופעה שכיחה; תרמיות המבוססות על שימוש לרעה בחוזים מסחריים; שינוי מסמכים וזיופם; הונאות הקשורות לשטרי חכירה של אניות.

הנתונים על הנזקים שנגרמים, מדאיגים. האגף הימי של לשכת המסחר הבין־לאומית ניתח וחקר 105 מקרים של תרמיות שאירעו במהלך 1984, בהן נגרם נזק של 262 מיליון דולר, כאשר 110 מיליון דולר הן תרמיות בביטוח, ו־105 מיליון דולר — הונאות דוקומנטריות. בישראל אין נתונים על הנזקים, אך הם מגיעים למאות אלפי דולר ואולי אף למיליוני דולר.

להלן מספר מקרים של פיראטיות דוקומנטרית שאירעו בשנים האחרונות בישראל:

● יצחק ישראלי שלח לאירופה 470 קרטונים של מכנסי ג'ינס בערך של 210 אלף דולר. כאשר הגיעה הסחורה לאירופה, הודיע היבואן, כנראה בגלל שער המטבע הנמוך באותה עת, לשלוח את הג'ינס לארה"ב. היבואן נדרש לשלם 16% מכס והבין שהעסקה אינה משתלמת. הוא החליט, שעדיף להחזיר את הסחורה לארץ, אך כאשר המכולה הגיעה לכאן, נתגלו בה רק 320 קרטונים. 150 קרטונים היו חסרים. בחקירה התברר, כי היבואן הצליח (כנראה, על ידי שיחוד פקידי נמל) להוציא מהמטען, בניו יורק, חלק מן הקרטונים ולמכור אותם בארה"ב. היבואן לא הודה בכך. לחברת הביטוח לא היו הוכחות להשערותיה, והיא התפשרה עם היבואן.

● לפני שנים מספר ייבא יבואן ישראלי מכונת דפוס יקרה. המכונה הגיעה לארץ כשהיא שלמה ותקינה, אך בבדיקה מיכאנית התברר, כי חלק חיוני בה ניזוק. היבואן טען, כי הנזק נגרם בהובלה בים. הוא הביא חוות דעת של מומחה מחו"ל, שעלות התיקון יקרה מהמכונה. חברת הביטוח נאלצה לשלם כ־90% מערך המכונה, לאחר פשרה. כעבור זמן קצר, גילתה חברת הביטוח, בבדיקה שגרתית, שהמכונה פועלת ללא דופי.

● יזם ישראלי שהקים מפעל מאושר — בית־דפוס — בשטחים, ייבא מכונה לצילום והדפסה בערך של 80 אלף דולר. כתוצאה מתקלה טכנית, הוצגה המכונה כנזק כללי, שאינו ניתן לתיקון. גם במקרה זה נתמכה התביעה על ידי טלקסים ומכתבים מהיצרן בחו"ל. חברת הביטוח הישראלית שילמה 90% משווי המכונה. כעבור חודשים מספר עשתה החברה ביטוח תכולה של המפעל, בחברת ביטוח אחרת. אך השמאי אשר נשלח להעריך את שווי המפעל היה גם השמאי שבפניו הוצגה המכונה עם הגעתה ארצה. המכונה עבדה ללא דופי. במקרה זה תבעה חברת הביטוח את המיצרוה.

● לפני שנים מספר הגיעה ארצה האוניה "באסט קליפר" כשעל סיפונה 67 מכולות שהיו מיועדות לפריקה במסוף העורפי של נמל אשדוד. אחת המכולות, שהיתה סגורה בסגר כמקובל, נפתחה בנוכחות אנשי הנמל ופרקו ממנה הקרטונים שהיו אמורים להכיל מערכות סטריאו. למרבה הפלא, נקלע למקום היבואן, שפתח את אחד הקרטונים. במקום מערכות סטריאו היו לבנים אדומות, עטופות בנייר עתון. היבואן סירב לקבל את המטען בטרם יבדוק את כל הקרטונים. בכולם היו לבנים. בבדיקה התברר, שהקרטונים נפתחו, תוכנם הוחלף באבנים ועל נייר הדבק המקורי הודבק נייר דבק זהה. חברת הביטוח שלחה לאנגליה את אחת הלבנים, ודוגמה זהה נשלחה למכון הגיאולוגי בארץ. המכון הישראלי לא היה יכול לקבוע את מקור האבן. האנגלים אישרו, שהלבנה אנגלית. חברת הביטוח לא שילמה, מאחר שליבואן לא נגרם נזק, אך השאלה שנשארה פתוחה היא: איך הגיע היבואן, "במקרה", לנמל ובדק — שלא כמקובל — את הסחורה בעודה בנמל.

● מקרה יוצא דופן אירע עם איש עסקים ישראלי, ששלח ארצה חפצים אישיים ובהם תמונת שמן בערך של 50 אלף דולר. התמונה הגיעה ארצה כשהיא קרועה וחסרת ערך. בתביעה של איש העסקים הוא טען, כי התמונה צוירה בשנת 1766 על ידי צייר בשם שרוה. בבדיקת איכות התברר, כי התמונה מזויפת וכי צוירה בסוף המאה ה־19 או אף בתחילת המאה ה־20.

● יבואן של חומר גלם הגיש תביעה נגד חברת הביטוח בטענה, כי בשקים שקיבל היה חומר זר שאינו מתאים למה שביקש. בבדיקה התברר, כי כתוצאה מביטול המנה הוליך היבואן בעצמו את הסחורה. היבואן הודה, ויתר על התביעה, וחברת הביטוח ויתרה גם היא על תביעה נגדו.

ריבוי מקרי ההונאה בסחר, תוך ניצול המגן שהמטען נע בדרך הים או בדרכים אחרות, בין מדינות, הביא את סקציית המשלחים הבינלאומיים כאיגוד לשכות המסחר, ואת איגוד הבנקים, לערוך סמינר ולדון בהתמודדות עם הפיראטיות המודרנית. בני פינטוב מלשכת המסחר אומר, כי הזיופים וההונאות הימיות הפכו לסכנה מוחשית למסחר הבין־לאומי. בסמינר עומד להשתתף אלוף משנה יוסי שגיא, המשתתף בימים אלה כחיל הים. שגיא, שמילא תפקיד הקשור לביטחון הימי, עומד להציע בסמינר זה דרכים להתמודד עם הפיראטיות המודרנית.

(כתבה ראשונה מתוך שתיים)

אוניברסיטת חיפה

מוסד הרצל לחקר הציונות וישראל | הקתדרה לציונות ע"ש הכט

כנס בינלאומי בנושא:

לאומיות אירית ולאומיות יהודית במאה העשרים: פוליטיקה, דת וטרור

כ"ה – כ"ו בטבת, תשמ"ז
26–27 בינואר 1987

יום שני 26 בינואר 87
הנושא: **לאומיות אירית ולאומיות יהודית: הקבלות וניגודים**
9.00 פתיחה: פרופ' גבריאל בן־דור, רקטור אוניברסיטת חיפה
הנושא: "לאומיות אירית ויהודית" – ד"ר קונור קרוז אובריין, אירלנד
יו"ר: פרופ' פול רוז, אוניברסיטת חיפה
מגיבים: פרופ' שלמה אבינרי, האוניברסיטה העברית
פרופ' יהושפט הרכבי, האוניברסיטה העברית
11.30 יו"ר: ד"ר מנחם קלנר, אוניברסיטת חיפה
הנושא: "היבטים תרבותיים ודתיים בלאומיות האירית והיהודית"
פרופ' דויד דייצ'ס, אוניברסיטת אדינבורג, סקוטלנד
פרופ' ישעיהו ליבוביץ, האוניברסיטה העברית
14.00 יו"ר: ד"ר סטנלי ווסרמן, אוניברסיטת חיפה
הנושא: "היבטים תרבותיים ודתיים בלאומיות האירית והיהודית"
פרופ' אוון דדלי־אדוורדס, אוניברסיטת אדינבורג, סקוטלנד
הרב דוד רוזן, לשעבר הרב הראשי, אירלנד
15.30 יו"ר: פרופ' אלן דאוטי, אוניברסיטת חיפה
הנושא: "פוליטיקה, טרור ושחרור לאומי"
פרופ' ג'. בוייר בל, אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק
פרופ' חזוה בן־ישראל, האוניברסיטה העברית
פרופ' צ'רלס טאונסהנד, אוניברסיטת קיל, אנגליה
דיון: פרופ' א.ב. יהושע, אוניברסיטת חיפה

יום שלישי – 27 בינואר 87
הנושא: **לאומיות יהודית במאה העשרים במצור**
09.00 יו"ר: פרופ' דן סגרה, אוניברסיטת חיפה
הנושא: "ציונות במצור" – פרופ' יוסף אגסי, אוניברסיטת תל־אביב
הערות לפתיחה: ד"ר קונור קרוז אובריין, אירלנד
מגיבים: מר יצחק בן אהרן
ד"ר תאמר אבו גזלה
ד"ר יגאל עילם, אוניברסיטת תל־אביב
מר אליהו לנקין
מר הלל קוק
11.45 יו"ר: פרופ' עוזר שילד, אוניברסיטת חיפה
הנושא: "מדינת ישראל במצור" – ח"כ פרופ' יובל נאמן
דיון: פרופ' יהושע פורת, האוניברסיטה העברית
ח"כ אהוד אולמרט
מר מיעון רפאל
מר אריה נאור
14.30 יו"ר: פרופ' גבריאל בן־דור, אוניברסיטת חיפה
דיון פתוח: "עתיד מדינת ישראל"
משתתפים: ד"ר קונור קרוז אובריין, אירלנד
פרופ' אריה דבורצקי, נשיא מכון ויצמן
פרופ' בנימין קידר, האוניברסיטה העברית
פרופ' ארנון סופר, אוניברסיטת חיפה
הרב עדין שטיינזלץ, המכון לפרסומים תלמודיים, ירושלים
פרופ' פול רוז, אוניברסיטת חיפה

מושב סיום
17.00 יו"ר: פרופ' גבריאל בן־דור, אוניברסיטת חיפה
הערות לסיום: כבוד נשיא המדינה, מר חיים הרצוג
ההרצאות בשפה האנגלית

כנסיית הדורמיציון
הר־ציון, ירושלים

יום ראשון, 25.1.1987, 20.30

קנטטות גרמניות מתקופת הברוק

אנסמבל זמרים ונגנים בכלים אותנטיים
בהדרכת
גליה ומיכאל מלצר
סולן אורח:
פאול גרהארד אדם (גרמניה) — קונטרה טנור
מיצירות הנדל, טלמן ובאך

כרטיסים בקופת הכנסיה ובסוכנות "כיכות" רח' שמאי 8, ירושלים

"כל ישראל ערבים זה בזה"

מחפשים ערבים לשרות בחו"ל

"project arevim"

תוכל(י) להיות ערב(ה) בזוג'ס אם את(ה):

* בגיל 23-35, רווק(ה) או זוג נשוי צעיר ללא ילדים
* בקיא(ה) בצורה יסודית במסורת היהודית, מגלה התעניינות בארועים יהודיים
* בעל(ת) נסיון בלתי פורמלי בתחום נוער וסטודנטים
* שליטה שוטפת באחת מהשפות: ספרדית, צרפתית, איטלקית, אנגלית
* המעוניין(ת) להתנדב (ההוצאות ישולמו) לשרות של שנה בחו"ל שיתחיל בקיץ הבא

פנה(י) לזוג'ס "ערבים" עכשיו!
(בקשות מתקבלות עד 5 לפברואר 1987)
ההתאחדות העולמית של הסטודנטים היהודים
(02) 637-482 לבקש את שושי או בלה (02) 639-314

חברת החשמל למחוז ירושלים בע"מ

ירושלים 20.1.87
מס' 1/65

הודעה בדבר הפסקה בזרם החשמל

בשל רצונה של חברת החשמל לישראל להפסיק את זרם החשמל ביום שני 26.1.87 נאלצת חברתנו למרבה הצער, להפסיק את זרם החשמל באותו היום משעה 07.00 עד שעה 14.00 במקומות ובאיזורים הר"מ:

1. נוה־יעקב, פסגת זאב, רמות, עטרות, גבעון החדשה, גבעת זאב, מחנה ראפאת, בית אל, עטרה, נוה־צוף, חלמיש, עופרה, מחנה רשונים, בעל חצור.

חברתנו מבקשת את סליחת ציבור צרכניה הנכבדים על ההפרעה שתיגרם להם. כתוצאה מהפסקה זו, הנוחצה לביצוע אחזקה שוטפת בקוי חברת החשמל לישראל.

ההנהלה.

רצונך במתנה המתחדשת מדי חודש?

יש! מנוי על "לדעת"

העולם מתמחשב, הנאה בעישון; בטיחות כלים מפלסטיקה; מוצא האדם – עובדה או השערה; ועוד נושאים רבים
מתפרסמים ב"לדעת" האחרון

דמי מנוי לכרך ש"ח 10 (10 חוברות)
30 ש"ח (כולל משלוח)

לחשוב יותר, להבין יותר, לדעת יותר

עתון 77
בשתוף עם בית ברל

ארועי העשור
הארוע המרכזי

במוזיאון ת"א, אולם רקאנטי 2.2.87 בשעה 20:30
בתכנית:
■ ראיונות עם סופרים ומשוררים
■ ברכות של אישי ציבור
■ הופעת אמנים אורחים
■ מחזה של תיאטרון חיפה – "שיחות" – הצגת שירה

לרגל הארוע - הוצאה מיוחדת של גליון העשור (120 עמ' 75 משתתפים).

חתום על עתון 77 - עכשיו
לרגל חגיגות העשור מבצע מנויים!
שם ומשפחה ______
כתובת ______
טל. ______
מצורף בזה צ'ק על סך ~~35~~ 30 ש"ח עבור 10 גליונות, כולל משלוח המשוך על בנק ______
חתימה ______ תאריך ______

صكذا من الاجل

תרבות וספרות

דליה רביקוביץ: להשאיר עקבות

מאת ישראל פנקס

בקורא שירה — ואולי ראוי להוסיף כקורא 'צמא' — אני מבקש לומר, ששיריה החדשים של דליה רביקוביץ הם בשבילי כמקור מים חיים ומקור לשמחה. אני חושב, שהם חג ושמחה גם לספרות העברית.

קריאה בשירים אלה מחזקת את ההרגשה, שהיה איזה טעם בעשר השנים האלה, שהיה טעם לחכות לשיריה עשר שנים, השנים שעברו מאז צאת ספרה הקודם 'תהום קורא' ושבהן פירסמה המשוררת שירים בודדים בלבד. היה טעם, משום שפרק הזמן הזה המרוחק ממאורעות מסויימים, אישיים — אך לא רק אישיים — שיתכן והיו, כך מותר אולי להניח, מקור ומניע (או אחד המקורות האחד המניעים) לשירים אלה, רק הוסיפו להם, לדעתי, עוד מימד, בשלות, עומק ועוצמה רבים יותר.

מעטים המשוררים שהצליחו לעבור את גבולות הפרסונאלי בשירה. דליה רביקוביץ עשתה את הדרך הזאת. בכך אין היא היחידה, אך אין ספק שקולה הוא אחד הקולות המעניינים והחזקים, אחד העצימים, בשירה שלנו. מעטים גם המשוררים שהזמן מיטיב עימם. אני חושב, שספרה החדש הוא ראייה לכך, שאין כלל זה נכון תמיד. בשירי 'אהבה אמיתית' נעשה צעד ממשי ואמיץ 'הלאה': לפנינו משוררת בוגרת יותר, בשלה יותר, חכמה יותר (אולי על כן גם כואבת יותר), שעולמה השירי, לשונה, התחביר שלה, מיבנה השיר שלה, בהירים ומעודדי הר עכשיו יותר; לא פחות פרסונאליים (והפרסונאליות היתה תמיד עיקר כוחה), אך נדמה לי, אוניברסאליים יותר.

בשיריה מן השנים האחרונות יש ללא ספק משהו כלל אנושי יותר, יותר המאני, 'פתוח' ודירקטי יותר, המעלה אותה מעל לדרגה של משורר 'לוקאלי', במובן המצומצם של המושג. לא פחות מהישג זה, כשלעצמו, ניכר עכשיו בכתיבתה גם הרצון לצעד כזה, שהוא רצון להתקרב אל האדם שבחוץ, הרצון להבין את החוץ האנושי הזה ואולי אף להשתתף בו, במידה ששירים מסוגלים לכך (וכששירה במיטבה, היא אכן מסוגלת לכך). ניכרת, הייתי אומר, איזו 'הזדהות־מבית' עם הזולת שבחוץ. נדמה לי שהצעד הזה, שהוא גם צעד נוסף אל קונקרטיות רבה יותר. יש בו, במידה רבה, היכולת להעריך משהו מזה שהתכוון אליו סארטר, כשאמר, שהגיהנום הוא הזולת.

'ומי שלא ימזוג כוס מים לצמא,' אומרת היא בסיומו של אחד השירים, 'סופו שיבלע רק את הרק אשר בפיו/עד סוף ימיו'. (עמ' 45)

השירים 'דחיפה בגובה נמוך', 'הקצב שלה', 'היתה בינינו הבנה', "And sympathy is all we need, my friend", 'הצהרה לעתיד', 'גרוזיסקיה', 'גרי ברינג'מנגר', 'לעילוי נשמתו' — שלא להזכיר את רוב שירי המחזור המצויין 'סוגיות ביהדות בת־זמננו', עליהם אייחד כמה מלים מאוחר יותר — הם עדות טובה לכך ומדברים בעד עצמם.

אבל אחת ממעלותיהם העיקריות של שירים אלה בכך, שיש בהם, ברבים מהם, משהו המייצג בעיני את הצד ה'בריא' בשירה שלנו, אם יורשה לי לומר כך. אני משער שאני מסתכן באי־אלו הרמות־גבה מצד קוראים מסויימים, אך כשאני אומר 'בריא', כוונתי קודם כל לזה, שעל אף המועקה והסבל העולים מאותים מן השירים האלה — וגם כשהגרעין שלהם מר וקשה — והוא גם כזה — בכל זאת נובע מהם איזה חום אנושי, נובעת מהם אהבה אמיתית, אהבת חיים ואפילו שמחת חיים, שורדים בהם איזה איפוק איזה שקט (כמו בשיר הפותח 'תחילת השקט'), איזו הבלגה. שתקווה גדולה בצידה:

'רציתי להביא לה/עלי להבליג תוך וקיץ,/עד שיתנשא ראש ארם/פניני חדה/כמותו עין לא ראתה'. (עמ' 10). אפילו כשזה נוגע באישי ועובר את הפריזמה של האישי.

גם הבהירות והפשטות הלשונית, העברית התקינה, ההגיגית משהו אבל החסכנית והמאופקת, שהיו תמיד ממעלותיה הבולטות של דליה רביקוביץ ואשר רק זכו כאן לשיכלול ולתוקף נוספים, תורמות להרגשה הזאת; ולא פחות מכך עצם ההתייחסות לנושאים ה'קטנים' של החיים, לבית, לחפצים, להבטה המפוכחת (והמרה) בעד החלון, לזיכרון־ינקר בעיירה (אוקסויסה), המעלה שיר נפלא ('תקוות הבוקר'), המדבק ממש באופטימיות שלו. אופייניים לסוג זה גם השירים 'בוא יבואו' וחמשת שירי המחזור 'דיוקנה מדוייקת', המלווים את המחשבה על ילד, על הרצון בילד, את שנותיו הראשונות, את נעורותו. איזה יופי בשיר הפותח מחזור זה ('עידו מתעורר') איזה משב רענן, פשטות וישירות בסיומו של השיר, המעלה על הדעת משהו מן הלשון והטון של ספר 'תהלים':

ילד נקיים,
שעבר לעת מצוא מחבת אל כף.
אהבתי בערב.
אהבתי בבקר.
אהבתי כל היום. (עמ' 18)

הוהי רק דוגמא אחת לשורות־שיר מצויינות שבמחזור שירים זה. מיוחד וחזק מאוד בעיני גם השיר 'כתור לחצבה'.

יש לי הרגשה, שבשירי מחזור אלה נגעה דליה רביקוביץ בדיקמה עדינה ובמידת־מה 'מסוכנת' למשורר. אך לא למשורר ממעלתה, משום ששירים על נושא כזה, שכפי שכבר ציינתי, הפשטות הדירקטית בהם גלויים לעין, יכולים להיתפס גם כ'שירי ילדים', או כשירים 'ילדיים'. אני חושב שהוא זו איתהבה לראותם כך. אלה הם שירים, שרק משורר בשל ובעל תבונה שירית — ובמידה רבה גם יושר ואומץ שיריים כשלה — מסוגל היה לכתוב. באלה, אך לא רק באלה, מוצא אני את הצד הבריא בשירה שלה.

השתמשתי במלה 'אומץ' גם בגלל תכונות מסויימות שכבר מניתי. אבל אולי לא פחות מכך בשל העובדה, ששירים אלה נכתבו בשנים, שבהן התמונה הכללית בשירה, האווירה והאוריינטציה הרווחות בה, לא נעדרות 'ציבור־לתיאבון' ו'קריעות־לתיאבון' ושאר צרות, המשאירים אותך בסופו של דבר בתוך הרגרסיבי והמדכא, בתוך תיאבונם של אחרים, מבלי שיכולת לגעת בהוראה, כי לא היה במה לגעת. כאילו לא די לנו, כקוראים, בצרותינו אנו (ומי מאיתנו יתכחש להן?)

גם כששורות השיר שלה מרות — והן כאלה, לא פעם — החוש השירי ודקהאבחנה שלה, כוחה, כישרונה בעצם ובעיקר המוסריות שלה, כל אלה מוציאים אותה, כך נדמה לי, מן הקטיגוריה של משוררת 'מרה'. השיר 'שיטה', למשל, שבשמונה עשרה השורות שלו חוזרת המלה 'לא' שתים עשרה פעם והשלילה 'איך' פעמיים, האינטונציה שלו נסגר אף הוא בשלילה, שבאורה מזה הופכת בכל זאת לאיזה 'חיוב', הניקנה בכוח ההשלמה והויתור ומתוך יושר וגובה שבעצם ההכרעה המוראלית:

בה־שני לפרש מן השירה העוברת
אולי אחרי מחלה קשה
כמו רחל.

העצב הזה לא חשוב ולא כבד
אבני הרבים
כתמונה הרקיע.
אין לי צרך להגיע. (עמ' 11)

*) 'אהבה אמיתית', הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשמ"ז, 72 עמ'.

ספר שיריה החדש של דליה רביקוביץ הוא חג אמיתי לספרות העברית. בשיריה מן השנים האחרונות יש משהו כלל־אנושי יותר, הו־מאני ו'פתוח' יותר המעלה אותה מעל לדרגה של משורר "מקומי". לפנינו עתה משוררת בוגרת, בשלה וחכמה יותר (וגם כואבת יותר) שעולמה השירי אוניברסאלי יותר.

אבל דליה רביקוביץ, שאמרה 'לא' לעקבות, 'לא' לסימנים ושהורישתה להגיד לעצמה (ולנו), 'אני במקום הזה ממילא אינני נשארת,' (אני אומר 'הורישתה', משום שזה נראה לי דימינאנדו שלאלצורך ומשום שבסופו של דבר, במקום הזה, כולנו לא נשארים), בכל זאת מפזרת סימנים, בכל זאת משאירה עקבות, היא גם נשארת. אני גם חושב שהיא מגיעה. העניין הזה 'לא חשוב' ולא נכבד'? מי יודע? אולי זה כך. ומדוע, בעצם, היא מבנה את השיר הזה 'שיטה'?

לא שיש בזה הכרח, אך, בכל זאת, לאיזו משפחת משוררים לשייך את דליה רביקוביץ? האם היא קרובה יותר לאמילי דיקינסון, שמשהו כללי בשירתה מעלה ברגע זה בדעתי את השורות הפותחות של השיר הנהדר "After great pain, a formal feeling comes" אך אולי יש בה משהו היכול להזכיר דבר־מה מן האנתיקום שהיה ברילך־תומאס־איגני־יודע־בעצם, עם כל האסוציאציות האפשריות ולאחריהן, אני חושב שהיא יסוד לעצמה; או, כפי שהתבטא לא מזמן מבקר מסוים, בשם ספר מסוים, שיש בשירתה משהו המזכיר את ה'מינראל'. וזהו צדק מאוד, מבקר זה, כאשר אמר עליה שהיא 'כתבה מעט, שמרה על המינראל ההדוק והטבעי', כלשונו, 'כשם שהוא שמר עליה'. איני יכול אלא להסכים לזה.

כשקראתי בשירי ספר זה נזכרתי בצייר המנוח דוויד הנדלר, שרשם, לפני שנים, פורטרט יפה של דליה. אני זוכר, שהנדלר עצמו אמר לי פעם, שצייר, שבתמונתו אין לפחות 'דיבוע קטן של אור' — אלה היו המלים שלו — אינו ציור של ממש בעיניו. חשבתי על המשפט הזה ועל האיש הנדלר וגם בהקשר עם שיריה של דליה רביקוביץ: אני חושב שיש משהו נכון באמירה הזאת: שיריה של דליה רביקוביץ, שיש בהם יותר מאשר 'דיבוע קטן של אור', מאשרים אמירה זו בשבילי.

במחזור השירים הנושא את השם 'סוגיות ביהדות בת־זמננו' שבעה שירים, שנדמה לי נתוך לכנותם כאן גם 'שירי מחאה'. אלה הם שירים, שרובם תגובה שירית, מן העזות והמזוקקות המוכרות לי בתחום זה אצלנו, והתייחסות (אם לא להגיד יותר מזה) לשאלות דת ומדינה ולמלחמת לבנון. ייתכן שהמשוררת חשה אי־נוחות מסויימת בתנאי זה, כלומר במלה 'מחאה', כי בשיר 'הגלט', מצביא עליון היא כותבת, ברוגז ובזקות: 'מחאתי איננה מבוררת/היא כף חתול וקבוצותיה צפרנים'. ואחרי ציטטה קולעת מתוך 'הגלט', המשתלבת באופן טבעי בגוף הטכסט, היא אומרת שמחאה היא יותר 'כבוחלת אינסטינקט', או תנועת אינסטינקט של מחיה עלבון־ובביטחון העם היא עושה כפי שהיה נוהג מן הסתם חתול בכפו המושחות, לו עלבו בו. כך או אחרת, שבעת השירים האלה — והזומני שיש למנות עליהם גם את השיר המעולה 'דחיפה בגובה נמוך' וכן את השיר שמתוכו ציטטתי זה עתה — הם מהישגיה הודאיים של דליה רביקוביץ, מן הבודדים המוכרים לי, שהצליחו להעביר בלשון בהירה ומובנת ולא פגימה בעקרונות השיר — תמונת מצב, כרוניקה מסויימת, השתתפות ועמדה. זוהי אחת העדויות השיריות החזקות והאמינות ביותר על מלחמת לבנון (במיוחד השיר 'בצפון קופאים', אך גם 'תינוק לא הורגים פעמיים', 'לצאת מבירות' ואפילו השיר הנושא את השם, התמים־משהו, 'שני איים לגיד וילבר').

כשהשתיקה של רבים מאיתנו — לנוכח התהום, הפלצות, ה'בלתי־ייאמן' שבקאפריזה המדינית הזאת — הלכה ותפחה ככדור שלג מתגלגל, הגיבה שתיקפה של המשוררת רביקוביץ את השירים הזרים והמגברים, השירים ההומאניים האלה. כוחם — ככוחה של ספרות גדולה — בכך (אף לא רק בכך), שהם כמו דיבור בעד רבים מאיתנו, שיכלו לומר, בזמן הגבה, את אשר אחרים מביניהו הרגישו אך לא יכלו לומר. עם זאת נדמה לי, שהעדות שלה הודגת הרבה מעבר לעניין מלחמת לבנון. זהי גם עדות על הסבל האנושי, על הרישעות הסימפטום בכלל. אם אינני טועה, גם מלחמת איראן־עיראק, על האבסורד שלה, על האבסורד שבכל המלחמות, מאזכרת כאן: 'כאסיה הברים מספרי שרה/ לכהים בקצות, לכרים בהרים./הגוף האנושי אינו עומד בזה/אין לו כוחות מספיקים'./ (עמ' 71).

שירי מחזור זה נקיים מכל רבב פוליטי; קודם כל, מפני שהם שירים מעולים, שלב ויד חורדים כתבו אותם; אך הם כאלה גם משום שנעדרת מהם כל סקטאנטיות מפלגתית. על אף נקיטת העמדה, שהיא עמדה מוסרית מעיקרה. בשיר הכואב 'תינוק לא הורגים פעמיים'. אך לא רק בו, אפילו האירוניה, שכמו 'מתבקשת' מאליה, כמעט האין לה אחיזה כאן ובכל מקום, אם היא קיימת, היא סובטילית מאוד. כשבסיומו של שיר זה היא אומרת למשל:

וחילים מתוקים שלנו
דבר לא מקשו לעצמם.
מה עזה היתה תשוקתם
לחזור הביתה בשלום
(עמ' 64)

אני, בכל אופן, אינני מרגיש בשום אירוניה (אף שלא נעלם ממני שבדרך כלשהי היא מצויה שם, על אף הכל). אבל השיוך הזה 'חיילים מתוקים שלנו' וסיום השיר ברצונם העז של החיילים לחזור הביתה בשלום — מונע, בעצם, כל אפשרות לאירוניה. הסיום הזה אמיתי וחזק מכדי להכיל בתוכו גם אירוניה; היא היתה יכולה רק להכביד במקרה זה. האירוניה פשוט לא נחוצה כאן: לא לעצם העניין, גם לא למשוררת. כך, בסיומו של השיר, הקורא נשאר אמנם עם החוויה הכללית הקשה של התחלה, אך גם עם איזו השתתפות ועם איזו חמלה. כי כוחה של דליה רביקוביץ, כפי שניסיתי לומר פעמים אחרות ברשימה זו (וכוונתי לא לשירים החדשים בלבד אלא לכלל השירה שלה), בכך, שהיא יודעת להתייחס גם לטופולי אסיונים של הרגש, מבלי לגלוש למתקתקות.

שיריה של דליה רביקוביץ אינם זקוקים למעשה לכל המלצה. הם ראויים, לטעמי זאת, לקריאה, לקריאה חוזרת ואחרת, למחשבה ולעוד משהו, שהמיתים־הקוראים שלי בוודאי יכינו אם אומר, שהוא, בעיני, הרבה יותר מסימפאטיה.

כקורא של שירה, כקורא צמא, שזה הפעם לא סירבו להגיש לו כוס מים, אני מבקש לסיים איפוא ולומר: 'תודה לך, דליה.'

לקראת חלוקת פרס ביאליק לשנת תשמ"ז

משה דור: גלות על מי הירקון

מאת ענת לויט

על עטיפת הספר "בראש השנית" מבחר שירים 1954־1986, שזיכה השנה את משה דור בפרס ביאליק — צילום של שורה תל אביבית טיפוסית, עטורה משני צדיה עצים עבותים. למעיין בשירי הקובץ הזה, שלוקטו מתוך שנים־עשר ספרי השירה שפרסם דור במהלך שלושים ושתים שנה, יראה תצלום זה כהולם ביותר את אופי שירתו של המשורר, אשר תמם את שיריו שלו בתיבה; שהוא עצמו טבע לה את שמה בתחילת שנות החמישים: "שירה ילידית" (באותן שנים הוקמה גם חבורת "לקראת" עימה נמנה המשורר).

אכן, שירי דור במיטבם הם אלה, בם משמשים אביביה ועציה של ארץ ישראל — דוגמת אלה שבתצלום שעל העטיפה — גיבורים ראשיים. הרדופי הוהר הגשים את המים. אשלים נמלחים על השפתיים. קוזארינות. "תל אביב היא חול היא סלה היא חלום / עובר היא תמונת ירוח שקפאה בארשנים", מבדיר דור את עיר הולדתו באחד משיריו המאוחרים.

דור: המולדת כגיבור ראשי

דומה, כי הוויית המשורר כולה משתקפת ורך פרטי הנוף הנקלטים בעיניו. ובעיקר הווית החלום, המתנפץ לעיתים מזומנות מרה, כאנטרוכלים. שירת דור, על אף היותה מתפעלת ומתלהבת, רוויות אהבה למולדת, נמסכת לכל אורכה בפיכחון המעגן את שמיה ותבוליה של המולדת הזו. בעוד שבשיריו המוקדמים, בוטאו תוצרי הפיכחון הזר והכאוב בקולות דראמטיים והים בעוצמתם לקולות ההתרפקות, הרי בשיריו המאוחרים, לרבות אלה המכונסים ב"בראש השנית" לראשונה, מתמכים הקולות, משתנים התווים לטובת כאלה המבטאים את הנושאים הדומיננטיים בשירתו של דור בדרך מינורית הרבה יותר, סגפנית משהו, מדוייקת מאוד, ושדווקא משום כך משיגה אפקט צלילי רב עוצמה, נוגע ללב. אולי אך טבעי הוא שמשורר מאהב המפוכח כדור ימיר במהלך שנות כתיבתו את צלילי שירתו הגבוהים בצלילים נמוכים, המבטאים את ההשלמה המתגברת והולכת עם הפערים הגדלים בין המציאות החיצונית המשתנה לבין מסה הנפש שהעמסה על המציאות הזו. השלמה זו מתמצית להפליא בשתי שורות מתוך שיר מאוחר נוסף —: "מודע, עולם, אתה קטן עלי / כתפה מתיישב" העולם הזה, בהקטנה — "ארצי שלי, מוזה פעמים ורית, / ודק מגע, ושיר מלבוש. המרחק גדל, בתמורה בלתי־נשמעת, ולפתע מוזרים פניך כבעד מסה של עוד." הצירוף ההאסוציאטיבי המשורר כבור של הקורא, בין התגוננות של העולם, לבין השהצותו המעציבה הבלתי־הפיכה של המולדת, לבין דמותה התמקנית של האשה החושקת — שילוב אופייני למדי אצל משוררים נוספים בני דורו של דור — הוא הקובע את קו־כל ההשתנות הנפשית המתחוללת בדור המביט בכל אלה, כאמור, כבבואת עין שלו "המתפוררים מב־רידות כל פעם קצת. כל / פעם יותר. מצח נשחק. זרוע / נשרת."

בשל כך, כך נדמה, משתנה אף ראיית עצמו את הוויתו כמשורר. בעוד שכמשורר צעיר, המשיל את מעשה היצירה הקדמון מסלע להצבה במפסלת, הרי במהלך השנים מסתפקת הוויתו כמשורר בהרבה פחות, או במילותיו של המשורר הכותב — "המסתכל עכשיו / יראה רק רמזי שם, זכר גבורה, ובזאת / די לו. כי הוא עובר־אורח או / משורר נודד."

אך טבעי הוא לצפות שאסופת שירים של משורר כדור, הקשר בטבור מילותיו לאדמת ארץ קונקרטית מאוד, כאדמת ישראל, ייתן ביטוי בשיריו לא רק לשינוי נופי הטבע ותבניותיה הארכיטיות — שינוי שהוא על פי רוב מבצר — כי אם גם לנוף האנושי של הארץ הזו, או אם לדייק ולומר — להשתנות פני ההיסטוריה המשתקפים ודרכה באינטנסיביות רבה. האהבה העזה לארץ ישראל של דור' שהיהוותה שירי משוררים רבים בשנות החמישים, ושהומרה כהלוף השנים בשירים רווי מואה, לרוב בוטה וקונקרטית, מוטרת אצל דור בשירים בעלי יסוד משלי, המבצ'עים ומצב־פינים את חיצי הביקורת שלהם כלפי הסיבות והגור־מים והאירועים שפורדו יותר ויותר את רגביה של האדמה הצמאה של ארץ ישראל. דווקא מי שמאמריו הפובליציסטיים בוטים וחריפים, נמצא בשיריו מאופק ומבצע יותר ממשוררים רבים אחרים. דומה כי שורות כמו — "אמרו אתם/ עפר, שמים, טיח מיוסר, / מתי, ולא הרחק מכאן, ראיתי / את גופתו, / פרושת זרועות, / וכמו גלימה של תיאטרון / — משחק אימה — / חופה עליה רשת הסוואה.../ מתי היה זהז / ארבעים ושמונה / ששים ושבעז / הנוף למד תמורה / איך מתסומים. לא תיל. לא עמדת משמר. / את "לפגיד גבולך" / ידישו / "עגבים הו עגבים" הן מן הבוטות הגלויות ביותר של דור לבטא את מצוקת האכזבה לנוכח תוצריהן הבאושים, המתמיים משהו של המלחמות והתבוסות שידעה הארץ הזו. בשיר "דמדו־מים, יוני 1982" מזכירים אך ברמז של מילה אחת אירועי המלחמה של אותו קיץ — "טגולים צלילי תבת־הנגינה/ המבשרים לרחוב שבעה סוגי / גלידה ומות."

"ביבשת שלנו משוררים יוצאים מגלות לגלות / פנימית עוד יותר על מי הירקון הרדודים" — מכריז דור באחד משיריו המאוחרים. ובשיר אחר הוא שואל — "כמות משוררים איזה קיים / אוסרים אותם לארץ בדייל והזבל" ואת התשובה לגבי משורר כמותו, ניתן אולי למצוא בשיר הוותם את אסופת "בראש השנית" — "רוח נושבת. עלה נושר". מעט שבמעט. ואולי למרות הכל, מעט המחזיק את המרובה.

עזרא פליישר: סולל דרכים

מאת רות קרטון־בלום

פרופסור עזרא פליישר, חתן פרס ביאליק לשנת תשמ"ז, הוא מחוקריה הדגולים של חכמת ישראל בי־מינו. מחקרו התמקד בשירה העברית של ימי־הביניים ועיקר עיסוקו בחקר הפיוט. בתחום זה הוא ממשיך מפעלם של ראשוני חכמת ישראל, צונץ, מיכאל זק"ס ושד"ל. שירת־הקודש העברית הארוכה ימים יותר מכל ענף אחר בספרות העברית וכמות החומר הספרותי שנוצר בה כמעט שאין לו שעור. בספריו ובמחקריו הרבים סלל עזרא פליישר דרכים חדשות בחוקרו של

פליישר: יבול אלף השנים

התחום הזה, תאר את מפתו והעמיד את התאוריה הספרותית שלו.

עזרא פליישר נולד ברומניה ב־1928, ונתחנך בבית הרב־ציוני. אביו, יהודה פליישר, היה חוקר של ספרות ימי־הביניים העברית ונחשב לבר סמכא בחקר יצירתו של אברהם אבן־עזרא. ב־1950 סיים את לימודי הכשר פנים באוניברסיטה של בוקרשט. בראשית 1952 נאסר על־ידי השלטונות הקומוניסטים בעוון פעילות ציונית מחתרתית והיה כלוא קרוב לארבע שנים — מהן שנ־תיים ורבע בתא בודד. בתקופה זו חיבר מאות שירים בראשו, ללא עט ונייר. עם צאתו מבית הסוהר העתיק אותם מזכרונו, והגיעם לארץ. מן השירים הללו פורסמה הקובץ "משליט" ב־1959, תחת השם הבדוי "ג'ראבא". חלק משירי הכרך "בהחלק לילה" (מוסד ביאליק, ירושלים, תשי"ב, תחת השם הבדוי "אלמוני"). על הקובץ "משליט" כתב נתן אלתרמן בטעתו "טור שבעה" נרגש. שבו הוא מבדיל את המשורר לבר־הזמין המוזר לפירנדלה' (לעברית) הבודדה את הסבל. אלא שהפעם לא כדרגות ארמון כאן כי אם "דיצפת סוהר". ועוד אומר אלתרמן על לשונו של ג'גולה "ראיתי כתב היד הזה ונשקפה לי לשונו של ג'גולה "ראיתי כתב היד הזה תשקפה לי שובבה פקחת,/ כאילו לא עייפה מדרך רחוקה. כאילו באה מפנת הרחוב / יצר מזאת המדרכה אשר מטול / מן העצים המשוחחים איש איש להור וכולם יחד".

ב־1957, בעקבות ובהסבה ההתגברית, כתב עזרא פליישר את המחזה הפוליטית "משא נוגי", שפורסמה בחוברת יום העצמאות של "מאזניים" תשי"ט. המחאה עוררה התרגשות רבה, והמחברה זכה בפרס ישראל לספרות יפה לאותה שנה. עזרא פליישר היה בעת היא עדיין בגוש הקומוניסטי, והמחאה פורסמה בשם הבדוי י. גולה. בטכס חלוקת הפרס נכחה רק אמו. גם היא אינקוגניטו. על מתן הפרס שמע ברדיו ברומניה. שנה לאחר מכן עלה לארץ. כאן השלים את לימודי התואר השני והשלישי בחוג לספרות עברית בירושלים. תמנה, יחד עם דן פגיס ז"ל, עם תלמידיו המובהקים של פרופסור שירמן. מאז 1965 הוא מלמד בחוג לספרות עברית באוניברסיטה העברית; כיהן פעמיים כראש חוג, והוא מודה נערץ על תלמידיו. ב־1981 נבחר כחבר האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

עיקר מחקרו של פרופסור פליישר מבוסס על ממצאים והמשפים מכתבי־היד של הגניזה הקהירית. לחקר עשרות והמכססים הללו ייסד פליישר לפני 20 שנה את המפעל לחקר השירה והפיוט בגניזה, בטעם האקדמיה הלאומית למדעים. במחקריו חוללו מהפכה בשיטות העיון בשירה העברית בימי הביניים. הוא עיצב כלים לפריודיזאציה מדוייקת, ולהערכה דינמית של הקורפוס העצום אשר יצר מיצירתם של הרבה מאות משוררים, שפעלו כאלף שנה בהמוני מרכזי יצירה. בזכות מחקריו נתפסת היצירה הזאת לא רק כחלק אורגאני מתוך של התרבות היהודית, אלא גם כביטוי מפעים של כוחות היצירה ואהבת היופי של האומה.

מבין חיבוריו הרבים זכה לתפוצה גדולה במיוחד ספרו "שירת הקודש העברית בימי הביניים", (כתר, תשל"ה), שהוא אבן פינה לכל מאמץ מחקרי אביתי בתחום הזה. בפרס ביאליק השנה זוכה ספרו המונ־מנטלי "היוצרות בהתהוותם והתפתחותם", (מגנס, תשמ"ד) — חיבור המתאר על פני למעלה מ־800 עמו־דים את תולדות לידתו והתפתחותו של אחד מסוגי היצירה הקלאסיים של הפיוט. מחקריו של פליישר מצטיינים בסגנונם המרתק. כתיבתו היא עדות לכך, שגם כתיבה מדעית מובהקת יכולה להיות, כתיבה "ספרותית" מסונפת, ושאפשר גם לתאר, על־פי האמר ספרותי בודד, את מלוא פניה של תרבות לאומית.

מסתרי הקופסה השחורה

קופסה שחורה
מאת עמוס עוז
הוצאת עם עובד, תשמ"ז 230 ע"מ

מאת דן לאור

השאלה המיידית הנשאלת עם סיום הקריאה בספרו החדש של עמוס עוז, היא: למה ולשם מה היה כל זה נחוץ? מזה עשרים וחמש שנה תופש עמוס עוז מקום מרכזי בחיים הספרותיים בארץ. ספריו הרבים — עד כה תריסר ספרים — נקראים בעניין רב על־ידי שכבות רחבות בציבור. נלמדים בבתי־הספר, וזוכים בדרך־כלל מהערכה רבה של אנשי המקצוע. כשמדובר בתמורה הגדולה המתחוללת בפרוזה העברית מאז תחילת שנות השישים, מציינו הרך קבע שמו של עוז כאחד האישים הבולטים שקבעו את פניה של תמורה זו. מבין הסופרים הישראלים בימינו עוז הוא גם הסופר הנודע ביותר בחוץ לארץ, והיקף התרגומים של ספריו עולה על זה של ש"י עגנון. מעבר לכל זה עמוס עוז הוא אישיות ציבורית נודעת. שכן הפובליציסטיקה שלו, נאומיו והופעותיו האחרות, פעילותו הפוליטית — כל אלה מעודדים תמיד תהודה רבה ומהווים גורם בעל משקל בחיי הציבור בארץ. לא נפריז אם נאמר כי במדינת ישראל של היום עוז הוא לא רק סופר נודע, או אישיות פוליטית אלא גם גיבור תרבות.

על רקע זה הופעת הספר "קופסה שחורה" היא תופעה מביכה. אמנם, היו לעמוס עוז מעידות — מהן קשות — גם בעבר. ספק אם קוראים רבים זוכרים את הרומאן "לגעת במים לגעת ברוח" שראה אור בקיץ של 1973, ואשר עורר התייגעות רבה בקרב כל אלה שהכירו את הישגיו הקודמים — דוגמת סיפורי "ארצות התן", הרומאן "מיכאל שלי" או הנובלה "עד מוות". אולם מאז חלפו ארבע־עשרה שנה. בשנים אלה צבר עמוס עוז הרבה נסיון, קבע עוד כמה נקודות־ציון במפת הסיפורת העברית בת־ימינו (קובץ הסיפורים "הר העצה הרעה", או הנובלה לבני־הנעורים "סומכי") וכן הגיע להישגים רב־עניין בכתיבתו החברתית והפולי־טית: הופעת הקובץ המסכם של מאמריו "באור התכלת העזה" (1979), ופירסום ספרו "פה ושם בארץ־ישראל" ב־1983, ייצבו את דמותו כסופר פוליטי, מעין חוזה־אמה חדשה של הדמות המסורתית של הצופה לבית ישראל. לכן קשה כל כך שדווקא עתה, כאשר מותר היה לצפות להישג נוסף ביצירתו של עוז, מתפרסם ספר שאינו עומד בשום פנים בסטנדארטים של כתיבתו בעבר, ובוודאי שאין בו כדי להלום את השלב הנוכחי בקריירה של הסופר ואת מעמדו הציבורי כיום.

"קופסה שחורה" הוא רומאן מכתבים: משום־מה בחר עוז להעלות באוב קונוונציה ספרותית שרווחה מאוד במאה השמונה־עשרה ובתחילת המאה התשע־עשרה (הדוגמא המובהקת: הסופר האנגלי סמיואל ריצ'ארד־סון), אף שמאז אין לה כמעט הורש. הפנייה אל צורה זו של כתיבת רומאן מעוררת תמיהה בתקופה שבה הולה האיגרת להיות פונקציה עיקרית. אם לא בלע־דית, להתקשרות בין בני־אדם המצויים במקומות הרחוקים זה מזה. עוז מודע לקושי זה, ולכן הוא משלב ברומאן מברקים רבים (כצורה יותר "מודרנית" של התקשרות) והוא גם משבץ — במקומות אחרים — דברי התנצלות שנועדו להצדיק את עצם קיומו של המכתב: "כבר שני ימים שאני מחפש אותך בטלפון והערב באתי אישית לביתכם כאן ומצאתי הכל סגור ונעול על מפתח... היות שאני אחיה באילת לרגל תפקידי החלטתי לשים לך את המכתב תחת הדלת" וכו'. עם זאת התמיהה נשארת בעינה. אפשר, אולי, להסכין לכך שמתנהלת תכתובת בין אילנה סומו, שביתה בירושלים, לבין אלכס גדעון, בעלה לשעבר, המתגורר בחוץ לארץ. אולם קשה לקבל כסבירה את ההתכתבות הנמרצת, בעלת התוכן הדידקטי, המתנהלת בין מיכאל סומו (בעלה הנוכחי של אילנה) לבין בנו הוורג ברעה, שהוא נער אלים ופורק עול המתקשה מאוד בכתיבה (ואולי גם בקריאה), כאשר השניים מצויים בהישג טלפון ולעתים גם במרחק פיסי סביר (ירושלים — תל־אביב, ירושלים — רמת־השרון). כך גם ביחס לחילופי המכתבים הרחופים שבין משפחת סומו לעורך־הדין זקהיים בירושלים, שבהם מוזכרות פגישות רבות ("באחת־עשרה, עלי ללכת לקפה סביון, למסור את המכתב הזה לזקהיים בפגישת חשאין"), אף שאין הן ממומשות — הלכה למעשה — ברומאן עצמו. אי־נחות מיוחדת נוצרת נוכח שני מכתבים אינטפורים (כ־20 עמ' כל אחד) המשוגרים בסיום הספר על־ידי אילנה סומו ואלכס גדעון אל בעלה הנוכחי של אילנה, מיכאל סומו, ושייעודם הוא להתיר תסבוכת משפחתית אנושית קשה, וזה כאשר הכותבים נמצאים בוכיון יעקב המטמן שוכן בירושלים.

אולם פער האמינות הנוצר בעת קריאת הספר איננו נעוץ אך ורק בעצם בחירת הז'אנר. אלא הוא נובע במידה רבה מן העובדה כי המכתבים הרבים שמהם הוא עשוי כתובים לא טוב. אמנם המחבר הותר, וב־דין, להגיע לדיפרנציאציה סגנונית, וליצור תואם בין הדמות הכותבת לבין לשון מכתביה — אך משהו השי־תבש בביצוע. הנה, למשל, דמותה של אילנה סומו. שהיא אישה רומנטית ויצירתית (מעין גלגול של חנה גונן) שאולי יאה לה סגנון בעל נופך פיוטי. אולם גם זה צריך להיעשות במידה. הנה דוגמא לכמה ניסוחים במכתביה של אילנה אל אלכס גדעון: "ידעתי שעכשיו תאמר זאת, הרשע האוקיני שלך יהבהב כמו זהר צפתי בעומק עיניך האפורות"; או "אתה אדון שנאתי ונעצבני. עדיין חלומותי בלילות. מושל שערותי וברוני וכפות רגלי. שליט שדי עזותי וזהומי בשפחה אני מבורה לך"; וכן (באותו מכתב) — "שתיקתך שקופה לי כמו בכי". צרם לי במיוחד המשפט הבא: "לרתק אותי חצי לילה כמסעות אהבה הלוך וחזור בין מחוזות עינות ודמומים, כמו עלה שנתפס ברוח, דרך שרות של חסד סבלני, דרך ערמה וערבה, דרך אורצל יעורות והכי בחזות והתרפקות הים המתוח עד טמיעה".

הדיים ידי אילנה סומו — אך הקול הוא קולו של עמוס עוז. כבגד זה בנה של אילנה, בועז, שהוא פרא אדם, מאופיין דווקא בעברית הבסיסית והשגויה שלו. אלא שגם כאן יש "עודף" סגנוני, המתבטא בעיקר בהעמסת־יתר של שגיאות כתיב וטעויות בדקדוק האמורות ליצור אפקט של סלנג (כתוב). הנה אחת התוצאות: "אני עובר חזק אצל הגיס שלך אברם אבודרם, שחוב כל היום ארגזי ירקות... גם אני מרוצה כי הוא מתנהג איתי פר גם משלם יופית וגם שתי ארוחות על חשבנו. תודה שסידרתה לי את זה". במ־קום אחר: "חוץ מזה השאותי פסק תודה רבה... לפני שיצאתי. המכתב הזה יגיעה אליכם אני כבר ישוט על אניה בים. מצידי תשכחו מבני". סופר כמו דן בן־אמוץ — כך נדמה, היה עושה זאת אחרת.

לבד מן הצרימות הסגנוניות (שהודגמו באותן חלקי גלבד) יש במכתבים ליקויים רבים במבנה. רומאן המכתבים פותח, מטבע הדברים, "בעיצומו של העניין". כך שהתכתובת מתנהלת כל העת בצל פערים באינ־פורמאציה, המקוים בדרך־כלל לסוג זה הוא של מסתורין. אולם כדי למלא פערים אלה — לצורך בניית הסיפור — מניד המחבר למכתבים, שלא כדין, לשחזר באריכות שאר אירועים מן העבר: כגון באחד ממכתביה של אילנה אל בעלה לשעבר, שבו היא סוקרת בפר־טנות, באריכות ובסדר מופתי את תולדות היכרותם. התייחסות אל העבר המסותק מנקודת־המבט של ההווה, היא בהחלט לגיטימית. אולם התייחסות זו חייבת להיעשות מתוך התאמה לכללי הרטוריקה של האגר הזה (קרי המכתב), הצמוד מאוד אל ההווה ואל הרגע המסויים בהווה, ולכן כל נסיגה לאחור ("פלש בק"), במידה שהוא צורך העניין, חייבת להיעשות בפ־עוה, בכולבלע ובאופן מקוטע. אי־שימת לב למגבלות של המכתב כסוג של ביטוי ניכרת גם בדרך הטיפול של המחבר באירועים שבהווה. אירועים אלה, במידה שהם מדווחים במכתבים, מוצגים לעתים באמצעות שי־לוב ספרותי מאוד בין קטעי תיאור לבין ציטוטות די־אלוגיות מדוייקות, כאשר טביעת אצבעותיו של המספר ניכרת היטב (ניכרת מדי) בעיצובם ובדרך ארגונם (ובכלל זה בסידור הגראפי):

שאלתיו אם הכל בסדר, האם חסר לו כאן משהו. ומיד, בלי להמתין לתשובתו, כמתפרצת, שמעתי את עצמי מוסיפה ושואלת אם הוא כועס או מתמרמר.

חיוך כמוס, מלכותי, העלה על פניו המרובים הבעה של חכמת יסורים סלוגית, אירפת שלוהר־דייען הכירה לי את סבו.

"לא מתמרמר. בכלל, אני נגד להיות במרמר על אנשים רפוקים".

שאלתי אם הוא שונא אותך. ומיד התחרטתי...

שותק. מחווה תנועת יד רחבה, הכף המוטה כלפי מעלה, מצקצק בלשונו לפעמים:

"שונא? מה פתאום. לא שונא. אני נגד לשנוא. אצלי זה בערך כמו" וכו'.

האמנם כך כותבים מכתב?

והתבנית המוצגת ברומאן באה לגולל לפנינו דראמה אנושית המתחוללת בחייה של משפחה אחת. הסיטואציה הקונקרטית היא זו לאחר נתק מוחלט של שבע שנים, בעקבות גירושים, פונה אילנה סומו אל

(סוף בעמוד ב' 7)

על רקע יצירותיו הקודמות של עמוס עוז, ספרו האחרון "קופסה שחורה" הוא תופעה מביכה. הדעת נותנת כי בעק־בות הופעתו, יידרש הסופר לעריכת חשבון נפש בינו לבין עצמו.

העורך: אברהם רמון

מקור

חיי נישואים, רומאן
מאת דוד פוגל
עריכה: מנחם פרי
אחרית דבר: גרשון שקד
הספרייה החדשה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, סימן קריאה ותחר, 1986, 344 ע'
(מהדורה ראשונה, 1929—30)

ההיסטוריה של הספרות העברית מלאה עד לזרא סופרים שוכחים לא לחצות את גבולות הקונצנזוס הציוני וחתמו את כשרונם לתחיית האומה. והלה כל כך במקוללים ובקיקיונים, עד שצריך כמעט להמציא אותם, או לגלותם במאוחר. פוגל הוא במידה רבה תגלית כזאת: במשורר, הוקמה יצירתו לתחייה בשנות החמישים־שישים בתורת נסיכמדר כבגד המעגל המסורי של ספרות התלושות עם הורים, והסופר נתגלה מחדש, רק בעשור האחרון. מנחם פרי, שערך מחדש את "חיי נישואים" גם על פי הנוסח שהתפרסם בשנת 1929 וגם על פי כתב־היד שהיה שמור במכון 'גנזים', חידד והבליט בעריכה את פוגל הגדיה, התריג, הדקדנטי.

"חיי נישואים" הוא לכל הדעות הרומאן האורבני־החילוני ביותר שנכתב בעברית, ואין פלא שגם גרשון שקד וגם פרי מרגישים את הרושם שהוא מעורר, כאילו רק במקרה נכתב בשפה שנכתב. עלילתו לא רק שאין דומה לה בנועזות שלה בספרות העברית של התקופה, אלא שאינה מטפלת כלל בפרובלמטיות יהודית, גם אם גיבורה הוא יהודי מתבולל. וינה הדחוסה, צעקנית כציור אכספרסיוניסטי, היא הרקע לעלילה, ובמידה רבה גם משתתפת בה, כגיבורה מפלצתית, כרומאנים רבים של הקיקאנס שציירו עירים־לבירינתים, שאליהם מושלך הגיבור למסע ללא תכלה. גורדוויל, גיבור "חיי נישואים", נידון לשיטוט נצחי, כפייתי ברחובות וינה (כמה שהוא דומה גם לשיטוט השכנאי ברחובות תל אביב שב"שוף דבר"!). הברונית הצעירה שהוא פוגש, ושעמה יקשור את חייו כדי להתאמלל כאילו במודע, אינה אלא התגלמות אנושית של המטרופולין הסואן, שתכליתו לפתות את האדם להתמכר ולהשתעבד אליו, עם חיסולו הסופי.

גורדוייל, קורבנה של וינה ושל אשתו הפרוזיטית, הגורמת שיאבד אט־אט צלם אנוש, נמשך אל הסוף מתוך תמיה, המעות מעורר בו תחושות ארוטיות. הוא דגם פרוזיאני של סאדו־מאזוכיסט. עלמו ההווי, הזרלני, שכי מתעצם והולך כזה הבלייכול של אשה מפלצת, רחוק מרחק שנות דור מכל מה שנכתב במה שקרוי "הזרם המרכזי" של הספרות העברית, שלרגעים נדמה כה פרובינציאלי ליד ספרו של פוגל.

הצלב השביעי, רומאן
מאת אנה זגרס
מגרמנית: צבי ארד
הוצאת זמורה, ביתן, 1986, 262 ע'

הגלות, אמר יעקב בורקהארדט, או שהיא הורסת את האדם או מביאה אותו לשיא התפתחותו. מצד אחד סטפן צווייג, שהתאבד בגלותו, ומנגד שורה של סופרים גרמנים שהגלות מרנסיה המצית הבשילה והודדה את כתיבתם. אנה זגרס היתה מן המובהקות שבהם: יהודייה ילידת מיינץ ושמה נטי ריילינג, שהחלה את דרכה בסוף שנות העשרים בסיפורים בעלי נימה קומוניסטית. ברחה לפאריס עם עליית היטלר לשלטון ועברה את המסלול שעברו רבים מחבריה לגורל. עם פרוץ המלחמה פאריס נהפכת לה למלכודת. בעלה נתפס על ידי הגסטאפו ונשלח למחנה ריכוז, היא נמלטת לאזור החופשי, ואחר כך למכסיקו, ובתום המלחמה בוחרת להתיישב במזרח־גרמניה. ואכן, האשה שכתבה את מיטב יצירותיה בבריחה מתמדת, על מזוודות, התאבנה בחיי הנחת שהורעפו עליה כבחירת הסופרות של גרמניה המזרחית, ומאז שנות החמישים לא כתבה אלא ספרות תעמולתית־למחצה.

"הצלב השביעי", הנודע ברומאנים שלה, נכתב בפאריס, בתקופה שהיתה אולי הקשה ביותר בחייה. זה סיפורם של שבעה אסירים הבורחים ממחנה ריכוז. ששה מהם נלכדים ומוחזרים למחנה ונצלבים על צלבים שהוכנו בשבילם על ידי מעניהם. השביעי, גיאורג הייסלר, מצליח להעמיק מהרודפים בדרך נס. מפני כי הגסטאפו שמים להם למטרת־חיים ללכדו, מפני שהבריחה היא כמו סטירת־לחי למיתוס בלתי־מנוצחותם. אנשים שונים, לאו דווקא מתנגדי המשטר, מסייעים לו להינצל פעם אחר פעם, ובינתיים מתנוסס הצלב השביעי, שהוכן כדי לצלבו, כסמל של תקווה בעיני האסירים במחנה הריכוז, ואות לאי־האונים שלו לגבור על האדם.

זגרס כתבה את הסיפור במתח רב, כרומאן בלשי. התרגום הטוב, מסייע בכך.

כתב עת

Realites d' Israel, No.3

D ecembre 1986, 50 pp.

לראשונה יש רבעון ישראלי בשפה הצרפתית שאינו עומד על גבול הגיחוך, ברוב העיתונים הלועזיים היוצאים בארץ. העורכים והמממנים (הסוכנות?) אינם חוסכים במשאבים. ויש לעיתון צורה מגאזינית נאה, ומעוף בבחירת הנושאים. והתכונה שאין הכוונה שהרבעון יהיה לסניף של משרד ההסברה, מבטיח בראיון הפותח — עם השופט חיים כהן: פרובוקאטיבי ומלהיב כתמיד.

סיסמת החוברת היא (בתרגום חופשי): "ירקיעה, זה לא בטוח", ומגמתה להראות את הקשיים להיות יהודי בארץ הזאת, ולא רק בין יהודים לערבים: פראנסין קאופמן כותבת על התיאטרון של הנוף לזין המציג את החברה הישראלית במערומיה. יש ראיון עם שלמה בר מ"הברירה הטבעית", והשירה — ערך המשורר משה אקורד־אליעל מבחר צנוע ויפהפה של שירים שעניינם העיר חיפה וסביבתיה, כשיר של עבד לא־אמי היותה. בין היתר מביא אקורד תרגום של פרק מ"ערבסקות" לאנטון שמאס. מכאן ואילך מסתעף הצד המונדאני־יותר של החוברת: מדריך של בתי־קפה ובארים בחיפה, מדור אופנה, סקירה על יינות ישראלים, הכל בסגנון מעט בעיריכה...

תרגום

בבבלי אנוש, רומאן
מאת סומרסט מוהם
מאנגלית: ניצה בן־ארי
זמורה, ביתן, 1986, 529 ע'

גראהם גרין אמר על סומרסט מוהם (1874—1965) שהוא הסופר ש"עשה יותר מכל אדם אחר לרמוס את הירמוי הרוח בדמיון העממי ביבר אריקותם ומוסריותם של אנשי־הבמה". רמזית מנומסת של כתבים ומיסיונרים יש בכמה מספריו, אך "בבבלי אנוש" (1915) הוא כתב־הפלסתר הבוטה ביותר עליהם. זהו גם הרומאן האוטוביוגרפי הכבד ביותר של מוהם ויש אומרים פיסגת־יצירתו, אם אפשר לדבר על פסגות אצל סופר כמוהו.

יותר מחמש מאות דפים מספרים בכתיבה קונבנציונלית ומסודרת את סיפור חייו של פיליפ קארי, מילדות ועד גיל שלושים. העלילה פותחת במות האם (האב מת כבר קודם לכן) ובאימוצו של פיליפ, ילד שקט ובעל מום ברגלו, בידי דודו, הכומר מבלקסטייבל. סיפורי־היתומים המסבכים כה נפוצים בספרות האנגלית, עד שקשה לשער מלכתחילה כיצד יפתח מוהם את העלילה לכדי מקוריות כלשהי. מוהם "הולך על בטוח": פיליפ שלו נשלח לבית־הספר המסובך של הקהילה ומתמרד נגד המשמעת ונגד הקאריירה של איש־כמורה שדודו מבקש לייעד לו. במאוחר, הוא נוסע לפאריס ללמוד ציור. חי שם חיי בוהימה אופייניים לפרחי אמנות נטולי־כשרון של ממש. כאשר מתבררת לו דלות־כשרונו, ולאחר מאבקים כנגד העוני והאהבה לאשה שאינה ראויה לכך, הוא בוחר בחיים הבורגניים: בית, עבודה, ואשה שאין בה אהבה אמיתית אליה.

האין זה בעצם סיפורו של פרד העורים, הנדון לכשלון, וה"התמסרות" של כל אחד האחר מאחנות מוהם, כאמור, מגוון את העלילה הצפויה באבי מאמין אנטי־קלריקלי, על ידי הצגת דודו המאמץ, הכומר מבלקסטייבל, כמפלצת: קמצן, אנוכי, צבוע ומגולב. בסצינה שאינה יכולה שלא להיזכר בזיכרון, מבטיח לו הדוד כי בכוח האמונה יכול אדם להזיז הרים, ופיליפ הקטן מאמין לו, ומסיק כי אם "יאמין חזק" יירפא המום ברגלו. הישועה אינה באה, ופיליפ מתאכזב, אך הדוד מבהה בו כי מן הסתם לא היתה בו מספיק אמונה. כך מגלה פיליפ כי הדת היא הבל, שהכמרים צבועים כולם — אך גם בגילוי הטראומטי הזה יש משהו משועשע, שגוי, לא מחייב, ככל כתיבתו של מוהם: כתיבה ומזהה של ליברל, הגורסת שאין להתרגש יותר מדי משום דבר. התרגום קורקטי.

בן הארץ, רומאן
מאת ריצ'רד רייט
מאנגלית: משה זינגר
הוצאת זמורה, ביתן, 1986, 386 עמ'

חשיבותו של "בן הארץ", ספרו השני של הסופר האמריקאי־הכושי ריצ'רד רייט (1908—1960), היתה בעיקר עצם הצלחתו של סופר־מחאה כושי לכבוש מקום ברשימת רבי־המכר של שנות הארבעים. לראשונה נתגלתה לעיני הקהל האמריקאי הלבן תמונה ריאליסטית, מודעת, של המפלצת שהוא עצמו יצר, בדמות הכושי ביגר תומס, גיבור הרומאן, תוצר אופייני של כמה דורות של דיכוי לבן. "בן הארץ" היה גם, במידה רבה, קו פרשת־מים בסיפורת הכושית של ארצות־הברית: הוא שיחרר אותה מסיפות מתסכנות "אהל הדוד תום", כלומר מן הצורך להציג דמויות של כושים אצילי־נפש ונוצרים טובים. תזמון טוב סייע בידי רייט ומחאתו: "בן הארץ", שהתפרסם ב־1940, נולד לתוך אקלים תרבותי שדרש מן הספרות להיות מגוייסת ומחאתית: דוס פאסוס, פארל וסטיינבק הכינו את הקרקע לכך ברומאנים החברתיים שלהם.

כסופרים מגויסים רבים בימים ההם, ולא רק בספרות האמריקאית, עשה רייט את הצורך שלא להכביד יותר מדי על הקורא לסגנונו האופייני: "בן הארץ" כתוב בלי תחכום ובלי מורכבות, ועלילתו כרונולוגית ומפוסקת היטב, לנוחות הקורא. שלושה חלקים ברומאן, שלכל אחד מהם דינאמיקה אחרת: החלק הראשון, "פחד", מסביר את הרקע והתנאים הסוציו־פסיכולוגיים המביאים את הגיבור, ביגר תומס להיות מעורב ברצח נערה לבנה, מרי דלטון. בחלק השני, "בריחה", נמלט ביגר מהמשטרה בחוצות ירידה שחורה, ורצח נערה נוספת, תלמה. בחלק השלישי, "גורל", מתואר שבוע המשפט. בוריס מאקס, פרקליטו של ביגר, נושא נאום מרקסיסטי פאתטי וסוחף־דמעות, המכבם את האידיאולוגיה הפוליטית של רייט.

האם "בן הארץ" הוא רומאן טוב? בשיפוט אסתטיציסטי־טהור — ודאי שלא; זהו ספר מגמתי, מלודרמטי, אלים. אך יש לו חשיבות רבה כמאורע לראשונה את המשוואה הקרימינולוגית של השחור הגר ליד שנאה של בן תרבות השוליים כלפי התרבות השלטת. אין כושי באמריקה, כתב הסופר הכושי ג'יימס בולדווין, ממשיכו הספרותי של רייט, שלא חלם לרסק פרצוף לבן כלשהו, לאנוס אשה לבנה, ולהשפיל אדם לבן. לאחר קריאת "בן הארץ" מתחזק לעשות זאת ביותר שאת. המתרגם משה זינגר — בעקבות יהונתן רטוש, שתרגם את הספר לראשונה לפני שנות דור — מפליא בלשונו בשימור אקלים האלימות האיובה לכל מה שתיקף.

נהייה אל המזרח

קבוצת "רגע" — מוזיאון ישראל, הביתן ע"ש איילה זקס־אברמוב.

מאת ניצה מליניאק

ארבעה ציירים בני המשמרת הצעירה משתתפים בתערוכה מן היותר יפות ומוצלחות שהתקיימו במוזיאון, וללא ספק הטובה בתערוכות הציור הישראלי העכשווי שהוזמן לנו לראות בעת האחרונה.

עבודות הארבעה: אבישי איל, אסד עזי, דוד רקשטיין ויורם קופרמינץ בולטות לטובה גם בפרספקטיווה היסטורית, כפי שקל להיווכח, במיוחד בתערוכה זו שהודרך אליה עוברת באולמות המוקדשים לאמנות הישראלית לדורותיה.

הארבעה מהווים את הגרעין התוכחי של קבוצה שכינויה "רגע" שפעלה בשנתיים האחרונות במסגרת גלריה בשם זה שפעלה אז ברחוב עמק יזרעאל שבדרום תל־אביב ושנסגרה בינתיים. לדאבון הלב, שכן היתה זו התארגנות של ציירים ללא השתתפות כל גורם זר מסחרי או מימסדי. רוב חברי "רגע" מעודים בוגרי בית הספר לאמנות, מי במסגרת אוניברסיטאית חיפה ומי בסדנת האמנות של יבנה — פרוייקט יוצא דופן בחשיבותו החברתית והחינוכית ופרשים מאוד בהישגים האמנותיים של התלמידים.

המכנה המשותף לארבעת המציגים הוא מה שנראה כנהייה אמיתית אל המזרח הנובעת משורשים הנקים באצאים באדמה ובמקום בנוף הטבעי ביותר. במקרה זה, אין השימוש ביסודות מפתיים של האסתטיקה המזרחית, כמו צבעוניות ניגודית חריפה, משיחים הנבכים סאורנמנטיקה מזרחית (ערבסקות) וכן ארגון חזיתי ומרכזי של המישור ויצירת פני שטח שטוחים שמיחים (מן המלה "שטיח") נראה כמאלץ או מגמתי.

בתערוכה חמשה ציורים בנושא דייגים מאת אסד עזי, יליד שפרעם 1955. תמונות הדייגים משדרות מעין הוויה קמאית, מיתולוגית המתולדות אל המגבהן בעוצמה מגנטיות דומה משהו לזו העולה ממיטב היצירה הספרותית של היכשת הדרום־אמריקאית, המאוחרת באופן מוזר וחרוד רחוק לאלמנטים ארכיטיפים־גרוטסקיים. עם זיקה עמוקה לרוח הציור, הפוסט־מודרניסטי בגרסתו הנבגרת מן האכספרסיוניזם של הרבע הראשון למאה.

ציור מבריק זה מציג עוד ציור — פתוח מרגלה — בנושא קבוצת כדורגל הארבעה וירוקים עצמיים נפלאים המתאפיינים בדרך של גילוי הכיסוי הן מעצם השימוש המחברי בראש המוסתר בחלקו על־ידי...

אבאסר עזי: הוויה קמאית, מיתולוגית.

הגוון הצבע. המעולה בירוקים הוא הציור הבנוי ממערך של שלושה שטחי צבע מוגדרים: ירוק, כחול ואדום.

אבישי איל, יליד משמר השרון 1955, משתמש כמעט באותם מוטיבים שהלהיבו את מכחולם של ראשוני הציור הארץ ישראלי, כמו דמות הערבי על חמור או גמל או נשים היורדות אלי מעיין. אולם ציוריו של אייל מבטאים רוח שונה מאלה הרומאנטיים־אידיליים שראו בערבי את בן דמותם של האבות התנ"כיים. בציוריו ניתן לחוש בזיקה רגשית עמוקה אל נופים צרובי שמש ואל דמויות הקשורות בטבורן אל האדמה. ראויים לציון במיוחד הציורים העוסקים בבעלי חיים, ודוגמת הצאקה עם ביברה וכן עבודת המכחול המרתית, המעניינת. המעלה על הדעת אדמת חין או לס.

דוד רקשטיין, יליד קיבוץ עינת 1954, מציג עבודות "טריות" מאוד הסובבות מבחינה תמאטית סביב בריכת השחייה של קיבוצו. ציורים פיגורטיביים, שופעי חדווה שבכסו בורזיפי צבע כמעט־ג'קסון־פולוקיים מבחינת תנופת היד, אך האפקט הכללי המפסס של התמונה כולה עשוי להזכיר גם מערכי צבע בהירים, קרובים משהו לסאם פראנסיס.

יורם קופרמינץ, יליד חיפה 1954, מרגיש פתוח את הקירבה לאדמה ומתמקד במערבולות צבעים הנוצרות מתוך ערבסקות מתפתלות של צורות מופשטות וצבעים חריפים, כשלעתים משמשות אותיות הכתב הערבי כנקודת מוצא.

תערוכה בצריכת המשקפת מגמה חיובית בעשייה העכשווית וכן אינטראקציה ודינאמיקה מפרה בין חברי "רגע" שאינה מבטלת כהאר־זה את האינדיבידואליזם הבולט של כל אחד מהם.

קולות אנוש חמים

א. גלעדי, גלריה מובה אוסמן, בן־יהודה 100, תל־אביב

מאת נסים מבורך

ביסוד האמנותי של מאמץ השוב לו, כבדומה, לגלעדי במידה כזאת, עד שלעיתים רחוקות הוא מצייר, או, על כל פנים, מציג, עבודות על נושאים אחרים.

המאמץ העיקרי אשר לו מוקדש מיכלול יצירתו רבת השנים הוא זה של החיים במסגרת משפחתית. גלעדי תמיד הצליח לחשוף, בתוך המיכלול המורכב המיותח הזה, את היבטיו החיוביים. מן הקבוצות האנושיות האלה, שאף בתערוכה הנוכחית יש לזה ביטוי (למשל, בעבודה המכונה "נשות העבודים"), כמו עולים "קולות־אנוש חמים" חיזות של תבשילים ביתיים, הבל בתוך מסגרות אינטימיות, נשמות לכאורה, אך בעלות ממד־עומק רוחני מוסווה במקצת.

את החומר לתערוכה הנוכחית מספקים מאמציהם וחייהם של פועלי קרתנגו אילת־בואר־שבע. גלעדי הדפיס אלבום על נושא זה ב־1951...

בכתב מאת ה. ברנדייק. אמנם, מידת רגישותו של מרינאי זה לאמנויות החזותיות אינה ברורה, אך לגבג, מכל מקום, ייחס בידוע חשיבות רבה. וזהי גם העילה להצגת דפי האלבום הזה עתה, בשנת המאה להולדתו, כאקוורלים מקוריים. גלעדי השתמש, כמסתבר ברפים הישנים האלה והחייה אותם, ברדיו הבכוקול־חמיצה, באוויות, על ידי הוספת צבעי מים. מעין־תמימות זו מעוגנת לא רק באופן השימוש בצבעי־המים, אשר לעיתים ידמה כי נלקחו בדיוק מקופסתו, השמורה...

גם כותב שירי אהבה ועבודה בסתר. יש להתכונה זו ביטוי גם בטכניקת הרישום הבלתי־דיקואורית במתכוון, ובעצם בחירת־הנושא ובטיפול בו בדרך שיש בה יותר משמץ של אידיאליזציה.

תערוכה זו של גלעדי היא תריבה על רקע שני סוגי החומר העיקריים המבוקשים עתה, כך נראה, במחוזות אלה, ולשניהם יש איזה טעם־לואי אינטלקטואליסטי. הסוג האחד הוא מחוזה מושגית, או פוסט־מושגית, שמקורה הוא, בעיקר אמריקאי.

הסוג השני הוא זה המכונה, על־דרך ההכללה, בשם ציור ארץ ישראלי, שאף הוא היה, בשעתו מתוכם במידה זו או אחרת, אך עתה עומדת למרבית זכות הזמן שחלף, וההתרפקות הנוסטלגית עליו מתפה על בקיעה. והנה, לעומת הטעמים המורכבים המסתתרים בשני סוגי חומר אלה, נשמר בעבודותיו המודרשות האלה של גלעדי הטעם הפשוט של לחם־חם...

מסתרי הקופסה השחורה

עוז משתמש בחומרים הנטולים מן המציאות הפוליטית והחברתית של ישראל היום כדי להאיר, לנתח וללבן מתחים יסודיים בחברה הישראלית ... מבחינת עלילת הסיפור מיתרגם העימות האידיאולוגי הפוליטי להתמודדות בפועל על נפשו ועל גורלו של הבן, המכונן קומונה היפית באחוזת המשפחה בזכרון־יעקב.

(סוף מעמוד ב' 6)

בעלה לשעבר פרופ' אלכס גדעון, שירד מן הארץ, כדי שזה יסייע לה בקשרים ובכסף למצוא סידור לבנם בועז, שזה עתה סולק מבית־הספר החקלאי שבו למד. פנייה זו — שהטעם המוצהר שלה הוא ספק הסיבה האמיתית, ספק תירוץ, נפתח מיד, והיא גוררת לחידוש הדיאלוג (בכתב) בין בני הזוג לשעבר, שבו נוטל חלק גם בעלה הנוכחי של אילנה — מיכאל סומו. במקביל מתנהלת התכתבות בין האב הזונח סומו לבין בנה של אשתו (מסקיים במרוצת הזמן גם קשר מכתבים ישיר עם אביו), ובין אילנה סומו לבין אחותה רחל, המתגוררת בקיבוץ שבצפון. להתכתבות זו — על מגוון נמעניה — שותף גם עורך הדין הירושלמי מאנפרד זקהיים, פרקליטו של אלכס גדעון, המופקד בעיקר על ביצוע העברות כספיות מטעמו של גדעון לטובת בני משפחתו בארץ, שלום התנבר עד כה. התכתבות נמשכת שמונה חודשים, ובמהלכה — וגם בגינה — מתחוללים שינויים בחיי הדמויות השונות ובמבנה היחסים שביניהן. כתוצאה מכך נפרדת אילנה — ולו גם באורח זמני — מבעלה השני, אלכס גדעון שב לארץ, בועז חוזר למוטב, והשלושה נפגשים — בצל מותו הקרב של אלכס (החולה בסרטן כליות) — באחוזת המשפחה הנטושה באזור שבין בנימינה לזכרון יעקב.

זהו, איפוא, עוד רומאן ישראלי על חיי נישואים (ראה "מיכאל שלי", "גירושים מאוחרים", ועוד). נקודת־המוצא של הסיפור קרובה במשהו לזו של "שנים אחרות" של עגנון, בזה שגם כאן — מעבר לכל התכולים — מתמקד המחבר בדינאמיקה הנוצרת ביחסים שבין בני הזוג, בבוקר שלמחרת, לאחר שחיי הנישואים כבר באו אל קיצם ומתוך הצגו היה לעובדת חיים בלתי־הפיכה. ההתכתבות שבין בני הזוג (לשעבר) היא, לפתות בכיוון זה, תבנית ספרותית הולמת שנועדה לארגן את הדיאלוג המתמשך בין השניים, המצויים עתה — גם מבחינה גיאוגרפית, אך גם מבחינה אישית, משפחתית וחברתית — בשני עולמות שונים לחלוטין. "כמו אחרי תאונת מטוס, ישבנו ופיענחנו בהתכתבות את תוכן הקופסה השחורה", כותב אלכס גדעון אל אשתו לשעבר אילנה סומו. באופן ספציפי מתכוון הכותב לפיענוח הסופי (החיובי) של שאלת אבהותו ביחס לבועז — נושא שנותר בלתי־פתור במהלך משפט הגירושים. אולם לשימוש במונח זה — המשמש גם ככותרת לרומאן — יש, כמובן, משמעות רחבה מזו, המתייחסת אל הפיענוח הכולל של נסיבות התאונה המשפחתית (קרי: הנישואים, הקרע, ולבסוף הגירושים) שהוא מאורסקים, אם בכלל, לאיחוי הקרע ולשיבה, המובילה לשוות, אל גן־העדן האבוד.

אלא שגם כאן מלווה את הקורא תחושה חריפה של החמצה. המכתב — שעשוי היה להיות מדיום רגיש ואינטימי לחישוף הפנים, לאיתור שרשי אי־ההבנה בעבר, לתיאור מדוייק של ההווה, ולגישוש ראשוני לקראת תיקון בעתיד — הופך בידי המחבר למעבד רטורי המלץ המרחיק את ההתרחשות המסופרת מכל ממשות אנושית קונקרטית. אילנה: "כשמלאו לבועז שנתיים כבר היו הניגודים שלנו מסוקים באש שחורה. אהבתנו נמלאה שנאה. שגלעה הכל אך הטיפה להתמשש לאהבה". לאחר מכן מספר על גילוי הבגידה הראשונה, על המכות האכזריות, על בגידות נוספות. "עד שהייתי לזרא לך ולך האתה גירשת אותי". כל זה נכתב כבר בשלב מתקדם של הספר, בעמ' 151—152, במה שאמור להיות רגע של אמת, לאחר שההדברות שבין בני הזוג לשעבר — שכבר גברה, לפתוח במשהו, על מחסום החשד, הציבור והטינות שביניהם — היתה לעובדה קיימת. ברם, תיאור זה (והדומים לו) אינו אומר הרבה על הדינאמיקה והאמיתית של יחסיהם, או על טיבם האמיתי של האהבה, השנאה והפירוד ולא כל שכן על הצורך המתעורר היום — לאחר השבה, לאחר השנאה — לקיים דרישה, הגילוי של אילנה, באותו מכתב עצמו, כי עם תום משפט הגירושים העביר אלכס פתק לידיה ובו ציטטה מתוך "שמחת עניים" של אלתרמן ("את עצבת ראשי המקריח / את יגון צוארי הנוזלת..." וכו') אף מאושש את אופיה ה"ספרותי" של התיאור כולו, האין בו כדי לסייע בהרבה — גם ליודעי שירתו של אלתרמן — להבין את מהות היחסים כפי שהם היו באמת (לפחות מנקודת ראותה של הדוברת).

הוא הדין גם לגבי חשיבתו ברומאן של המכתב השני, פרופ' אלכס גדעון. בהתנהגותו מזכיר אלכס גדעון את גיבורת מחזה של דירנמאט "ביקור הגברת הזקנה": כמוה כמוהו מבקש גם הוא לקנות בכספו את כבודו האבוד, את אשתו לשעבר (ובכלל זה את בעלה הנוכחי) ובעיקר את הבן האובד. לשם כך הוא מעסיק שני עורכי דין, מפעיל בלשים פרטיים, מבצע מתנסאקציות כספיות מסובכות, משגר מברקים מכל פינות תבל, מגוול התבוננויות בעלות אופי רגשי, עסקי ופרטי עם נמענים שונים וכו'. אולם מבעד להעולה הזאת, האופפת את הרומאן, בוקעת עובדת יסוד אחת — הוישבה מבולן — והיא עוברת מתוך הקרב: רמזים מסרים על מחלה, שני ניתוחים, הליכה בעזרת מקל, תקנות משתייה וכו"ב מפוזרים לאורך כל הספר, הם המכים להוראות מוחשית בפרקי הסיום. מציאות נפשית מורכבת זו מיטשטשת גם היא על ידי המליצה: "הזרה היא ששנאתי מתחילה לנשור ממני. שנאתי מקליפה ומאפירה כמו שערי. וזו משנאתי, מה נותר לי? רק הכסף. שגם הוא הולך ונשאב מעודי אל תוך המיכלית של סומו... שבע שנים רעבתי בגמגמה אל תוך הרפסל, ופתאום נפלת עליו להרים גם את מותי". תוך כדי התכתבות את מעיזה לכתוב לי כי יש בעולם חסד וחוך ורחמים. האם משפחה מדובר גם בבני־ לעילוי נשמת קורבנה" הסיטואציה האנושית מכבות ונוגעת ללב — אך האמנם מסבירות מילים אלה את מהות התרשותיו של אלכס גדעון את פיצוח של התעורותיה־הגבר המגוחלת עלידיה את הרקע להתלהטות הדרמטית לשוב לארץ קודם שיעצום את עיניו. מה שאמתי בעיני הוא דווקא המבריק הבא, המשגר לכתובתו של עו"ד זקהיים: "מתאשפז לשבוע להקרנות באונקולוגי ניוריורק... נוטה לחזור ארצה אולי אחרי הקרנות. התוכל לסדר לי קליניקה פרטית שקטה מצויידת לביטוחיות. נותן לך יד חופשית בניהול הרכוש בתנאי שתישאר לצדי... אלכס".

אין להוציא מכלל חשבון כי העיצוב של "המצב האנושי" בספר נמצא פגום גם בשל הלחצים הפוליטיים שבהם נתון המחבר. שכן "קופסה שחורה" (כמותו גם כן במהותו) מתכוון להיות, בה בעת, גם רומאן פוליטי: עוז משתמש בחומרים הנטולים מתוך המציאות הפוליטית והחברתית של ישראל היום (הספר מתרחש ב־1976), וזה כדי להאיר, לנתח וללבן מתחים יסודיים בחברה הישראלית, המכוון גם לקבוע עמדה ביחס אליהם. הזיהוי בין שתי הרמות של הרומאן — יש להודות — נעשה בתפר גס.

את התפקיד הראשי ברומאן הפוליטי מועיד המחבר למיכאל סומו, בעלה השני של אילנה. בעיצוב דמותו של מיכאל סומו ("מישל") נתפתה עוז להצגה סטריאוטיפית, נעדרת מורכבות ועניין, של "הימין החדש" בארץ ("בערך שלוש אצבעות ימינה מארץ ישראל השלמה" — כעדותו של עו"ד זקהיים). סומו מכקו במוכו כמעט את כל התכונות הדרושות כדי לשאת בתפקיד זה: הוא יליד צפון אפריקה (אלג'יריה), בן למשפחה עניה, חניך בית"ר בנערותו, חוזר בתשובה, תלמיד ישיבה לשעבר וכו'. המשמש כיום כמורה לצרפתית בבית־ספר ממלכתי דתי, פעיל עלידי תסכול עדתי, ומתר־כבתון מעמדי וכמובן גם שנאת ערבים מתושבת היסב — מוצא סומו מרקע לעצמו בתנועה ל"אחות ישראל", מעין מקבילה של "כך", שבמסגרתה הוא פעל במרץ לבעלות מבנים וקרקעות בשטחים ולגיוס אמצעים כספיים לשם פינוי הערבים מן הארץ. העסקנות הציבורית היא, כמובן, גם קרדום להשגת בגילוי האפשרויות הממונות בקרן־השפע של אלכס גדעון, המיועדת תחילה לקידום מטרות "לאומיות" (שיקום בית־כנסת בחברון) מובילה, בתוך זמן קצר, למעורבות בעסקי מקרקעין מפוקפקים בשטחים, להשחתת המידות וירידת יוקרה ברובע היהודי בירושלים ולקידום המעמד האישי (יתור על משרת הוראה, התמכרות ל"עסקנות" כמקצוע). הברית הבלתי־קדושה הנוצרת בין סומו לבין עורך־הדין זקהיים וקשיים והנוגע את השם המסלי "זוהר אתגרי", תוך ניצול במבר של המשאבים הכספיים של אלכס גדעון, מאחתת לנו, יותר מכל, כי משהו באמת רקוב במלכת דנמארק.

התייצבות של אילנה בין שני גברים — אלכס גדעון ומיכאל סומו — אינה רק עניין אישי, אלא מצב הנושא בחובו מתח רוחני ואידיאולוגי. בכיוון זה האסטראטגיה של המחבר היא ברורה, אולי ברורה מדי: עוז בחר לעשות את אלכס גדעון לפרופסור בעל מוניטין בינלאומי, שספרו החדש, האקטואלי כל כך, "האליטות הנואשת — מחקר בקנאות השואתית", מעורר הדים בכל מקום. (הספר מוזכר כבר במכתבה הראשון של אילנה, סימן להשיבותו המוילה במבנה הרומאן). על רקע זה יש מקום לתמוה מדוע נמנע אלכס גדעון מלנקוט עמדה פוליטית במכתביו. ("האם באמת תרצי שאתרום לו לגאולת חברון לא אכפת לי"? שמא יש לתלות זאת במחלתו ובמותו הקרב, כמו גם בסיטואציה המשפחתית השבירה שבה הוא נתון. תחת זאת מעביר המחבר את השדר המקצועי שלו — שיש לו גם השלכות פוליטיות — באמצעות שילובם האובייקטיבי, כביכול, של קטעים מן העתונות העולמית המתייחסים לספר, ושל ציטטות תבטולות מדפי הטיוטה של דווקא (ומשום מה לא מן הספר עצמו). קטעי טקסט אלה אמורים להאיר את התופעה סומו בהקשר עקרוני, אפשר לאמר היסטוריוזופי, ולהציגה כחלק מתהליך כלל־עולמי (ובכלל זה ישראלי) של פאנאטיות, הטומן בחובו סכנות גדולות לעולם ולארץ. בדפי הטיוטה, כותב לאמור: "הרצנות התוקבה העצבית הן שני צדדים של אותו מטבע. שתלטנות כמו אלטרואיזם, חרדסות כמו מסירות־נפש, דיכוי זולתך כמו דיכוי עצמך, גאולת נפשם של ההמונים ממך כמו השמדת השפתם ממך". ואילו קטעי העיתונות מרבים על חישוף "הפסיכופתולוגיה שמאחורי אמנות האידיאולוגיות שנונות", על ניתוח "תופעת הלהט המשיחי בלבושיה הדתיים והחילוניים כאחד", ועל הוקעת "הפאשיזם, הלאומנות, הציונות, הגזענות, המיליטאריזם והמוץ הקיצוני..." (ציטטה אחרונה זו מובאת, כביכול, מעתון סובייטי). המימוש בדרך זו של הפוטנציאל המקצועי של הדמות נראה מלאכותי, מוזר ולא משכנע, ואין בו כדי לשמש תחליף להתמודדות אינטלקטואלית רצינית עם הנושא של הפרק. הוא הדין גם לגבי דיווחיה של אילנה, במכתבה האחרון לסומו, לפיהם הפתיע אלכס גדעון, השוכב על ערש דווי, בהרצאה "מבריקה ובהירה" על תבוסתה של ישראל בידי צבאות ערב בשנות התשעים, או על קריאותיו המתמרות בשעות הלילה המזכירות את מלחמות. תקינצל זאת הרזבה של קריננו. יש להוציא כי פרופ' אלכס גדעון — גם בצלילות דעתו וגם בהזיות הלילה — הוא בעל הסמכות לחיזויים בעלי אופי אפוקאליפטי. אולם רצוי היה להציג זאת בצורה שונה.

מבחינת עלילת הסיפור מיתרגם העימות האידיאולוגי הפוליטי להתמודדות בפועל על נפשו ועל גורלו של הבן בועז. נאמן לשיטתו, מבקש סומו לנצל את התורמנות הנקרית בדרכו ולגייס את בנו הזורע לגוש אמונים: הוא מארגן בשבילו מגורים בקריית־ארבע, מסדר לו עבודה במפעל מקומי לאוטוסיקה, ומעודד אותו במכתבים רוויי פסוקים לחזור בתשובה ולהתמסר לגאולת הארץ. בועז מורד, עוזב את קריית־ארבע, מסרב להיות "דוס". אולם מה שמפתיע יותר בכל הוא שהמורד של בועז — המוצג כיצור אלים, כמעט אנטי־פבית, מסוכן בפלילים — מלווה בפלליות־פה המבטאות עמדות פוליטיות העולות בקנה אחד עם זו של הציונות ה"שפויה". הוא מסתייג מן הקנאות הדתית, מן היחס לערבים, מתוה ביקורת על ירידתו של אביו מן הארץ, מסרב להצטרף אליו לאמריקה, ולבסוף אף בעצה בהתלהבות לייסד מחדש את האחוזה בזכרון יעקב, המשמשת רקע אידילי לדיון המחודש בין בני המשפחה. כאן, בתחומי הקוד הירוק, מכונן בועז קומונה היפית, המשלבת את אחוות החיים של דור "ילדי הפרחים" באמריקה עם רסיסי האידאולוגיה של "שלום עכשיו": "מה אין לך עיניים" — הוא אומר לאביו — "את לא רואה מה הולך פה המלחמות האלה וכל הזיבולים שמתרחבים ההרגים כל היום. במקום לעשות חיים... אני נגד הבצבא אני דווקא די ציוני... שכל אחד יעשה גם איזה משהו לטובת המדינה, אפילו שיהיה משהו קטן לגמרי... (אתם) חיים מתחדה, חיים מהפוליטיקה, חיים מהדיבורים והויכוחים במקום להיות מחסיים. הערבים גם כן כבר נהיו אותו הדבר... בסוף היהודים יגמרו אותם או שהם יגמרו את היהודים או שיגמרו אחד את השני, ועוד פעם לא יהיה כלום בארץ חוץ מתהורה והקוראן ושועלים והירכם שוממה".

ונשאלת השאלה, האם בועז הוא התשובה של עמוס עוז לגוש אמונים והאם יישובה מחדש של אחוזה קדונאלית הנייכת למיליונר קפריזי שיובא מרומניה (זדלודיה גורדנסקי, אביו של אלכס גדעון) עלידי באגאוי — ולו גם ליד עיר של העלייה הראשונה — היא התשובה ההולמת של הסופר לרעיון שלמות הארץ, לרבין הזרים, למסבר הרוחני והפוליטי שאנו נתונים בו באו מלחמת־שעון־הביטחון?

נקל לשער כי גם הספר הזה יהיה, מן הסתם, לרב־מכר: הסתובבות יופיעו בו אחר זה, אלפי עותקים ימכרו, הספר יתורגם ללשונות הרבה. אולם לאחר שוך הסערה ידרוש עמוס עוז לעורך את השבוננות שלו — היכן היתה הטעות, בבה לקה בחיבורו של ספר זה, שמא אפשר היה לעשות זאת אחרת, וכמו אחרי תאונת מטוס יבדוק גם הוא — בינו לבין עצמו — את מסתרי הקופסה השחורה.

ספרים טובים

שונא הנסים
שולמית הראבן

מהדורה חדשה של **שונא הנסים** — סיפור מרוכז ומעורר מחשבה. מה מקומו של יחיד, התובע צדק אישי, בקרב עם היוצא ממצרים וחוזר לארץ אבות — עם שכולו חזון ונסים. מיניאטורה היסטורית מתקופת הנדודים במדבר סיני והתהוות המונותיאיזם מנקודת מבטו של אדם בשולי המחנה. סיפור אקטואלי תמיד.

'טיימס' כתב: עם **ציפור הלילה המתועבת** הצטרף הסופר חוסה דונוסו אל השורה הראשונה של היוצרים הדרום־אמריקנים. ספר גדול, המאכלס בצבעוניות מדהימה מיגוון של טיפוסים גרוטסקיים. זהו סיפור מציאות על סיפה של תהום, על הרשע והדמיוני החורגים מעבר לתחומי הקיום האנושי.

חוסה דונוסו ציפור הלילה המתועבת

ללא רחמים מסיר היינריך בל את הלוט מעל החיים התוססים של הכוך, של נשים וגברים המחפשים את השיכחה בתענוגות־שווא — ומגלה את פניו של המוסד המקולקל, שבא לכסות על־פני התוהו ובוהו. תפקידו של הסופר — אמר בל — לתחוב את האצבע אל תוך הפצעים.

היינריך בל בית ללא שומרים

המבדה, המוזר והמרנין ברומנים שנכתבו באמריקה בעת האחרונה, כתב 'ניו־יורק טיימס'. ריי פורסט הוא גיבורו של רומן משעשע זה. רופא צעיר הטרוד בעיקר בעיסוקיו האחרים: שתיין, פייטן, שגלן, בטלן וליצן. גיבור יוצא דופן בספר מקורי ומפתיע.

בארי האנה ריי

ברטולט ברכט עורך חשבון נוקב עם עולמה החומרני והריק מערכים של החברה הקפיטליסטית. העיר מהאגוני היא גרעין הדוניסטי שבו הכל מותר — זלילה וסביאה, נשים והימורים. הפשע היחיד הוא חסרון כיס.

ברטולט ברכט/מהאגוני

זמורה־ביתן מוציאים לאור
דביר הוצאה לאור

SOTHEBY'S
FOUNDED 1744

לקראת המכירות הקרובות אביב 1987 – ירושלים, לונדון.

ציור מן המאות ה־19 וה־20

מתקבלות יצירות של:
שאגאל, סוטין, ארדה, אפשטיין, קיסלינג, ליפשיץ, פסקין, מודליאני, פיסארו, הדקין, ליברמן, לסר אורי ואמנים מאסכולת ברלין ופריז היהודיים; וכן אמני המאה ה־20: גולדה, פכשטיין, קירשנר, הקל, גרוס ואחרים.

מומחית סותבים לאמנות המאה ה־20 תבקר בארץ בחודש הקרוב למתן הערכות ויעוץ.

יודאיקה

אנו ממשיכים לקבל ספרים. כתבי־יד. תשמישי קדושה, ציור וגרפיקה.

לתאום פגישה נא לפנות בטלפונית למשרדנו: דב הוז 19, ת"א
טל: 03-223822, 03-246897 בשעות 09.00–16.00

סותבים
בית המכירות הפומביות הגדול בעולם.

מוזיאון ישראל, ירושלים
פרס לחיבור
מוזיאון ישראל, ירושלים יעניק בחודש מאי 1987
פרס לחיבור
על האמנות הפלסטית של המאה העשרים
ע"ש גוזף ה. הזין
שווי הפרס — 1,000 $ בשקלים חדשים
כל חיבור שנכתב בישראל, בעברית או באנגלית, בשנת 1986 בין אם פורסם ובין אם לא, ללא הגבלה בהיקף, בצורה — ספר, מחקר, מסה, מאמר, ובנושא — ויתקבל במוזיאון ישראל עד 1.3.87, ייבדק בידי ועדת שופטים ובה אנשי מוזיאון ישראל והיסטוריון לאמנות ממוסד אחר.
המען למשלוח: פרס הזין, מזכירות אגף בצלאל, מוזיאון ישראל, ירושלים

להשיג בכל חנויות הספרים!
הספר שבבל העולם מדברים עליו:
RAOUL WALLENBERG IS ALIVE
by EFIM MOSHINSKY
באנגלית
הפצה: 02-525353. ת.ד. 3576 ירושלים

דחפון
שרות מודעות מלבני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

هكذا عن الأصل

هكذا من الاهل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

או הכלב או הפריץ

ב"מבט" של ליל שבת, ראש הממשלה, יצחק שמיר, נראה מרוצה ושמוד-בחלקו, למרות כל מה שמתרחש סביבו. מתברר שמר שמיר אימץ לו את הכמת־החיים שביסוד הבדיחה היהודית המפורסמת: אין מה לדאוג, או שהכלב ימות או שהפריץ ימות, ובינתיים, הוא יהיה ראש הממשלה, האיש לא יצליח להזיזו מן הכסא הנכסף.

וכך קורים הדברים, בקצב הרסני ממש. מתרחשים אירועים המשפיעים על התפתחויות פוליטיות עתידות, מהם העשויים לקבוע כוחי־עדיפויות, סולמי ערכים חדש, לגבש את פרצופנו הלאומי החברתי. אבל שום דבר לא "מזיז" למר שמיר. בפיו אמיתות נדושות ודברים סתמיים להלוטין.

כי שמיר הוא אב־טיפוס של פוליטיקאי. אין הוא מתחייב לכלום ועל כן הוא מין שורד נצחי. אפילו אריק שרון, על כל נתוניו הרהוטריים, והוד לוי עם השתפכות הדמגוגית שלו, לא יצליחו לקעקע את האופטימיות ושביעות הרצון מר שמיר. אפילו יגייסו השניים אלפי תומכים נלהבים, ואפילו יהפכו כיסאות ושולחנות בוועידות, הם עוד יתבשלו זמן רב על אש קטנה, כששמיר צופה בהם בסיפוק.

שמיר אינו אומר דבר. אני תוהה, מה מטרת הראיון הזה ב"מבט". מאחר שאין שומעים את קולו בעניינים מהותיים, אולי החלט שלפחות נהנה מזיו פניו האופטימיים.

אם חשוב בו שאמר דברים של ממש, בעניין השיחות העתידיות עם ירדן — הרי הנוסחה שבפיו היא: לא אמרתי. וגם לא התכוונתי למה שלא אמרתי. ואם מדובר בויתורים, הוא מצא ליצלן: "בקמפ־דייוויד, הגיעה ישראל לקצה גבול הויתורים שלה". בפרשת איראן, שהנסתר רב בה על הנגלה, אין לשמיר מה להסתיר, אמר והתם.

בפרשת ארנסט יפת, והבנק לאומי, כל מה שיש לראש ממשלת ישראל לבשר לציבור הנסער והנבגד, הוא, שמעל לכל חשובה יציבותו של הבנק הגדול במדינה; משום כך התערב וביקש שאלה שעירערו אותו עד היסוד, יעכבו במקצת את התפטרותם. כאשר המראיין, יגאל גורן, מטיח בפני ראש הממשלה, ששמעון פרס נהפך למעשה לראש ממשלה כלכלי, שמיר מעדיף שלא להגיב. הוא מעניק לפרס תואר כבוד סתמי, וגם מנסה לנגוס בהישגיו.

שמיר מצטיין בכך שאין בפיו מלה מחייבת. איש לא יוכל לבוא אליו אחר־כך בטענות. אמנם, בינתיים, גם הכלב וגם הפריץ חיים, ויצחק שמיר הוא עדיין ראש הממשלה. זו עובדה העוברת את כל חוקי ההיגיון והכמת־חיים של הבדיחה היהודית.

גדוד מגיני האידיש

האידיש והאידישקייט זכים לעדנה, ואין פלא. בעולמנו מתרחשים הדברים במחזוריות מסוימת, וכך, לאחר המאבק באידיש בשמה של העברית המתחדשת — כאשר ראו בה שפה זרה ועוינת לעברית, המביישת את הדוברים בה ומטובעת בהם ותחם גלותי — חוזרים אליה כאל אהבה אבודה. ביסודו של דבר, זהו החיפוש האופנתי אחר שורשים, אך גם תהליך מוכר שבו משחזקים תפקיד גילו של אדם וגילה של אומה.

ואמנם עכשיו, כאשר העברית היא כאילו שפה מובנת מאליה, ואנו בחזקת מאוכזבים, בא עידן ההתרפקות על האידיש, שתמיד היתה בתודעתנו. אצלנו בבית לא דיברו אידיש במפגן וגם השתיים לגדוד מגיני השפה, אבל מילים ומטבעות־לשון באידיש וזרו לשפתנו.

כל מה שנאמר על האידיש בכתבה של שרי רז ב"מבט" — כתבה שהיתה בנויה באורח סכימאתי, ללא טיפת הומור מושיע ובקריינות "צרובצת" — הוא נכון ותופס. האידיש, כפי שאמר באשוויס־זינגר, גוססת כבר אלף שנים, ותחיה עוד אלף שנים. אבל עכשיו, כאשר גדוד אוהבי ומגיני האידיש הולך וגדל, אני תוהה מה יהיה על העברית, ולא חס וחלילה בגלל האידיש. העברית — שלא כמו האידיש — אינה מתרבות בעצמה ואין מבינים בה כל מילה — ומדי יום מחללים בראש חוצות את כבודה האבוד. מה יהיה על העברית, שאיש אינו מכיר ויודע את חוקיה וכלליה האלמנטריים, והיא הופכת בפי רבים לשפה עילגת ונלעגת.

בארצות אחרות אפשר להבחין במעמד של אדם ובחינוכו לפי המבטא שלו. אצלנו אין מעמדות, אין הבדל מהותי בין אנשים מבחינתה של השפה וזו אינה משמשת כסימן־היכר; רובם של הישראלים מדברים עברית משובשת ועשירת ומתגאים בסלנג עכשווי. מדובר גם באנשים שאפשר לצפות מהם לעברית נקייה ותקינה, והסלנג נשמע בפיהם לאוטבעי ומעושה. הם משתמשים בו כדי להוכיח עממיות, פשטות־הליכות והשתייכות להמון. אלי הורביץ אומר בטלוויזיה הבדיזו "אכלתי אותה", וגם אם אכל אותה עד הסוף, מפיו אפשר היה לצפות לעברית תקינה ולא לשפת רחוב סיפוסית.

אבל זו אינה עדיין הרעה חולה; הרעה נעוצה בהתעללות הבלתי־פוסקת בעברית והתממצאות האלמנטרי של הדברים בכלליה ובחוקיה. הרבים מתעללים בעברית להנאתם, וכלל אינם יודעים מה הם אומרים.

הם לא יורים בסוסים

עכשיו הם מכים, עדיין לא יורים בסוסים, פשוט מפני שעדיין אין סוסים בכנסת. חמורים דווקא יש שם, אבל בהם אין יורים, מפני שזאת מאוד לא־אבירי. המכים מצד אחד של המתרס, אנשי "התחייה", וגאולה כהן בראשם, הם מתנגדים להידברות עם אנשי המשלחת הסובייטית שהגיעה לכאן. הם מניפים כרזות ומשמיעים קריאות מחאה, ודווקא בכנסת. הרי אם ידברו עם הרוסים, שמא יצליחו לשכנעם במקצת: אולי ישחררו להביא לשחרורו של אסיר ציון אחד. למותר, יש להם פרטנרים מתאימים מצדו האחר של המתרס — אלה המנהלים דיאלוג נלהב, רק עם הסובייטים.

הקומוניסטים הישראלים הם זן אבאברוניסטי מיוחד במינו. אלמלא היו מרגיזים, היו מגוחכים. קשה להאמין שאנשים בעלי בשר שיפוט אלמנטרי מסוגלים להאמין, בעיוורון טוטאלי כזה, שכל מה שבריה"מ המועצות עושה ועושה, הוא טוב וישר; וכל מי שמתנגד לה הוא שוטה או חוטא. גם על הפראות שבפי הקומוניסטים גם כבר עבר הכלח. כשתופיק טובי זועק, בפעם המי־יודע־כמה, "פאשיסטים" מתעורר בי רצון לשאול אותו כמה שאלות. אבל אין טעם להתווכח עם הקומוניסטים הישראלים, כמו שאין

ביטון: בשירות המהפיכה

טעם להתווכח עם נטורי קרתא. ומה גם שבשורות המהפיכה צועד קומוניסט ח"כ צ'רלי ביטון. הוא כבר איים על כתב קול־ישראל בכנסת, שלדעתו קיפח אותו. עכשיו הוא מאיים לפצח את ראשה של ח"כ גאולה כהן.

קראתי שחברי המשלחת הביעו את תמיהתם ודאגתם לדמוקרטיה הישראלית. ובכן, החיזיון שצפו בו אמנם היה מיותר לגמרי, אבל הייתי מבקשת מהם לחסוך מאתנו את דאגתם. ודאי, שבבריה"מ המועצות לא היה מתרחש חיזיון כזה. שם יש להם דרכים משלהם לנהוג באלה המבקשים להביע את דעתם.

איש אחד קם

איש אחד קם והתפטר. למרבה הפלא, מפני שהוא עדיין מאמין באנברונים המכונה אחריות אישית. אין הוא מוכן להתנבא ולתפוס מקום מסתתר מאחורי שלט האחריות הקיבוצית שאיננה בנמצא ובטענה של אי־ידיעה. זה הדר' אביזהר, היושב־ראש העולמי של קרן היסוד. הוא אומר במפורש, שעמדותיו של מר דולצ'ין פגעו פגיעה חמורה בהסתדרות הציונית. הפכו ללעג ולקלס. מצטט אביזהר ואומר. הופעתו המכובדת והתרבותית, והבעת פניו מעידות עליו שפרשה מבישה זו גרמה לו לשחות, כאבילב ומפחי־נפש. אין הוא מוכן להשלים אתה.

אין הוא מוכן לברבר על מוזיר העונות והקפה שכל"ל משלם בעד נכבדי אוצר התיישבות היהודים. איכפת לאביזהר שקרנה של הציונות גם היא בשפל המדרגה. אביזהר קם והתפטר, במתוה של יהיר. עם היותו אדם מצפוני ובעל אחריות, אביזהר הוא כנראה איש תמים מאוד. הוא דורש מאריה דולצ'ין נהדמה של אחריות הסקה מסקנות.

קשה לחשוד במי שמילא תפקיד ציבורי בישראל, שהוא באמת כה תמים. אולם דולצ'ין מאמין תחפושת עממות ששטפו בחברה הישראלית בכלל הבקרב נושאי תפקידים רמים בארץ. הוא מוכיח כיצד איש ציבור הנושא במשרה רמה, מתעלם במופגן מן הנורמה הבסיסית של אחריות ומלעיט את הציבור במיני טישורים מפוקפקים. לא איש כדולצ'ין יתפטר ויסיק מסקנות.

דולצ'ין משחק את הבוס הגדול, מבטיח הבטחות, ומצטייר בעיני עצמו כבעל השפעה העומד לשנות סדרי עולם — כלומר את הסדרים הנהוגים בכל"ל. אבל ברור מראש שהישועה לכל"ל לא תבוא ממקור זה. לא איש כדולצ'ין יתפטר או יישא באחריות כלשהי. הדולצ'ינים למיניהם הם כיום האפיטרופסים על העם היהודי ורכושו. הם המצליחנים.

ראוי לצטט כאן את שלמה ניצן ב"סיבה למסיבה", לאלה שלא ראו ולא שמעו. דולצ'ין אמר: לא ידעתי, אבל גם לא קיבלתי פרוטה מכל"ל. ואמנם, הוא לא רק לא ידע, אלא שלא ידע בהתנדבות. ואם היה יודע פחות, היה עלול להיות שר בממשלה. עוד פחות — ראש ממשלה. ועוד פחות — אם יש לו גרין קארד — נשיא ארה"ב.

מה לא עושים למען המדינה?

היה מי שאמר, כי כשצופים בהקרנת "מטונגה ועד פיג'י — מסע נשיאותי". אנו חשים כאילו היינו מוזמנים לצפות בערב משפחתי של שקופיות מביקורו של הנשיא הרצוג במזרח הרחוק, אלא שלא הוזמנו לביתו. ואכן, מלבד האיזור בהקרנתו של הסרט — סרט כזה צריך להיות מוקרן סמוך למסע, ולא לאחר שזה משתכח מלב — מצאתי בכרס איכות לדעתי, שהנשיא הרצוג הוא אולי אחד הנשיאים הטובים ביותר. ובוודאי שהוא איש יחסי־הציבור המעולה ביותר שמדינת־ישראל יכלה לבחור בו.

אין כמו הנשיא הרצוג "כוכב" טלוויזיה. גם הפעם הוא מופיע, כדרכו, רהוט, אלגנטי וסמכותי,

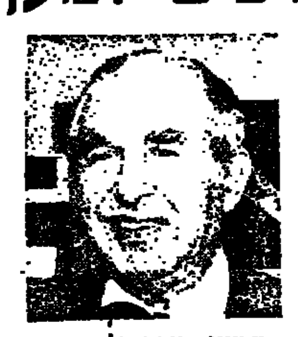

הרצוג: כוכב טלוויזיה

על רקעם של נופים אקזוטיים מופלאים — נופים שאליהם הגענו לפי אבי פרימור, סמנכ"ל משרד החוץ (שגם הוא עושה רושם של בן תרבות אגין, נדיר אצלנו) — "מאוחר, אבל לא מאוחר מדי".

אין ספק, שלנשיא דרושה מידה רבה של סבלנות ואורך־רוח, והתפלאתי כיצד הוא ורעייתו אינם מאבדים מסבלנותם, תמיד מחייכים, גם כאשר הם נאלצים לצפות בטקסים ארוכים במשך שעות, בשפה מוזרה; מה גם שהנשיא נאלץ לשתות בטונגה, משקה מוזר. את זאת הוא עושה ללא כל העוויות־פנים, וכאילו בהנאה; משקה, שלדבריו, אין הוא ממליץ עליו במיוחד, אבל מה לא עושים למען מדינת ישראל?

יגאל גורן, שלווה לנשיא, מביא למסך נופים מופלאים ויפים, וסיפור הצלחה חלקי של מסע נשיאות לטקסים טסגנתיים.

הזרימה האפריקאית

תמר גולן, עיתונאית ומומחית לאפריקה, היא בראש ובראשונה אשה מרתקת, ואישיות מרתקת עוד יותר; דומיננטית עד מאוד, נמרצת, דעתנית, חיונית ונחושה בעמדותיה — אבל גם בכך גם אמוציונאלית מאוד. ואכן, ב"סוף ציטוט", היא מתוודה על פרשת ההתאהבות שלה באפריקה, ומציינת שהספרים הראשונים על אפריקה נכתבו דווקא על־ידי נשים (איזק דינסן), גם מפני שעולם הרגש והאינטואיציה — ולאו דווקא עולם החשיבה המופשטת — הוא הצד החזק של היבשת השחורה.

זו גם סיבת המשיכה שיש לה לנשים, שהיו ראשונות שנלכדו ונשבו בקסמיה המכושפים ה"הזרימה שבאה מתוכה של אפריקה". אבל לא רק נשים, גם גברים נשבו בקסמים האפלים, ותמר גולן עצמה יצאה למסע בעקבות "מעמקי האפלייה" של קונרד; אבל זה היה רק אחד ממסעותיה הרבים שם. בעצם, תמר גולן מדברת על אפריקה במושגים מיסטיים. מספרת על עולם הנפש של האפריקאים, ומה שהיא מכנה כיכולת־הלב שלהם. היא עצמה רצתה מאז ומתמיד לנסוע לאפריקה, וכשהגיעה לשם, בפעם הראשונה, ידעה מיד "שזהו זה": התאהבה בנופים, בקולות, בריחות, ובאנשים; משהו מיסטי ולאו־רציונאלי בתחילה, שלאחר מכן נתווספו לו תילי־תילים של סימוכין עובדתיים.

גולן טוענת נגד כל מיני מאבו ביחסינו לאפריקה, ונגד רגשי העליונות שפיתחו לבנים כלפי שחורים; בד בבד עם מושגים ודיעותיהם על כושר ומשיכה מינית. בעצם, הידע המוטעה שלנו, מקורו בספרים שקראנו. אבל גולן, לאחר שנים ארוכות של התמחות באפריקה והיכרות קרובה, מבכירה בעובדה שהיא תישאר תמיד זרה, וכאשה לבנה לא תהיה מסוגלת לעולם להיכנס לעורו של אדם שחור. אפריקה שלה היא יבשת מכרשפת של סוד, של אנשים מדוכאים, הלובשים מסיכות כדי להסתיר את עצמם, ויחסם ללבנים המדכאים מוכתב על־ידי השרדות תהומית; יש לכך סיבות טובות.

תמר גולן משווה בין סבלם של היהודים לסבלם המתמשך של האפריקאים במשך מאות בשנים של עבדות אכזרית, ולאחר מכן שעבוד תחת שלטון הקולוניאליזם הלבן. חיים של מוות והשפלה, שהיתה גם גרועה מן המוות. תמר גולן אינה מתכוונת הפעם לשיחה פוליטית, ויחרן לנחרן — מוקסם כנראה הן מאפריקה והן מאישיותה של גולן — נותר ללא מענה כאשר הוא מקשה ושואל על האכזבה הגדולה מן המנהיגות האפריקאית המושחתות, שאלה מתחת להבנת המצב שם. אבל תמר גולן מבכרת שלא להשיב, ושבה וחוזרת ליופיים של השחורים, אם כי גם היא מודה, שיופי אינו עונה על רעב וסבל, ואפריקה נשארת תלויה בין קסמיה לבין מצבה העכשווי.

מכתבים למערכת הארץ

חופש המצפון מסונדל

פרשת שושנה מילר, שנראה כאילו הסתיימה בתאריך מתן פסק־הדין ב־2 בדצמבר, מתחילה לקבל ממדים מוזרים.

סירובו של שר־הפנים לשעבר לרשום את גיורה של מילר אינו חדוש בן העשור השלישי להקמת המדינה. כבר היו דברים מעולם. ב־22.2.63 ניתן פסק־דין בעניין פונקשלזינגר. שחייב את משרד הפנים לרשום כנשוי זוג ישראלי־יהודי ובלגית־קתולית, אשר נישאו בנישואים אזרחיים בקפריסין וירדו מהארץ ב־24.12.62, כלומר, שלושה חודשים לפני מתן־פסק־הדין.

כאז כן היום סירב שר־הפנים לרשום את הנישואים ופרץ משבר ממשלתי. ההבדל בין פרשת מילר לבין פרשת פונקשלזינגר קטן בצורה, אבל רב־משמעות בתוכן, מבחינת תנופת המאבק על חופש המצפון.

זמן קצר לאחר שנודע לי ששר הפנים מסרב לרשום את הנישואים, הגשתי ב־28.3.63 בקשה לבית־המשפט העליון לאסור את שר־הפנים כבין ביזיון בית־המשפט. לא חלפו ימים מספר וכבר ישב שר הפנים אז, על־ידי נציגו, כ"ילד טוב ירושלים" אצל השופט זוסמן, והבטיח לרשום את הנישואים. אין צורך לומר שימים ספורים לאחר מכן נרשמו הנישואים, ללא כל הוסוס או התלבטויות. תעודת הזהות נמסרה לידי, חרף העובדה שהזוג שלזינגר ירד מהארץ מחמת הלחצים שהופעלו נגדו, כמו שהיום הם מופעלים על מילר.

היכן להחמי חירות המצפון היום הגם הם ב"מסונדלים"?

עו"ד יוסף בן־מנשה
תל אביב

יפתים קטנים

עוד מתלהטת ההיסטריה התקשורתית והציבורית סביב "הפנסיונר של המדינה", אנו עומדים כרגיל להחמיץ את העיקר.

העיקר אינו הפנסיה, שערורייתית ככל שתהיה, של ארנסט יפת, אלא השיטה שבה "הציבור", כלומר הבעלים־כביכול של במפעלים כלכליים עתירי סבסוד הון, תציגיו, עסוקים במחסכים בחלוקת השלל מהקופה הפתוחה.

כלהיטותנו לספל ביפת אישית מוסטת תשומת הלב, ולא במקרה, ממאות יפתים קטנים, שנזקם הכולל גדול עשרות מונים מנזקו של היפת האחד ההוא.

מה ששייך לכולם שייך לאף אחד, ובמקום שורדים כסף ציבורי (אמריקאי), יהיו תמיד "נציגי ציבור" שידעו לנחותו לכיסם.

יפת הוא משל לחברה סוציאליסטית מסואבת שבה משתכרים מאות אלפי עובדים 600 שקל לחודש, ולעומתם "נציגי הציבור", שרוממות החוק, המוסר והמוחר בגרונם, והרבה דולרים ירוקים "ציבוריים" בידיהם.

חנן שטיינהרץ
פתח תקוה

★

לפני כמה ימים נסעתי במונית מחולון לבית־חולים וולפסון. הנהג גבה מחיר מופקע והמונה לא הפעיל את המונה. זה לא הפריע לו לחרף ולגדף במשך הנסיעה את ארנסט יפת, שהיה למשל ולשנינה.

וכך עבריין קטן, שהעלים את הגבייה ממס הכנסה וממע"מ, מצדיק את עצמו כי ההעלמות שלו נראות לו זעירות לעומת הסכומים המסחררים שמקבל יפת. גמד וענק מצפצפים על החוק, כל אחד כפי־חומו ולפי כוחו.

י. בוקסבאום
חולון

יצחק נבון: הראש והזנב

בכתבתה של רונית מטלון "נרצות" (מוסף "הארץ", 16.1) שעסקה ביישוב הוותיק בירושלים, היו כמה אי דיוקים. אולם טעות אחת מחייבת תגובה.

כשטענתי שאף ספרדי ותיק לא צמח בקרב הממשל הוותיק הנוכחי, העלתה הכתבת את שמו של יצחק נבון כדוגמה. טענתי אז, שבעיני הנשיא לשעבר, שאני מלא הערכה להרבה מפועליו, הוא בבחינת: "זנב לאריות". משום מה שמה מטלון בפי את המלים "ראש לשועלים" שהם הסיפא של הפסוק מפרקי אבות.

מלים אלו כלל וכלל לא יצאו מפי. ה"זנב לאריות" מצטרף למערנתי בכתבה שהוא (נבון) התחבר למורוא־רופים והמעט נטמע בתוכם; ובזאת כמעט שחל לייצג אותי ושכמותי.

רפאל פרנס
ירושלים

הכפייה הכיפתית

תבוהה הצעתו של ראש עיריית תל אביב שלמה להט לחייב בחבישת כיפה את ילדי תל אביב בעת שיעור תנ"ך.

תלמידים הבאים מבתים חילוניים רואים בלימוד התנ"ך חלק מההיסטוריה ומהמסורת של עם ישראל, הנלמד בביקורת זו או אחרת, בהתאם לתפיסתו של המורה. אולם תוכנו נוגד את השקפת עולמם של הוריהם, ואין הוא כשבילם בבחינת כזה ראה וקדש או קו מנחה לאורחות חיים.

לתלמידים אלו, חובת חבישת הכיפה היא לצבינים, חוסרת כל משמעות. יהיה זה בבחינת פרס נוסף שהילד יחביב לשאתו בבית, לעתים יוסר, לרוב ישכח, ויחופש תירוץ מתאים לכך. מדי פעם בפעם תשמש אותו הכיפה למשחק כדורגל.

הגית רייטר
רמת גן

עזיז עלי שאהין: הזית והאקדח

ב־4 בינואר הוכיחה הטלוויזיה ב"מבט", כי עזיז עלי שאהין, שגורש ממולדתו, משיח בעת כמפקד גיוחה בלבנון מכעס אש"ף.

כמי שיצגה אותו, אני זוכרת — וודאי זוכרים המושלים הבאים והאחזורים של עזה ורפיח — את ההצהרה שנשא פעמים רבות. הוא אמר כי אם לא יגורש — יפעל במלוא מרצו לקירוב בין שני העמים, וישא בגאון את ענף עץ הזית. אך אם יגורש יבין כי ישראל דוחה את היד המציעה ענף זית, ובחרה ביד הנושאת אקדח, ויהיה עליו לעבוד לשורות הלוחמים.

עו"ד לאה צמל
ירושלים

בלעדי לבנק המזרחי
רק עד 28 בינואר!

נצל את הפיחות
בתוכנית החסכון
צמד דולר מדד

$1 = 1.5 ש"ח
לאחר 6 שנות חסכון

כדאי לך היום להשקיע
בתוכנית החסכון "צמד דולר מדד".
כל הפקדה בתוכנית תחושב לפי שער הדולר הישן
1.50 ש"ח = $1 בתנאי שתתמיד לחסוך 6 שנים.

תוכל למשוך כספים מהחשבון גם במועד מוקדם יותר
ואז תקבל:
בתום 3 שנים — לפי שער של 1.58 ש"ח לדולר.
בתום 4½ שנים — לפי שער של 1.55 ש"ח לדולר.
בתום 6 שנים — לפי שער של 1.50 ש"ח לדולר.

נוסף לשער המיוחד מקנה התוכנית "צמד דולר מדד" —
ברירת הצמדה בין הדולר למדד, על פי הגבוה שביניהם.

המבצע מוגבל לשבוע בלבד
הכנס עוד היום לסניף הקרוב

בנק המזרחי